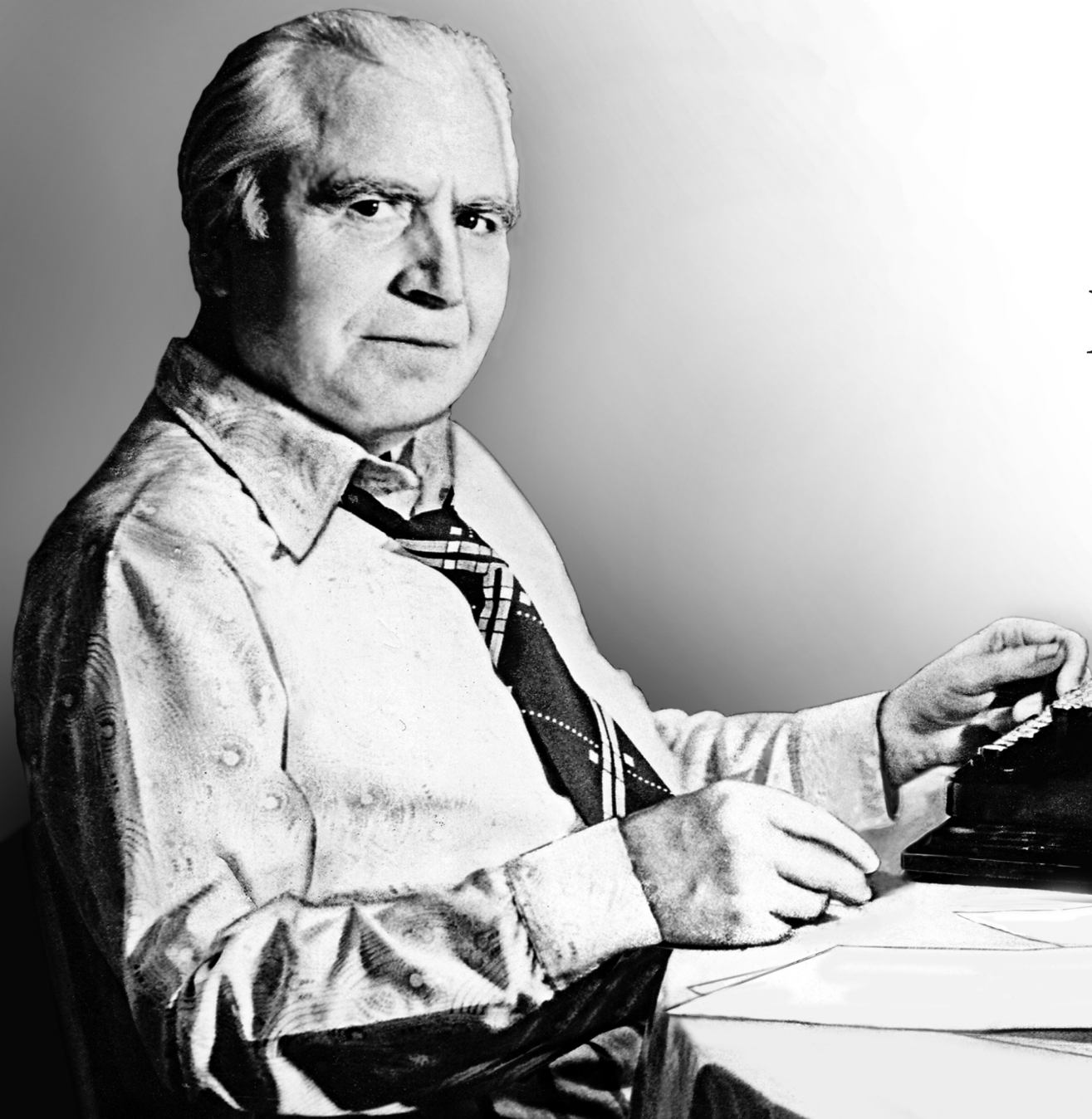

*Məni neçə salonda
Qızgın alqışladılar.
Mənə sevgilə dolu
Gül də bağışladılar.
Mənsə baş əydim...Dedim
Mən sizə minnətdaram.
Demədim axı mən də
Bir qabil sənətkaram.
O alqış da, bu gül də
Mənim halal haqqımdır.
Bəli! Neçə mükafat,
Orden, medal, haqqımdır.
Yalnız qadir ilhamla
Yaranır böyük sənət.
Qiymətilə millətə
Sərvətdir müdrik sənət!
Gərək sənət ilgim yox,
İncili ümman ola!
Sənətkarın dililə
Danışan vicdan ola!*

ƏLİ TUDƏ

YARIMÇIQ

DASTAN

"AZƏRBAYCAN"
NƏŞRİYYATI
BAKİ-2018

Azərbaycanın görkəmli şairi Əli Tudənin “Yarımqıq dastan” adlı bu kitabı çapı nəzərdə tutulmuş 20 cildliyinin 14-cü cildir. Sənətkar bu topluda “Şəhid arzuları”ni “Düşüncələr qanadında” yaşadır, “Ey dünya” mənsə sənə vəfalyam deyir, “Təbiət lövhələri”ni misralara çevirir, “Dəniz taleyi”nə acıyır, “Məhəbbətin sehri”nə düşür, “Poemalar”ında insanların həyatına biganə qalmır.

Əli Tudə

T17(18) Yarımqıq dastan. XIV cild. – Bakı, “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2018. – 440 səh.

T 4804000000-017(2018) Sifarişlə
M 670(07)-2018

©“Azərbaycan” nəşriyyatı, 2018.

ƏLİ TUDƏ

Əslən Ərdəbilin Çanaxbulaq kəndindən olan atası Qulu və anası Şahbəyim Şimali Azərbaycana köçmüş və Əli 1924-cü il yanvarın 31-də Bakıda anadan olmuşdur. Atası Qulu neft mədəninə fəhləlik etmiş, sonra isə buruq ustası vəzifəsində yüksəlmişdir. Əli 1 yaşında olarkən atası, 5 yaşında isə anası dünyasını dəyişmişdir. O, nənəsi Qəribin himayəsində böyümüşdür. 150 sayılı orta məktəbdə oxumuşdur. Bu dövrdə Bakı Pionerlər Sarayının nəzdində Osman Sarıvəllinin rəhbərlik etdiyi ədəbiyyat dərnişinin fəal üzvü olmuşdur. Artıq 13 yaşında ikən Əlinin ilk şeirləri Heydər Rzazadə imzası ilə "Kommunist", "Yeni yol" qəzetlərində çap olunub, radioda səslənib. 1938-ci ildə həmin ədəbiyyat dərnişinin nəşr etdiyi almanaxda da şeirləri dərc edilib. 1938-ci il repressiya dövründə 7-ci sinifdə oxuyarkən o, Cənubi Azərbaycan mənşəli olduğundan nənəsi ilə birlikdə İrana sürgün edilir. Təhsili yarımqıq qalır. İranda təsərrüfat işləri və fəhləliklə məşğul olaraq ağır həyat tərzi keçirir. Lakin şəxsi mütləsi, ədəbiyyata güclü meyli onda yazıb-yaratmaq həvəsini söndürmür. 50 ildən artıq bir müddət ərzində bircə gün belə olsun qələmini yerə qoymayan Əli Tudə dərəli-təpəli bir həyat

və yaradıcılıq yolu keçmişdir. 1940-cı illərdə Cənubi Azərbaycanda başlanan azadlıq hərəkatına qoşulub silahı və qələmi ilə mübarizə aparır. Milli ruhlu şeirləri ilə xalqı istiqlala çağırır. 1944-cü ildə "Vətən yolunda" qəzetində Əli Tudə imzası ilə şeirləri çap olunur. 1944–1946-cı illərdə Ərdəbildə çıxan "Ziddi-faşist", "Cövdət" qəzetlərində, ədəbi almanaxlarda, Təbrizdə çıxan "Vətən yolunda", "Azərbaycan" qəzetlərində, "Şəfəq", "Azərbaycan" məcmuələrində, "Şairlər məclisi" almanaxlarında şeirləri müntəzəm çap olunmuşdur. O, "Hizbitudeyi-İran" partiyasının üzvü olur (1944). Bir ildən sonra, 1945-ci il sentyabrın 3-də Təbrizdə yaranan Azərbaycan Demokrat Fırqəsi sıralarına qoşulur. İran xalq partiyası Ərdəbil vilayət komitəsində təbliğatçı (1944–1945), Milli hökumət yarandıqdan sonra Təbrizdə Maarif Nazirliyində tədris şöbəsinin müdiri (1945–1946) işləyir. "Ana dili" kitabının tərtibi və çap olunmasında xüsusi rol oynayır. Sonra isə İran tarixində ilk dəfə olaraq Təbrizdə Milli filarmoniya yaradır, onun ilk və son müdiri olur. Mahal-mahal, kəndbəkənd gəzərək istedadları bu böyük mədəniyyət ocağına cəlb edir. Əli Tudə Cənubi Azərbaycan Demokratik ədəbiyyatının yaradıcılarından biridir. İctimai-siyasi fəaliyyəti ilə bərabər şair öz qələminin qüdrətindən inqilabın nailiyyətlərinin qorunub saxlanılması üçün ustalıqla istifadə edir. Yaradıcılığını, yüksək əqidəsini, mütərəqqi fikirlərini mübarizə yollarında məşələ çevirən Əliyə Təbrizin "Şairlər məclisi"ndə müdriklər tərəfindən Tudə, yəni Xalq təxəllüsü verilir. Milli hökumət onu

ali mükafat "21 Azər" medalıyla təltif edir. O vaxt şairin cəmi 22 yaşı var idi və ilk şeirlər kitabı da çap ərəfəsində idi.

Lakin tale burda da öz qəddar hökmünü verdi. Bu xoş günlər, azadlıq və səadət uzun çəkmədi. Min bir əzabla, qanlar bahasına qurulmuş Milli hökuməti İran dövləti beşikdəcə boğdu. Şairin üsyankar ruhlu şeirlər kitabı mətbəədəcə yandırıldı. Tutulduğu anda məhkəməsiz-filansız qətlə yetirilməsi barədə şahın fərmanı verildi. Şair mübarizəni davam etdirmək və qayıtmaq məqsədilə öz məsləkdaşları ilə bir daha Vətəndən Vətənə mühacirət etmək məcburiyyətində qaldı. 1946-cı il dekabrın 12-də sərhəddə yazdığı "Mən nə gətirdim" şeiri Cənubi Azərbaycan mühacir ədəbiyyatının ilk nümunəsi oldu. O taydan gələn qardaş-bacılarımızın manifestinə, həyat məramına dönmən bu şeir tez bir zamanda dillər əzbərinə çevrildi.

Milli demokratik hökumət irtica qüvvələri tərəfindən boğulduqdan sonra Bakıya mühacirət zamanı "Ədəbiyyat qəzeti" redaksiyasında ədəbi işçi vəzifəsində işləyir. Ona ali təhsil almaq imkanı yaranır. BDU-nun filologiya fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirir (1947–1952). 1958-ci ildən Azərbaycan və SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü. Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında redaktor, Ali Partiya Məktəbində müdavim, "Azərbaycan" qəzetində (Azərbaycan demokratik fırqəsinin orqanı) ədəbi-şöbə müdiri olur (1952–1962). Sonra bütün həyatını bədii yaradıcılığa həsr edir. Ümumittifaq tədbirlərində, Moskvada Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti ongunlüyündə,

Tbilisidə SSRİ Yazıçılar İttifaqının plenumunda və s. iştirak etmişdir. "21 Azər" (1946), "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1959) medalları ilə mükafatlandırılmışdır. Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı ilə təltif olunmuşdur (1984). Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin İdarə Heyətinin üzvü seçilmişdir (1960-cı ildən). Əmək veteranı (1986), Əməkdar incəsənət xadimi (1987). 50 poemanın, 40-a yaxın kitabın müəllifidir. Əsərləri özbək, qırğız, hind, ukrayna, rus, ingilis və s. dillərə tərcümə olunmuşdur. Əli Tudə ömrü boyu siyasi mühacir olaraq qaldı. Sovet pasportu daşmadı. Bir çox yüksək titul və mükafatlardan məhrum oldu.

1996-cı il fevralın 26-da Bakıda vəfat etmişdir. Fəxri Xiyabanda dəfn olunmuşdur.

BİR ÖMÜRDƏ İKİ TALE

Əli Tudənin Vətən birliyi, azadlıq ideyaları, tarixi haqsızlığa qarşı kəskin etirazı, yüksək ideyalı yaradıcılığı sözün həqiqi mənasında, öz sözlərilə desək, "böyük həqiqət güzgüsü"dür. Şairin pəziziyası daha çox öz taleyinə bədii əksinə çevrildiyindən, bu sənətdə ayrılıq, həsrət, nisgil motivləri öz aydın təzahürünü tapır. Əli Tudənin çoxsahəli yaradıcılığında Vətənin tarixi keçmişi, bugünkü problemləri, onun gələcək həyatı ən yüksək fəlsəfi deyim tərzində ifadə olunur. Buna görə də sanki o, bir sənətkar, əsl vətəndaş kimi öz idealları yolunda əriyən şama bənzəyir. Lakin bu vəziyyətdə şair öz ideallarına işıq bəxş etdiyindən şamdan çox günəşi xatırladır.

Əli Tudə yaradıcılığı zəngin yaradıcılıqdır. Həyatın bütün sahələrini əhatə edən sənətdir. Lakin o, birinci növbədə istiqlal şairidir. İstər ayrı-ayrı lirik şeirlərində, istərsə də poemalarının bir çoxunda hürriyyət, azadlıq duyğularının özünə yer tapması, xalqın keçmişi və bu gündən duyduğu qürurdur. Yüksək olması, öz məslək və əqidəsinə möhkəm bağlanması və s. cəhətlər güclü və təsirli formada diqqəti cəlb edir:

**Sevirəm xalqımı özümdən artıq,
Ürəyimdən artıq, gözümdən artıq,
Tuturam sözünü sözümdən artıq,
Mehriban səsinə mən can demişəm.**

Əli Tudə öz xalqına, millətində bağlı olmuş, bu xalqın uğurları ilə sevinmiş, onun gələcəyinə böyük ümidlər bəsləmişdir. “Demişəm”, “Döyüş yollarında”, “Mənim inqilabım” və s. bu kimi onlarla şeirlərində şairin “günəşə çatacaq” arzularının reallığı şübhə oyatmır. Lakin şairin gələcək arzularının qarşısına sədd çəkən, ümidlərini puç edən məlum hadisələr, daha doğrusu “Nəzər” şeirində ifadə olunduğu kimi, “ağlına gəlməyənlərin başına gəlməsi”, ümidlərin qırılması və həsrət motivlərinin yaranmasını gücləndirdi.

Əli Tudənin həsrət və ayrılıq ifadə edən “Dözüm”, “Şəhid arzular”, “Savalanın quzey qarı”, “Etiraz”, “Təbriz yadıma düşdü”, “Hani?”, “Ay Araz”, “Ayrılıq” və s. bu kimi silsilə şeirlərində ənənəvi və milli kaloriteli poetik detallar mənsub olduğu ədəbi nəslin digər nümayəndələrindən fərqli, həm də özünəməxsus ifadə formasındadır.

**Mən dənizə çıxdım bir qayıq kimi,
Tufan yelkənimi inadla yıxdı.
O boyda Vətənim bir balıq kimi
Əlimdən asanca sürüşüb çıxdı.**

Əli Tudə bir üsyankar, mübariz şairdir. O, bir xalqın, bir millətin ikiyə parçalanmasını, iki qardaş arasında keçilməz səddin çəkilməsini ən dəhşətli tarixi amansızlıq və ədalətsizlik sayır və arzularının şəhidliyi səviyyəsində qiymətləndirir.

**Axı yalnız insanlar yox,
Arzular da şəhid olur.
Zəmilərdə biçilməmiş
Ruzular da şəhid olur.**

Ona görə də sənətkarın nəzərində belə bir tarixi faciənin qurbanı olan xalqın dərdlərinə çarə olmayınca

onu nə ovundurmaq olar, nə də dərdlərini unutmaq. Bu nöqtədə Əli Tudə poeziyasında Vətən həsrətinin acı və ağrıları, məhrumiyyət və ağırlıqları real həyatı təzahürdə ortalığa çıxır. Bu mənada “hər kəsin öz qibləsi var, mənim qibləm Vətənimdir” deyən şair öz qibləsi naminə bir tufana, şimşəyə çevrilmək istəyir. Lakin belə bir halda Əli Tudəyə məxsus ustalığı ondadır ki, sənətkar şimşək ömrünün bir anlığı olduğunu nəzərə alıb, bütün ömrü boyu yandığından, müqayisədə özünü şimşəkdən üstün hesab edir:

**Yox! Şimşək bir anlıq yanır... Mən ancaq
Bütün ömrüm boyu yandım... Bəs necə?
Dedim bəlkə bu xalq, bəlkə bu torpaq
Mənim işığımla zülmətdən keçə.**

Əli Tudənin poetik fəlsəfəsində bir vətəndaş, əsl insan obrazı əks etdirilir. Onun poeziyasında təsvir olunan bu şəxs Vətəni hər şeydən üstün tutan, onun gələcəyinə yüksək inamı olan bir şəxsiyyətdir. Yaradıcılığı ilə dərinlən tanışlıq göstərir ki, həmin şəxsiyyət elə şairin özüdür. Problemin bu cür qoyuluşunda onun lirikasının vətəndaşlıq mündəricəsi əhəmiyyətli dərəcədə dərinləşir, yüksək fəlsəfi dəyərlər kəsb edir. Bu şəxs öz dilinin, öz Vətəninin, öz tarixinin, gələcəyinin təəssübkeşi rolunda çıxış edir:

**Alovlu günəş qədər
Hərərətlidir dilim!
Müqəddəs atəş qədər
Ünsiyyətlidir dilim!**

və yaxud:

**Azərbaycan bir qaladır,
Hər kərpici bir səngər.
Hörgülərin arasından
Hünər boylamır, hünər.**

Ə.Tudə yaradıcılığında nəinki Vətən, xalq, tarix və s. məsələlər, eyni zamanda bəşəri-mənəvi dəyərlər də fəlsəfi düşüncə və mühakimə aspektindən qiymətləndirilmişdir. “Əbədiyyət”, “Göz yaşı”, “Xalq-şəxsiyyət”, “İnsan ləyaqəti”, “Sırr” və s. şeirlərində hətta emosional münasibətlər belə, fikirdaxili mənalandırmada, mahiyyətdə açılır. Bu qrup şeirlərinin bir çoxunda şairin dünyanın fəlsəfi dərk və mövcud aləmə fəlsəfi münasibəti daha geniş mənada ön plana çıxır. “Əlvan duyğular” şeirində hiss və düşüncələrin, mürəkkəb qanunauyğunluqların poetik fəlsəfi ifadəsi bu baxımdan səciyyəvidir:

**Sanma bu dünya ancaq
Qayğılardan yaranıb.
Həm də həssas təməli
Duyğulardan yaranıb.**

Ona görə də şairin qənaətlərində həyatın dialektikası, onun müşahidə və dərk olunması tək-cə gözlə görünənlərin formalaşdırılmasında deyil, həm də hissi-emosional duyğuların dərin mənə qatlarına nüfuzunda açıqlanır:

**Həyatı gözlə görmək
Hünər deyil dünyada.
Söz görməsə de, səhər
Səhər deyil dünyada?**

**Hünər odur həyatı
Ürəklə görəsən sən!
Həyatın qiymətini
Ürəklə verəsən sən!**

– 12 –

Ə.Tudənin poeziyası özünün müasirliyinə görə seçilən sənətdir. Bu cəhət bir çox xüsusiyyətilə yanaşı öz həllini şairin Vətənə məhəbbəti, Vətənə bağlılığı ilə fəal vətəndaşlıq mövqeyinin ən qabarıq vəhdətində tapa bilər. Bu vəziyyətdə şairin öz sözlərilə desək “dünyanın mərd və namərd sifətləri” canlandırılarkən yaşadığımız dünyanın, cəmiyyətin bir çox reallıqları bədii detala, rəmzə çevrilə bilər, hətta əyaniləşdirilmiş formada nəzərə çatdırılır. Nəticədə dünyanın həm yaxşı, həm də pis cəhətləri şair məntiqindən güc alaraq misra düzümündə əks etdirilir. “Dünya”, “Kişi”, “Qeybət”, “Bağışlaya bilməyirəm”, “Necə danışaq”, “Özgə köməyi”, “Şöhrət düşkünü”, “Baş açmıram” və digər şeirlərində Ə.Tudə daha çox zamanə eyiblərini göstərməklə yanaşı, həm də bir şəfalı təbib əliylə onları sağaltmağa, insanları maddiyyat problemlərinə aludəçilikdən uzaqlaşdırmağa çalışır. Daha doğrusu, şair əsl poeziya normalarına əməl edərək iki mühüm vəzifəni yerinə yetirməli olur. Bir tərəfdə pislik, mənəvi eybəcərlik tənqid olunur, o biri tərəfdə onun gərəksizliyi isbat olunur. Bu qrup şeirlərində didaktika, nəsihətamizlik əsas, aparıcı olduğundan, bəzən hansı halın birinci və ya ikinci planda verilməsi o qədər də nəzərə çarpmır. Nəzərə çarpan əsas amil odur ki, insan yalnız və yalnız yaxşı əməl, yaxşı iş sahibi olmalı, mənəvi ucalığa doğru irəliləməlidir:

**Pul nə ömrə yaraşır,
Nə taleyə bəzəkdir.
İnsana ehtiyacı
Ödəməkçin gərəkdir.**

və ya

– 13 –

**İnsan! Gərək dünyada
Hər işə qarışsın o.
Nə qəm, əyri otursa,
Təki düz danışsın o.**

Ona görə də şairin poeziyasında insan böyük mənada şəxsiyyət, ləyaqət simvoluna çevrilir və cəmiyyətdə şəxsiyyət amilinin aparıcılığı diqqət mərkəzində saxlanılır. Yaradıcılığında insana müraciətlə əslində, insan və cəmiyyət probleminə şəxsiyyət faktorunun yeri, mövqeyi müəyyənləşdirilir. Məs:

**Qalxanda elə qalx ki,
Ağaca dön, kola yox.
Gəzəndə elə gəz ki,
Şəxsə dön, kölgəyə yox.
Pozanda elə poz ki,
Hökmə dön, bəlkəyə yox.
Dinəndə elə din ki,
Şimşəyə dön, quşa yox.
Yazanda elə yaz ki,
Ürəyə dön, hərfə yox.**

Hər bir yaradıcılığın arxasında şəxsiyyət dayanır. Əli Tudə sənətinin daxili dərinliklərinə endikcə onun əsl şair siması açıqlanmaqla yanaşı, həm də sadə, təvazökar, mərd, qeyrətli, sədaqətli bir insanın obrazı canlanır. “Mənim müdrək nənəm”, “Miras”, “Ağbirçək məsləhəti”, “Alovlu şərəf”, “Haray”, “Xətt”, “Ən uzun yol”, “Mənim Şəfiqəm”, “Sən gələndə, sən gedəndə”, “Sənsən sən” və s. şeirləri bu baxımdan xarakterikdir. Bu şeirlərdə şair bilavasitə təmasda olduğu ən yaxın adamlara səmimi münasibətlərini izhar edir, həyat görüşlərini əks etdirir. Nəticədə valideynlərinin, həyat

yoldaşının, övladlarının, dost və yoldaşlarının – bir sözlə yaradıcılığında özünə yer tapmış bir çox şəxslərin ədəbi obrazları yaradılır.

Təbiət gözəlliyi və harmoniyası Əli Tudə lirikasında aparıcı mövzulardandır. “Yenə yada düşdü”, “Bahar notları”, “Səhər-səhər”, “Bakının küçələri”, “Bakı bağları”, “Hövsn”, “Maştağa”, “Nardaranda”, “Mənzərə” və s. kimi şeirlərində sənətkar qəlbi, ruhən bağlı olduğu doğma yurdunun ecazkar gözəlliklərini yüksək ustalıqla vəsf edir. Bu yolla Vətəninə bağlı ürəyinin dərinliklərində yaşatdığı duyğuları üzə çıxarır:

**Mavi gözləriylə güləndə Xəzər,
Qayalı sahilə gələndə Xəzər,
Ayaq izlərini siləndə Xəzər,
Sahilə zinətdir Bakı bağları.**

Ümumiyyətlə, təbiət mövzusu şairin poeziyasında bir neçə formada özünü göstərsə də, təbiətin müstəqim, birbaşa tərənnümü onun şeirlərinin əsasında dayanır. Ona görə də Ə.Tudə şeirlərində təbiət özünün ictimai-səciyyəsi ilə yanaşı, birbaşa tərənnümündə obraz səciyyəsinə bulunur. Sənətkarın poeziyasında təbiət qarışıq yox, sistemli “hər ilməsi öz yerində olan bir xalıdır”, əlvan rəngli lövhədir:

**Həm al günəşi var, həm boz dumanı,
Həm də ulduz-ulduz ağ kəhkəşanı.
Nəhəng, əlvan, zəngin bir gülüstani
Mənim xatirimə salar təbiət.**

Əli Tudə yaradıcılığında say etibarilə aparıcılığı onun lirikası tutsa da, şairin sənətinin özünəməxsusluğunun dərkisi və təsdiqi, ictimai-siyasi həyat problemlərinin geniş təsvir və tərənnümü baxımından poemalarının da xüsusi yeri və çəkisi vardır. “Mühacir qeyrəti”, “Nağıllaşan məhrəmlər”, “Şair həyatının nəğmələri”, “Görüş ömrü”, “Ayrılmış sahillər”, “De, hardasan?”, “Türklər”, “Yarımqıç dastan”, “Təbriz gözəlinin məktubu”, “Təbriz gözəlinə məktub”, “Məhbusların son sözü” və s. poemalarında gerçəkliyin ən aktual mətləb və problemləri ictimai mənə əhəmiyyəti səviyyəsindən qiymətləndirilmiş və çoxsaylı oxucuların böyük rəğbətini qazanmışdır.

Azərbaycan ədəbiyyatında böyük xidmətləri olan, əsərlərində doğma Azərbaycanımızın ağrı-acılı, hicranlı həyatının poetik dünyasını yaradan, taleyin amansız hökmü ilə 50 il mühacir həyatı yaşayan, öz layiqli qiymətini almayan Əli Tudə dünyasını dəyişərkən özü ilə bərabər böyük bir nisgil aparmışdır. Lakin onun qəlbində, ruhunda nisgil olsa da, o həm də xoşbəxt sənətkardır. Əli Tudə o mənada xoşbəxt ki, şair yarım əsrdən çox olan yaradıcılıq dövründə öz ideallarına sadıq qalaraq Azərbaycan xalqının mənafeyinə xidmət göstərmiş, xalqın gələcəyinin parlaq olmasına inanmış, daim prinsipial vətəndaş-şair mövqeyindən geri çəkilməmişdir. Onun yaradıcılığının ədəbiyyatımızda xüsusi yeri və çəkisi var. Əsərləri xalqımız, oxucular tərəfindən sevilir, oxunur və yüksək qiymətləndirilir.

**Elman Quliyev,
filologiya elmləri namizədi**

2004.

*Səhid
arzular*

NƏZƏR

Dedilər hər şeydən güclüdür nəzər,
O dağı partladar odlu bomba tək.
Neçəsi nəzərdən etdisə həzər,
Mən heç inanmadım müdrik baba tək.

Ağlıma gəlmədi nəzərin qəsdı,
Gəl, dedim. Mərd gənclik yaşına gəldi.
Nəzər yarı yolda aranı kəsdi,
Ağlıma gəlməyən, başıma gəldi.

İnandım, həyatda nəzər baxışlı
Xəbis var... Həmişə gizli yaşayır.
Gördüm, aydın gördüm şimşək axışlı
O nəzər özüylə nələr daşıyır.

Düzdür, qabağından mən də qaçmadım,
O da hayıfını məndə qoymadı.
Mən şikayət dolu söhbət açmadım,
Axı o dünyada kimə qıymadı?

Sənətin döşündə möcüzə düzən
Şair peyğəmbər də deyib özünə.
Özgə gözdən qabaq, həyatda bəzən
Şairin öz gözü deyib özünə.

Kim bilir, dünyada bəlkə özüm də
Belə bir şairəm! Naşından həzər!
Necə olub mənim həssas gözümdə
Gizlənə bilibdir duyğusuz nəzər?

Eh...Öz heyrətimdə donuram özüm,
Boğazıma qat-qat tıxanır qəhər.
Axı bir kimsəyə dəyməyən gözüm
Özümə nə təhər dəyib, nə təhər?

Nə deyim? Hökmü var hər sabahın da,
Bilinmir xeyrimi, şərimi çoxdur?
Doğru söz imiş ki, bir allahın da
Hələlik nəzərdən xəbəri yoxdur.

1994.

ŞƏHİD ARZULAR

Gecə yarı kimlərisə
Evlərindən apardılar.
Sanki neçə-neçə damın
Dirəyini qopardılar.

Sonra daha gedənlərdən
Nə səs gəldi, nə də soraq.
Bilinmədi gedənləri
Haçan, harda uddu torpaq.

Bəli! Ölən qərİblərin
Azarı da bilinmədi.
Qəbristanda baş daşısız
Məzarı da bilinmədi.

Bilinsəydi, doğmaları
Yol gedərdi dəstə-dəstə.
Ürəyinin nisgilini
Boşaldardı məzar üstə.

Gecə yarı kimsə tapıb
Mənim məşhur ünvanımı,
Hara isə aparmadı
Mənim arzu karvanımı.

Yox! Yox! Mənim arzularım
Döyüşlərdə şəhid oldu!
Arzuların vəfasına
Yer də, göy də şahid oldu.

Axı yalnız insanlar yox,
Arzular da şəhid olur.
Zəmilərdə biçilməmiş
Ruzular da şəhid olur.

Talelərdə neçə-neçə
Hökmü varmış yazıların.
Ürək boyda məzarı da
Olmur şəhid arzuların.

Yanğı dolu təəssüflə
Qarşısında diz çökəsən.
Üzərinə gözlərindən
Səhər-axşam yaş tökəsən.

Göz yaşınla göyərdəsən
Nakamlaşan arzuları.
Hələ sütül ola-ola
Vağamlaşan arzuları.

1994.

MƏNİM ARZULARIM TƏZƏ QALACAQ

*Vüsal! Araz adlı gümüş bir maral
Çırpınır bölünmüş torpağın üstə.
Deyir ki, qurbanlıq istəsən vüsal,
Adi qoyun nədir, sən məni istə!*

Ömrü bəzəsə də hər gözəl kəlam,
Deyirlər susmaq da bir yaxşı haldır.
Yox! Elə sussun ki, o susan adam,
Sonra deməsinlər zavallı laldır.

Axı dolmuş bulud özü sussa da
İçindəki şimşək çaxdıqca çaxır.
Söz də bir şimşəkdir! Alov qussa da
Yeri də, göyü də yandırır-yaxır.

Haçan–Vüsal! – dedi mavi üfüqlər,
Min nəğmə ucaldı bir sazın üstdən.
Qızara-qızara odlu şəfəqlər
İcazəsiz keçdi Arazın üstdən.

Nə zaman doğduğu bilinməsə də,
Hər səhər təzədən odlanır günəş.
Hüsnündən ləkələr silinməsə də,
Dünyanın vicdanı adlanır günəş.

Mən ki deməyirəm öz alovumla
Elə özüm boyda günəş olaydım.
Yox! Sərhəddi aşıb söz alovumla
Bir ocaq yandıran atəş olaydım.

Bəli! Araz üstədən izinsiz keçib
Yanaydım Vətənin bir ocağında.
Bu sədaqət olar sən də and içib
Oda çevriləsən od torpağında.

Haçansa bir qızın qılığında mən
Sanardım yolumu aza bilərəm.
İndi ağ saçımın işığında mən
Əyləşib şeir də yazı bilərəm.

Sanma boyatlaşsa köhnə niyyətlər,
Nisgillə ağlamaq gözə qalacaq.
Yox! Boyatlaşsa da bütün nemətlər,
Mənim arzularım təzə qalacaq.

Dolmuş gözlərimdən bir damla axsa,
Fəryada çevrilər Vətən, fəryada.
Şöhrətim zirvədən-zirvəyə qalxsa,
Qanada çevrilər Vətən, qanada...

Yalnız insan deyil, bulud içindən
Zirvə də keçmişə qürurla baxır.
Büllur çay dərədə sükut içindən
Gələcəyə doğru inamla axır.

Qatara düzülüb məğrur dənizdə
Sahillərə gəlir ağ dalğalar da.
Tərtəmiz yuyunub büllur dənizdə
Torpaq üstə ölür dağ dalğalar da.

Tarixi yaradan insan oğlunun
Yazda da, qışda da donu Vətəndir.
Keşməkeşlə dolu ömür yolunun
Əvvəli Vətəndir, sonu Vətəndir.

1994.

ÖZÜMƏ

Hələ yoxsa qanan səni,
Mahalından gileylənmə!
Şair doğub anan səni,
İqbalından gileylənmə!

Dalğa-dalğa coşsan bəzən,
Sahilindən aşsan bəzən,
Haradasa çəşsan bəzən,
Kamalından gileylənmə!

Yoxuşsa da ünsiyyətin,
Yolçususan ülvyyətin...
Həycan dolu əziyyətin
Zavalından gileylənmə!

Tut əlindən mələyinin,
Get dalınca diləyinin...
Sual dolu ürəyinin
Sualından gileylənmə!

Könlü-gözü toxsa yarın,
Yalnız sənə baxsa yarın,
Bər-bəzəyi yoxsa, yarın
Camalından gileylənmə!

Bədbəxt olar qapazlanan,
Dərin ikən dayazlanan,
Göylər dardır! Pərvazlanan
Xəyalından gileylənmə!

Ömrü çoxsa sənətinin,
Həddi azdır xiffətinin.
Sən dərd çəkən millətinin
Mələlindən gileylənmə!

Mağar keçsə ürəyindən,
Baxt toy qursa küləyindən,
Sən qismətin tütəyindən,
Qavalından gileylənmə!

Cahan özü qarışıqdır,
Zaman özü qarışıqdır,
İmkan özü qarışıqdır,
Amalından gileylənmə!

Torpaq nədir? Qucaq açan,
Payızda da yarpaq açan,
Səhralarda ayaq açan
Qanqalından gileylənmə!

İnsan nədir? Aclıq qulu,
Gərdənilə kəssə yolu,
Daxmaların taxıl dolu
Xaralından gileylənmə!

Günəş nədir? Nadir tonqal,
Bəzən alov, bəzən sığal...
Sən göylərin hərdəmxəyal
Tonqalından gileylənmə!

Haray nədir? Səs aparın,
Gah əriyən, gah qabaran...
Zirvələrin qıy qoparan
Qartalından gileylənmə!

Çoxaldıqca maral vuran,
Boşalıbdır yaylaq-aran.
Meşələrin budaq qıran
Maralından gileylənmə!

Buludlarsız keçsə də yay,
Bədrənməz hər axşam Ay.
Sən göylərin bir şama tay
Hilalından gileylənmə!

Ulduz yanan göylər ulu,
Sanki közlə dolur yolu,
Sən göylərin közlə dolu
Manqalından gileylənmə!

Yazma ömrün qürubundan,
Adın düşsə məktubundan,
Vətəninin Cənubundan,
Şimalından gileylənmə!

Odu sönsə bədəninin,
Gülü solmaz gülşəninin,
Axır gələr, Vətəninin
Vüsalından gileylənmə!

1989.

İKİ TUFAN

*Bu dünya ülfət olub,
Hər günü nemət olub,
Mübariz övladına
Savalan şöhrət olub.*

İşə bax! Tufanda tənha qarağac
Özü silkələyir budaqlarını.
Yıxılmaqdan qorxub daha qarağac
Altına döşəyir yarpaqlarını.

İnsanın evini uçursa tufan,
O istər həm gündüz, həm gecə tiksini.
Bəs tufan köksünü döydüyü zaman
Uçan ürəyini de, necə tiksini?

Mənim dağ ürəyim, düşmə həycana,
Tufandan qorxmayırsan şimşəkli gözüm.
Nə qəm, bürünsə də aləm tufana,
Təpədən-dırnağa tufanam özüm.

Tufan öyünməsin qovğalarıyla,
İçimdə bir tufan təmkinlə susar.
Tələtümə gəlsə dalğalarıyla
Bir məmləkət nədir? Dünyanı basar.

Yox! Tufan olsam da kim deyə bilər
Hardasa bir evi korlamışam mən.
Elə tufanın da yadına gələr,
Min düşmənin başında gurlamışam mən.

Bəli! Gurlamışam! Tufandan sonra
Günəş gülə-gülə çıxsın yerindən.
Yatanlar oyanıb təkandan sonra
İnsan hünərini duysun dərindən.

1993.

KEÇMİŞİ UNUTMAYAQ

Mən bilirəm, yer üzünü
Başdan-başa döyüşdür.
Fərqi yoxdur, istər öl,
İstər yaşa, döyüşdür.
Mən qılıncam, qınımdan
Sıyrılmaq istəmirəm.
Orda batıb qalsam da,
Ayrılmam istəmirəm.
Dövrən mənə rişxəndlə
Baxsa da, istəmirəm.
Qılıqla ürəyimdən
Axsa da, istəmirəm.
Mən dik başımı yalnız
Haqqa əymişəm, haqqa!
Alqı-satqı döyüşü
Heç nə verməyib xalqa.
Mən qın deyəndə ancaq
Keçmişimi deyirəm.
Donunu ləyaqətdən
Biçmişimi deyirəm.

Keçmişimdən ayrılısam
Paklığımı itirrəm.
Sənət gülüstanında
Gül yox, tikan bitirrəm.
Sonrasa o tikan da
Pula dönər gözümdə.
Naşı müştəriləri
Aldadaram özüm də.
Nə deyərəm? Sən məni
Ya saxla, ya da öldür.
Bu tikan elə sənin
İstədiyin o güldür.
Nə etmək? Dövrən özü
Əynində qara geyim,
Məni məcbur edər ki,
Ağa da qara deyim.
Bəli! Keçmişdə göydən
Yağırdı bərəkət də.
İndi göyə çəkilir
O küsgün qüdsiyyət də.
Yox! İnsafımız varsa,
Keçmişini unutmayaq!
Qurumuş hissimizi
Bir daha qurutmayaq!

1991.

HİSSLƏR

Haraya çağırıdığca
Yanğılı səslər məni,
Bilmirəm hardan-hara
Aparır hisslər məni.
Mən şüursuz deyiləm,
Yox! Hisslərim coşğundur.
Haradasa leysandır,
Haradasa çovğundur.
Mənə elə gəlir ki,
Bir daşdır hissiz ürək.
İstəyirsən qoynunda
Ya tikan ək, ya çiçək,
Nəzərində bir olar
İkisinin də xətri.
Hissi olmayan ürək
Nə təhər duyar ətri?
Cild-cild kitab yazıram
Qadağadan, yasaqdan.
Zəncirlənmiş biləngdən,
Qandallanmış ayaqdan.
Təmkinlə səngitsəm də
Alovunu hisslərin,
Mən azad buraxıram
Cilovunu hisslərin.
Bilmirəm hisslər nələr
Gətirəcək başıma.
Mənsə elə indidən
Torpağıma-daşıma

– Əlvida! – Söyləyirəm
Hisslər şairi kimi.
Mülayim yox, mübariz
Kəslər şairi kimi.
Sanma mülayimlik də
Yumşaq, ağırlıqdır.
Bil ki, çox zaman o da
Mütilik, fağırılıqdır.
Özün də, mübarizlər
Çırpınarkən qəfəsdə,
Mülayimlər neynəyər
Axırncı nəfəsdə.
Unutma! Fəlakətlə
Mehriban danışmaqdan,
Arabir düşünməkdən,
Arabir qımışmaqdan
Döyüş meydanlarında
Döş-döşə gəlmək xoşdur.
Mülayim yaşamaqdan
Mübariz ölmək xoşdur.

1992.

ULULARIN İRSLƏRİ

Mən daim irəliyə
Getməkdən doymamışam.
Bəli! Geridə qalıb
Yerimdə saymamışam.
İndisə zaman tez-tez
Dəyişdikcə xəbər tək,
Mən yerimdə sayıram
Təpik vuran əsgər tək.

– 30 –

Tez-tez dəyişən zaman,
Sanki silkələnir də.
Ağ, yumşaq, hamar saç
Sanki kilkilənir də.
O, könülsüz-könülsüz
Zinətini itirir,
Şöhrətini itirir,
Ləzzətini itirir.
Ulular öz yurdunda
Bənzəməkcin əslinə,
Ağır otur, batman gəl
Deməyibmi nəslinə?
Uluların əmrinə
Mən baş əyirəm, inan!
Zamana qoşulmaqdan
Yaman qorxuram, yaman.
Yoxsa ki, ya avara,
Ya təlxək olaram mən.
Ya da başdan-ayağa
Bir kələk olaram mən.
Yox! Yox! Mən bir qayaya
Dönsəm də öz yerimdə,
Kimsə görünməsə də
Xeyirimdə, şərimdə,
Daha belə zamana
Qoşulmam bir an da.
Uluların irsləri
Canda yaşayar, canda.
Yalnız candamı, yox, yox,
Ülfətdə də yaşayar.
İradədən yoğrulmuş
Siqlətdə də yaşayar.

1993.

– 31 –

YAD ÜZ

Mən bir üzsüz adamdım,
Gedirdim öz yolumla.
Haralara çatmazdım
Dünyada düz yolumla?
Əfsus ki, yad səsiylə
Zaman əylədi məni.
Üzlülər arasında
Üz lü əylədi məni.
Dedi sən üzsüz olsan
Axı nəyə çatarsan?
Həyat dərin ümmandır,
Çimsən, üz də batarsan.
Dedim adam möhkəmdir,
Qəlbi kövrəkdir ancaq.
Üz deyirsən? O nemət
Südə gərəkdir ancaq.
Bəlkə elə qazanda
Bərkiyib qaymaq ola,
Sonra bala yaraşır,
Süfrəyə növraq ola.
Dövrəndə üzlüləri
Görmürsən məgər? – dedi.
Eh... Ayaq döyə-döyə
Zirvəni əyər, – dedi.
Düşündüm...
Mən sussam da
Sel tufan qoparacaq.
Selə atılmasam da,
Sel məni aparacaq.

Ancaq qondarma üzü
Gəzdirsəm də özümdə,
Mənim yox, yadın üzü
Dolaşacaq üzümdə.

1992.

NÜFUZ

Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Qələmi hünər dolu
Həqiqətin nüfuzu!
Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Xitabı mənə dolu
Ünsiyyətin nüfuzu!
Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Nəfəsi ətir dolu
Qüdsiyyətin nüfuzu!
Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Baxışı atəş dolu
Məhəbbətin nüfuzu!
Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Xəyalı istək dolu
Ülviyyətin nüfuzu!
Həyatda nə deməkdir
Şəxsiyyətin nüfuzu?
Ürəyi qürur dolu
Əzəmətin nüfuzu!

Babalar şəxsiyyəti
Toxunulmaz sayıbdır.
İtini vurmayıb ki,
Yiyəsindən ayıbdır.
Nüfuzdur keşməkeşli
Ömrümüzün naxışı.
Yaşlaşan zəkamızın
Hikmət dolu baxışı!
Sözü mürəkkəblə yox,
Qızıl ilə yazılı...
Daim bizdən qabaqda,
Ancaq bizdən asılı...
Nüfuz ünsiyyətlərdə
Nemətlər nemətidir.
Sərvətlər sərvətidir,
Şöhrətlər şöhrətidir.
İtən bir insan nədir?
Bir evin müsibəti!
İtən bir nüfuz nədir?
Bir xalqın fəlakəti!
Demirəm mən dənizəm
Limanlar arasında.
Az-çox nüfuzum varsa
İnsanlar arasında
Parlaq damlaya dönən
Sözümlə qazanmışam,
Beynimlə, ürəyimlə,
Gözümlə qazanmışam.
Demişəm şamı sönən
Masamın arxasında
Günəşə dönməsəm də
Gecənin yaxasında,

Yazdığım misraların
Alovuyla şadlanım.
Sənətin əsgəri yox,
Sərkərdəsi adlanım.
Ancaq öz nüfuzuma
Qürurla baxmayım mən.
Onu medal yerinə
Döşümə taxmayım mən.
Demişəm nüfuzum da
Sadə bir kəsdir mənə.
Demişəm ömrüm boyu
Elə bu bəsdir mənə.
Millətimin nüfuzu
Zirvədir! Yolu boldur.
Mənim nüfuzum isə
Zirvəyə gedən yoldur.

1994.

MƏNİM ZÖVQÜM

Haçan inandımsa zövqümə Vətən,
O da aldatmadı dünyada məni.
Haçan güvəndimsə şövqümə Vətən,
O da qovuşdurdu murada məni...

Zövqlə bəzənir kənd də, şəhər də,
Zövqlə yazılır not da, kəlmə də.
Zövqlə parlayır göyde ülkər də,
Zövqlə çağlayır yerdə çeşmə də.

Alovlı ocağın qorlanmasıdan
Yanan əl yox, ürək xiffətli olur.
Dünyada sərginin korlanmasıdan
Zövqün korlanması dəhşətli olur.

Dönməz mərdliyə bax sən həqiqətdə,
Qərəz cəngində də danılmayır zövq.
Yox! Həm əzəmətdə, həm tərəvətdə
Hökmünü verəndə yanılmayır zövq.

Bəli! Yer üzündə zövqsüz ömür
Çalğısız, nəğməsiz toya bənzəyir.
İnsanın gözündə zövqsüz ömür
Sahili çiçəksiz çaya bənzəyir.

Sənətim zövqümlə gözəlləşəndə
Demirəm işimdən intizaram mən.
Ömrüm taleyimdə heykəlləşəndə
Deyirəm zövqümə minnətdaram mən!

1992.

ÇAXAN DAMLALAR

Haçandır gözlərimdən
İki damla yaş çıxıb,
Ədalətin yolunda
Daim yanaşı çaxıb.

– 36 –

Bəli! Doğulan gündən
Şimşəkləşib damlalar.
Sonra da zaman-zaman
Köməkləşib damlalar.
Daha nə qatarlanan
Kirpiklərimdən qopur,
Nə də dönüb təzədən
Bəbəklərimə hopur.
Sanki qəmli gözlərim
İki yox, dörd olubdur.
Damlaların dərdi də
Mənə bir dərd olubdur.
Yox! Yox! Sevinirəm ki,
Damlalar çaxa-çaxa,
Buludlu gözlərimi
Sakitə yaxa-yaxa,
Yaxşı ki, bircə an da
Küllərə döndərməyir.
Damlalar çaxır, çaxır,
Mənə dindirməyir.
Bəlkə damlalar məndən
Küsübdür uşaq kimi.
Bəlkə çarpışmalarda
Dalğalı bayraq kimi
Ədalətin önündə
Gedə bilməmişəm mən.
– Qoy ədalət yaşasın!
Deyə ölməmişəm mən.

1993.

– 37 –

YAN, MƏNİM İLHAMIM !

Yan mənim ilhamım, çax şimşək kimi,
Qoy səsin ellərdən-ellərə düşsün!
Ancaq alovlanan bir ürək kimi
İşığın illərdən-illərə düşsün.

Günəş şəfəqində çimən torpaqda
Yanmayan ilhamın işığı olmaz.
Demək istədiyi donar dodaqda,
Bircə sözünün də aşiqi olmaz.

Dünyada məqsədim şöhrət deyildir,
Zirvələr dahilər yeridir ancaq.
Şairi yaşadan minnət deyildir,
Ürəklərdə gəzən şeiridir ancaq.

Demirəm sənətin asimanında
Mənim öz Günəşim, öz Ayım olsun.
Deyirəm sabahın xanımında
Mənim də şeirdən öz payım olsun.

Daxıldan daxıla düşən pul təki
Ünvandan ünvana köçür şöhrət də.
Taleyə, məqama, hökmə qul təki
Gah önə, gah dala keçir şöhrət də.

Sənsə bir təməl qoy, təməl, dünyada,
Həmişə yadında saxla bir şeyi:
Zəhmətlə yaranan gözəl dünyada
Qadın ətir saçar, kişi tər iyi.

Mən kişiyəm deyən hər hansı insan
Heç zaman canından qorxmasın gərək.
Sakit vurğusundan tanınar, inan,
Dünyada cürətdən yoğrulan ürək.

Söz həm sənət olur, həm də ki, məram,
Çəkərsən, uzanar şingilə təki.
Sözün qədrini bil, alovlu ilham
Tay gözdə qaralan tək gilə təki.

Pardax arzusuyla dinən səsləri
Hələ qönçəlikdə qurudur dünya.
Torpağın altına düşən kəsləri
Heç qırxı çıxmamış unudur dünya.

Qışın göz ağardan tufanlarında
Sən qar altda yatsan kərəm sayağı,
Odlu nəfəsinin vulkanlarında
Sən alova döndər daşı-torpağı.

1992.

OLMASA

Bir məna duysa da adam hər şeydə,
Yarada bilərmə ilham olmasa?
Ulduzlar karvana dönərmə göydə
Qızıl cərgəsində nizam olmasa?

Kəhkəşan zəmidir! Göydə əkilər,
Hüsnünə günəşli gözlər dikilər,
Bərəkət təlaşla göyə çəkilər,
Bir ağzı dualı adam olmasa.

Nə ağac əkilər, nə bar yığılar,
Nə rübab yaranar, nə söz doğular,
Bu cəlallı dünya tamam dağılar,
Ürəkdə mötəbər inam olmasa. *1990.*

BİR AZ...

Sənət dedikləri aləmi ancaq
Nadir incilərlə bəzəyir şair.
Çəkiç olmasa da qələmi, ancaq
Bir az dəmirçiyə bənzəyir şair.

Dəmirçi hər şeyi ünsiyyətilə
Odda yoğurduğu dəmirdən alır.
Şair də dəmirçi məharətilə
Sözləri şəkildən-şəkilə salır.

Elə bir hikmətli misra yaradır
Həm alovu olur, həm də ki, ətri.
Elə bir ülfətli misra yaradır
Dildə özü gəzir, ürəkdə xətri...

1993.

TƏFAVÜT

Yayda o sərin çayda,
Mən isti tərdə çimdim.
O dayaz yer aradı,
Mən dərin yerdə çimdim.
O başını qoruyub
Baş vurmadı dərinə.
Bir peşəkara döndü
Bir sənətkar yerinə.

– 40 –

Ancaq sənətimdə də
Dərinlik aradım mən.
Dedim hikmətlə dolu
Misralar yaradım mən.
Hərərətlə səslənsin
Zamanın dodağında.
Mavi nəğməyə dönsün
Ümmanın dodağında.

1991.

DƏYİŞİLƏN YERLƏR

Vaxt boş keçən hava yox,
Canlı həyatdır, gülüm!
Ancaq o bəzən matəm,
Bəzən büsatdır, gülüm!

Vaxt vardı mən arxamca
Aparardım şeirimi.
İndi necə? Şeirimlə
Dəyişmişəm yerimi.

Məni öz arxasınca
Şeirim aparır, şeirim.
Ancaq gərək şeirimə
Mən xeyir-dua verim.

Eh, mən ki, bu xeyirxah
İşi çoxdan görmüşəm.
Şeirimə balam deyib
Canımdan can vermişəm.

– 41 –

Həyatda dik başımı
Qar dolu dağ etmişəm.
Sənətdəsə şeirim
Üzünü ağ etmişəm.

Sanma anadangəlmə
Mən elə igidmişəm.
Yox! Yox! Mən ürəyimin
Səsini eşitmişəm.

Mənə də hər səfərdə
O xeyir-dua verib.
Üstümə sel gələndə
Qarşısında döş gərib.

Bəli! Mənim həmişə
Qürur dolu ürəyim,
Həm məsləhətçim olub,
Həm basılmaz köməyim!

1995.

ƏLDƏ GÜL OL!

Şeirim! Duyan ürəklərdə
Sən yuva qur məhrəm kimi.
Əldə gül ol! Küləklərdə
Sən dağılma həşəm kimi.

Qəhrəmanlıq cəsarətdir,
Firavanlıq səadətdir.
Mehribanlıq nəzakətdir
Mənim təmas peşəm kimi.

– 42 –

Silahını atanları,
Döyüşlərdə yatanları,
Təəssübsüz nadanları
Nə oyadıb qələm kimi.

Kimin könlü-gözü toxdur,
Talançılıq fikri yoxdur.
Səxavətli adam çoxdur,
Məşhur deyil hatəm kimi.

Min nəğmə də, min dastan da,
Min nağıl da, min roman da
Həyan olmaz tək qalanda,
Bircə canlı həmdəm kimi.

Dünya dolu canan olub,
Eşqi günəş sanan olub,
Oduna çox yanan olub,
Kül olmayıb Kərəm kimi.

Mərd büstləşər daşa dönsə,
Sevinc çağlar yaşa dönsə,
Hər damla daş-qaşa dönsə,
Təmiz olmaz şəbnəm kimi.

Göyün gözü ulduz sanı,
Kəhkəşan bir salxım şanı...
Hanı gözəl aləm, hanı,
Yer üstdəki aləm kimi?

1991.

– 43 –

ŞÜY

Rəssamlar fırçasıyla
Əlvən lövhələr çəkir.
Ecaz dolu sənətə
Nadir töhfələr çəkir.

Mən də söz rəssamıyam,
Fırçam öz qələmimdir.
Dolaşq yollarda da
Fikri düz qələmimdir.

Ancaq məğrur vüqardan
Yoğrulub mayam mənim.
Onunçun məğrur çəkir
Şüyü də boyam mənim.

O qət edir, dayaqsız
Şüy də çinarlaşacaq.
Ətrafında bir parça
Torpaq baharlaşacaq.

Axı dayaqsız şüydü
Bir zaman qələmim də.
Kövrək təranələrdi
Döyüşdə həmdəmənim də.

İndi necə? Sənətdə
Çinardır! Nəhəng çinar.
Ancaq öz şüylüyünü
Minnətdarlıqla anar...

1993.

KAMALA DOLDUQCA...

Mən məğrur çinaram, dayaqlarımsa
Köksündən qalxdığım torpaqlarımdır.
Mən məğrur çinaram, yarpaqlarımsa
Nəğmələrlə dolu varaqlarımdır.

Fəqət yarpaqlar tək əsərim deyil,
Niyyətim, ilhamım, hünərim deyil,
Mövsümüm, əməyim, bəhərim deyil,
Zamanı dinləyən qulaqlarımdır.

Sonsuz ağarmamış şairin saçı,
Yox! Yox! Dosta şirin, düşməne acı,
Qızlarıma qardaş, oğluma bacı,
Doğma nəğmələrim uşaqlarımdır.

Bahara yaşıl yol açan qollarım,
Şeh deyil, mirvari saçan qollarım,
Bu qədər övladı qucan qollarım
Xəzanla çarpışan budaqlarımdır.

Həzin-həzin dinən küləklər deyil,
Köksünü dərd dələn tütəklər deyil,
Gözünə yaş dolan çiçəklər deyil,
Nəğmə pıçıldayan dodaqlarımdır.

Məni nəğmə-nəğmə oxuyan kəslər,
Nəğmə çələngini toxuyan kəslər,
Əlləri gül ətri qoxuyan kəslər
Yazda da, qışda da qonaqlarımdır.

Kamala dolduqca fikirlərim də,
Sanki dərinləşir sətirlərim də,
Hər fəsil dəyişən çətirlərim də,
Sözlə naxışlanmış papaqlarımdır.

Günəşim olalı odlar ölkəsi,
Gözümə düşməmiş bulud kölgəsi.
Başımın üstəki şəfəq cərgəsi
Zirvələr fəth edən bayraqlarımdır!

1989.

QAYA ÜSTDƏ BİTƏN ÇİÇƏK

Mənə dönə-dönə söz aləmində
Müdrək deyən də var, cəsur deyən də.
Mənə dönə-dönə öz aləmində
Lovğa deyən də var, məğrur deyən də.

Səsim gurlasa da bir şimşək tək,
Mən lovğa deyiləm, ancaq məğruram.
Qaya üstə bitən bir çiçək tək
Neçə-neçə gözdən uzaq məğruram.

Şehidən də yola ətir səpilir,
Əfsus, xam yolçular duymayır hələ.
Ancaq yerdən qalxıb gözə təpilir
Ayaq altda bitən gül, çiçək, lələ...

1995.

Ey dünya

EY DÜNYA

Ey dünya! Sən gözəl, əlvan, ecazkar,
Qucağı nemətlə dolu dünyasan!
Sən doğma, mehriban, həmdəm, fədakar,
Ürəyi şəfqətlə dolu dünyasan!

İnsanlar-həyatın ilkin bəzəyi
Sənin sinən üstə ayaq açıbdır.
Bahardan yoğrulmuş könül diləyi
Ömür ağacında yarpaq açıbdır.

İnsanlar ləzzətli nemətlərindən
Minnətdar-minnətdar dadmış doyunca.
Böyükü-kiçikli hikmətlərindən
Uсталıq öyrənmiş ömrü boyunca.

Dəstədən ayrılmış bir durna kimi
Düşsən də dəhşətli tufanlara sən,
Yenə çoxuşaqlı bir ana kimi
Bir gözlə baxıbsan insanlara sən.

Dindir zümrüd taclı palıdları da,
Analar xeyirxah yaranmış deyər.
Məğrur zirvələrin buludları da
Ana nəfəsilə daranmış deyər.

Bütün kainatı gəzsə də insan,
Ülfətdə tapılmaz əvəzin sənin.
Səndən ara-sıra bezsə də insan,
Təsəlliyyə dönmüş nəfəsin sənin.

Bəli! Haldan-hala düşən insana
Gah nisgil olubsan, gah da inam sən.
Yolları yollara qatan karvana
Uğur diləyibsən səhər-axşam sən.

Qayğını duymayan nankor insanlar
Şikayətlə baxır sənə özgə tək.
Bəlkə rəzalətlər, zorlar, talanlar
Gözlərdən yayınıb itə kölgə tək.

Bu qədər qururlar-sökürlər səni,
Yenə də yerində qalır var-yoxun.
Doğrusu heyrətə salıbdır məni
Səni dik çiyində saxlayan oxun.

Bil ki, öz təpəri, öz hünərilə
Mənim məsləkim də mənim oxumdur.
Dəyərlər içində öz dəyərilə
Mənim azdan azım, çoxdan çoxumdur.

O sənin oxundan öyrənir hər an
Ünsiyyət, məhəbbət, dəyanət nədir?
Azından, çoxundan öyrənir hər an
Ülviyyət, əzəmət, tərəvət nədir?

Məni öz sevgisi, öz ilqarıyla
Sənə bağlayan da elə oxumdur.
Hər təzə sözümsə öz tutarıyla
Sinəndə göyərən seçmə toxumdur.

Sən “beşgünlük” deyil, əbədiyyətsən,
Sığışa bilməzsən mehman gözlərə.
Sən odlu-alovlu bir şeyriyyətsən,
Ulduzlar səpirsən heyran gözlərə.

Qəribə təzaddır! Hiddətlə sənə
– Vəfasız! – Deyən də insandır, dünya!
– Vəfalısan! – Deyə hörmətlə sənə
Başını əyən də insandır, dünya!

Yox! Yox! Səni kimsə öz arşınıyla
Ölçsə, tək özünü nəzərə alar.
Bütün bəşəriyyət düz arşınıyla
Ölçsə, qəti rəyi ümumi olar.

1992.

HƏYAT TƏRANƏLƏRİ

Qardaş! Dünya nədir? Həm kənd, həm şəhər...
Buludu şairdir, Günəşi nəqqaş!
Dünya insanlardan doysa da əgər,
İnsanlar dünyadan doymayı, qardaş!

Hiddətə gəlirəm! Yaltaqlar niyə
Vüqarı, həyanı xırdalayır.
Hiddətə gəlirəm! Alçaqlar niyə
Bu boyda dünyanı xırdalayır.

Demə böyük dünya para-paradır,
Sırrını öyrənmək qadirə qalır.
Yox! Yox! Sakinləri övlad yaradır,
Dünya özü yenə bakirə qalır.

Kim sevmir, kim sevmir qəşəng dünyanı,
Hüsnünə vurulur baxanda insan.
Bəs niyə, bəs niyə nəhəng dünyanı
Quran da insandır, yıxan da insan.

– 50 –

Kim quş yuvasını dağıtsa hərgah,
Görənlər – Günahdır! – deməyir məgər?
Bəs onda bu boyda dünyada sabah
Atom bombaları yağsa nə deyər?

Raket sürətilə uçduqca zaman,
Harasa tələsir qoca, gənc, uşaq...
Hara tələsirsən tələs, ey insan,
Ölümə tələsmə! Sən yaşa ancaq.

Bil ki, insan ömrü qədərindən çox
İçilə-içilə tamam quruyur.
İnsan o çeşməni gəncliyində yox,
Yalnız qocalandan sonra qoruyur.

Sanki iki göz də satın alaraq
Urlanmış bir bağa keşik çəkir o.
Bəli! Dərin-dərin fikrə dalaraq
Keçmişdə təzədən bir bağ əkir o...

1992.

KEŞİKÇİLƏR

Keşikçilər inamın
Heykəlidir cahanda.
Saçları salxım-salxım
Buz bağlayar tufanda...
Doğma qardaşıyla da
Dəyişməz növbətini.
Alovlu nəfəsilə
İsidər niyyətini.

– 51 –

Hanı kirpiklər qədər
Ünsiyyətli keşikçi?
İntizamlı keşikçi,
Sədaqətli keşikçi?
Kirpiklər gözümüzü
Küləkdən də qoruyur.
Yağışdan da, qardan da,
Şimşəkdən də qoruyur.
Ancaq gözümüz hərdən
Öz yaşını içməyə,
Sevinci də, qəmi də
Öz həcmiycə biçməyə,
Yağışın içində də
Gilə-gilə quruyar.
Dünyada nə görməyə,
Nə seçməyə yarıyar.

1993.

NƏYƏ GƏRƏK?

Baharın qucağı güllə dolsa da
Döşə taxılmayan gül nəyə gərək?
Aç pəncərəni, aç! İpək olsa da
Hüsnü pərdələyən tül nəyə gərək?

Qulaq as nəğməylə dolu bulağa,
Səsi dalğa-dalğa düşür uzağa...
Mizrabını ha vur bomboş çanağa,
Qəlbi titrətməyən tel nəyə gərək?

– 52 –

Zəngülə zirvədir səs arasında,
Dinlə! Nəfəsini kəs arasında,
İki yolagəlməz nəs arasında
Sevda baş tutursa, pəl nəyə gərək?

Bəm daim içindən alışı bilsə,
Odu nəfəsinə qarışa bilsə,
Dərdi həzin-həzin danışa bilsə,
Qulağı batıran zil nəyə gərək?

Nə nəylə gözəldir? Can sağlığıyla,
Nəfəs istisiylə, səs çağlığıyla,
Göz qaralığıyla, üz ağlığıyla,
Buruna səpilən çil nəyə gərək?

Gözəl dəyərlənər ilqarı olsa,
Daha da şuxlaşar vüqarı olsa,
Gözəlin göz yaşı mirvari olsa,
Boynuna salmağa hil nəyə gərək?

Lüt ömür zəngindir, məhəbbət varsa,
Köhnə gül təzədir, tərəvət varsa,
Ürəyi nurladan səadət varsa,
Gözü qamaşdıran ləl nəyə gərək?

Hər təmasın başı səmimiyyətsə,
Hər peymanın yaşı səmimiyyətsə,
Hər təməlin daşı səmimiyyətsə,
Xain əqidəli fel nəyə gərək?

Zaman yola bənzər, ömür kitaba,
Naxış sözə dönər, ilham rübaba...
Yara yollanacaq töhfə coraba
Bir naxış vurmayan mil nəyə gərək?

– 53 –

Əyninə biçilmiş boz köynək geyib,
O yanda bar dolu budağı əyib,
Bu yanda qor dolu sinəmə dəyib
Yanğı söndürməyən yel nəyə gərək?

Hardasa – Su! – deyə torpaq yansa da,
Qızılgül, yasəmən, zanbaq yansa da,
Damarlı əl boyda yarpaq yansa da,
Göz yaşıyla dolu göl nəyə gərək?

Qəribədir! İndi daş da əkilir,
Yenə də bərəkət göyə çəkilir,
Min baxış bir ovuc dənə dikilir,
Boş sünbül bitirən çöl nəyə gərək?

Gül necə sevinsin bülbül yoxdursa?
Eşqiylə çırpınan könül yoxdursa?
Xırmanda dənli bir sünbül yoxdursa
Ya dişli, ya dişsiz vəl nəyə gərək?

Ölkə məbədləşməz pirlə dolsa da,
Ürək dövlətlənməz sirlə dolsa da,
Ovcu şəfəq saçan dürlə dolsa da
Köməyə yetməyən əl nəyə gərək?

Şüurlar durular mey tapılmasa,
Külək neyə dönər, ney tapılmasa,
Hin boyda bazarda şey tapılmasa
Təpə-təpə qalxan pul nəyə gərək?

Geniş çöllər boyu hay-haray salıb,
Gah tar, gah kamança, gah qaval çalıb,
Elin düz yolunu əlindən alıb
Uçurumlar açan sel nəyə gərək?

Dil var, irilikdən sığmır ağıza,
Ucundan bir söz də düşmür kağıza,
İstər cəmiyyətə, istər yalqıza
Sözünü deməyən dil nəyə gərək?

Söz notla çarpışıb, mizrab qopuzla,
Ox oxla döyüşüb, toppuz toppuzla,
Gücünü yoxlasın deyə buynuzla
Qaya uçurmayan kəl nəyə gərək?

Hörmət bir sevda yox, bir qayda olsun,
Ancaq düşmən yasda, dost toyda olsun,
İstər qaya deyil, dağ boyda olsun,
Çubuqla oynayan fil nəyə gərək?

Döyüş don geyəndə qar tufanından,
Kəhər sıçramasa dağ yarganından,
Təri süzülməsə hər dabanından,
Məxmərdən tikilmiş çül nəyə gərək?

Tufan sala bilməz mərdin tükünü,
O qovar tufanı, boğar bürkünü,
Dünyanın dərd dolu ağır yükünü
Saxlaya bilməyən bel nəyə gərək?

Bəşər tez-tez düşür baxt oyununa,
Yanılsa səhvini alır boynuna,
İnsan təkləşəndə onu qoynuna
Şəfqətlə almayan el nəyə gərək?

Hər əməl dağ yarmaz əməl olsa da,
Hər məşəl gur yanmaz məşəl olsa da,
Əvvəllər möhtəşəm heykəl olsa da,
Sonralar uçulan gil nəyə gərək?

Sanki yadigardır kül də atəşdən,
El işıq umanda yanan küləşdən,
Yerdə alovlanıb sönən günəşdən
Ocağa düşməyən kül nəyə gərək?

Kim istər dünyadan usanıb getsin,
İzsiz həyatından utanıb getsin,
Nə qədər uzanır, uzanıb getsin,
Tarixə düşməyən il nəyə gərək?

1994.

GÖZÜM SU İÇMƏYİR

Özü dustaq, yolu azad
İldən gözüm su içməyir.
Əvvəl büsat, sonra fəsad
Feldən gözüm su içməyir.

Danışanda topuq vuran,
Ondan qıran, bundan qıran,
Neçə-neçə dili yoran
Dildən gözüm su içməyir.

Qonağının qulu olan,
Yollarına xalı salan,
Özü quru yerdə qalan
Eldən gözüm su içməyir.

El şələsi götürməyən,
İldən ilə ötürməyən,
Üstündə daş bitirməyən
Beldən gözüm su içməyir.

Hər görüşdə önə çıxan,
Ürəyə yox, ələ baxan,
İmkan dolu əli sıxan
Əldən gözüm su içməyir.

Yatağından səssiz qalxan,
Sonra isə hayla axan,
Haradasa evlər yıxan
Seldən gözüm su içməyir.

Dəyər girov, nemət talan,
Vüqar rəya, dözümlə yalan...
Bir tikəyə təslim olan
Fildən gözüm su içməyir.

Dünya mahir, insan duyduq,
Arzu toxum, ürək oyuq...
Bəzən isti, bəzən soyuq
Yeldən gözüm su içməyir.

Altında od gizləməyən,
Yanmağını izləməyən,
Alovunu gözləməyən
Küldən gözüm su içməyir.

Şimşəklərdə çətri gedən,
Küləklərdə ətri gedən,
Özü qalıb, qədri gedən
Güldən gözüm su içməyir.

Qadın ruhdur, gözəl olsa,
Sevgi tacdır, təməl olsa,
Bir möhtəşəm heykəl olsa
Gildən gözüm su içməyir.

Ulduz-ulduz alışıanda,
Nakamlıqdan danışanda,
Göz yaşına qarışıanda
Hildən gözüm su içməyir.

Yaxasını tumarladan,
Qırışını hamarladan,
Arxasını aşkarladan
Tüldən gözüm su içməyir.

Saç üstündə alışmayan,
Yana-yana danışmayan,
Şimşəklərlə yarışmayan
Teldən gözüm su içməyir.

Hücumundan alayı çox,
Rübabından dalayı çox,
İnamından harayı çox
Zildən gözüm su içməyir.

1994.

MƏRDLİK – MÜDRİKLİK

Dünyada öz-özünü
Aldatsa əgər insan,
Özünü dörd gözlə də
Tanıyar məgər insan?
Yox! Aldanış insanı
Özündən ala bilər.
Hardasa istədiyi
Şəkilə sala bilər.

– 58 –

Sanma dünyada yalnız
Rəğbət rəğbətdən doğur.
Yox! Unutma ki, həm də
Nifrət nifrətdən doğur.
Sanma dünyada yalnız
Şöhrət şöhrətdən doğur.
Yox! Unutma ki, həm də
Hörmət hörmətdən doğur.
Kölgə salmaq istəyən
Ucalsa da bayraq tək,
Günəşin altda durub
Yanmalıdır ocaq tək.
Axı o yana-yana
Kölgə salmasa əgər,
Bürkü dolu ürəklər
Sərinləyərmə məgər?
Mən şimşəklər altında
Dayandım zirvə kimi.
Başım üstəndən buludlar
Keçdilər dəvə kimi...
Dövlətlinin qisməti
Qızıl, ləl, gövhər olur.
Ancaq şanı-şöhrəti
Ölənə qədər olur.
Sənətkarın qisməti
Yoxsulluq olsa əgər,
Yaratdığı əsərlər
Bir xəzinəyə dəyər.

– 59 –

Sənətkardan sonra da
Yaşayar zaman-zaman.
Ünsiyyət sorağıyla
Dolaşar ünvan-ünvan...
Mən vicdanım deyəni
Yazdıqca nəğmə təki,
Yanğılı ürəklərə
Axıtdım çeşmə təki...
Mənə “canıyananlar”
Məzəmmətlə deyirdi:
“Zərərin yarısından
Qayıtmaq da xeyirdi”.
Mənsə nə ola-ola
Deyə-deyə döyüşdüm.
Şimşəkləri əynimə
Geyə-geyə döyüşdüm.
Bəli! İrəli getdim
Mən əriyə-əriyə,
Zərərin yarısından
Qayıtmadım geriyə.
Yox! Dedim bölünməsin
Uğurum sona qədər.
Ya tamam xeyir olsun,
Ya da ki tamam zərər.
Mərdlik cəsarət dolu
Ürəyin muradıdır.
Müdrilik sınaq dolu
Dövranın övladıdır.

1995.

MƏNSƏ DÜŞÜNÜRƏM

Saçım ağardıqca mənə tanışlar
Zirvənin başına qar yağar dedi.
Qaşım ağardıqca yenə tanışlar
Müdrikin qaşına qar yağar dedi.

Qar istəyən! Sən də dağlara qalxma,
Gəl mənim qar yağmış saçımdan apar.
Ancaq yanğı dolu sinənə yaxma,
Yoxsa şimşək dolu bir tufan qopar.

Dünən qətiyyətə çevrilən şəklər
Dedi yaraşıqdır yüksəklərə qar.
Bu gün sinəmdə də ağarır tüklər,
Yaraşmaq istəyir ətəklərə qar?

Yox! Sinəmə qonan qar da mənim tək
Haçandır yüksəyə qalxa bilməyir.
Yoxuşlarla dolu yola qənim tək
Dünyaya yüksəkdən baxa bilməyir.

Mənsə düşünürəm, dəyişən şəklər
Təsəlliylə dolu ağ yalanlarmış.
Sən demə başımda ağaran tüklər
Yorğun qocalıqdan ağ nişanlarmış.

Dünyaya yaraşıq olsa da əgər,
İnsana yaraşıq deyil qocalıq.
Dünya yaranandan kim bilmir məgər
Gəncliyin çiyində qalxır ucalıq...

1995.

CAVANLIQ CAVANLIQDIR

Tufanın içində də
Cavanlıq cavanlıqdır.
Vulkanın içində də
Cavanlıq cavanlıqdır.

Yollarda yorulsa da,
Bulanıb durulsa da,
Ümidə sarılsa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Arabir büdrəsə də,
Əssə də, titrəsə də,
Ümmanda qətrəsə də,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Ülfətdən usansa da,
Sevgidə yubansa da,
Yarımçıq dastansa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Gözünə çən qonsa da,
Telinə dən qonsa da,
Sevincdən gen qonsa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Ürəyi odsuzsa da,
Xəyalı yurdsuzsa da,
Sinəsi udsuzsa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Gecəsi aysızsa da,
Dərəsi çaysızsa da,
Qisməti paysızsa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

Bir sözə növraqsa da,
Bir dama bayraqsa da,
Bir ömrə dayaqlasa da,
Cavanlıq cavanlıqdır.

1995.

ZAMANIN BAYATILARI

Dünya öz yerindədir,
Dərə-düz yerindədir.
Tarix varaqılansa da,
Hər bir söz yerindədir.

Tək elə zaman axır,
Özü də yaman axır.
Sanki hər dalğasında
Bir qaynar ümman axır.

Yox! Kiçilməsin ümman,
Dalğa dalğadır, inan.
Bəs axında ümmana
Nə dönür? Yalnız insan!

1995.

BAĞIŞLANANLAR – BAĞIŞLANMAYANLAR

Bir kimsə deməsin ki,
Qəribədir dünyamız.
Sanki başdan-ayağa
Cazibədir dünyamız.
Şəriyyəti özündən
Daha müdrik deyilmi?
Səxavəti özündən
Daha böyük deyilmi?
Ancaq bənzərlik varsa
Qayğılar arasında,
Təfavütlər də vardır
Duyğular arasında.
Bağışlanan şeylər də
Bir-birindən seçilir.
Min dəfə ölçülsə də,
Yalnız bir yol biçilir.
Nemət bağışlansa da,
Qismət bağışlanmayı.
Sərvət bağışlansa da,
Qeyrət bağışlanmayı.
Sənət bağışlansa da,
Qüdrət bağışlanmayı.
Cürət bağışlansa da,
Vüsət bağışlanmayı.
Hikmət bağışlansa da,
Heyrət bağışlanmayı.
Dəmət bağışlansa da,
Hörmət bağışlanmayı.

Himmət bağışlansa da,
Şöhrət bağışlanmayı.
Zəhmət bağışlansa da,
Səhhət bağışlanmayı.

1994.

ÜLVİYYƏT

Dedilər dodaqların
Su yox, şərbət içsə də,
Ömrün qəhqəhələrin
Ağuşunda keçsə də,
Bir gün istər-istəmən
Sən də ağlayacaqsan.
Qoşa bulağa dönüb
Sən də çağlayacaqsan.
Dedim mən çox ağladım,
Ağlar gözdə yaş qalar?
O gün gözümü sıxıb
Ağlamasam da olar.
Neçə-neçə diləklə
Qanadlanan ürəyim,
Məktəbdə yox, həyatda
Savadlanan ürəyim
Yerində nə tutulub,
Nə də ki, buxovlanıb.
Saca dönən sinəmin
Altında alovlanıb.
Sacın üstündə dərdlər
Qovurub səhər-axşam.
Yaxşı ki, hələ yanıb
Qurtarmayıbdır tamam.

Ancaq fələkdən başqa
Gələcəyi kim bilir.
Hətta nə əldə qələm,
Nə də sazda sim bilir.
Atalar nə deyib? Sən
Saydığını say! Fəqət
Sonra gör fələk özü
Nə sayır səndən xəlvət.
Bizə fələkdən güclü
Bir şey yoxdur dünyada.
Ancaq sanma ki, bizdə
Bir hey yoxdur dünyada.
Yoxsa neçə qapını
Biz nə təhər döyərdik?
Yox! Güclü fələkə də
Biz sən yox, siz deyərdik.
İndi kimə sən desən,
İnciyər də, küsər də,
Hələ xudbinliyindən
Titrəyər də, əsər də.
Bizə dara düşəndə
İçimizi yeyirik.
Xeyirdə də, şərdə də
Elə fələk deyirik.
Neçə-neçə zirvəyə
Güvənmək cəhalətdir.
Bir olan fələkəsə
Sığınmaq ülvyyətdir.

1994.

MƏĞRURLAR – YALTAQLAR

Dünya yaltaqlığı nöqsan saymayır,
Günəşin başına dolanır müdam.
Təvəkkül, intizar, güman saymayır,
Ömrü uzun olur, işi də tamam.

Hayıf, necə olub bu boyda dünya
Yaltaqlıq öyrədib övladına da.
Öz gözünə dolub bu boyda dünya
Baxmayır vicdanın fəryadına da.

O gərək hərərət dolu ürəklə
Özü günəş ola! Övladı məğrur...
Təmiz məhəbbətlə, halal əməklə
Yaşaya mübariz, fədakar, cəsur...

Yox! Yox! Mən yanıldım bilmirəm niyə,
Dünya müqəddəsdir! Günahı yoxdur.
Günəş odlu şəfəq yaysa da göyə,
Yerə alov saçan silahı yoxdur.

Kim ki məharətlə qaçar ölümdən,
Sanar ki, ən müdrik qəhrəmanlıqdır.
Fəqət unutmayaq, qəddar ölümdən
Qaçmamaq ən böyük qəhrəmanlıqdır.

Ölüm qəhrəmanın ayaqlarına
Dolaşa bilsə də ciyələr kimi,
Ömür ağacının budaqlarına
Bir iz sala bilməz tiyələr kimi.

Yox! Dünya heç zaman çıxmaz aradan,
Qadir Günəşdən də qorxmayır düzü.
Axı qeyrət, hünər, zəfər yaradan
Dünyanın özüdür, dünyanın özü!

Eh! Dünya neyləsin? Dövrən dinəndə
Sinəsində od da, lalə də olur.
Məğrurlar cəsura, mərdə dönəndə,
Yaltaqlar misgin də, kölə də olur.

Əgər dəniz-dəniz dinirsə dünya,
Büllur ulduzları kəhkəşanlıqdır.
Günəşin başına dönürsə dünya,
Bu yaltaqlıq deyil, mehribanlıqdır.

Dünyadan yüksəkdə dursa da əgər,
Keçir şöhrətindən-şanından Günəş.
Döşünə tufanlar vursa da əgər,
Dünyaya od verir canından Günəş.

Bir yox, min olsaydı dünyanın özü
Elə səxavətlə yana bilməzdi.
Daim yanmasaydı Günəş... Yer üzü
Günəşi ən ülvi ana bilməzdi.

Tarix bütöv qalır... Eh, dönə-dönə
Sarsılır, dağılır, talanır dünya.
Özünü düzəldə-düzəldə yenə
Günəşin başına dolanır dünya...

1991.

MƏNİM ADƏTİM

Ürəyim də sinəmdə
Bir günəş olsun deyə,
İçim başdan-ayağa
İşıqla dolsun deyə,
Mən günəşə baxıram
Bir imkan tapan kimi.
Mənə baxanda gülür
Günəş də insan kimi.
Mən Günəşə baxıram
Gözlərimin dolusu.
Günəş! Xeyirxah Günəş!
Uluların ulusu!
Ancaq haçan əl boyda
Bulud qonur üstünə,
Acıyıram Günəşin
Özü boyda şəstinə.
Axı əl boyda bulud
Sonra bir aləm olur,
Günəşi göy varaqda
Pozan boz qələm olur.
Yaxşı ki, hər nemətin
Özündə Günəş yanır.
Yaxşı ki, hər insanın
Gözündə Günəş yanır.
Günəşsiz yaşamasın
Bir anlıq da dünyamız.
Yoxsa ki, aza bilər
Qaranlıqda dünyamız.

1994.

ZİRVƏ LƏYAQƏTİ

Sən alov olsan da, nə dan, nə unut,
Alovun düşməni sudur dünyada.
O boyda Günəşi bir parça bulud
Sanki öpə-öpə udur dünyada.

Bulud sakit-sakit axır ləpə tək,
Qızarıb-bozarıb boğulur Günəş.
Yox! Yox! Boz bələkli məsum körpə tək
Səmada təzədən doğulur Günəş.

Günəş doğulmasa insan kor olar,
Yaxşını yamandan ayıra bilməz.
Sənin alovluğun yarımçıq qalar,
Gözünü qürurla doyura bilməz.

Məğrurluq Günəşə yaraşsa da, o
Sadədən sadədir, təmizdən təmiz.
Arabir dumana qarışsa da, o
Doğmadan doğmadır, əzizdən əziz...

Sən də o mehriban, o mərd Günəşin
Özü olmasan da, bir parçası ol!
Məşələ döndərsə səni atəşin,
Uca zirvələrin ən ucası ol!

Bəli! Öz səhəri, öz axşamıyla
Zirvə də zirvədən seçilməlidir!
Ən uca zirvəsə öz məqamıyla
Yalnız ləyaqətdən biçilməlidir.

1992.

ÇƏTİNLİK

Mənim saçım, qaşım, saqqalım bəyaz...
Bəlkə süd gölünə batmışam daha?
Vağamlı ömrümü döydükcə ayaz
Qarlı zirvələrə çatmışam daha?

Demə zirvələrdə dincələn zaman
Sənətkar unudar hər əziyyəti.
Zirvələr bir az da artırır, inan,
Boynuna yüklənən məsuliyyəti.

İnsan üzləşsə də min fəlakətlə,
Təmkin möhtəşəmdir, dözümlü mətindir.
Fəqət qalaq-qalaq məsuliyyətlə
Daim zirvələrdə qalmaq çətinidir.

Sən demə nemətlə dolu dünyada
Ləziz təamlar da qəhətə çıxır.
Bilirəm, həsrətlə dolu dünyada
Yaxşı adamlar da qəhətə çıxır.

Məmləkət dolduqca pis adamlarla,
Yaxşı adamlar da nadirləşirlər.
Məmləkət dolduqca xam ilhamlarla,
Mahir ilhamlar da nadirləşirlər.

Döyüb zirvələri şimşəklərilə
Həyəcan təbili çalsın təbiət.
Böyükü-kiçikli köməklərilə
Dünyanın qeydinə qalsın təbiət.

1995.

SƏNİ DÖYSƏ DƏ

Dünyada nə tamaşa,
Nə də bayramdır həyat.
Yox! Yox! Keşməkeşlərlə
Dolu əyyamdır həyat.
Dünyada ocaqsız ev
İşıqsız göz kimidir.
Dünyada yanğısız ah
Hikmətsiz söz kimidir.
Dünyada odsuz ilham
Boz asıman kimidir.
Dünyada sözsüz ürək
Boş dəyirman kimidir.
Bu dünyada hər sevinc
Hələ bayram deyildir.
Bu dünyada hər ümid
Hələ inam deyildir.
Bələkdən kəfənəcən
Min paltar geyir insan.
İstədiyim paltarı
Geymədim deyir insan.
Kim deyir ki hər dilək
Ürəyə bir yük olur.
Diləklə dolu ürək
Həmişə böyük olur.
Ancaq bar verən ağac
Yarpaqlansa yaxşıdır.
Ürəkdəki dilək də
Pardaxlansa yaxşıdır.

Sən də öz ürəyindən
Uçurt hər diləyini.
Deyilməmiş söz deşər
İnsanın ürəyini.
Bir ağac bar verirsə
Ucaldığı ünvanda,
Bar verməyən insandan
Yaxşıdır bu zamanda.
Yox! Yox! Sənin diləyin
Yoğrulsun hünərindən,
Vətənə müjdə versin
Gələcək bəhərindən...
Haçan dağa baxıram
Dağa dönür ürəyim.
Ürəyimin başında
Zirvələşir diləyim.
Göz-göz yanan ulduzlar
Elə zirvəyə qalxar,
Dünyanın keçmişindən
Gələcəyinə baxar.
Zirvəyə qalxanlardan
Dünyada qalma dalda.
İlk addımdan başlanar
Daim ən uzun yol da.
Süni şöhrət bir otdur,
Kim deyir ki, o solmaz?
Yox! Yox! Ətri duyular,
Yaşillığıysa qalmaz.

Sən irəli aparmaq
İstəsən həyatını,
Zamanın saatiyla
Tutuşdur saatını.
Yox! Yox! Öz sürətinlə
Zamanı da qabaqla,
Saatı da qabaqla,
Tufanı da qabaqla!
Nəfəsini arabir
Təngitsə də yol, insan!
İradənə hakim ol,
Vidana qul, insan!
Sən zirvəni fəth etsən
Zirvə sən olacaq.
Fəth etməsən, zirvədə
Qartal qanad çalacaq.
Gərək qartaldan əvvəl
Zirvəyə sən qalxasan.
Qələbə bayrağını
Zirvəyə sən taxasan.
Uçurduğun hər dilək
Dolansın zirvələrdə.
Uğurları üst-üstə
Qalansın zirvələrdə.
Bəli! Səni döysə də
Gah yağış, gah da külək,
Hər diləyin zirvədə
Taca çevrilsin gərək!

1992.

İNSANLIQ HİMNİ

Yazdır... Dərin göydə səflə dayanmış
Ulduzlar necə də qönçə-qönçədir.
Yox! Sanki bayramda mavi boyanmış
Yumurtadan çıxan sarı cücədir.

Bir körpə nəfəsli beşik başında
Yenə həzin-həzin laylay çağlayır.
Sirrini gizlədib çatıq qaşında
Laylay çalan gülür, yoxsa ağlayır?

Sanma çarpışanda ləpə ləpəylə
Həyat dənizində boğulur laylay.
Yox! Təzə doğulan hər bir körpəylə
Dünyada təzədən doğulur laylay.

Laylay həzin-həzin dinən tarsa da
Kim deyir alovlu nəfəsi yoxdur?
Laylayı sevməyən şair varsa da
Laylay qədər doğma nəğməsi yoxdur.

Dünya uyusa da yataq içində,
Yuxum küçələrə düşüb sazaq tək.
Sanki haradasa maraq içində
İsti beşiyimi gəzir uşaq tək.

Deyirəm nə olsun müdrik yaşında
Daha da zəngindir rübab dünyası.
Qucağı qönçəli beşik başında
İnsanlıq himnidir ana laylası!

1993.

TƏNƏLİ DİVANƏLİK

Nədənsə tənələr yağdırıb insan
Nəfəsi alovlu divanəliyə.
Yaxşını yamandan ayıran dövran
Dözüb bu dözülməz biganəliyə.

Demə seli yenən qəhrəmanlığın
Müzəffər hünəri mərdanəlikdir.
Yox! Şöhrətə dönən qəhrəmanlığın
Elə bir hüsnü də divanəlikdir.

Bəli! Pərvazlanan müdriklikdə də
Zəncirləri qıran divanəlik var.
Zirvədə dincələn böyüklükdə də
Cığıruları yoran divanəlik var.

Yoxsa ki, nə qeyrət, nə sürət olar,
Həyat donub qalar sükut içində.
Yoxsa ki, nə cürət, nə vüsət olar,
Şimşək yuxulayar bulud içində.

Axı divanəlik ağılsız deyil,
Ağılı içində əridibdir o.
Yarandığı gündən nağılsız deyil,
Nağılı nağıla yeridibdir o.

Ehtiyacdan doğan divanəliyə
Sürətlə çatdığı vüsəldir şöhrət.
Tənələri boğan divanəliyə
Hər yerdə, hər zaman halaldır şöhrət. 1994.

KÖHNƏLİK – TƏZƏLİK

Bayraqdar olmaq nədir?
Bayraqdan uca şöhrət!
Bayrağı salmaq necə?
Bayraqdan ağır töhmət!

Geriyə baxmaq nədir?
Geri ölçüdə həsrət!
Geriyə qalmaq necə?
Geridə donan taqət!

Bayraqdar ola-ola
Bayrağı kim salar, kim?
Geriyə baxa-baxa
Geridə kim qalar, kim?

Mən həyatda köhnəni
Bir anlıq da danmadım.
Kim deyər ki, təzəlik
Eşqiylə də yanmadım.

Köhnə dosta təriflər
Desə də obalarda,
Hər şeyin təzəsini
İstəmiş babalar da.

İnsan ömrü uzun
Təzəlik aramışdır.
Həmişə köhnəni də
Təzəylə daramışdır.

İnsan dilsiz Ayda da
İstəmiş mənə duya.
Salavat çevirməmiş
Ancaq hər axşam Aya.

Yox! Yox! Ay da təzə-tər
Görünəndə gözünə,
Salavatlı əlini
Aparmışdır üzünə.

Ayın təzə-tərliyi
Nədir? Körpə olması!
Göyün ağ alma soyan
Tiyələnmiş almazı!

Pardaxlanmış Ay necə?
Nurlatsa da cahanı,
Qartdır! Parıltısıyla
Aldatmasın insanı.

Bəli! O təzə üstdə
Köhnə örtüyə bənzər.
Nur çeşməsi olsa da
Sarı kötüyə bənzər.

Köhnə unutmasın ki,
Təzə olmasa əgər,
O da olmaz! Təzədən
Yaranmır köhnə məgər?

Payızdır... Bir ağacı
Döyəcəyir sazaqlar.
Budaqlarda titrəşir
Sarı-sarı yarpaqlar.

Ancaq nə sızıldayır,
Nə də çığırır ağac.
Yox! Sanki əl eləyib
Kömək çağırır ağac.

Bəlkə onu qayğıyla
Sazaqlardan qorusun.
Soyuq tikanla dolu
Şallaqlardan qorusun.

Ancaq kimsə gəlməyir
Ağacın harayına.
Bir mehriban qayğıya
Möhtacın harayına.

Sanki mübariz ağac
Düşünür ağır-ağır,
İntizardan saralmış
Gözünü yoldan yığır.

O bilir təbiətin
Qanunudur xəzan da.
Təbiət yanılmamış
Qanunları yazanda.

Təbiət tərəvətli
Həyat dilər dünyaya.
Köhnə getməsə, təzə
Necə gələr dünyaya.

Həm həyat, həm də sənət
Təzələnməsə əgər,
Öz gözəl ömründən də
Zövq ala bilməz bəşər.

1991.

SIXILMA KÖNLÜM

Yenə hava yaman çəndir,
Sıxılma könlüm, sıxılma!
Yolun dardır, arzun gendir,
Sıxılma könlüm, sıxılma!

Dön günəşli təbəssümə,
Nümunə ol təcəssümə...
Hisslər gəlir təlatümə,
Sıxılma könlüm, sıxılma!

Qartallar da pərvazlanır,
Xəyallar da pərvazlanır,
Amallar da pərvazlanır,
Sıxılma könlüm, sıxılma!

Çənlər qat-qat yeriirlər,
Zirvələri bürüyürlər...
Sıxılanlar əriyirlər,
Sıxılma könlüm, sıxılma!

Sənə sığmış bütün cahan,
Sən sıxılсан, o da inan
Sıxılacaq zaman-zaman...
Sıxılma könlüm, sıxılma!

Ömür gəmi, sənə mayağ,
Tufan müdhiş, sahil uzaq...
Alış, çırpın, töyüşü, ancaq
Sıxılma könlüm, sıxılma!

1993.

DEMƏYİN

Deməyin dumanın bir karvan kimi
Zirvədən ətəyə enən çağıdır.
Mənzilə yetişən bir sarban kimi
Günəşin qüruba dönən çağıdır.

İnsan ömründə də dəyişir fəsil,
Hanı ilhamında səfərə meyil,
Yollarda bir qızıl kəhərə deyil,
Bir gümüş əsaya minən çağıdır.

– Yaz! – deyə sinəndə ürək yansa da,
Min yaşıl işıqlı dilək yansa da,
Oduyla əynində köynək yansa da,
Gözündə həvəsin sönən çağıdır.

Çox da hücum çəkmiş hünər hər şeyə,
Nə yerə sığışmış, nə də ki, göyə...
İndi qocalıqdan qorunsun deyə,
Hünərin səngərə sinən çağıdır.

– 82 –

Yox! Öz günəşi var başlı ilhamın,
Həm yazlı, həm də ki, qışlı ilhamın,
Nəfəsi odlusa yaşlı ilhamın,
Daha hərarətlə dinən çağıdır.

O zülmə, möhnətə, böhtana qarşı
Hücum çəkməlidir hər addım başı!
Sənətin tənəni, qələmin yaşı,
Uğurun müşkülü yenən çağıdır.

1994.

DOST NƏFƏSİ

İstedad nə baxtda, nə də yaşdadır,
Yox! Yox! Bir ürəkdə, bir də başdadır...
Ürəkdən hərarət, başdansa hikmət
Toplaya-toplaya yüksəlir sənət...
Dostun sevincidir dost istedadı,
Dostun dayağıdır dost etimadı.
Dedilər, xoşbəxtlik, gedirsən, nədir?
Dostluq olan yerə gedirəm dedi.
Bəli! Çörəyini tək yeyən adam,
Yükünü tək özü düşürər, müdam.
Gözəl dost bir nemət olsa da, inan,
Qazanmaq çətindir, itirmək asan.
Ürəyində dağ-dağ qalanan dərdi,
Uzun mənzilləri dolanan dərdi
Dostuyla böləndə dost yüngülləşər,
Yoxsa gözlərində yol müşkülləşər.

– 83 –

Yaxşı ki, mənim də öz dostlarım var,
Sənət dostlarım var, söz dostlarım var.
Döyüşdə başıma səpələnən od,
Tökülüb sinəmdə qəlpələnən od
Sönmək istəməsə öz həvəsilə,
Mən onu söndürərəm dost nəfəsilə...

1994.

NƏ OLA

Sanki Ayı kimsə qızıl yelin tək
Məharətlə sağır dənizin üstə.
Dalğa işıq yayır bir ağ gəlin tək
Bir mavi duvaqlı bənizin üstə.

Təbrizi anıram... O gözəl hanı?
Ağ dən qara saçda ulduzlar sanı...
Bəlkə gözlərilə süzüb dörd yanı
O vüsal gözləyir kəhrizin üstə?

Sanki büllur sudan bir adam baxır,
Həsətli ürəyi yandırır-yaxır,
Məsum bir gözəlin göz yaşı axır
Suda pıçıldayan əzizin üstə.

O burda hünərlə səngərə yatıb,
Düşmən alayına güllələr atıb,
İndi yaşıl otlar baş-başa çatıb
O mərddən yadigar gilizin üstə.

– 84 –

Ovlaya bilmirsə qartal Günəşi,
Öz ovcunda tutur xəyal Günəşi...
Deyirəm nə ola, vüsal Günəşi
Həmişəlik doğa Təbrizin üstə!

Güllər nota dönə, küləklər xala,
Kəhriz əbədiyyət nəğməsi çala...
Hər riz o nəğmədə bir nida ola,
Çağlayıb kükrəyə tək rizin üstə.

1987.

YENƏ OCAQ

O taya baxdıqca mən nigaran tək,
Zaman laqeyd-laqeyd keçdi qarşımdan.
Yox! Yox! Ağ qarını bir azıman tək
Gündüz də, gecə də tökdü başımdan.

Fəqət ürəyimin sarı simini
O qıra bilmədi buz mizrabıyla.
Mən Vətən dərini, millət qəmini
O simdə dindirdim dil rübabıyla...

Bədənim əssə də tufan içində
O simi isitdim öz nəfəsimlə.
Arzu, cürət, əmək, imkan içində
Bir ocağa döndü söz nəfəsimlə.

Kim deyir ki, ocaq yalnız alovdur,
O nəslin altında təməlləşir də.
Elə etibardır, elə girovdur
Üstündə övladlar heykəlləşir də!

– 85 –

Neçə qızım köçüb durnalar kimi,
Mehriban ocaq da qurub özləri.
Ancaq gölə baxan sonalar kimi
Mənim ocağında qalıb gözləri.

Mənsə istəyirəm qız ocağının
Öz ünvanı olsun “doğma” adında!
Əziz qızlarımın öz ocağının
Öz istisi olsun odlar yurdunda!

1992.

BİR BƏND QOŞMA

Sanki Günəş dolu bir yaydır ana,
Qızıl lalələri övladlarıdır.
Sanki bədrələnmiş bir Aydır ana,
Gümüş halələri övladlarıdır.

Bəs ata? Ürəkdən keçən arzunu
Gözlərdən oxuyur varaqlar kimi.
Həm oğlunu sevir, həm də qızını,
Bir dəyərdə olan barmaqlar kimi.

Mənim ailəmə tərəvətilə
Əvvəl üç qız gəlib, sonra bir oğul.
Sanki ilham dolu şeiriyyətilə
Bir bənd əlvən qoşma yaradıb zaman. *1990.*

YENƏ OD

Od insan da isidir,
Od heyvan da isidir,
Od çörək də bişirir,
Od xörək də bişirir,
Od qanad da əridir,
Od polad da əridir.
Haçan ki, döndü üzü,
Tüstüylə dolur gözü.
Doğmanı yaddan seçmir,
Əzizindən də keçmir.
Od insan da yandırır,
Od heyvan da yandırır,
Od çörək də yandırır,
Od xörək də yandırır,
Od qanad da yandırır,
Od polad da yandırır.
Nə zaman tamam sönür,
Bir ovuc külə dönür...
Odun xeyri-zərəri
Düşündürür bəşəri...
Yox! Yox! Od fədakardır,
Alovlu xilaskardır.
Odun öz xisləti var,
Dili var, ülfəti var.
Kim bunları duymasa,
Oda məhəl qoymasa,

Zərər çəkəcək, zərər.
Ona görə də bəşər,
Təzadlı zamanlarda,
Şimşəkli tufanlarda
Elə odu andırır,
Həm yanır, həm yandırır.

1991.

KÜL

Kövrələ-kövrələ dinləyən zaman
Yanğılı səsə də nənəm ud dedi.
Ürəyi təzadla inləyən zaman
Oddan kül parlayar, küldən od dedi.

Adam var, bağırır: – Xalqın naminə
Alışb-yanmaqdan kül oldum deyə.
Eləsə külündə haqqın naminə
Niyə bir izi də qalmayı, niyə?

Məni də bürüyüb çəkdiyən aha
Neçin yana-yana ağlayırsan, de!
Canımda salamat yer yoxdur daha,
Bəs indi haramı dağlayırsan, de!

Kim deyir yanmağı sən elə san ki,
Yanmaqla yanmaqda heç fərq olmasın.
Sən elə ocağın içində yan ki,
Üstündəki qazan bom-boş qalmasın!

– 88 –

Yanmaq günəş dolu yaza dönsə də,
Kül də, soyuq kül də onsuz deyildir.
Bəli! Zaman-zaman buza dönsə də,
Uğurdan qalan kül sonsuz deyildir.

Sanma ki, səngimiş ocaq yerində
Bəlkə axırıncı əzabdır kül də.
Yox! Sanki gül dolu yaylaq yerində
Güldən hazırlanmış gülabdır kül də.

1992.

PƏNCƏRƏLƏR

Günəşi bir atəş kimi
Döşə taxar pəncərələr.
Özləri də Günəş kimi
Evdən çıxar pəncərələr.

Ay ilhamla bədrənsə,
Yana-yana ətirlənsə,
Başı üstə çətirlənsə,
Sanki şaxar pəncərələr.

Qaranlığı biçə-biçə,
Ulduzları içə-içə,
Yaxasında neçə-neçə
Ulduz yaxar pəncərələr.

– 89 –

Göydə şimşək çiçək-çiçək,
Töküləndə ləçək-ləçək,
Alovlanıb şimşək-şimşək
Yerdə çaxar pəncərələr.

Alov qalxar tək bir közdən,
Dastan doğar tək bir sözdən,
Gözlər çoxdur! Yaman gözdən
Yaman qorxar pəncərələr.

Yağış yağsa qıyıq-qıyıq,
Bulud olar yırtıq-yırtıq...
Gözlərində yazıq-yazıq
Yaşı sıxar pəncərələr.

Kimi sevsə iftixarla,
Durub gözlər etibarla...
O gəlməsə, intizarla
Yola baxar pəncərələr.

Gözlədiyi gələn zaman,
Həsret nədir? Bilən zaman,
Məhrəm-məhrəm gülən zaman
Bir boy qalxar pəncərələr.

1990.

QAPILAR

Özü sakit-sakit durub baxsa da,
Gözündən ünsiyyət saçır qapılar.
Bəli! Dik boynunu burub baxsa da,
Dostu məhəbbətlə qucar qapılar.

– 90 –

Ünsiyyət insanın gözünü açar,
Qıfıləndə dönən sözünü açar,
Sanma dostu yalnız üzünü açar,
Həm də ürəyini açar qapılar.

Nə çıxar ağızını möhkəm yumandan,
Dağ da bir yapıncı istər dumandan,
Kömək əsirgəməz kömək umandan,
Bağlı qapıları açar qapılar.

Səsini içinə qısan olmasa,
Zəngini bir yol da basan olmasa,
Gözündən intizar asan olmasa,
Zaman-zaman susar naçar qapılar.

O da bir dastandır əgər oxunsa,
Sanbalını duyar kimsə yaxınsa,
Zənginə bir namərd əli toxunsa,
Sanki dalı-dalı qaçar qapılar.

Sədaqətsiz deməz kimsə ona, yox,
Məhrindən inciməz doğma bina, yox,
Axı uçanda da başqa yana yox,
Öz kəndi üstə uçar qapılar.

1990.

GÖZ MƏHARƏTİ

Fotoaparətlə gəlib qarşına
Kim şəklini çəksə, bu hünər deyil.
Mən gözə heyranam! O tək başına
Həm fotoqrafdır, həm də ki, şəkil.

– 91 –

Bəli! Qadir gözə bu işdə gerçək
Nə otaq gərəkdir, nə də ki, çıraq.
Nə möhlət gərəkdir, nə də ki, kömək,
Nə kağız gərəkdir, nə də ki, boyaq.

Nə ola ürək də elə göz qədər
İnsanı zəhmətdən xilas eləyə.
Qızılgül, yasəmən, lalə göz qədər
Bir damla yaşı da almas eləyə.

1990.

YAYILA-YAYILA

Bir damla şəh ətirlənər
Gülə yayıla-yayıla.
Bir kəlmə söz sətirlənər
Dilə yayıla-yayıla.

Sanma dağda qalar duman,
Hara gəldi dolar duman,
Bom-boz yorğan olar duman
Çölə yayıla-yayıla.

Göydən enən şəfəq parlaq,
Yerdə açar neçə bayraq...
Bir günəşə dönər ancaq
Gölə yayıla-yayıla.

Ömür nədir? Canlı kitab!
Yarı sevinc, yarı əzab...
Ürəklərə axar rübab
Telə yayıla-yayıla.

Vüsətlənər nəğmələr də,
Sürətlənər nəğmələr də,
Şöhrətlənər nəğmələr də
Elə yayıla-yayıla.

Haçan ürək zindan olar,
Sığındığı güman olar,
Bir dalğalı ümman olar
Gilə yayıla-yayıla.

Bilsə ki, yay səssiz köçər,
Payız qıysız gəlib-keçər,
Dünyaya ağ kəfən biçər
Çilə yayıla-yayıla.

Tufan keçsə oylaqlardan,
Buz sallanar yanaqlardan...
Haray qopar dodaqlardan
Zilə yayıla-yayıla.

Hər sobaya növraq olar,
Hansı kəsdən uzaq olar.
Dünya boyda ocaq olar
Şölə yayıla-yayıla.

Atəş nədir? Odlu hünər!
Bəzən susar, bəzən dinər...
Yanıb-yanıb axır söner
Külə yayıla-yayıla.

Bayatıda cana gələr,
Gözdə ağlar, dildə mələr...
Küləyə də uğur dilər
Nalə yayıla-yayıla.

Mənim şeirim çox dinəcək,
Büzüsmüş yox, şux dinəcək,
Könlü-gözü tox dinəcək
Hələ yayıla-yayıla.

1990.

Fəbiət

Lövhləri

TORPAQ TƏMİZLİYİ

Təzəcə addımlar atan insanın
Torpaq ilk mənzili, son mənzilidir.
Yatağa sığmayan coşqun ümmanın
Torpaq ilk sahili, son sahilidir.

O elə əzizdir, elə əzizdir,
Günəş də qolunu salır boynuna.
O elə təmizdir, elə təmizdir,
Ölənlər yuyunub girir qoynuna.

Yoxsa qəddarlıqla üstü çirklənən
Torpağın altı da çirklənə bilər.
Qüdsiyyət də üstü çirklə yüklənən
Torpağın altından şəklənə bilər.

1995.

YENƏ YADA DÜŞDÜ

Yenə yada düşdü neçə mahallı
Vətənin ahılı-cahılı dağlar!
Özünün yaxası günəş medallı,
Qızının yaxası “şahi”li dağlar!

Zəngin saraylarda ömür sürənə,
Gözüylə min məğrur gözəl görənə,
Hər nadir gülşəndən bir gül dərənə
Ülvi məbəd olan kahalı dağlar!

– 96 –

Nə zaman bürküdə tənqisə aran,
Təbəriyə dönsə bir qaşiq ayran,
Sərin küləyiylə göndərib ünvan,
Qoynuna çağırar mahalı dağlar!

Dağlar bir-birinin dalında durar,
Nə olsa, sıx karvan halında durar,
Xəstə dərman gəzsə, yolunda durar,
Otu zümrüddən də bahalı dağlar!

Havası ətirli yaylaqlarıyla,
Gözü təbəssümlü bulaqlarıyla,
Nəfəsi şəfəli qaynaqlarıyla
Cahıla döndərər ahılı dağlar!

Ətəyi çeşməli, başı şimşəkli,
Torpaq bərəkətli, insan diləkli,
Yaxına gedəndə uşaq ürəkli,
Uzaqdan baxanda duhalı dağlar!

1990.

MEYAR

Dağlar! Sarban dağlar! Siz neçə-neçə
Bulud karvanını yola salıbsız.
Ancaq siz tarixdə yol keçə-keçə
Heç dəyişməyibsiz, sabit qalıbsız.

Dənizi dənizə calasalar da
Təmkində tək dağa örnək deyilir.
Daşı daş üstünə qalasalar da
Adına dağ deyil, kələk deyilir.

– 97 –

Dünyanın çapılmış kürəyində siz
Dözümlü torpağın vüqarısınız.
İnsanın bir ovuc ürəyində siz
Həm sevinc, həm kədər meyarısınız.

1989.

DAĞLARA QAR YAĞIR...

Dağlar sığınsa da biri-birinə,
Sanma ki, məclisi dardır dağların.
Yox! Sən diqqətlə bax məclis yerinə,
Kişisi, qadını vardır dağların.

Yoxsa günəş qalxıb tanış ünvandan
Yaşıl baxışında yandığı çağda,
Bir parça süd rəngli soyuq dumandan
Ağzına bir yaşmaq tutmazdı dağ da.

Kişilər kimlərdir? Babalarımız!
Qadınlar kimlərdir? Nənələrimiz!
Alaçıqlar nədir? Obalarımız!
Daxmacıqlar nədir? Binələrimiz!

Kimisi Vətənçin istiqlal qurub,
Kimisi Vətənə xəyanət edir.
Babamız dağlarsa sıraya durub
Bizə səhər-axşam nəzarət edir.

Düşmən yalanıyla ara qatsa da,
Dost dostla heç zaman sözə gəlməsin.
Dağların vüqarı çənə batsa da,
Təki məhəbbəti gözə gəlməsin!

Dağlara qar yağır... Qış yellərilə
Dağlar heykəlləşir ayaq üstündə.
Yox! Sanki təbiət ağ əllərilə
Ağ qalalar qurur torpaq üstündə.

Şimşəyin gözünün odlu yaşında
Qar əriyib getmir ağ şamlar kimi.
Qədimdən də qədim zirvə başında
Qar da ululaşır inamlar kimi.

Yoxsa qara həsrət dağlar içində
Belə ağ olmazdı üzü zirvənin.
Ətəklərdə keçən çağlar içində
Qürur axtarardı gözü zirvənin...

Dağlara qar yağır... Bilmirəm niyə
İsti otağında üşüyürəm mən.
Ulular şaxtada üşüyür deyə
Həycandan yerimdə töşüyürəm mən.

Sonrasa kövrələn nəğməkar kimi
Köməyə çağırıb dəyanətini,
Həm həssas, həm müdrik sənətkar kimi
Bir də yoxlayıram ləyaqətini.

Deyirəm kaş mən də öz el-obamla
Ömrümü şərəflə başa vuraydım.
Sonra özgəylə yox, öz dağ babamla
Elə bir dağılmaz səfdə duraydım!

Mən qanad açıdıqca bir qartal təki,
Qar da ələndi qanadlarıma.
Qışda da, yazda da bir timsal təki
İftixar olaydım övladlarıma.

1993.

DAĞ DƏYANƏTİ

Qarışıq dünyada öz hikkəsiylə
Tufan da davakar arvad kimidir.
Yox! Şimşək adlanan bir sikkəsiylə
Min xəta törədən fəsad kimidir.

Başının üstündə qopan tufana
Döyüşə-döyüşə sinə gərir dağ.
Talandə rahatlıq tapan tufana
Neçə qayasını qurban verir dağ.

Sanki qaya deyil, övlad itirən
Dağ döyüşür... Səsi çıxmıyır ancaq.
Mehriban qoynuna pənah gətirən
Bir alaçığı da yıxmıyır ancaq.

1991.

QOZBEL TƏPƏ

Gündüz buludlu üfük
Nəhəng dağı andırır.
Gecə işıqlı üfük
Əlvən bağı andırır.
Bu gecə də hər ulduz
Sarı güldür üfüqdə.
Ay bir dəstə çəhrayı
Qızılgüldür üfüqdə.
Bəli! Bu gecə şurdur,
Segahdır, heyratıdır.
Yanıqlı şikəstədir,
Təskinli bayatıdır.

– 100 –

Ancaq bir kimsə yoxdur
Nəğməkar bulaq üstə.
Yalnız bir gümüş təpə
Qabarıb torpaq üstə.
Sanki qozbel bir adam
Üzü qoylu yatıbdır.
Yuxusuna dür dolu
Bulaq şəkər qatıbdır.
Birdən hava qarışsa,
Şimşək nərəylə çaxsa,
Alovlar salxım-salxım
Təpənin üstə axsa,
Hər yan təlaş içində
Nəfəs alsə dərindən,
Yenə qozbel yaranmış
Təpə qalxmaz yerindən.
İstər şimşək düzəltsin
Taleyin qüsürünü.
Osa eybəcərləşən
Hüsnünü, qürurunu.
İftixarla qaldıra
Cəsədinin üstündə.
Arzusu gerçəkləşə
Həsədinin üstündə.

1994.

ŞİMŞƏK ABİDƏSİ

Sən demə şələlə ağ şimşək deyil,
Daim guruldayan parıltıya bax!
Demə şimşək qədər o yüksək deyil,
Daim ülviləşən gurultuya bax!

– 101 –

Göydə şimşək çaxır, yerdə şəlalə,
O da işıqlıdır, bu da işıqlı.
Bir şimşək parlayır, bir də şəlalə,
Od da işıqlıdır, su da işıqlı.

Şəlalə oxuyur... Suda nəğməsi
Bitib-tükənməyən dastanlıq olur.
Şimşək də oxuyur, vida nəğməsi
Yerə yetişsə də, bir anlıq olur.

Şimşək alovlanan ilhamlar kimi
Yazır axırıncı kəlməsini də...
Özünə qəsd edən adamlar kimi
İçində yandırır nəğməsini də...

Şimşəyin dəhşətli ölümünüsə
Duyduqca ağlayır məğrur şəlalə.
Şimşəyin özünə zülümünüsə
Unuda bilməyir cəsur şəlalə.

Sən duruluq gəzsən, dənizlər nədir?
Şimşəyi alışan təmiz göyə bax!
Nə kəndir gərəkdir, nə də ki zəncir,
Şəlalədən tutub qaya üstə qalx!

Göy üzü açılsın deyə, gör necə
Şimşək həlak edir özü-özünü.
Sonra da nə gündüz, nə də ki gecə
Şəlalə quruda bilmir gözünü.

Yox! Yox! O hönkürə-hönkürə bir də
Mat qalır şimşəyin iradəsinə.
Gurlaya-gurlaya çevrilir yerdə
Kül olan şimşəyin abidəsinə.

1991.

BAHAR GÖRÜNÜR

Gedir yapıncısı naxışlı şaxta,
Nəfəsi buxarlı bahar görünür.
Durnalar hardansa gəldiyi vaxtda
Göydə haçalanmış qatar görünür...

Uzaqda qəfildən çaxan şimşəyin,
Buluda hiddətlə baxan şimşəyin,
Oduyla yandırır-yaxan şimşəyin
Alnında qırmızı damar görünür.

Yox! Qışın sovuşan xəteri haqda,
Baharın dünyaya səfəri haqda,
Salamı, töhfəsi, hünəri haqda
Şimşəyin yazdığı qərar görünür.

Ağaclar hüsnüdür doğma diyarın,
Şadlanır içində təzə paltarın...
Sanki təntənəylə gələn baharın
Yolunda min yaşıl fanar görünür.

Qızaran şəfəqdir, boya deyildir,
Ağaran buluddur, taya deyildir,
Tək-tək səpələnən qaya deyildir,
Dağların ovcunda qabar görünür.

Zəhmətkeş dağlar da karvan ötürür,
Yağışlı-yağmurlu duman ötürür,
Qonaq qarşılıyır, mehman ötürür,
Açıq qapıları təkrar görünür...

Daha gümrah duyur həyat özünü,
Çay döşünü açır, ırmaq gözünü...
İnsanlar unudur umu-küsünü,
Məmnun baxışlarda ilqar görünür.

Məxmər ayağında, tirmə başında,
Bahar ad qazanır nəğmə başında...
Neçə durna gözlü çeşmə başında
Çiyini mis səhəngli nigar görünür.

İgidlər gələndə bulağın üstə,
Quşlar salamlayır budağın üstə,
Sanki gül nəfəsli torpağın üstə
Yanaşı dayanmış çinar görünür.

Ürəkdə məhəbbət bitir ot kimi,
Mizrab toxunmasa susur ud kimi...
Nə qədər gizləndə yansa od kimi
Axır alovları aşkar görünür...

Qartal məğrurlaşır qartal yanında,
Mahal gözəlləşir mahal yanında,
Dilim-dilim yanan tonqal yanında
Sazlı-balabanlı mağar görünür...

Nəğməkar tütəyi hanı çobanın?
Həniri yaylağa çatır aranın.
Baharı gözləyən mahir bağbanın
Xəyal dünyasında nobar görünür.

1976.

BAHAR NOTLARI

– Mən gəlmişəm! – deyər süzüb cahanı
Şəlalə-şəlalə bağırır bahar.
Eviyə oturan min-min insanı
Gözəl tamaşaya çağırır bahar.

Baharın aşığa yoxdur minnəti,
Özü sazlı-sözlü müdrik aşıqdır.
Yaşıl işıq yoxsa, o yer zinəti
Özü öz yolunda yaşıl işıqdır.

Bağın başı üstədən keçmiş xatalar,
Rahət nəfəs alır dinc quzu kimi.
Şəbnəm içsin deyər körpə butalar
Ağzını açmışdır quş ağzı kimi.

Sanma qanadıyla kəsəcək yolu,
Bəlkə də silahsız qaçaqdır duman.
Yox! Həyalı dağın ətirlə dolu
Əlvan dodağında yaşmaqdır duman.

Bilmirəm çətrinə tikib günəşi,
Yoxsa ki, asıbdır telindən meşə.
O qədər rütubət çəkib, günəşi
Buraxmaq istəmir əlindən meşə.

Ocaqdan-ocağa uzanıb gedən
Cahan uyusa da sükut içində,
Bir salxım köz olan ildırım nədən
Uyumaq istəmir bulud içində.

Ulduzlar bulaqda səflə çiməndə,
Güllər pıçıldaşır rübablar kimi.
Bir yaşıl manqala dönən çəməndə
Lalələr qızarır kabablar kimi.

O nədir? Sıxdıqca yaş köynəyini
Uzunsov damlalar düşür yaylağa.
Sanki qara bulud öz diləyini
Ağ-ağ misralarla yazır torpağa...

Vətən ətirlənir gülüstan təki,
Gözəl qızılgüldür, ismətsə yarpaq.
Yanan qızılgülü pasiban təki
Şəhlə dolu yarpaq qoruyur ancaq.

– Mən gəlmişəm! – deyə süzüb cahanı
Şəlalə-şəlalə bağırır bahar.
Evində oturan min-min insanı
Gözəl tamaşaya çağırır bahar.

1978.

NOVRUZ BAYRAMI

Fəsillər karvandır, qış ağ dəvəsi,
“Böyük”də, “kiçik” də çillələridir.
Novruz günəşləşən bayram zirvəsi,
Odlu çərşənbələr zirvələridir.

Çərşənbə axşamı gümanlar deyil,
İnamlar atılır tonqallar üstdən.
Xülyalar, ilqımlar, yalanlar deyil,
Əməllər yürüyür xəyallar üstdən.

– 106 –

Novruz bayramıdır... İki hüquq tək
Daha gecə-gündüz bərabər olur.
Təbiət özü də əlvan qoruq tək
Sevilə-sevilə bəxtəvər olur.

Göydən yağış deyil, dür yağır yerə,
Dağlar ağsaqqaldır, çəmənlər xalı.
Şeirə çevriləcək, yaşıl bir şeirə,
Baharın da yolu, ömrün də yolu.

Axır çərşənbədə öz niyyətini
Axar sular üstə sınağı qızlar.
Bəlkə də tapmayıb öz qismətini
Sonra öz baxtını qınadı qızlar.

Yox! Yox! Sular üstə möhkəm inamla
Qismətini tapan qızlar azmıdı?
Məhrəm ünsiyyətlə, coşqun ilhamla
Sevgidən danışan sazlar azmıdı?

Yandı ocaqlar da, dindi neylər də,
Od üstdən atıldı od övladları.
Qələm əvəzinə mavi göylərdə
Novruz sözü yazdı quş qanadları.

Evlərə sallanan əlvan qurşaqlar
Ülfət yollarıydı sanki Vətəndə.
Bahar havasıyla dinən bulaqlar
Nəğmə xallarıydı sanki Vətəndə.

– 107 –

Sanma çəmən gülün Vətəni deyil,
Dünyada hər şeyin Vətəni vardır.
Sanki xonçamızda səməni deyil,
Bir parça Savalan çəməni vardır.

Şamlar adi deyil, xonçaya bəlkə
Səhənd lalələri səpələnibdir.
Xonçada müxtəlif şirniylə birgə
Acı həsrətlər də təpələnibdir.

Ancaq daha məhrəm görüb baharı,
İndi sevincindən ağlayır şamlar.
Ayağı altına sərrib baharı,
Günəşi başında saxlayır şamlar.

Novruz isitdikcə soyuq qaşları,
Sevinən zirvəni anır yolçular.
Şəfəqə boyanmış əlvan daşları
Bayram yumurtası sanır yolçular.

Nə zamansa kəsən insanları da
Novruz barışdırır, dadirəs olur.
Ecazkar bayramın tikanları da
Çiçəkləri qədər müqəddəs olur.

Təbrikə getməkçin novruzda düzü
Bir dəstə çiçək də gərək deyildir.
Nəfəsi ətirli novruzun özü
Məgər hüsnü boyda çiçək deyildir?

1989.

BAHAR LÖVHƏLƏRİ

Palıd qulaq asır bir kişi kimi,
Yellər oxuduqca qumrulaşırlar.
Yaşıl budaqlarda qız döşü kimi
Yumşaq tumurcuqlar yumrulaşırlar.

Dağlardan düzlərə enən yollara
Zümrüd səpələyir yaşıl yarpaqlar.
Uzun dəftərlərə dönən yollara
Bahar misraları yazır ayaqlar.

Qızıl bıçağıyla yırtıb sükutu,
Şimşək adətini unuda bilmir.
Elə hönkürür ki bahar buludu,
Ağbirçək zirvə də ovuda bilmir.

Yağışlar nədir? Dürr, mirvari, gövhər,
Dəniz yağışsız gurlayarmı heç?
Şıdırğı yağışlar yumasa əgər,
Torpaq əlvan-əlvan parlayarmı heç?

Öz yarpaq əlini möhtəşəm çinar
Ümidlə açıbdır yağışa bəlkə?
Zəngin cəvahirat paylayan bahar
Gəlib bir ovcuna sığışa bəlkə.

Yamac var, bir kiçik dağdan böyükdür,
Papağı məxmərdir, köynəyi atlas.
Halqalanmış otlar zümrüd üzükdür,
Üstündə parlayan damlalar almas.

Uzundan da uzun dastanlar kimi
Bitib-tükənməyir yaylaq yolları.
Çəmənlərdən keçən ünvanlar kimi
Biçənək yolları, bulaq yolları.

Yağış kəsilməmişdir, bahar, ay bahar,
Bürünür hər dərə, dağ işığına.
Bəs sən özün nəsen? Daim minnətdar!
Anamız Günəşin ağ işığına.

Mehriban yaylaqda yalnız otlar yox,
Daşlar da meh altda tumarlanırlar.
Sən havaya bax ki, insanlardan çox
Güllər, nazlı güllər xumarlanırlar.

Yox! Baxıb yuyulmuş yarpaqlarına
Güllər təmizlənilir mələklər kimi.
Küləklər dəydikcə yanaqlarına
Lalələr döyünür ürəklər kimi.

Mənə qocalığım qonaq gəlsə də,
Sən hər il cavan gəl, əlvan baharım.
Şimşək bir zirvəni iki bölse də,
Gülünə dəyməsin tufan, baharım.

İnsan! İndi sən də bir ağac ək ki,
Hardasa göyərən öz muradın da.
Yaylaqdan arana bir bulaq çək ki,
Bulağa bənzəsin öz həyatın da.

1991.

OTLAR

Yaz gələndə torpaq üstə
Şəhdə çimir körpə otlar.
Dalğalanıb saplaq üstə
Zümrüdləşir ləpə otlar.

Başdan-başa sirdir Vətən,
Bunu duymaz hələ yetən.
Bənzəyirlər çöldə bitən
Barmaq boyda ipə otlar.

Nə qəm, şəhdə yaşa dolur,
Nə saralır, nə də solur.
Göz baxdıqca dönüb olur
Dərə otlar, təpə otlar.

Zirvələrin qarına bax,
Şimşəklərin tarına bax,
Çəmənlərin varına bax,
Naxış şəfəq, kəbə otlar.

Ayrılığı biçə-biçə,
Sıralanır incə-incə...
Leysanda su içə-içə
İstəməz ki, köpə otlar.

Qibtə etmir gülşənlərə,
Nəğmələrə düşənlərə,
Rayihəsiz kövşənlərə
İstər zümrüd səpə otlar.

Külək döyür atəşi də,
Nəmlə dolu küləşi də,
Az qalır ki, günəşi də
Gözlərinə təpə otlar.

Sürünsə də qabağında,
Yalvarsa da ayağında,
Bir yer vermir qucağında
Toza batmış çöpə otlar.

Soraqlayır bir-birini,
Qucaqlayır bir-birini,
Daraqalayır bir-birini
Nazla öpə-öpə otlar.

Quşlar dinər... Yer-göy susar,
Cip-cip səsi çölü basar...
Məhəbbətlə qulaq asar
O doğma cip-cipə otlar...

1991.

SƏHƏR-SƏHƏR

Yanıb sönən ulduz göydə
Fişəngləşər səhər-səhər.
Yanan günəş yalqız göydə
Çələngləşər səhər-səhər.

Qaynar həyat coşa-coşa,
Nəğmə deyər dağa-daşa...
Mavi dəniz başdan-başa
Ahəngləşər səhər-səhər.

– 112 –

Yalmanları ağ dalğalar,
Bir-birindən çağ dalğalar,
Kükrəyəndə dağ dalğalar
Pələngləşər səhər-səhər.

Quşlar dəstə-dəstə uçar,
Çənlər alay-alay qaçar...
Dağlar sanki qanad açar,
Nəhəngləşər səhər-səhər.

Büllur suyla dolan bulaq,
Gözəllərsiz qalan bulaq,
Düşüncəyə dalan bulaq
Səhəngləşər səhər-səhər.

Dinər tar da, saz da, ney də,
Yel heyretlə tutar züü də...
Təzə nəfəs yer də, göy də
Qəşəngləşər səhər-səhər.

1976.

TAMARZI

Şimşək hər ürəyə qorxu salsa da
Palıdı yandırdı... Nicatmış qəza!
Palıd od içində həlak olsa da
Bitdiyi torpağı çıxartdı yaza.

Qış təhlükə dolu tufanlarıyla
Baş alıb harasa qaçdı nəhayət.
Daha yazdır... Geniş imkanlarıyla
Bir yaşıl işığa dönüb təbiət.

– 113 –

Qırmızı qızılgül bağda alışan
Bir topa yaquta dönür gözümdə.
Yanıdakı otun üstdə sayrışan
Almaslar qatarla sönür gözümdə.

Ağ qızılgül necə? Min gülə dəyər,
O təmiz görünür sanki bir az da.
Ətrini yaxından duymayan deyər
Qar topu düşübdür gülşənə yazda.

Bəs sarı qızılgül? Torpaq üstündə
Alışb-yandıqca çıraqlar kimi,
Xəfif-xəfif əsir ayaq üstündə
Həsretdən saralan dodaqlar kimi.

Güllər anaları yazın xətrinə
Mənim pəncərəmi ətrilə yuyur.
Ancaq bir udumluq məhrəm ətrinə
Özümü evimdə tamarzı qoyur.

1978.

AĞ İŞIQ

Sanıram ki, göy şair,
Şimşəklər sözləridir.
Təbəssümlə parlayan
Ulduzlar gözləridir.
O gözlər niyə çoxdur?
Deməsin naşı adam.
Çox olmasa dünyanı
Görə bilərmə tamam?
Bəzən o gözlərdə də
Büllur sular çağlayır.
Mənə elə gəlir ki,
O gözlər də ağlayır.

– 114 –

Ancaq yaşları yerə
Fərəh gətirir, fərəh.
Təbiət ağ işığı
İçdikcə qədər-qədər,
Sanıram ki, baharın
Yaraşığı yağışdır.
Yox! Yox! Yağış bəlkə də
Bu dünyaya baxışdır.
Yağışdan sonra güllər
Daha parlaq görünür.
Bəli! Sarı sap-sarı,
Ağ ağappaq görünür.
Güllə dolu hər kənd də,
Hər şəhər də böyüyür.
Təmizlənən təbiət
Bir qədər də böyüyür.
Yağış bəşəriyyətin
Tərəvət nəğməsidir,
Qüdsiyyət nəğməsidir,
Bərəkət nəğməsidir...

1986.

YAYIN DƏHŞƏTİ

Demə şimşəkləri selə döndərən
Əjdaha nəfəsli müdhiş tufandır.
Bəlkə daşları da külə döndərən
Yayın odlu zəhmi daha yamandır.

Sanki gözlərini sıxanda dağlar,
Kırpikləri altda quruyar yaşlar.
Bulaqlar nə axar, nə də ki, çağlar,
Yalnız quraqlıqdan gileyə başlar.

– 115 –

Bürkü zirvələri tora salanda,
Zirvələr də yanar ətəklər kimi.
Bəli! Şəlalə də susuz qalanda,
Qartal da ləhləyər köpəklər kimi.

Hardasa bir damla su həsrətilə
Otlar, körpə otlar yanıb-qovrulur.
Yel qanad açdıqca çöl vüsətilə,
Sarbanın başına qumlar sovrular.

Bir udum meh qonmaz yanan ürəyə,
Torpaqdan tünd yanıq qoxusu gələr.
Dünyanı bir cənnət sanan ürəyə
Sanki bir cəhənnəm qorxusu gələr.

Dəmir köynək geyən nəhəng qayalar
Sakit əriyərlər ehramlar təki.
Yox! Aslan qayalar, pələng qayalar
Sabaha baxarlar inamlar təki.

1991.

SƏHƏR TOYU

Pəncərəm önündə dayanmış çinar,
Dənizlərdən sakit, dağlardan ağır!
Çinarın möhtəşəm boyundan vüqar,
Yaşıl yarpağından sərinlik yağır...

Neçə-neçə nəğmə dinlədim toyda,
Baxdım neçə-neçə gözəl oyuna.
Fəqət mat qalırım günəşli yayda
Nəğməkar quşların səhər toyuna...

1994.

YAY AXŞAMINDA

Ulduzlar böyüyər sanki bir az da
Çadırı alması yay axşamında.
Ulduzu andırar zirvədə buz da
Çadırı alması yay axşamında.

Bulud çəngə-çəngə aydan soyular,
Çiçəklər mirvari şəhlə yuyular,
İlbizlərin səsi aydın duyular
Çadırı alması yay axşamında.

Səsini içinə salar şəlalə,
Qayadan asılı qalar şəlalə,
Bir gümüş payəndaz olar şəlalə
Çadırı alması yay axşamında.

Dəniz daim çağlar nəhəng arzu tək,
Donar gen meydanın mavi buzu tək.
Yox! Yox! Mışıl-mışıl yatar quzu tək
Çadırı alması yay axşamında.

İstidə az qalar bişə qovaqlar,
Bir qədər kənardə axar bulaqlar,
Yolu yelləyərlər yelpik yarpaqlar
Çadırı alması yay axşamında.

Budaqlar bir qədər çıpaqlaşarlar,
Sanki meyvələr də çıraqlaşarlar,
Sabahı nəsimdən soraqlaşarlar
Çadırı alması yay axşamında.

– 117 –

Buz çıxar torpağın dərinliyindən,
Bostan xumarlanır sərinliyindən,
Yemişlər partlayar şirinliyindən
Çadırı alması yay axşamında.

Od yoxsa, hər köz də bir peşkəş olar,
Bağlarda nə tonqal, nə atəş olar,
Hər qızılgül çətri bir günəş olar
Çadırı alması yay axşamında.

Yarışa girdikə naz, qəmzə, işvə,
Oğlan sevə-sevə, qız sevə-sevə,
Görüşdən qayıtmaq istəmən evə
Çadırı alması yay axşamında.

Evlərdən çöllərə köçər nağıllar,
Donunu inamdan biçər nağıllar,
Tilsimli yollardan keçər nağıllar
Çadırı alması yay axşamında.

– Biz tənhayıq! – deyər mələr uzaqlar,
Mötəbər bir həyan dilər uzaqlar,
Sanki yaxınlara gələr uzaqlar
Çadırı alması yay axşamında.

Yurdsuz nə od tapar, nə ocaq çatar,
Nə də ki, üstünə bir yorğan atar,
Başını bir daşa söykəyib yatar
Çadırı alması yay axşamında.

Varlılar üstünü-başını bəzər,
Yoxsullar bir ucuz köynəkdə gəzər,
Tanrının özü də fərqləri sezər
Çadırı alması yay axşamında.

Bələli sevgiyə yumub gözüni,
Pərvanə alova çırpır özünü,
Şair pərvanəyə deyər sözünü
Çadırı alması yay axşamında.

Rəssam həm təzədən ilhamdan doğar,
Həm bütün aləmi gözüne yığar,
Fırçadan kətana ecazlar sağar
Çadırı alması yay axşamında.

Bəstəkar dövrənə nəğmə eyləyər,
Sakit-sakit axan çeşmə eyləyər,
Notlar xalısında ilmə eyləyər
Çadırı alması yay axşamında.

Yuxular dağılan ətirə bənzər,
Xəyallar al-əlvan çətirə bənzər,
Yollar ümid dolu sətirə bənzər
Çadırı alması yay axşamında.

Həsət yüklü qərib harda yer salar,
İstidən yatmaz, yox, yuxusuz qalar.
Ancaq o istiyə minnətdar olar
Çadırı alması yay axşamında.

Sanma həqiqətlər yalana dönər,
Zəngin xatirələr karvana dönər,
İnsan, yaşlı insan sarbana dönər
Çadırı alması yay axşamında.

Dodağı sussa da yorğun rübab tək,
Ömrünü oxuyar qalın kitab tək.
Yadına Vətəni düşər mehrab tək
Çadırı alması yay axşamında.

TƏSƏVVÜR

Payızdı... Dəyişirdi
Torpaq yaşıl donunu.
Ancaq o görəcəkd
Payızın da sonunu.
Qaqqıldeşan durnalar
Bir haray qoparırdı.
Yayı qanadlarında
Harasa aparırdı.
Durnalara qoşulub
Təbiət də uçurdu.
Suların dodağından
Şeiriyət də uçurdu.
Qayalar payız himni
Çaldıqca daş dəfində,
Külək həzinləşirdi
Durnaların səfində.
Ağ bulud karvanları
Göyləri bəzəyirdi.
Üstünə qar ələnmiş
Dağlara bənzəyirdi.

1994.

PAYIZ MİSRALARI

Payız, soyuq payız yaş xəzəlləri
Torpağa səpdikcə ləçəklər kimi,
Dünya, mahir dünya şux gözəlləri
Yaxasına taxır çiçəklər kimi.

Yaxşı bax, küləkdə cəsur pəliddən
Çırpına-çırpına düşən yarpağa.
Qürurla ayrılıb məğrur pəliddən
Özünü söykəyir ana torpağa.

Ağacdan asılı qalmaqdan – deyir
Torpağa qısılmaq daha yaxşıdır.
Bəli! Mübarizə solmaqdan – deyir,
Ölümsə olumdan baha yaxşıdır.

Palıd əsə-əsə baxıb insana
Saralır... Nədənsə alışmayır, yox.
Saralmaq şimşəklə gələn tufana
Bözaran pəlida yaraşmıyır, yox.

Mənsə istəyirəm qoparıb onu
Haradasa əkəm sığnacaq kimi.
Yox! İş otağıma aparıb onu
Tavanımdan asam çilçıraq kimi.

Payız istər acı xatirə deyə,
Yox! Öz boğazında dondurur sözü.
Dönüb yanğı dolu yadigar neyə
Gözündən boylanır xatirə özü.

İndi şirin dilli adam gərəkdir
Acı xatirəni oxuya bilsin.
Təravətlə dolu ilham gərəkdir
Xatirədən çələng toxuya bilsin.

Yağmurlu payızdan kim incisə də
Doğrusu mənimki tutur payızla.
Sazımda yaz notlu sim incisə də
Yanğı yox, sərinlik udur payızla.

Dörd fəsilli yurdda indi özüm də
Yaydan qopa-qopa payızlaşmışam.
Kağızla əlləşib axır gözümdə
Təpədən-dırnağa kağızlaşmışam.

Odlu qələmimlə düşüb qabağa
Göydə nəğməsini yazmamış şimşək,
Dolmuş ürəyini payız torpağa,
Mən isə sənətə boşaldam gərək!

İnciylə yüklənmiş buludlar təki
Sinə boşalmasa, bir də dolarmı?
Şair əzəmətli palıdlar təki
Yaşıl neylərində mahnı çalarmı?

Həyanım olsa da duyğulu mərdlər,
Ürəyim darıxır yalqızlar kimi.
Gündüzlər günəşdən gizlənən dərdlər
Gecələr çoxalır ulduzlar kimi.

Yorğun ulduzların xumar gözləri
Göylərdən yerlərə baxır birtəhər.
Yox! Ulduzlar yatır, dərdlər özləri
Ulduz-ulduz yanır səhərə qədər.

Günəş od verməyə geciksə səhər,
Soyuqda darıxmaq tamam nahaqdır.
İnsan, müdrik insan bilmirmi məgər,
Günəş öz vaxtında yanan ocaqdır.

1989.

PAYIZ DUYĞULARI

Duman məğrur dağı “döyüş” zamanı
Əsarət altına almaq istəyir.
Yox! Dağ elə dağdır... Yarıb dumanı
Ayağı altına salmaq istəyir.

– 122 –

Yağış nə kəhrizdir, nə də ki, çeşmə,
Bəs niyə yağdıqca yer suyla dolur?
Eh... Yağış gündüzlər bir şaqraq nəğmə,
Gecələr bir həzin xatirə olur.

Bahar gülünü də pula satanda,
Yolçuya pulsuz da gül dərir payız.
Günəş dan yerinə addım atanda,
Çəkilib Günəşə yol verir payız.

Küləyin altında dayanmış çinar
Yanır sarı-sarı yarpaq içində.
Yuxudan hərasan oyanmış çinar
Necə alovlansın ocaq içində?

Vüsətlə açılan sarı dastanın
Özü torpaq üstə Günəş sayılır.
Qocanın çəkdiyi köhnə qəlyanını
Ucundan tüstü yox, bulud yayılır...

Səxavətlə dolu bərəkətiylə
Payız təbiətdə qızıla dönür.
Əfsanəylə dolu həqiqətiylə
İnsanın ömründə nağıla dönür.

Ağaclar əlvandır, torpaqlar əlvan,
Yol üstə “tonqallar” qatar-qatardır.
Doğrusu çaşıbdır düşünən insan,
Gördüyü payızdır, yoxsa bahardır?

Gecələr ulduzlar qoşa yananda
Ulduzlar altında təklənir dünya.
Sevənlər mehi də nəğmə sananda
Bir həzin səsdən də şəklənir dünya.

– 123 –

Ancaq məmnun-məmnun dinsə də payız,
Həsərlə köklənmiş kaman kimidir.
Bulud karvanına dönsə də payız,
Yolunu itirən sarban kimidir.

Payızın qanadlı küləyi dəyən
Yarpaqlar möhlətlə solur dünyada.
Hicranın amansız sazağı döyən
Yanaqlar sürətlə solur dünyada.

Ey payız küləyi! Fəryadlarına
Odlu gəncliyimdən alışmışam mən.
İndi məni alıb qanadlarına
Qaytar közə dönmüş gəncliyimə sən!

Gənclik gəldi-gedər olsa da düzü,
Uzun yollar keçən ömrə təməldir!
Döyüşdə yaşlaşan qocanın özü
Gənclik üstə qalxan müdrik heykəldir!

1991.

SARI BÜLBÜL

Yana-yana nə deyirsən
Sarı simdə sarı bülbül?
Nə zamandır qəm yeyirsən,
Bir nəfəs də, barı, bülbül.

Kimsə səni ovutmayır,
Göz yaşını qurutmayır.
Atəşini soyutmayır
Quzeylərin qarı, bülbül.

Sən bir gülə könül açdın,
Elə bildin müşkül açdın.
Öz sevginə ovzül açdın,
Yarı güldür, yarı bülbül.

Gülsə səni dinləmədi,
Həsərləndə inləmədi,
Xumar gözü çənləmədi,
Heyran qoydu xarı, bülbül.

İztirabı kefdən betər,
Sevgi vəfa üstə bitər,
Daha burax getsin, yetər,
Bir vəfasız yarı, bülbül.

Nə böyüdün, nə ucaldın,
Nə kef çəkdi, nə bac aldın,
– Sevgi! Deyə sən qocaldın,
Gül də oldu qarı, bülbül.

Gah kaman ol, gah daki ud,
Nə tora düş, nə yalan ud!
Öz sevgindən yüksəkdə tut
Sən namusu-arı, bülbül.

Bilirsənmi nədir yalan?
Mışıl-mışıl yatan ilan!
Qalxsa talan salar, talan,
Dağlar yer şarı, bülbül.

Sanma adi şairəm mən,
Yox! Hər şeyə qadirəm mən,
Ona görə nadirəm mən,
Sözlə çallam tarı, bülbül.

Yandısa da harda könlüm,
Dondusa da qarda könlüm,
Ağlamadı darda könlüm,
Bir yol zarı-zarı, bülbül.

Bildim hər gül bir gəlindir,
Ya küləyin, ya selindir.
Bir gülün yox, bir elindir
Sənətimin barı, bülbül.

O var, misra düzümüdür,
Məğrur ömrün dözümdür,
O yayımın üzümüdür,
Payızımın narı, bülbül.

1979.

MAVİLİK

Bəs hanı yarpağın yaşıl diliylə
Nəğmələr oxuyan Aylı gecələr.
Dağın çiçəyiylə, bağın gülüylə
Dəmətlər toxuyan Aylı gecələr.

Yenə qaranlıqda uyumuş şəhər,
Mən də öz şeirimə nöqtə qoymuşam.
Hər sözə təzə don biçənə qədər
Mən öz ürəyimi tamam soymuşam.

Deyirəm bərk tutub qalxan küləkdən
Könüllü dəyişim yerimi mən də.
Yüksək kürsü nədir? Daha yüksəkdən
Oxuyum qanadlı şeirimi mən də.

– 126 –

Ulduzlar nizamla səpilmiş göyə,
Necə basım min-min qızıl zəngi mən.
Göy qapı açsa da mənə: –Gəl! – deyə,
Getməyəm, gözləyəm mavi rəngi mən.

Səhərlər Günəşi başına qoyan
Üfüqün özü də mavi deyilmi?
Yanan ürəklərə sərinclik yayan
Dənizin üzü də mavi deyilmi?

Mavilik... Tufanlı sözümdə mənim
O həm duruluqdur, həm də təmizlik.
Mavilik əzizdir! Gözümdə mənim
Hər şeydən yüksəkdə durur əzizlik.

1980.

OXŞARLIQ

Göy göl nə deməkdir dağlar qoynunda?
Suya dönmüş muğam, bayatı, laylay...
Haçan musiqimiz çağlar qoynunda,
Qartallar sevincdən qoparar haray...

İnsan, həssas insan ayaq basdığı
Sahildə Göy gölü rıqqətlə dinlər.
Bəlkə də min dəfə qulaq asdığı
Avazları yenə heyvətlə dinlər.

O doğma musiqi məşhur ünvanda
Xoşlanar, sevilər, əzizlənər də.
İnsan günahkarsa, sanki ümmanda
Təpədən-dırnağa təmizlənər də.

– 127 –

Sanki yaz keçəndə əlvan bayrağı
Əlindən düşərək qalar örüşdə...
Ətrafda şəh düşmüş hər gül yarpağı
Gah qızılda parlar, gah da gümüşdə.

Bulud yellənəndə bəyaz yaylıq tək,
Ulduzlar titrəşər göy qayığında.
Göy göl özü boyda mavi balıq tək
Ləngərlə çırpınar ay işığında.

Yox! Yox! Çırpındıqca öz yatağında
Aya da bir mavi işıq salar o.
Hayıf meşə, qaya, dağ qucağında
Günəş doğanadək yalnız qalar o.

İmkanım olsaydı gecələr düzü
Göy göllə qol-boyun yatardım burda.
Dastana dönəndə sinəmin közü,
Şəhə də, ətrə də batardım burda.

Sanardım mehriban ünsiyyətimlə
Təzə-tər ecazlar baharındayam.
Sanardım mötəbər sədaqətimlə
Elə "Şah gölü"nün kənarındayam.

1978.

HİKMƏT DİRƏYİ

Dünyanın ən iri, sulu narını
Vətən torpağında görmüşəm ancaq.
Yaqut dənəsiylə dolu narını
Çinarlı Göyçayda dərmişəm ancaq.

– 128 –

Nar var ki, havada nur içə-içə
Gözləri qızarıb sərxoş olubdur.
Nar var ki, ağacda dad seçə-seçə
Axırda yorulub meyxos olubdur.

Nazik qabığına barmaq dəyəndə
Meyvələr günəşi qəlpələndir.
Tor-tor pərdəsinə dodaq dəyəndə
Köz-köz gilələri səpələndir...

O nədir günəşi, ulduzu, ayı
Çiyində saxlayır dirəklər kimi.
Qara köynəyinin yaxası boyu
İşıqlar qızarıb çiçəklər kimi...

Bəlkə göyə qalxan pilləsidir o
Ulduz karvanıyla dolu şəhərin.
Yox! Televiziya qülləsidir o,
Bu cavan şəhərin, ulu şəhərin.

Dəniz bəzənəndə mayaqlarıyla
Dağ üstə işıqlar yandırır o da.
Qırmızı-qırmızı çiraqlarıyla
Bir nar ağacını andırır o da!

Düzdür, bəzənəndə nar şölə-şölə
Çiçək də gətirir kənddə, bəhər də.
O hikmət paylayır öbaya-elə
Qaynar izdihamlı nəhəng şəhərdə.

Əzəmətlə dinir qulağımızda
Şəhərin müjdəsi, kəndin xəbəri!
İstiqbal nəğməli torpağımızda
Qələbə bayraqlı insan hünəri!

– 129 –

Hərərətlə dinir həyata aşiq
Hekayə, musiqi, şeir, təranə...
Xəyallara qanad, gözlərə işiq,
Səslər dəyanətli, sözlər mərdanə...

Qətiyyətlə dinir məğrur insanın
İpək təbiəti, yanar nəfəsi...
Zəncirini qırmış dustaq cahanın
Qurtuluş arzusu, həyat həvəsi...

1982.

MARAL ŞİKAYƏTİ

Xalq əfsanəsi

Ovçu nişan aldı sakit maralı,
Şaqraq güllələri dalbadal atdı.
Ah, o gözü yaşlı, köksü yaralı
Bütün qüvvəsini qıçına qatdı.

Ovçunun fikrini gözündən qandı,
Nəfəsi gəldikcə yüyürdü maral.
Birdən yanğı duydu özündə... Sandı
Ayağı altında alışır mahal.

Yanğı dırnaq boyda umudu inan,
Bir odlu dilə də döndərə bilər.
Qayğı qaya boyda vücudu inan,
Bir ovuc külə də döndərə bilər.

Maral yanğısını söndürsün deyə,
Yarpızlı bulağın başına gəldi.
Bir qotur qurbağa boylanıb göyə,
Sahilə qaşına-qaşına gəldi.

– 130 –

Doğrusu həsədlə baxdı qurbağa
Ağır yaralara dözən marala.
– Yolumu gözləmə! – deyib torpağa
Yenə ayaq üstə gəzən marala.

Dedi bir ah çəksəm göy də uçular,
Odlu haray qopar dinc mahallardan.
Can ay maral qardaş, zalım ovçular
Axı nə istəyir biz marallardan.

Maral donub qaldı heyrət içində,
Unutdu köksündən axan qanını.
Məsum bir gözəllik hiddət içində
İtirdi canında ağrı sanını.

Maral qurbağaya nə dedi? Axmaq
Özünə dünyanı özü güldürər.
Məni bu yaralar öldürməz... Ancaq
Sənin o müştəbeh sözün öldürər.

1991.

TƏBİƏTİN ABİDƏSİ

Demə təbiətə nə gərək sığal,
O təbii halda qəşəngdir ancaq.
Bir odlu nəfəsdən olmazmı paymal
Əvvəlki tərəvət, səliqə, növraq?

Bilinmir dənizlər haçandan bəri
Şəfəqdən özünə köynək toxuyub.
Mavi kitabını açandan bəri
Sahilə nə qədər nəgmə oxuyub.

– 131 –

Nəğmə dalğalarda qalxanda zilə
Qranit qayanın canına hopub.
Sahildə yerindən qopanda belə
Qaya sükutla yox, nəğməylə qopub.

Məğrur baxışıyla dünyanı süzən
Gözəllik içində əzəldir insan.
Qoca təbiətin səhvini bəzən
Dərin kamalıyla düzəldir insan.

Bəli! Təbiətin qoyduğu qaya
Möhtəşəm olsa da, çılpaq kimidir.
Memarın xəyalda duyduğu qaya
Suları çağlayan bulaq kimidir.

Demə tək-tük gülü, para qayanı
Bakıya dağlardan yetirmiş adam.
Yox! Ağ şələləli qara qayanı
Yaşıl çəmənislə gətirmiş adam!

Gümüş şələlələr çat-çat qayadan
Şəffaf gözləriylə baxır ətrafa.
Yayın bürküsündə qat-qat qayadan
Titrəyə-titrəyə axır ətrafa.

Sanki şələlələr dara düşübdür,
Axara çatınca bir də çırpınır.
Ya ağ göyərçinlər tora düşübdür,
Göyə qalxmaq üçün yerdə çırpınır.

Günorta istidən yayınıb qaya,
Meşə sərinliyi duyur axarda.
Qara köynəyini soyunub qaya
Ətirli sabunla yuyur axarda.

Axşam iti dişli daş darağında
Qaya əlçim-əlçim ağ yun darayır.
Əlvan çəməninsə yol qırağında
Toxuduğu xalça bağa yarayır.

Mərmər hovuzdakı gur fəvvarələr
Büllur qanadlarla pərvazlanır da.
Qucaqlaşsın deyə nur fəvvarələr
Fışqıra-fışqıra çarpazlanır da.

Göy havanı yaran neçə ağ qamçı
Sınır qarış-qarış... Köpüklənir su.
Nəğmə deyə-deyə həm damcı-damcı,
Həm də ovuc-ovuc bölüklənir su...

Nədir hovuzdakı mavi daş-qaşlar,
Hansı ustanındır? Hansı zərgərin?
Bəlkə ağ sulara o mavi daşlar
Mavi şəfəqidir mavi Xəzərin?

Kiminsə yuduğu mavi bir xalça
Ağır ləngəriylə batıb hovuzda.
Şimşək qayçısıyla göyden bir parça
Kəsib, aralayıb, atıb hovuzda.

Bir mavi plaşlı, mavi gözlü qız
Mavi yaylığını yuyub sulara.
Rəssam təbəssümlü, şair sözlü qız
Ətirli mavilik duyub sulara.

Yox! Yox! Hovuzdakı mavi daş-qaşı
Sumqayıt göndərib Bakıya ancaq.
Sanki kiçik qardaş böyük qardaşı
Mavi süfrəsinə çağırıb qonaq.

Sularda yanan da mavi alovdur,
Marten sobasından axıb hovuzə.
Sabahkı dostluğa bu gün girovdur,
Mavi bayrağını taxıb hovuzə.

Sumqayıt nə deyir? Ömrün illəri
Gah istiyə düşür, gah da sərində.
O mavi alovda dostluq telləri
Qaynayıb-qarıssın biri-birində...

Addımlayan dövrən öz aləmiylə
Yaradan ilhamın azadlığıdır!
Hər təzə mənzərə öz görkəmiylə
Qədim Bakımızın abadlığıdır!

İnsan zənn etsin ki, neft şəhərində
Ana təbiətin qucağındadır.
Meşə nəfəsində, dağ nəzərində,
Şəlalə nəğməsi qulağındadır...

Həyatda duymamış rayihəsini,
Gülü sənətində əkibdir memar.
Bəlkə də növbəti layihəsini
Torpağın döşündə çəkibdir memar.

O odlu sənətkar məhəbbətinin
Soyuq daşlar üstə ifadəsidir.
Böyük Azərbaycan təbiətinin
Bakıda bir kiçik abidəsidir!

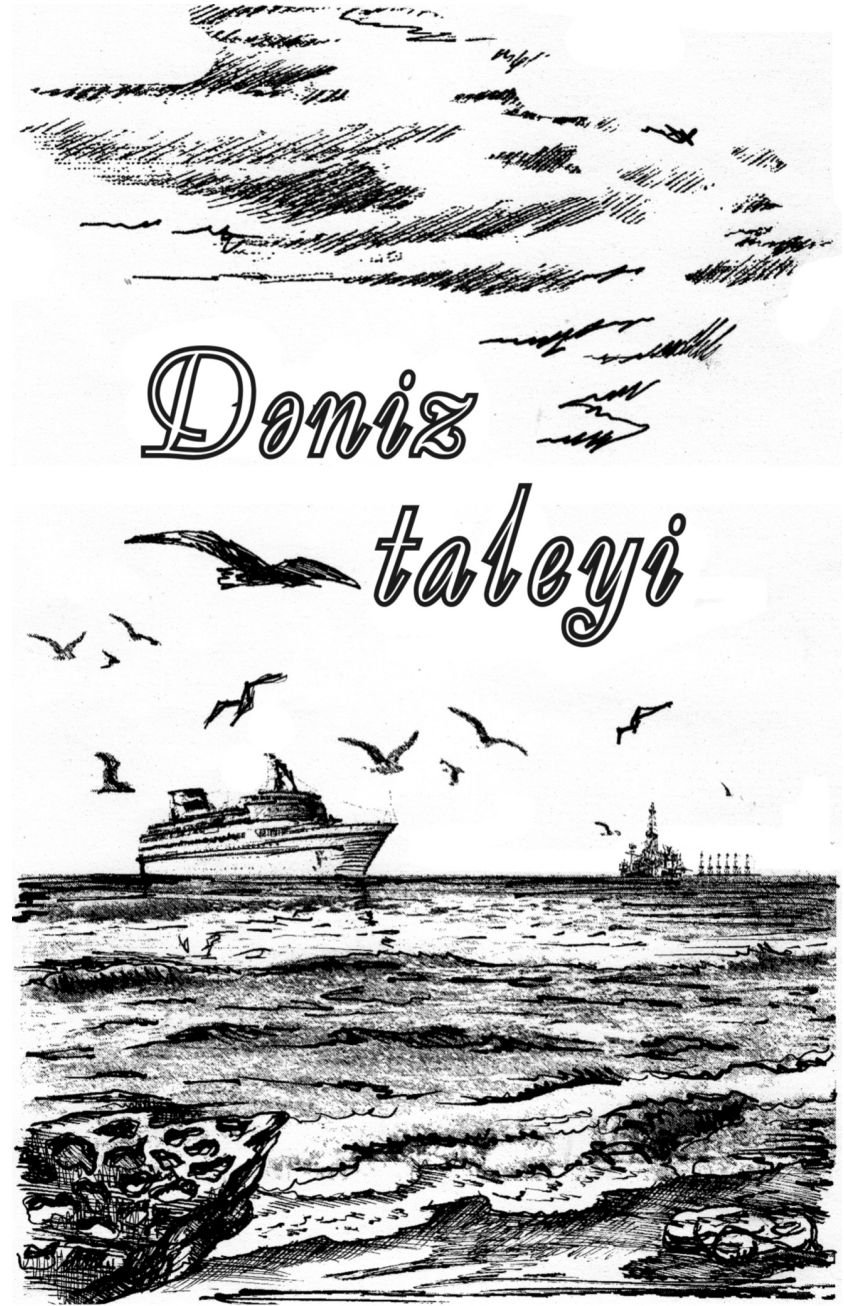
1986.

GÖZƏLLİK NOTLARI

Bu dünyada gözəllik
Əbədi ehtiyacdır.
Gözəlliyi duymayan
Bir ürək daim acdır.
Dəniz laylay çaldıqca
Beşikləşər dalğalar.
Qucaqlarında yatan
Ulduzları yırgalar...
Dağ təmkinlə dayanıb
Bahadır oğullar tək,
Qollarında qabarıb
Qayalar musqullar tək...
Buludlar zirvələrin
Karvanıdır dünyada.
Zirvələr buludların
Sarbanıdır dünyada.
Öz içinə çəkilməmiş
Dərələr nə dərinidir?
Soyuq qışda ilıqdır,
İsti yayda sərinidir.
Vətən bulaqlarında
Nəbzi vurur Vətənin.
Ulduzlaşan damlada
Əksi durur Vətənin...
Çayda bir ləpə keçir,
Sanki bir şırım açır.
Yox! Çayın təbəssümlə
Dolu dodağı qaçır...

Öz sümbül bələyində
Böyüyür sarı buğda.
Nemət dolu torpağın
Birinci varı buğda.
Sanki körpə vulkandır
Torpaqdan qalxan lalə.
Od püskürə-püskürə
Günəşə baxan lalə.
O parlayan şehmi? Göy
Salıb qızılgül üstə.
Yox! Bülbülün göz yaşı
Qalıb qızılgül üstə.
Bəli! Bir damla şeh də
Gözəllikdir, gözəllik!
İstər şeirlik olsun,
İstərsə də qəzəllik...
Hələ bataqlıqda da
Başında şehli çətir,
Nəfəsi rayihəli
Təzə-tər güllər bitir.
Yaxşı ki bu dünyada
Gözəllik də mübahdır.
Gözəlliyin yanından
Laqeyd keçmək günahdır.
Gərək sən gözəlliyə
Salam verib keçəsən.
Yox! Gərək gözəlliyi
Gözlərinlə içəsən!
Biləsən ki, gözəllik
Yaranmasaydı əgər,
Həyat nə olsaydı da
Sevilməzdi bu qəder.

1989.

GECƏ MƏNZƏRƏSİ

Gecədir... Sahildəyəm...
Nə bostan var, nə də tağ...
Dənizdə ləpələnen
Sular gümüşdən də ağ...
Sanki yaşıl sahilə
Dastan oxuyur, dastan...
Sanki yaxınlığımda
Üfüq nadir bir bostan.
Hilal üfüqdən suya
Düşmüş yemiş dilimi,
Uzatmaq istəyirəm
O dilimə əlimi.
Yox! Yox! Əl uzatmağım
Neçə yerə yozular.
Gecənin ecaz dolu
Mənzərəsi pozular.

1988.

HİLAL

Tavandan asılan yürüklər kimi,
Buluddan sallanıb coşqun dalğalar.
Tək gəmiləri yox, kötüklər kimi
Dağlı sahili də dəniz yırğalar.

– 138 –

Dəniz təlatümlü, hilalsa ayıq,
O, sanki dənizi yüksəkdən süzür.
Yerdəki dənizdən sıçrayan balıq,
Göydəki dənizdə arxayın üzür...

O bilir, təskinlə dolu yaddaş tək
Yolunda nə varsa, yıxacaq sabah.
Dənizlə üfünün iki qardaş tək
Birləşdiyi yerdən çıxacaq sabah.

1987

DƏNİZİN TORPAQ HƏSRƏTİ

Demə dəniz dünyada
Dəyişməyən nəhəngdir.
Yox! Gah uyuyan quzu,
Gah haykıran pələngdir.
Sanma şüuru yoxdur,
Heyrətdən donmur dəniz.
Sanma ürəyi yoxdur,
Həsərdən yanmır dəniz.
Yox! Sayrışan ulduzlar
Titrək-titrək yananda,
Sevgiylə dolu ürək
Kövrək-kövrək yananda,
Odunda tiyələşir
On dörd gecəlik Ay da.
Gecə qızıl suyuna
Çəkilir gümüş çay da.

– 139 –

Zirvələrdə qanadlı
Buludlar qartallaşır.
Başı şaxlı-budaqlı
Ağaclar marallaşır.
Gözəllik qarşısında
Heyran qalır dəniz də.
Əlvan yunlu quzu tək
Nəfəs alır dəniz də.
Nə zaman ki, həsrətlə
Torpağı anır dəniz,
Özü su ola-ola
Həsrətdən yanır dəniz.
Sonra o təşnə-təşnə
Torpağa sarı gedir.
Sanki bir mavi gözlü
Ağ saçlı qarı gedir.
Qayalardan düşsə də
Görüş yolu dənizin,
Qüvvəti tükənməyir
Canı sulu dənizin.
Yox! O torpağa doğru
Yüyrür pələng kimi.
Havada çiləklənir
Billur bir çələng kimi.
Sanma ki sonra dəniz
Tamam çəkilib gedir.
Yox! Yox! Torpaq həsrəti
Nə tükənir, nə bitir...

1988.

TORPAQ – DƏNİZ

Dalğalar həzin-həzin,
Gəlirlər dizin-dizin...
Çıxırlar sahillərə,
Baxırlar sahillərə.
Bir qəriblik duyaraq,
Torpaqda iz qoyaraq
Dalğalar dönür geri.
Doğmadan doğma yeri
Mavilik düzlərində
Ucalır gözlərində.
Bilirlər ki haçaqdır
Torpaq elə torpaqdır,
Dəniz elə dənizdir.
Dəniz daha təmizdir...

1990.

VÜSƏT

Dənizin ixtiyarı
Sanki dalğalardadır.
Bir-birinə bağlanan
Mavi halqalardadır.
Eh! Dalğalar dənizi
Hara gəldi aparır.
Bəli! O boyda dəniz
Yalnız haray qoparır...
Yox! Yox! Dəniz istəsə
Dalğaları yatırır.
Qoynunda dalğa nədir,
Tufanı da batırır.

Dəniz də bir anadır,
Övladları dalğalar!
Azadlığa açılan
Qanadları dalğalar!
Odur ki, vüsət verir
Dəniz övladlarına.
Yolu da, mənzili də
Təmiz övladlarına.
Sahillər arasında
Dustaq olsa da özü,
İstəmir övladları
Dustaq yaşaya düzü...

1989.

DƏNİZ HÜNƏRİ

Dəniz mavi bir ayna,
Baxsan görünməz sonu.
Alovlu qılıncıyla
Şimşək sındırır onu...
Şiddətli döyüş gedir
Suyla od arasında.
Qələbə çapalayır
Yadla yad arasında.
Vahimədən rəngləri
Ağarısan ləpələr,
Kənara qaça-qaça
Çığırışan ləpələr
Nədir? Mavi yorğanın
Sökülmüş sırıqları.
Yox! Yox! Mavi aynanın
Səpilmiş qırıqları!

– 142 –

Hüsnüylə bənzəsə də
Dəniz mavi aynaya,
Dönür balalarını
İtirən bir anaya...
Şimşəyi odlu-odlu
Boğur öz sinəsində.
İsti qanı andırır
Alov-köz sinəsində...
Dəniz balalarını
Alıb öz qucağına,
Qayalı sahillərdən
Çəkilir yatağına...

1992.

DƏNİZİN GÜCÜ

Gah tufana düşən bir nəhəng kimi
Bulud karvanından asılır dəniz.
Gah da sakitləşmiş bir pələng kimi
Sahilin döşünə qısıılır dəniz.

Bəli! Qaya boyda dalğalarıyla
Dəniz də həmişə çağlaya bilmir.
Döyüşür zamanın qovğalarıyla,
Gücünü sonadək saxlaya bilmir.

Kim deyir dünyada dəniz acizdir,
Döyüşdə nə dözür, nə tablayır o.
Yox! Tufan tufansa, dəniz dənizdir,
Yenə dalğa-dalğa güc toplayır o...

1989.

– 143 –

DƏNİZİN TUFANI

Dəniz sakitlikdə ipəkdir deyən
Çılğın tufanını sevə bilməyir.
Dağlar boylarıyla yüksəkdir deyən
Hündür dalğaları zirvə bilməyir.

Tufandan çəkinən kimdir? Hər naşı!
Dəniz də tufansız dəniz olarmı?
Dənizin torpağı, dənizin daşı,
Dəniz də tufansız təmiz olarmı?
Dəniz içindəki zibili ancaq
Tufanı ilə atır sahillərinə.
Elə təmizlənilir... Dalğalar parlaq
Mirvarilər qatır sahillərinə...

1986.

DƏNİZİN SAÇI

Dalğalar gülər yox, ağlar olsa da,
Sahilə çağlaya-çağlaya gəlir.
Çiyində ləngərli dağlar olsa da,
Yükünü saxlaya-saxlaya gəlir.

Dəniz ağ nərdivan qoyur sahilə,
Tənhalıq dərini unutmaq üçün.
Yox! Dəniz saçını yayır sahilə,
Günəşin altında qurutmaq üçün.

Bəli! Ağ dalğalar mavi dənizin
Pərişan saçıdır... Darağa gəlmir.
Günəş haçandır ki, hüsnü əzizin
Saçını quruda bilmir ki, bilmi

1991.

DƏNİZ KÖÇÜ

Ağ dalğalar deyil dənizdə qalxan,
Sanki göy çəməndə ağ çadırlardır.
Dalğa axtarmasın dənizə baxan,
İndi sol çadırlar, sağ çadırlardır.

Mehlə yox, şəfəqlə yaşınır dəniz,
O hansı nəğməni höccələyəcək?
Bu gecə sahilə daşınır dəniz,
O bəlkə sahildə gecələyəcək?

Axı sevişənlər həyanlar kimi
Gecələr sahildə çıxır görüşə.
İstəyir gənclərlə mehmanlar kimi
Dəniz bir də deyər, bir də gülüşər...

1986.

YARIMÇIQ XOŞBAXTLIQ

Heyran qaldım dənizdə
Yuyunan gözəllərə.
Nə tanışdan, nə yaddan
Yayınan gözəllərə.
Dedim! – Dəniz! Doğrudan
Sən xoşbaxtsan dünyada.
Umacaqsız, xahişsiz
Yetişirsən murada.
Mavi-mavi qollara
Dönən dalğalarını,
Bəzən qalxan, bəzən də
Enən dalğalarını

Neçə-neçə gözəlin
Belinə dolayırsan.
Gah üzünü, gah daki
Gözünü yalayırısan.
Dəniz göm-göy göyərdi
Çılğın hiddət içində.
Sonrasa aram-aram
Dedi xiffət içində:
– Yox! Mən xoşbəxt olsaydım
Kiçik çeşmə qədər də,
Məni qışda tək qoyub
Getməzdi bir dilbər də.
Sən qışda hönkürtümü
Eşitməyirsən məgər?
Hönkürtümlə oyanır
Üfüqdə yatan səhər...
Dedim: – Mən yanılmışam
Bu söhbəti salmaqda.
Dünyada möcüzəymiş
Tamam xoşbəxt olmaq da.

1993.

YANILAN DALĞALAR

Dalğalar ağ çalmalı
Döyüşünü andırır.
Döyüşün mənasını
Nə qanır, nə qandırır.
Sahildəki qayaya
Hücum çəkir qoşun tək.
Ağzısa köpüklənir
Əridilmiş qurşun tək...

Birinci dalğa gəlir,
Özü də hay-harayla.
Arxada qalanları
Gözləyirlər sırayla.
Gələn dalğa sanır ki,
Daha da qabaracaq.
Qayanı bir təkənla,
O yuyub aparacaq.
Ancaq nədənsə özü
Haçalanır havada.
Yox! Neçə-neçə yerə
Parçalanır havada.
Sonra mavi dənizə
Səpələnir toz kimi.
Damlaları ağarır
Sındırılmış qoz kimi.
Arxadakı dalğalar
Görsə də bu dəhşəti,
Hücumda bir anlıq da
Azalmayır sürəti.
Növbəylə o qayaya
Dəyib haçalanırlar.
Sən nəfəsdə nə isə
Deyib parçalanırlar.
Sonra mavi dənizə
Səpilirlər toz kimi.
Damlaları ağarır
Sındırılmış qoz kimi.
Döyüşlərdə dalbadal
Köksü döyülən qaya,
Nə yorulan, nə qorxan,
Nə də əyilən qaya,

Nəzakət xatirinə
Nə gülür, nə danışır.
Öz ülvi vüqarının
Sükutuna qarışır...
Bəli! Döyüşlərin də
Düşər-düşməzi olur.
Təmasında gah mehri,
Gah da qərəzi olur.
Döyüşlər döyüşçünü
Bir tufana döndərir.
Meydanda ya qalibə,
Ya qurbana döndərir.

1993.

TOR-BALIQ

Mən nahaqqın torunda
Çırpınan bir balıqdım.
Ancaq mübarizədə
Nə aciz, nə yazıqdım.
Doğrudur, dalğalardan
Daha qorxuluydu tor.
İsti ömrü udsa da
Soyuq duyğuluydu tor.
Mən könlümdən o tora
Fəryad yox, od axıtdım.
Korlaşmış gözlərini
Parçaladım, dağıtdım.
Mən tordan çıxıb getdim
Haqla qucaqlaşmağa.
Yerdə nəğmələşməyə,
Göydə bayraqlaşmağa.

– 148 –

Sonra həm nəğmələşdim,
Həm dəki bayraqlaşdım.
Tufanın özündə də
Səadət soraqlaşdım.
Mən küləyə, yağışa,
Dumana, qara düşdüm.
Qəribədir, nədənsə
Yenə də tora düşdüm.
Düşündüm ki, həmişə
Tor da var, balıq da var.
Döyüş də var, sülh də var,
Tər də var, yaylıq da var,
Düşmən də var, dost da var,
Külək də var, not da var,
Namərd də var, mərd də var,
Tüstü də var, od da var...
Gərək sən ayrılmayıb
Döyüşkən vərdisindən,
Baş çıxara biləsən
Zamanın gərdisindən.

1994.

DƏNİZ PAYIZDA

Yaşıl meşə səf-səf artsa da, yalnız
Payızda yetirir son meyvəsini.
Mavi dəniz hələ gəlməmiş payız,
Sahilində yığır öz süfrəsini.
Çox da ehtiyacı yoxdur yamağa,
Sanki mavi dondur süzülən dəniz.
Yenə dalğa-dalğa qalxır ayağa,
Əli insanlardan üzülən dəniz.

– 149 –

Bəs neçin özü yox, çiskinlə dolu
Yorulmuş baxışı axır sahilə?
Sanki bir qocanın təskinlə dolu
Bulanıq gözləri baxır sahilə?

Sahildə qalmamış suda yuyunan,
Nəğmələr yerinə küləklər gəzir.
Yox! Həm də hardasa gözdən yayınan
Məhəbbət soraqlı ürəklər gəzir.

İşə bax! Haykırır qısa həsrətdən
Saçı müvəqqəti ağaran dəniz.
Nə xaliqdən qorxur, nə də xilqətdən,
– Həsrət qurtar! Deyə bağırın dəniz.

Mən isə insanam! Uzanan həsrət
Yaman yolub tökür ağırımı da.
Saçım həmişəlik ağarır, fəqət
Özüm çıxarmıram cıncırımı da.

1994.

MAVİ ƏLLƏR

Suları daşsa da coşqun dənizin,
Qayalı sahillər hasar kimidir.
Bozaran dalğalar çılğın dənizin
Mavi əllərində qabar kimidir.

Mavi əllərini atsa da dəniz,
Dağda bilməyir sahillərini.
Bəs necə uçurur səssiz-səmirsiz
Mənim xəyalımın mənzillərini.

Bəlkə günlərimi qamarlayır o,
Yox! Dəniz düşünür halımı mənim.
Mavi əlləriylə hamarlayır o,
Yoxuşlu-enişli yolumu mənim...

1994.

BALIQ OVU

Göydə günəş, yerdə sə
Dəniz xəyala dalıb.
Bulud karvanı odla
Su arasında qalıb.

Balıqçı qaya üstədən
Lal dənizə tor atıb.
Ov gözləyə-gözləyə
Sanki marığa yatıb.

Balıq nədir? Bir nemət!
İlki də, sonu da su,
Yolu da, qəsri də su,
Tacı da, donu da su.

Tufanla döyüşdə də
O suyla baş-başdır.
Axı dünyanı torpaq,
Balığı su yaşadır.

Bəs balıqçı? Onu da
Elə dəniz yaşadır.
Həm cəsür, həm mübariz,
Həm də təmiz yaşadır.

Birdən torun ipləri
Dartılır kaman kimi.
Balıqçı toru çəkir
Müzəffər insan kimi.

Tor içində balıqlar
Bir təhlükə duyurmu?
Dodağı təbəssümlü
İnsana göz qoyurmu?

Qoymayır! Laqeyd-laqeyd
Oynayır tor içində.
Sanki gümüş külçələr
Qaynayır tor içində.

Dəhşətsə də dənizdən
Ayrıлмаğın zülümü,
Balıqlar rəqslər ilə
Qarşılıyır ölümü.

Düzü qibtə edirəm
Balıq hikmətinə mən.
Ölüm ayağında da
Balıq cürətinə mən.

Yox! Günahsız balıqlar
Çırpındıqca çırpınır.
Şüşələşən gözləri
Nə axır, nə qırpınır.

Bəli! Şüur yoxsa da
O canlı balıqlarda,
Ucuz ölüm istəmir
O adi balıqlar da.

Tor qalxır... Suyun üzü
Necə də qəşəng olur.
Axı tor özü boyda
Bir gümüş çələng olur.

Sonra günəşin altda
Bir ağ alova dönür.
Duzlu meh piləsə də,
Nə qaralır, nə sönür.

Balıqçının günəşdən
Qamaşmayan gözləri
Qamaşır... Ağlarında
Yanır gümüş gözləri.

Sanki dərin dənizdən
Çıxararaq baxtını,
Balıqçı yenə görür
Bəxtiyarlıq vaxtını.

Deyirəm kaş fələk də
İnsaflı iş tutaydı.
O mənim baxtımı da
Bu dənizə ataydı.

Mən dənizin dibindən
Qaldıraydım baxtımı.
Sonra bir də görədim
Səadətli vaxtımı.

QIRIŞLAR

Sanma bir-birini yoran ləpələr
Dənizin sahilə alqışlarıdır.
Yox! Yox! Ağ sıraya duran ləpələr
Dənizin üzünün qırıqlarıdır.

Hər axşam evində ayağa qalxıb
Dəniz sahilinə dəyən sənmişən?
Büllur maviliyə diqqətlə baxıb
Dəniz qocalmayı! – Deyən sənmişən?

Bil ki, zaman-zaman qocalır o da,
Yaşının qədəri yoxdur dənizin.
Axtarsan, görərsən büsatlı suda,
Qəmi fərəhindən çoxdur dənizin.

1990.

DƏNİZ QORXUSU

Başına yağışlar səpələnəndə,
Sanma tək günəşli dağ güllər açır.
Qoynunda ləpələr təpələnəndə,
Küləkli dəniz də ağ güllər açır.

Yox! Dəniz çırpınır. Nə qədər əziz
İnsanlar, gəmilər batıb gözündə.
İndi əl-qol atan nigaran dəniz
Qorxur ki, özü də bata özündə.

– 154 –

Dəniz kömək umur! Hanı həyanlar?
Harayı axına dönür, axına...
Dünən sularında çimən insanlar
Bu gün qorxusundan getmir yaxına.

1994.

DƏNİZ TALEYİ

Yadımdadır Xəzərin
Qüdsiyyət dolu qoynu.
Göy donlu dalğaların
Ağ mirvarili boynu...
Xəzər nadir paklığı
Yaman əzizləyərdi.
Tufanın özünü də
Yuyub təmizləyərdi.
Gecələr sinəsinə
Düşəndə Ay işığı,
Lövhə-lövhə artardı
Dənizin yaraşığı...
Ləpələr sahillərə
Dəyərdi öpüş kimi.
Balıqlar parlayardı
Dənizdə gümüş kimi.
İndi insan hökmüylə
Elə talanıb dəniz,
İndi insan əliylə
Elə bulanıb dəniz,

– 155 –

Ay nədir? Gecə günəş
Dənizə salsa işıq,
Dalğalar arasında
Gözə dəyməz bir balıq.
Dəniz ana Vətənin
Çağlayan ürəyidir.
Öz büllur keçmişinə
Ağlayan ürəyidir.
O ürəyi qayğıyla
Əzizləmək gərəkdir!
Dəhşətli ləkələrdən
Təmizləmək gərəkdir!
Yoxsa daha sanballı
Qurban dilər ləkələr.
O boyda dənizi də
Uda bilər ləkələr.
Dünyanın işinə bax,
Qarı da, yağışı da,
Arzunu da, sözü də,
Qəlbi də, baxışı da
Müqəddəs sularıyla
Yuyub pəklayan Xəzər,
İndi – Kömək et! – deyər
İnsana salır nəzər.
Sanki o bağışlayıb
İnsanın günahını,
Yenə ondan gözləyir
Dumduru sabahını...

1989.

Məhəbbətin sehri

MƏHƏBBƏT

Göz açıb insanla görmüş cahanı,
İnsanla qoşa da qalar məhəbbət.
Cahanda hər şeyə qadir insanı
Sırr dolu tilsimə salar məhəbbət.

Hüsnü yoxsul olsa, ömrü cəlalsız,
Nə arzusuz yaşar, nə də xəyalsız.
Ürəyə girəndə sorğu-sualsız
Nə görsə, nə tapsa talar məhəbbət.

Məhəbbət dastandır! Yarpaqlansa da,
Bitib tükənməyir varaqlansa da.
Ah, bəzən gülündə pardaxlansa da,
Bəzən qönçəsində solar məhəbbət.

Yanında yatanlar uyuyar rahat,
Nə şikayət duyar, nə də ki, fəryad.
Günəş yatağından qalxınca, heyhat,
Nəmli kirpiyini çalar məhəbbət.

Səni ayıldar da, yatırdar da o,
Səni qaldırar da, oturdar da o,
Səni əskildər də, artırar da o,
Sazında hər hava çalar məhəbbət.

İnsanı cavan da, qoca da saxlar,
Ürəyi bütöv də, haça da saxlar,
Peymanı alçaq da, uca da saxlar,
Taleyin hakimi olar məhəbbət. 1988.

GÖZƏLLƏRİN DƏYƏRİ

Zənn etmə ki, gözəllik də
Səxavətin güzgüsüdür.
Yox! Yox! Xəsis dünyamızda
Taleyin öz vergisidir.

Sanki kasıb gözəllərin
Üst-başı da gözəl olur.
Dərd əlindən ağlayanda
Göz yaşı da gözəl olur.

Bəli! Sanki gözəlləşir
Baxışında kədərlər də.
Al günəşlə gözəlləşmir
Boz buludlu səhərlər də?

Ancaq gözəl yaranmasa
Hansı məğrur xanım özü,
Daş-qaşlara bürünsə də
Yenə kasıb olar düzü.

Gözəllərsiz qurulaşar
İlham dolu dastanlar da.
Gözəllərsiz cılızlaşar
Hünər dolu romanlar da.

Gözəllərsiz adiləşər
Hikmət dolu dünyamız da.
Gözəllərsiz ucuzlaşar
Sərvət dolu dünyamız da... 1987.

GÖZƏLLƏR

Dövlət nə gərəkdir sizə, gözəllər?
Siz ki, yaranışdan dövlətlisiniz.
Sizə dahilər də yazmış qəzəllər,
Siz dahilərdən də şöhrətlisiniz!

Dəniz baxışımnda gözlərim saldır,
Keçin o saldan da, bu saldan da siz!
Ömrün sahilini bilməm nə haldır
Uzadan da sızsiz, qısalda da siz!

Yox! Çağlayan ömrün sahillərində
Sərhəddə dönəcək daşı qoparın!
Gəzin sevənlərin könüllərində,
Bu gündən sabaha inam aparın!

1983.

GÖZƏL QADINLAR

Gözəllik vergidir! Başdan-ayağa
Gözəl görünməsə baharın özü,
Taleyi də dönər bom-boz torpağa,
Dünyada bu qədər sevilmez düzü.

Demə söz açsam da təravətindən,
Gözəllik ki, nə su, nə çörək deyil.
Yox! Yox! Gözəlliyin şeiriyyətindən
Doyan ürək varsa, o, ürək deyil.

– 160 –

Mənim həssas babam ətri məlhəmli
Yaşıl yaylağa da gözəl deyibdir.
Mənim həssas babam gözü şəbnəmli
Sarı yarpağa da gözəl deyibdir.

Mənim həssas babam məhəbbət dolu
İncə ürəyə də gözəl deyibdir.
Mənim həssas babam bərəkət dolu
Kobud ələyə də gözəl deyibdir.

Mənim həssas babam real olmayan
Şirin xəyala da gözəl deyibdir.
Mənim həssas babam paymal olmayan
Körpə cələla da gözəl deyibdir.

Mənim kələyimi həsrət kəsəndə,
Gələcək günlərdən inam almışam.
Haçansa, hardasa ruhum kəsəndə,
Gözəl qadınlardan ilham almışam.

İstərsə kənd olsun, istərsə şəhər,
Gözəl qadınlarsız yoxsul olardı.
Dünya gözəllərlə dolsaydı əgər,
Qışda yağan qar da noğul olardı.

Bəli! Gözəlliyə növbət düşəndə,
Qadın, gözəl qadın əzəl sayılır.
Gözəl şəkillərdən söhbət düşəndə,
Gözəl qadın şəkli gözəl sayılır.

Gözəl qadınların nadir üzünə
Ani baxmaqdan da adam utanır.
Məhrəm görünsə də dünya gözüne,
Tələtümə gələn ilham utanır.

– 161 –

Qəribədir, bir an baxışan zaman
Onu da, səni də tərlər isidir.
Sözlər ürəklərdə axışan zaman
Səsini qulaq yox, duyğu eşidir.

Kim gözəl qadından ilham almasa,
Duyğusu quruyar ağaclar kimi.
Əlindən yadigar ənam almasa,
Yaşayar şəfqətə möhtaclar kimi.

Adam var, sevdiyi gözələ gecə
Yüz dəfə baxsa da, yenə doymayır.
Gözünə nur verən günəşə necə?
Heç göz ucuyla da məhəl qoymayır.

Günəş də gözəldir! Cəsur gözümüz
Günəşi yar, munis, arxa da bilər.
Ancaq kim deyər ki məğrur gözümüz
Günəşə doyunca baxa da bilər?

Məğrur gözləri də qızılsaç sona
Elə gülə-gülə sınağa çəkər.
Göz qamaşdırmağı qalsın bir yana,
İynəylə kirpiyi kirpiyə tikər.

Gözəl qadın hüsnü hikmət içində
Dönər neçə-neçə nadir naxışa.
Nəzakətlə dolu şəfqət içində
Təzə işıq saçar yorğun baxışa.

Günəşə əl çatmaz! Əlçatmaz şeyi
Diləsən də, ona həsrət qalarsan.
Əlin yetişərsə, sən simsiz neyi
Simli kamançadan yaxşı çalarsan.

Gözəl qadınlar da qurutmasınlar
Qürurla göyərən şəfqətlərini.
Sonra təsəlliylə ovutmasınlar
Göz yaşını axıdan həsrətlərini.

Duysunlar, ecazkar gözəlliğin də
Fəsillər içində öz fəsli vardır.
Bilsinlər, füsunkar gözəlliğin də
Saç, çöhrə, burun, diş, göz fəsli vardır.

Görsünlər gözəl var, bir ömrə növraq,
Gözlərdən bir an da əksi silinməz.
Maraq yox, o heyrət doğurar, ancaq
İçində qaynayan hissi bilinməz.

O məğrur olsa da hüsnü danılmaz,
Bulud içində də alışar gözü.
Musiqisi nadir, sözü qanılmaz
Əcnəbi mahnıya bənzəyər düzü.

Vay ondan gözəllər dəyəri ucuz
Donlar gəzdirələr əyinlərində.
Həyatda həm ağır, həm də ki, sonsuz
Yüklər daşıyalar çiyinlərində.

Hayıf gözəllərlə dolan diyarda
Belə gözəllər də az deyil hələ.
Sazda gözəlləmə çalan diyarda
Gözəllərin kefi saz deyil hələ.

1991.

ÜZGÖRƏNLİK

Gözəli zirvəyə qaldıran dünya
Sanki dağları da şairləşdirir.
Gözəli ölümdən saldıran dünya
Qocalda-qocalda kifirləşdirir.

Ürəklər fəth edən mələklərinə
Dünya necə qıyır, necə, bilmirəm.
Başımı qoysam da ətəklərinə,
Dünyanın suçundan keçə bilmirəm.

Dünya bir sərgidir! Qiymət almağa
Gözəllər dalınca gözəllər gəlir.
Ancaq qara saçda ağ iz salmağa
Köynəyi qrovlu xəzəllər gəlir.

Vəfalı gözəllər öz ürəyində
Təzə-tər saxlayır məhəbbətini.
Hayıf bir əsimlik qış küləyində
İtirir möhtəşəm tərəvətini.

Mən şairəm! Razi olmaram düzü
Bir qız təbəssümlü çiçək də solsun!
Min rübabın səsi, nəğmənin sözü
Solun dilrubalar nə təhər olsun?

Bəlkə dünya sanır nəki gözəl var
Qoynunda yerləşməz qonaqlar kimi.
Eləysə dünya da bilmir nədir ar?
Üzgörənlik edir yaltaqlar kimi.

1989.

SEVGİ, GÖZƏLLİK, DƏYƏR

Gözlər nurda yanır, nur da gözlərdə,
Nur gündüz çağlayır, gecə çağlayır.
Məəttəl qalırım, xırda gözlərdə
İri sevgi seli necə çağlayır?

Yox! Dalğalar şəstlə ayağa qalxsa
Qaya nədir? Nəhəng dağı da dələr.
Sevgi dolu selsə həmişə axsa
Haçansa, hardasa nəzərə gələr.

Həyatda bir dönük üz ucbatından
Sarsılsa da gərək mərd ola kişi!
Vay ondan dövrənin öz ucbatından
Elə sevgidə də sərt ola kişi.

Ayrılıq vüsalı buxovlandıran
Zalım fələk deyil, bəs nədir, dostum?
Ayrılıq sevgini alovlandıran
Soyuq külək deyil, bəs nədir, dostum?

Kim seçməz uzaqda qalxsa da zilə
De, tarın səsindən sazın səsini?
Həssas o kişidir ayıra bilə
Qadının səsindən qızın səsini.

Şeirdən gah şəkər dadılsa, gah duz,
Vəznindən bilinər qəzəldir, ya yox.
Telefonda ya qadın danışsa, ya qız,
Səsindən duyular gözəldir, ya yox.

Şəkillər yaradır fırça, rəng, kətan,
Birində Ay doğur, birində Günəş.
Birində çöl gülür, birində orman,
Birində can yanır, birində atəş.

Şəkillər divarda biri-birinə
Həsərlə sarmaşan sarmaşığı olur.
Bir gözəlin şəkli min şey yerinə
Bir yoxsul mənzilə yaraşığı olur.

1986.

GÖZƏLLİK XATİRİNƏ

Ülfətə yaraşmayır
Nə tərslik, nə dəcəllik.
Qayğısız sevgi olmaz,
Əziyyətsiz gözəllik!
Səhər sevgi bağında
Sən günəştək doğanda,
Sevgi dəməti üçün
Qızılgüllər yığanda,
Demə gül əllərimi
Tikan kolları dalar,
Gözəllik xatirinə
Əziyyət çəkmək olar!
Unutma! Əziyyətlə
Aranır gözəllik də!
Dalanmış gül əllərlə
Yaranır gözəllik də!..

1982.

QARA ÇEŞMƏK

Ey ana Vətənin mərd gözəlləri,
Həlim gözəlləri, sərt gözəlləri,
Şərqi neçə-neçə qəzəl şairi,
Məhəbbət, yaraşığı, gözəl şairi
Gözəllər içində nadir gözəli,
Şahı sarsıtmağa qadir gözəli,
Gah aya, gah da ki, gülə bənzətdi,
İsməti üzdəki tülə bənzətdi.
Fəqət həm Məhsəti, həm də Natəvan,
Qələmilə salıb əlvən Gülüstən,
Nə aya bənzədi, nə də gül oldu,
Dövrün nəğməkarı mərd bülbül oldu...
Xəyalında vüsət, könlündə marağ,
Açıq gözlə baxdı dünyaya ancağ.
Hələ biri udla, biri naxışla,
Alovlu günəşlə, leysan yağışla
Sənəti bəzədi öz dünyasında,
Günəşli-yağışlı söz dünyasında
Misralar düzüldü Ərməğan kimi,
Varağda parladı kəhkəşan kimi...
Siz Vətən zinəti gözəllərsiniz,
Gözəllik şöhrəti gözəllərsiniz!
Müdrək nənələri alqışladınız,
Vətənə ömürlər bağışladınız.
Bəhərə döndükcə muradlarınız,
Sizdən öyrəndilər övladlarınız

– 167 –

– 166 –

Ülfəti, himməti, sədaqəti də,
Qeyrəti, cürəti, dəyanəti də!
Bildilər dünyada həqiqət nədir?
Məhəbbət, qüdsiyyət, sədaqət nədir?
Ancaq elə gözəl vardır həyatda,
İstəyir hər günü keçsin büsatda,
O gəzdiyi zaman əlvan düzləri,
Ulduz-ulduz yanan ala gözləri
İsti təbəssümlü üzündən alır,
Nazla, təkəbbürlə, ədayla salır
Soyuq parıltılı qara çeşməyə,
Arxasından baxır büllur çeşməyə...
İşvəylə-qəməzəylə yollansa hara,
Qaranı ağ görür, ağ da qara...
Deyirəm görəsən belə gözəllər,
Gözəlkən zinətə kölə gözəllər
Qara pəncərəli çeşmək dalından,
Kiçik mənzərəli çeşmək dalından,
Böyük yolumuzu görə bilirmi,
Gözəl dünyamızdan vəcdə gəlirmi?

1981.

QIZ QALALARI

Gözəllik həyatın yox,
Taleyin vergisidir.
Hər nadir dilrubanın
Ləyaqət sərgisidir.

– 168 –

Vay o gündən çirkinlik
Güzəranı bürüyə.
Ehtiyac gözəlliyi
Çirkinliyə sürüyə.
Onda sanma hər ünəs
Canlı bir qəzəl olur.
Fahişələrin çoxu
Çirkin yox, gözəl olur.
Ancaq heyrət doğuran
Belə çirkin ünvana,
Hansı yolla gəlidiyi
Məlum olmur insana.
Gözəllik var, ötkəmdir,
Gözəllik var, məsumdur.
Gözəlliyə qəsd edən
İttihama məhkumdur.
Gözəlliyin qədrini
Bilməyən gözəl ki var,
Saçında gül axtarsa
Nə tapar? Bir çəngə qar...
Sonra o gözəl özü
Yapıxmış gülə bənzər.
Gözəlliyi tez gəlib,
Tez keçən yelə bənzər.
Lakin elə gözəl də
Yaşayıb ki, dünyada,
Qətiyyətlə yox deyib
Neçə çılgın murada.
Bir möhkəm qala tikib
Öz məğrur səbatından.
Ya ehtiyac, ya da ki
Ehtiras ucbatından

– 169 –

Kimsənin qucağına
Atmayıb ismətini.
Hər şeydən uca tutub
Gözəllik qiymətini.
Keşməkeşli dünyaya
Göz gəzdirib son kərə,
Tikdirdiyi qaladan
Şəstlə atılıb yerə.
İndi "Qız qalaları"
Nədir? Namus əməli!
Mahal-mahal yüksələn
Gözəllərin heykəli!

1991.

LEYLİ – MƏCNUN SEVGİSİ

Leyli-Məcnun sevgisi
Şirin xəyala döndü.
Yox! Sevgi tarixində
Yaxşı timsala döndü.
Mən dedim bu haqda da
Yazım bir neçə kəlmə.
Mən yazdım, susdum, görək
Nə dedi təzə nəğmə:
Sən gərək qoruyasan
Sevgini qanun kimi.
Sevəsən, seviləsən
Sən Leyli-Məcnun kimi.
Axı o məşhur sevgi
Əbədidir dünyada.
Sevənin, sevilənin
Məbədidir dünyada.

– 170 –

Gözəl dolu tarixdə
O gözəl xətirliydi.
Güldən həm yaraşıqlı,
Həm də ki, ətirliydi.
Məcnunun gözlərində
Belə gözəldi Leyli.
Hələ də yazılmamış
Nadir qəzəldi Leyli.
Demə ki, Leyli-Məcnun
Zamanı deyil indi.
Sevginin özünə də
Başqadır meyil indi.
Demə ki, yaranandan
Dünya boşalıb-dolub.
Dastanlara düşməyən
Nakam sevgilər olub.
Demə ki, olmasaydı
Leyli-Məcnun sevgisi,
Bəlkə də açılmazdı
Sənətdə söz sərgisi.
Yox! Fəryadlı ömürdür
Leyli-Məcnun sevgisi.
İki sərvət içində
İki məğmun sevgisi.

Büllur bir həqiqətdir,
Möhkəm bir ünsiyyətdir,
Nadir bir şeiriyyətdir
Leyli-Məcnun sevgisi.

– 171 –

İlahi bir sevgidir,
Ləkəsiz bir güzgüdür,
Bəlkə də bir vergidir
Leyli-Məcnun sevgisi.

Müqəddəs bir məramdır,
Tükənməz bir inamdır,
Uğursuz bir əyyamdır
Leyli-Məcnun sevgisi.
Düzdür, mənim yazdığım
Öz işini bitirdi.
Ancaq sanki hüsnünü
O bir qədər itirdi.
Leyli-Məcnundan sonra
Sanki tarix darandı.
Neçə-neçə sevginin
Faciəsi yarandı.
Dünyada Azərbaycan
Leyli-Məcnunları var.
Sevib-sevilənlərin
Nakam məğmunları var.
Əbədi itirəndə
İlk sevgi bulağını,
Göz yaşıyla yoğurur
Qəbrinin torpağını.
Yanlarında deyişmə
Sayılır Leyli-Məcnun.
Faciələr içində
Ayılır Leyli-Məcnun.

Maraqla yox, heyrətlə
Boylanıb hər yanına,
Ləng yox, tələsik girir
Köhnə ərəb qınına.
Kim deyir Leyli-Məcnun
Yeganədir sevgidə?
O ki, həqiqət deyil,
Əfsanədir sevgidə.
Həqiqət dövrənlərin
Qayda-qanunlarıdır.
Həqiqət həyatların
Leyli-Məcnunlarıdır.
Hayıf hər yerdə, hər an
Gəzsə də söz karvanı,
O Leyli-Məcnunların
Yazılmamış dastanı.
Gözəllik heyranları
Dönsə də kölgəsinə,
Sədaqətli gözəllər
Getməzlər özgəsinə.
Özünü atasının
Əmrinə qul edincə,
Sonra İbn-Salama
Səssiz ərə gedincə,
Baş götürüb səhraya
Gedə bilərdi Leyli.
Özünü intihar da
Edə bilərdi Leyli.

İlham* ilə Fərizə*
Keçib min vurğunu da,
Vəfada unutturdu
Leyliylə Məcnunu da.
Fərhadla Şirini də,
Tahirlə Zöhrəni də.
Şimşəkli baxışı da,
Buludlu çöhrəni də.
İlham işğalçıların
Gülləsiylə keçindi.
Fərizə haray çəkdi,
Bu müsibət neçindi?
Mən İlhamsız dünyada
Necə yaşayım, necə?
Zavallı təzə gəlin
Zəhər içdi o gecə.
Bəli! Zəhərə döndü
İki gəncin həyatı.
Yeri-göyü ağlatdı
Bir yanıqlı bayatı.
Biz kimik? Könül yarı!
Gecə qara, Ay sarı...
Bir yerdə yaşamadıq,
Bir yerdə ölək barı.
Fərizə İlhamıyla
Getdi o dünyaya da.
Əhsən bu ülfətə də,
Mehrə də, sevdaya da.

---

* 1990-cı il yanvar qırğınında şəhid olanlar.

Daha Leyli-Məcnunu
Hamı unudub tamam,
Bu Leyli-Məcnunlardan
Danışır səhər-axşam...
“Şəhidlər xiyabanı”
Müqəddəsdir, əzizdir.
Acısını oxuyan
Külək deyil, dənizdir.
Neçə-neçə mərd şəhid
Baş-başa çatır orda.
İlhamla Fərizə də
Yanaşı yatır orda.

1990.

İKİ ÜRƏK BİR OLSA

Qəti fərmana dönər,
İki ürək bir olsa.
Vahid ünvana dönər,
İki ürək bir olsa.

Yəqinləşər vədələr,
Donub qalar hədələr,
Uzun yollar gödələr
İki ürək bir olsa.

Ünsiyyət pardaxlanar,
Nəzakət pardaxlanar,
Ləyaqət pardaxlanar
İki ürək bir olsa.

Torpağında, daşında,
Məhəbbətin başında
Tac olar gənc yaşında
İki ürək bir olsa.

Həyanlar qoşalaşar,
İmkanlar qoşalaşar,
Vicdanlar qoşalaşar
İki ürək bir olsa.

Bülbülü üstələyər,
Gülləri dəstələyər,
Min nəğmə bəstələyər
İki ürək bir olsa.

Gah boşalar, gah dolar,
Həm oxuyar, həm çalar,
Bir böyük ürək olar
İki ürək bir olsa.

Nə yel əyləyə bilər,
Nə sel teyləyə bilər,
Fələk neyləyə bilər
İki ürək bir olsa.

Nə tək, nə dalğın qalar,
Körpəsindən zövq alar...
Bal tutub barmaq yalar
İki ürək bir olsa.

Gündüzlər ocaq olar,
Gecələr çıraq olar,
Bir evə növraq olar
İki ürək bir olsa.

1991.

İKİ GÜNƏŞ

Bütün təfavütləri
Tamam devirir sevgi.
Məğrurdan da məğruru
Qula çevirir sevgi.
Bəli! Daş ürəkləri
İpəyə döndərir o.
Gözlərdə qığılıcı
Şimşəyə döndərir o.
Kim deyir hər xatirəm
Bir yanan qəndil deyil?
O sahil qumu üstə
Çəkilən şəkil deyil.
Dalğalar bir hücumla
Yerdən qoparsın onu.
Mavi dodaqlarıyla
Silib aparsın onu.
Sən nəydin? Bu dünyada
Gözəllərin gözəli!
Mənsə sənə deyərdim
Mehribanlıq heykəli!

Mən adımı adınla
Bağlamışdım ki, bir an
Aramızda durmasın
Məğrur baxışlı hicran.
Günəş məndən uzaqda
Yanan yaxın atəşim!
Sənsə yaxınlığımda
Yanan uzaq günəşim!
O Günəş ülfətilə
Ürəyimi isidir.
Arxamı çevirəndə
Kürəyimi isidir.
Sənin hərarətinsə
Mənə çatmır ki, çatmır.
Sənə doğru gəlsəm də,
Yenə çatmır ki, çatmır.
Ancaq çox sevinməsin
Sinəmə dolan kədər.
Sənin həsrətini də
Sevirəm sənin qədər.
Təki bu soyuqluğun
Taleyimə dolmasın!
İnciklik sayılsa da
Laqeydlik olmasın.
Gözəlin ilk zinəti
Həssas incəliyidir.
Bütün hüsnü bir yana,
Əsas incəliyidir.

1992.

QADIN TALEYİ

Büllür çilçırağı yanan külfətdə
Günəşə bənzəyir, günəşə qadın!
Mehriban olsa də özü ülfətdə
Nəvaziş istəyir həmişə qadın.

Muradların səddi darmı dünyada?
Sevgi də muraddır, həyat da murad!
Görəsən bir bilən varmı dünyada
Sevgi şirin olur, yoxsa ki, həyat?

Bir doğum evində bahar həvəsli
Ürək atəşini itirdi qadın.
Ancaq öz evinə günəş nəfəsli
Övlad təbəssümü gətirdi qadın.

Dərd bir sınaıçı əzab olsa da,
Zəif insanı da möhkəmləndirir.
Nisgil bir yanıqlı rübab olsa da,
Körpə fidanı da möhkəmləndirir.

Nə qədər baxsam da yağışlı göyə,
Ağlayan qadına baxa bilmirəm.
Gözünün yaşını qurudum deyə,
Yerdə günəş-günəş şaxa bilmirəm.

Dost! Canlı əsərlər yaradan dahi
Qadındır! O daşı gülə döndərər.
Nəfəsi alovlu qadının ahı
Qayalı dağı da külə döndərər.

1994.

QADIN

Sanma kişi dağdır... Məhəbbətilə
Zirvəyə sığınan ətəkdir qadın!
Yox! Köksümüz dağdır... Ləyaqətilə
Dağa zirvə olan ürəkdir qadın!

Kişidən həmişə hörmət umsa da,
Məhəbbət, nəzakət, şəfqət umsa da,
Cəsarət, dəyanət, qeyrət umsa da,
Sanma yağ içində böyrəkdir qadın.

Nə işdən gileyli, nə də macaldan,
Ömrü gəncləşdirən, vaxtı qocaldan,
Evimizdə qızıldan sütun ucaldan,
Dirəklər dirəyi dirəkdir qadın!

Süfrədə min nadir nemət olsa da,
Badə, əlvan badə dəmət olsa da,
Süfrə başdan-başa zinət olsa da,
Bütün zinətlərə bəzəkdir qadın!

Nisgildə buluddur, himmətdə şimşək,
Dözümdə qayadır, cürətdə şimşək,
Fəqət öyünməsin sürətdə şimşək,
Şimşəkdən min dəfə zirəkdir qadın!

Könlündə qocalmış sirri qoruyan,
Sevgidən yoğrulmuş dürrü qoruyan,
İstidən, soyuqdan əri qoruyan
Qala dəyanətli köynəkdir qadın!

Gündüzlər Günəşlə dayanır qoşa,
Gecələr Ay ilə verir baş-başa...
Qayalar içində dolsa da yaşa,
Yenə də ən zərif çiçəkdir qadın!

Gözəlləşsin deyə anamız cahan,
Gah lövhə yaradır, gah da ki, dastan...
Gözəllik sərgisi açarsa zaman,
Bütün gözəlliyə örnəkdir qadın!

Kişi ürəkdirsə, qadın duyğudur,
Qadın sevgidirsə, kişi qayğıdır,
Bəzən nifrətilə dağı dağıdır,
Bəzən şəfqətilə ipəkdir qadın!

Kişi bir palıdsa, çətri qadındır,
Kişi bir zanbaqsa, ətri qadındır,
Kişi bir nemətsə, qədri qadındır,
Kişili dünyaya gərəkdir qadın!

1982.

DODAQDA YANSA DA...

Qadın var, vüsalı sənətkarlara
Ürəkdə birinci arzu olubdur.
Qadın var, xəyalı sənətkarlara
Bitib-tükənməyən mövzu olubdur.

Qadın var, dövranda payızdır ömrü,
Yaddaşda gül açır ilk bahar kimi.
Qadın var, saralmış kağızdır ömrü,
Şəkildə canlanır şux nigar kimi.

Qadın var, öz mehri, öz şəfqətilə
Kişi ürəyinə fərəh çiləyir.
Qadın var, həm hüsnü, həm ülfətilə
Kişidən diqqətli qayğı diləyir.

Qadın var, qocalır cavan yaşında,
Övladı yolunda qurbana dönür.
Özü əyildikcə beşik başında,
Boyu da sərvə yox, kamana dönür.

Taleyi dönsə də günəşli göyə,
Nədənsə gizlədir yaşını qadın.
Qocalıq önündə istəmir əyə
Öz uca, öz məğrur başını qadın.

Qadının saçları olsa da dümağ,
Zirvədir ömrünün ucalığına.
Nədənsə mən baxa bilmirəm ancaq
Gözəl qadınların qocalığına.

Sanki keçmiş gənclik, tərəvət, atəş
Qərib xatirəyə dönür könlümdə.
Sanki gözlərimdə alışan günəş
Sozala-sozala sönür könlümdə.

Sən də gözəl idin... Yanar ürəklə
Tanış küçələrdən ötürsən indi.
Fəqət gözlərini qara çeşməklə,
Saçlarını rənglə örtürsən indi.

Sanma dodağına boya yaxmaqla
Vağam gül içində qönçələşibsən.
İnan, gözlərinə çeşmək taxmaqla
Gündüzün özündə gecələşibsən.

Sevginin şöləli çırağı kimi
Dodaqda yansa da neçə qızılgül,
Qayalı dənizin mayakı kimi
Alovlana bilmir gecə qızılgül!

Bəli! Ürəkdəki qaynar çeşməyə
Ömürdə soyuyan günəş yaraşmır!
Torlu gözlərdəki qara çeşməyə
Rəngli dodaqdakı atəş yaraşmır!

Ömrün gözü açıq keçibse əgər,
Həyatın gözünə sən çeşməksiz bax!
Ömrün hüsnündən don biçibse əgər,
Qayıt keçmişinə sən bəzəksiz bax!

Gənclikdə əkdüyün ağ çiçəklər də
Qürurla sayrışsın ağ saçlarında.
Özünü saxlasa buz küləklər də,
Gəzsın çiçək dolu tağ saçlarında...

Hüsnünə tək mən yox, həm dost, həm yağ
Dayanıb yol üstə maraqla baxsın!
Əyilib ulduzla dolu göy tağı
Sənin saçlarına soraqla baxsın!

1981.

QADIN SƏSİ

Ömür çaydır... Həm dalğadır,
Həm yöndəmdir qadın səsi.
Nə məğrurdur, nə lovğadır,
Nə ötkəmdir qadın səsi.

Yalqız qalsan otağında,
Sözün sussa dodağında,
Telefon dinsə qulağında,
Bir həmdəmdir qadın səsi.

Şeir yazsan kitab dolu,
Hər misrası gülab dolu...
Təravətli rübab dolu
Bir ələmdir qadın səsi.

Ürəyində sirtin çoxsa,
Daş sinəni dələn oxsa,
Danışmağa kimsən yoxsa,
Bir məhrəmdir qadın səsi.

Qubar qalsa ürəyində,
Cığır salsa ürəyində,
Yara olsa ürəyində,
Bir məlhəmdir qadın səsi.

Ümidləri devriləndə,
Nisgillərə çevriləndə,
Şaqqaraq ritmi kövrələndə,
Bir ələmdir qadın səsi.

Ürəyində daşan əzab,
Gözlərinə səpsə gülab,
Bil ki, yenə alicənab
Bir sənəmdir qadın səsi.

1980.

SƏN DANIŞDIN!

Ömür bir zəmanədir! Uşaqlığı səhərdir,
Gəncliyi günortadır, qocalığı axşamdır.
Ömrü zینətləndirən sevgi, cürət, hünərdir,
Ömrü pərvazlandıran zəfər, qürur, ilhamdır!

Sən danışdın! Sənətim çağladı sellər kimi,
Sarı yarpaqlı ömrüm zümrüd Batabat oldu.
Hüsnünlə ilhamıma sarmaşdın güllər kimi,
Payız notlu ömrümə səsin nəqərat oldu!..

1979.

ƏHDİMİZ-PEYMANIMIZ

Dildə ömür dostum! Bu gün küsəndə
Ürəkdə sabahkı barışıq olaq!
Sən odtək, mən isə yeltək əsəndə
Doğma bir ocaqda qarışıq olaq!

İstidə bulaqsız yola dönməyək,
Soyuqda odunsuz kola dönməyək,
Arzumuz həqiqət ola, dönməyək,
İkimiz bir əlvən sarmaşıq olaq.

Ayrılacaq öz gənclik dövrümüzə,
Tufan qoparmayaq həyəcənımızla.
Əvvəlki əhdimiz-peymanımızla
Ömrə də, günə də yaraşlıq olaq!

1979.

HƏMİŞƏYAŞAR

Mən dünyaya gəlmişəm
Dünyanı duymaq üçün.
Dağın, dərəsinin
Hüsnündən doymaq üçün.
Hər açdığım cığırı
Bir misra etmək üçün,
Açdığım cığırlarla
Dünyadan getmək üçün.
Sevgilim! Yanar könlüm
Soyuyanda atəştək,
Mən ömrün qürubundan
Qayıdaydım günəştək.
Sən də ömrün qışından
Qayıdaydın bahartək,
Yenə də qovuşaydıq
Biz həmişəyaşartək...

1982.

YARIMÇIQ DASTAN

Birinci fəsil

Keçmiş, indi, gələcək
Üç mehriban bacıdır.
Keçmiş iki bacının
Tarixləşən tacıdır.
Keçmişsiz nə indi var,
Nə gələcək tarixdə.
Onsuz olub-keçəni
Kim biləcək tarixdə?
O fikirli gözlərə
Görünür yuxu kimi.
Hardasa sönmə-gedən
Odların çoxu kimi.
Mən yatmaq istəyəndə
Gecələr yatağında,
Xatirələr oyanıb
Danışır dodağında.
Arabir xatirələr
Susur... Mən danışırım.
Bəli! İstər-istəməz
Söhbətə qarışıram.
Bakıdan Təbrizədək
Uzansa da söhbətim,
Bitib-tükənmək bilmir
Yanğı dolu həsrətim.
Yazırsan: Nemət! Yaman
Yerdə axşamladıq biz.
Sevginin dastanını
Vaxtsız tamamladıq biz.

Yox! Yox! Tamamlamadıq,
O yarımçıq qalıbdır.
Haçandır səni məndən,
Məni səndən alıbdır.
O gündən neçə-neçə
Ay dönübdür ilə də.
Təəssüf edirəm ki
Sən bilmirsən hələ də
Biz ayrılında mən də
Necə sarsıldım, necə?
İki damla yaş düşdü
Gözlərimdən o gecə.
Sonra mən öz yerimdə
Quruyub qaldım daş tək.
Dünya gözümdən düşdü
O iki damla yaş tək.
Sonra o iki damla
Bir ümman damla oldu.
Düşdüyü qayadan da
Gül uman damla oldu.
Mən doldummu? Gözdən yox,
Ürəkdən ağlayıram.
Dünyanı gözlərimin
Yaşına bağlayıram.
Bəlkə mənim göz yaşım
Təmizləyə dünyanı.
Yalnız sonra ürəyim
Əzizləyə dünyanı.
Sanma göy də ürəkdən
Ağlayır hönkür-hönkür.
Gözlərində nə qədər
Yaşı var, yerə tökür.

Yox! Yox! Mən sanıram ki
Göy ürəkdən ağlamır.
Ahıyla şimşəyin də
Sinəsini dağlamır.
Yoxsa o gözlərindən
Yağış yox, ulduz tökər.
Göydən yerə qatarla
Ulduz karvanı çökər.
Mənim ki göz yaşlarım
Daim axır ümman tək.
Bəs niyə dodaqlarım
Çatlamışdır şoran tək.
Yox! Həsrət qayanı da
Parçalar, ovar, ələr.
Bir tikə yanğı dolu
Dodaq neyləyə bilər?
Göz yaşları şırımlar
Açsa da düz üzümdə,
Deyəsən axa-axa
Qurumuşlar gözümdə.
Yox! Gözlərim doldumu
Minyatur hovuz kimi,
İki qabaran yaş da
Parlayır ulduz kimi.
O yanan ulduzların
Biri mənəm, biri sən.
İstər irəliyə çıx,
İstər çəkil geri, sən.
Yanaşı parlacaq da
Birləşə bilmirik biz.
Bəli! Yalnız bir gözdə
Yerləşə bilmirik biz.

Qismət! Səni ananda
Vicdanım əzab çəkir.
Yalnız zamandan deyil,
Məndən də hesab çəkir.
Deyir niyə o gecə
Ara qarışan zaman,
Yatmış evlər diksinib
Bir-bir alışan zaman,
Qismətə bir eyham da
Göndərə bilmədin sən.
Qisməti qismətinə
Döndərə bilmədin sən.
Vicdan nədir? Gözlərə
Görünməyən bir aləm!
Hər şeyi kitabında
Düzgün yazan bir qələm!
Qismət! Kim deyə bilər
Pardaxlanan bir ürək,
Sirrini saxlamaqda
Qönçəyə dönsün gərək?
Mərd şairin vicdanı
Unudub yeri-göyü,
Artırıb-əskilmədən
Deməlidir hər şeyi.
Sən ki bədbin deyilsən,
De, niyə ağlayırsan?
Dönüb fəryadla dolu
Bir neyə ağlayırsan.
Dünyada sevən qızın
Yaşla dolu baxışı
Nədir? Şimşəyi çaxan
İliq bahar yağışı!

Hara çilənsə, orda
Şux gülləri soldurar.
Yerini boynu bükük
Bənövşəylə doldurar.
Sən ağlama! Göy üzü
Ağlasın zülüm-zülüm.
Axı göy ağlayanda
Yer gülür, mənim gülüm!
Sən qurut gözlərini,
Ağlamaq xəterlidir.
Göz yaşının duzları
Odlardan hünərlidir.
Bəli! Sən unutma ki,
Duzla dolu göz yaşı
İstəsə yanaq nədir,
Daşı yandırar, daşı...
Ağlamaq yaraşmayır
Gözəlin vüqarına.
Sən gözlərindən axan
Damlalar qatarına
Gözlərindən süzülən
Bir damlayla nöqtə qoy.
Qəm ağacı qalxmasın
Göz yaşıyla neçə boy.
Vaxt vardı, doğma yurdda
Yeniyetmə yaşımdı.
Zəhmətlə yaşasam da
Öz əlim, öz başımdı.
Dağlarda nə şimşəkdən,
Nə yağışdan qorxardım.
Ürəyi diksindirən
Bir baxışdan qorxardım.

Ona görə can alan
Gözəllərə baxmazdım.
Gözəllik ucalsa da
Zirvəsinə qalxmazdım.
Demirəm təmizlikdə
Mən də bir dəniz idim.
Ancaq başdan-ayağa
Təmizdən təmiz idim.
Büllur leysandan çıxan
Ana təbiət kimi.
Ürəyimlə naşıydı
İlkin məhəbbət kimi.
Sanma ki yeniyetmə
Möhkəm dayağa bənzər.
Yox! Hələ bərkiməmiş
Kövrək budağa bənzər.
Ancaq o böyüyəndə
Nə olar? Məğrur çinar!
Üstünə tufan gəlsə
Əyilməz, fəqət sınar.
Məni də nakam anam
Məğrur doğmuşdu, məğrur.
Neçə qorxaq içində
Cəsur doğmuşdu, cəsur.
Mən sonra məğrurluğun
Ziyanını çəkmişəm.
Yox! Sarban olub vüqar
Karvanını çəkmişəm.
Yolların əzabına
Dözmüşəm zaman-zaman.
Qorxaqlar hünərimə
Baxıbdır heyran-heyran...

Dünyada görünsə də
Kiçiklər böyüklər tək,
Bir müşkül açə bilməz
Naşılar müdriklər tək.
Vaxt vardı nə istiyə,
Nə soyuğa baxardım.
Soyuqda uzaq yola
Nənəmlə bir çıxardım.
Nənəm mənə deyəndə
Soyuq dəyəcək sənə,
Mən deyərdim soyuğu
Külək aparıb, nənə!
Bəli! Mən soyuğu da
Ələ salardım, gülüm!
Nənəmin könlünüsə
Sözlə alardım, gülüm!
Nə qədər qorxulusa
Od uşağın əlində,
O qədər dəhşətlidir
Söz nadanın dilində.
Söz var, əlindən tutub
Zirvəyə çəkər səni.
Söz var, od nəfəsilə
Yandırır-tökər səni.
Kimlər isə laqeyddi
Şikayətə, fəryada.
Ləziz xörəklərdən də
Çiyriyərdi dünyada.
Mənsə bələd deyildim
Hər təamın sirtinə.

Yox! Yox! Ləzzətlə dolu
Nemətlərin yerinə
Gözündə şimşək çaxan
Şir ürəyi yedim mən.
Ancaq nə naşükürəm,
Nə asiyəm dedim mən.
Çox da qəfəs sinədə
Ürək fəryad eləyər.
Özü azad olmayan,
Kimi azad eləyər?
Ürək nədir? Əbədi
Ünsiyyətin bulağı!
Məhəbbətin, həsrətin,
Sədaqətin bulağı!
Bəs dil nədir? Çaxnaşan
Məmləkətin natiqi!
Məharətin natiqi,
Cəsarətin natiqi!
Dilim çaşbaş millətə
Həqiqəti deməkdən,
Səadəti deməkdən,
Fəlakəti deməkdən
Çəkinməzdi! Odlə su
Arasında qalardı.
Amma deməsə dustaq,
Desə şəhid olardı.
Bir adam əyri gözlə
Baxsa yayın üzünə,
Ox da əyri görünər
Qərəz dolu gözünə.

Xəritə nədir? Deyə
Məndən soruşdu yetən.
Dedim Vətən ətirli
Kağıza köçmüş Vətən.
Mənim iki gözümsə
Kağız olmasa belə,
Günəş dolu Vətənin
Xəritəsidir elə.
Yadımdadır, bənövşə
Kol dibindən qalxanda,
Ucsuz-bucaqsız göyə
Məsum-məsum baxanda,
Günəşin qızıllaşan
Gözləri də dolardı.
O, göydə özü boyda
Bir bənövşə olardı.
Bahar yağışı göydən
Damla-damla enərdi.
Nəğmə deyən bülbülün
Dimdiyinə dönərdi.
Nəzakətli təmasla
Pəncərəmi döyərdi.
Sonra mən şeir yazar,
Osa nəğmə deyərdi.
Qar suyu içə-içə
Torpaq təzələnərdi.
Dürməyin arasında
Yarpız məzələnərdi.
Bulaqlar burum-burum
Qaynayırdı çöllərdə.
Yox! Bahar havasıyla
Oynayırdı çöllərdə.

Deyirlər qədim insan
Daşı daşa vuranda,
Ovucları içindən
Od qoparmış bir anda.
İndi çaylar daşları
Bir-birinə vuranda,
Daşlardan neçə nəğmə
Ucalırdı bir anda.
Ay doğanda kəndimiz
Sakitcə uyuyardı.
Aysa dar küçələri
Süd ilə boyuyardı.
Fırçasını qaralmış
Bacalara vuranda,
Qurum salxımlarını
Ağardardı bir anda.
Sanki kasıbın baxtı
Oyanardı o gecə.
Baca altda müntəzir
Dayanardı o gecə.
Kasıb da nə utanar,
Nə də ki qısıldı.
Bacasından qurum yox,
Mirvari asıldı.
Yerdə bürkülü yollar
Küləkləri qucardı.
Göydəsə parça-parça
Ağ buludlar uçardı.
Sanki nənənin başı
Nəvəylə qarışardı.
Əlçimləri havada
Uçmaqda yarışardı.

On dörd gecəlik Ayın
Əksi düşərdi çaya.
Uzaq göydə yox, yaxın
Çayda baxardım Aya.
Nə zaman ki gündüzlər
İsti tərə batardım,
Gecələr yatağında
Şirin-şirin yatardım.
Bəli! Mən öz yerimə
Düşərdim bir daş kimi.
Başım ağırlaşardı
Fikir dolu baş kimi...
Səhərin gəlməsini
Xoruz da anlayardı.
Günəş hərərətilə
Hinində banlayardı.
Bəli! Şəstlə dinərdi
Xoruz xoruzluğuyla.
Səsindən titrəyərdi
Ulduz ulduzluğuyla.
Mən hələ də bir parça
Toran görüb otaqda,
Gözümü ova-ova
Oyanardım yataqda.
Düzü hirslənərdim də,
Deyinərdim də yalqız.
Məni şirin yuxudan
Niyə oyatdı xoruz?
Birdən yataq içində
Sən düşərdin yadıma.
Yox! Sanki öz qayğımla
Sən çatardın dadıma.

Bilərdim bu səhər də
Günəş doğduğu çağda,
Sənlə görüşəcəyəm
Ya bostanda, ya bağda.
Niyə gizlədim? Onda
Sevinərdim, gülərdim.
Xoruzusa banıyla
Bir müjdəçi bilərdim.
İndisə haradasa
Xoruzlar banlayanda,
Ancaq birləşmişlər yox,
Yalqızlar banlayanda,
Sanıram nadir həsrət
Nəğməsi dinləyirəm.
O zamankı bir xoruz
Baniyçim inləyirəm.
Kim demiş sabah məgər
Xoruzsuz da açılmaz?
Açılar! Ətri xoruz
Nəfəsilə saçılmaz!
Sabahın göy qurşaqlı
Yaraşığı xoruzdur.
Axı neçə peşənin
Qarışığı xoruzdur.
Dünyada neçə-neçə
İlhamsız bəstəkar var.
Dünyada neçə-neçə
İlhamsız nəğməkar var.
Bəs o adi xoruzlar
Nəymiş? Gözəl sənətkar!
Həm ilhamlı bəstəkar,
Həm ilhamlı nəğməkar...

Haçan üç daşlı ocaq
Çırtaçirtla yanardı,
Qadınlar onu yerdən
Doğan günəş sanardı.
Kağızdan nazik yuxa
Sac üstə güllənərdi.
Sonra bərəkət dolu
Tabaqda tellənərdi.
Yaylaqlar ararlara
Baxardı məhrəm-məhrəm.
Aranlar yaylaqlara
Qalxardı məhrəm-məhrəm.
Çəməndə şux lalələr
Dönəndə şölələrə,
Biz əyləşib maraqla
Baxardıq lalələrə...
Sonra isə mən sənə
Yanağına baxardım.
Sanki məhrəm lalənin
Yarpağına baxardım.
Deyərdim gülüm, sən də
Laləni andırırsan.
Nadir gözəlliyinlə
Rəqibi yandırırırsan.
Sən başını azacıq
Çiyinim üstə əyərdin.
Lalələrdən gizlicə
Pıçılıyla deyərdin:
Sanki bir qız xalını
Oğurlamış hər lalə
İndi nədir? Utanıb
Qızaran titrək şölə!

Ancaq o bəzəsə də
Öz doğma bölgəsini,
Nə özünü yandırır,
Nə də ki, özgəsini.
Mən donan insanları
İsitməkçin tufanda,
Belə bir şölə olmaq
İstəməzdim cahanda.
Dilsiz arzuları da
Gərək eşidə şölə!
Külə dönənə qədər
Ürək isidə şölə!
Belə bir şölə olmaq
İstərdim dünyada mən.
Dəvətlə çağrılmamış
Yetişəm fəryada mən...
Dilim susuzluğundan
Ağzımda yanan zaman,
Göz-göz qaynayıb axan
Bulağı anan zaman,
Mən də bulaq yoluyla
Qaçardım sona kimi,
Bulağa çatdım mı? O
Parlardı ayna kimi.
O büllur təbəssümlə
Baxa-baxa gözümə,
Mənim öz surətimi
Göstərərdi özümə.
Su dolu sinəsini
Mənə açardı bulaq.
Dalbadal iki qurtum
İçə bilməzdim ancaq.

Dodağımı sulardan
Tez çəkərdim qırağa.
Qorxardım ki, dodağım
Yapışıb buz bulağa,
Elə suların üstdə
Bir parça buza dönə.
Daha həyatım boyu
Nə tərənə, nə dinə.
Bulaq mənim halıma
Qəhqəhəylə gülərdi.
Suyu buzdan seçməyəm
Gözümə nur çilərdi...
Qar əriyən yerlərdə
Təzə yurdlar düşərdi.
Əriməyən qarlara
Ağ-ağ qurdlar düşərdi.
Ömür də qardır! Yeldə
Kiriməyi yaxşıdır.
Ancaq gec yox, vaxtında
Əriməyi yaxşıdır.
Yoxsa bezdirən ömür
Kimə gərəkdir, kimə?
Döşə sığınan saz da
Simə güvənir, simə!
Kim bilir neçə dəfə
Qar yağıb Savalana?
Sanki dövran havadan
Qar sağıb Savalana...
Yox! Diri ola-ola
Kəfən biçibdir ona,
Savalan o kəfəni
Yırtıb atıbdır yana...

Gülüm! Demə xatirə
Keçib gedən günlərdir.
Yox! Kövrək ürəkləri
Məskən edən günlərdir...
Yadımdamı payızda
Mən də döyüşə getdim.
Yox! Sanki gözlədiyim
Günlə görüşə getdim.
Döyüşsüz keçən ömür
Şimşəksiz bir buluddur.
Tufansız bir dənizdir,
Nəğməsiz bir sükutdur.
Səngərdə odlu güllə
Dəydisə də harama,
Uyumayım deyə mən,
Duz ələdim yarama.
Sazaq yanaqlarımı
Sancanda ilan kimi,
Soyuğu gözlərimdə
Heç oldu yalan kimi.
Bəli! Mən nə üşüdüm,
Nə əsdim, nə qurudum.
Yox! Sinəmlə Vətənin
Sinəsini qurudum.
O, lovğa düşmənləri
Diz çökdürdü bir səhər.
Təbrizin başı üstə
Bayrağa döndü zəfər...
Qismət! Azad Vətənin
Bünövrəsi torpaqdır.
Zirvəsi başı üstə
Dalğalanan bayraqdır.

Mən inandım qürurla
Dalğalanan bayrağa.
Dedim o tufanda da
Düşməz donmuş torpağa.
Biz gecələr çıxardıq
Görüşlərə həmişə.
Ulduzlar da gecələr
Çıxmayırmı görüşə?
Biz də yerdə alışan
Ulduzduq gecələrdə.
Ancaq nə udduq, nə də
Uduzduq gecələrdə.
Yox! Yox! Uduzduq! Sanki
Biz naşılıqda təkdik.
Əvəzsiz ziyanını
Ömrümüz boyu çəkdik.
Sanma insan bədəni
Yarandığı zamandan,
Elə tək qidalanmaq
Tələb edir insandan.
Yox! Özü də nəhəngi
Qəlpələmək istəyir.
Hisslərini kənara
Səpələmək istəyir.
Dərdlərini harayla
Deməsə də aləmə,
Yaman ehtiyac duyur
Bir mülayim həmdəmə.
Özümüzü səfalı
Dağlara tutanda biz,
Sevgi ətrilə dolu
Havadan udanda biz,

Genələn sinəmizdə
Səfə duranda sözlər,
Biz haçan dinəcəyik
Deyə soranda sözlər,
Biz susduq, hazırlıqsız
Gələn oratorlar tək.
Yox! Səssiz kinodakı
Sakit aktyorlar tək
Yalnız bir-birimizə
Dikib gözlərimizi,
Məhrəm baxışımızla
Dedik sözlərimizi.
Bəli! Həyatda yalnız
Udanlar baxır kefə.
Bizimsə ilk görüşdə
Heç olmasa bir dəfə
Şeh dolu qızılgülün
Yarpaqları yerinə
Titrək dodaqlarımız
Dəymədi bir-birinə.
Utandıq! Özgə evin
Nabələd qonağı tək.
Üstəlik qızardıq da
Qızılgül yarpağı tək.
Utanan üz həyadan
Şölə-şölə qızarar.
Utanmaz üz hikkədən
Bulud-bulud bozarar.
Xəcalət susan zaman
Titrək dodaqlarında,
Tərlər parıldayardı
Yaqut yanaqlarında.

Yanaqların yanardı,
Nə donar, nə sönərdi.
Üstünə şəhlər qonmuş
Qızılgülə dönərdi.
Ətirli yanaqları
Öpməyə qıymazdım mən.
Axı bir yol öpməklə
Ətrindən doymazdım mən.
Yox! Yox! İstəməzdim ki,
Canlı qızılgül sola.
Gözəllik yanaqları
Ağız dəsmalı ola.
Qızılgül özü nədir?
Sevgi dolu bir ürək!
Ancaq tikanından da
Sən qorunasan gərək.
Bir qızılgül dərilsə,
Tikan beş barmaq dalar.
Bəli! Arxayın ələ
Qəfil göynərti salar.
Yoxsa ki, əlvən-əlvən
Güllərlə bir cərgədə
Qızılgül bu qədər də
Sevilməzdi bəlkə də.
Qız da bir qızılıgüldür,
Gəncliyin mənasıdır.
Qoruyanı tikan yox,
Atası, anasıdır.
Halallıq dünyasında
Sən halal süd əmmişdin.
Sanki başdan-ayağa
Süd gölündə çimmişdin.

Savalanın qarından
Daha ağdı əllərin.
Özün sərv idin, iki
Ağ yarpaqdı əllərin.
Ağ zirvə mavi göydən
Aldığı təzə bac tək,
Günəşi öz başına
Qoyanda yaqut tac tək,
Sən bir parça gecəni
Gəzdirərdin saçında.
Bəli! Tək o olardı
Çələngin də, tacın da.
Dünyanı görsün deyər
Zirvədə qalan günəş,
Gözəlliklər üstünə
İşıqlar salan günəş
Sənə də salxım-salxım
Şəfəqlər göndərərdi.
Sənin şövə saçını
Qızıla döndərərdi...
Yaraşlıq ayağın
Yoxuşda büdrəyəndə,
Ağ əlin ürkək-ürkək
Ovcumda titrəyəndə
Sanardım ki, ovcumda
Ağ göyərçin çırpınır.
Xumarlanan gözləri
Nə axır, nə qırpınır.
Həyəcandan titrəyir
Qönçə dodaqların da,
Yox! Ürəyin döyünür
İncə dodaqlarında...

Mən yoxuşa səninlə
Qalxa-qalxa deyərdim,
Çən dolmuş gözlərinə
Baxa-baxa deyərdim:
Gülüm! Sənin günəşli
Gözlərin nə iridir?
Sanki mənim baharlı
Ömrümün dan yeridir.
Sən şaqraq gülüşünlə
Gözlərindən qov çəni,
Yoxsa soyuqluğuyla
O çən üşüdər məni.
Vay ondan sevdiyinin
Özü gülə, gözü yox,
Bir kəlmə danışmağa
Dili ola, sözü yox.
Sən də xışla dilində
Bir düzüm söz əkəsən.
Sonra sözü dilindən
Kəlbətinlə çəkəsən.
Sən qaqqıldayardın... Mən
Görərdim daha şənsən.
Bilməzdim qaqqıldayan
Kəklikdir, yoxsa sənsən.
Sonra düzə enərdik,
Laləylə dolu düzə.
Qızırişan lalələr
Nəyə bənzərdi? Közə!

Şeh dolu çəməndə də
Qoymazdın bir an da sən,
Lalələrin içində
Ayaqyalın gəzəm mən.
Sanardın parlasa da
Sərin şəh gilə kimi,
Lalələr ayağımı
Yandırar şölə kimi.
Bəli! Sən nəzakətlə
Keçərdin qabağıma,
Qıymazdın şəhli “Köz” də
Toxunsun ayağıma.
Biz qılncıdıq! Nəzakət
Qınımızdı bu zaman.
Qınımızdan çıxsaydıq
Tufan qopardı, tufan!
Qələmlər nəzakəti
İtaət yazmasınlar!
Qələmlər dəyanəti
Mərhəmət yazmasınlar!
Nəzakət nəzakətdir,
İtaət itaətdir.
Dəyanət dəyanətdir,
Mərhəmət mərhəmətdir.
Bəli! Utancaq gəzdik
Biz görüş gecəsində.
İsmət də mışıl-mışıl
Uyudu qönçəsində.

Gözümüzdə yansa da
Bir busənin həsrəti,
Qıymadıq gecə yarını
Diksindirək isməti.

İkinci fəsil

– Savalan! Deyiləndə
Sanki ucalır Qafqaz.
Savalansız nə Təbriz,
Savalansız nə Araz?
Savalanın başında
Qar qurtarsa bir zaman,
Alovlı cəhənnəmin
Yolu başlayar, inan!
Nə deyir bulaqların
Dodağından qopan səs?
Müqəddəs Savalanı
Təmiz dolanmayan kəs
Əziz qayıda bilməz
Öz doğma oylağına.
Böyük hörmət gərəkdir
Savalan növrağına.
Qismət! Orda bələddik
Hər kiçik daşa da biz.
Hər qönçə çiçəyə də,
Hər körpə quşa da biz.
Görüş gecələrində
Yanan ulduzlar altda,
Mehriban gözlərinə
Qonan ulduzlar altda

Mən də sənin yanında
Dayanardım dayaq tək.
Sənə həzin nəğmələr
Pıçıldardım bulaq tək...
– İndi bulaq deyiləm,
Dənizəm, coşğun dəniz!
Şaqraq nəğmələrilə
Sahilə vurğun dəniz!
Ancaq sanma həmişə
Tufan qoparıram mən.
Yox! Bəzən çəkilirəm,
Bəzən qabarıram mən.
Obayla dolu yaylaq
Bəzənərdi gəlin tək.
Başı üstə bəyaz Ay
Sallanardı yelin tək.
Yaylaq iki əliylə
Sağdıqca bəyaz Ayı,
Nur selinə dönərdi
Yolun o tay-bu tayı.
Nə zaman Savalanın
Çiyini üstə qalxardıq,
Qayalara dolaşan
Cığırlara baxardıq.
Sanardıq qayaları
Ağ cığırlar da sıxıb,
Təklük dərdi çəkməkdən
Qabırğaları çıxıb.
Gözlərim nəydi? Dağa
Açılan cüt pəncərə!
Bəbəyinə dolurdu
Neçə-neçə mənşərə...

Mən indi gözlərimi
Sıxsam yanaqlar üstə,
Yaşlar yox, mənzərələr
Düşər varaqlar üstə.
Mən şair ürəyimi
Kökləyərək kaman tək,
Qarşında varaqlardım
Oxunmamış dastan tək...
Sən məhrəm varaqları
Diqqətlə oxuyardın.
Ürəyində çırpınan
Rıqqətlə oxuyardın.
Sonra başını azca
Sağ çiyinə əyərdin.
Məhrəm fikirlərini
Bayatıyla deyərdin:
Ağacda dəydi püstə,
Sovqatın gözüm üstə...
Baxtdan bir şey istəsən,
Əvvəlcə məni istə!

Su gəlir məndən ötrü,
Qovrulan dəndən ötrü,
Mən hara? Dağ-daş hara?
Gəzirəm səndən ötrü.

Vüsal yaman uzandı,
Dilim ərzə yazandı,
Fələyə bel bağlama,
Fələk büsat pozandı.

Sənin məhrəm təmasın
Səhər çağı kimiydi.
Sənin mehriban səsin
Nehrə yağı kimiydi.
Mən udduqca, sinəmin
Göynəyi toxtayardı.
Yox! Sanki alovlanan
Şimşəyi toxdayardı.
Dağ mehriban-mehriban
Ətir yayanda düzə,
Papaq boyda bulud da
Göydə dəyməzdi gözə.
Ecazkar Ay daha da
Hikmətli görünərdi.
Özündən neçə dəfə
Vüsətli görünərdi.
Sanki quş ürəyimiz
Gözümüzə çarpardı.
Dalğalı sevincimiz
Üzümüzə çarpardı.
Bəli! Biz aloysuz da
Coşardıq, qaynayırdıq.
Uşaq sadəliyiylə
Gizlənpaç oynayırdıq.
Səni bilməyirəm... Mən
Səni axtaran zaman,
Bir anlıq yoxluğuna
Dözə bilməzdim, inan!
Sevən ürək nə baxtın,
Nə fərqin məğmunudur.
Olsa-olsa, o yalnız
Sevginin məhkumudur.

Yox! O özü hakimdir,
Bir fərman da dinləməz.
Bəli! Nə məhkəmədə,
Nə zindanda dinləməz.
Verdiyi fərmanısa
Bir də geri götürməz.
İçinin alovunu
Nəfəsində itirməz.
O elə zirvədir ki,
Ot bitirməz başında.
Yox! Yalnız şimşək oynar
Torpağında, daşında...
Sən özün nə saraya,
Nə şaha baş əyirdin.
Mənim vüqarımisa
Hikkə sanıb deyirdin:
Nemət! Bir az ayıq ol,
Hər içilən mey deyil.
Vüqarı silkələyən
Hikkə yaxşı şey deyil.
Hikkəylə dikələn baş
Qılınca tez gələr, tez.
Dalınca əzizləri
Yanğıyla tez mələr, tez.
Sən özünün yox, mənim
İqbalımdan qorxurdun.
Məni daim izləyən
Zavalımdan qorxurdun.
Günəşli gözlərində
Qurudub göz yaşını,
Sən məndən gizlədirdin
Narahat təlaşını.

Mənsə sənə mehriban
Nəsihətlə deyirdim;
Qulaqlarına məhrəm
Hərərətlə deyirdim:
Qismət! Təzadla dolu
Dünya yaranan gündən,
Həqiqətlə cinayət
Gözlə aranan gündən,
Basdırmaq istəmişdir
Həqiqəti cinayət.
Ancaq yerin təkindən
Baş qaldırıb həqiqət,
Zirvədə dalğalanmış
Yenilməyən bayraq tək.
Qətiyyətə abidə,
Ülviyyətə növraq tək...
Taxta çıxan hökmdar
Bir tufanı andırır.
Yox! Dəvə üstə qalxan
Bir sarbanı andırır.
Dəvə qızıb belindən
Tullayanda sarbanı,
O bağırır... Hayına
Gələ bilməz həyanı.
Gülüm! Məni nə zəhmət,
Nə əziyyət qorxudur.
Nə fəlakət, nə töhmət,
Nə müsibət qorxudur.
Gülüm! Novruz novruzsa,
Məhərrəm məhərrəmdir.
Harda yansa da elə
Gəhənnəm cəhənnəmdir.

Bu dünyanın amansız
Alovuna yanana,
Özünü insan deyil,
Kül təkəsi sanana
Oduyla, alovuyla
Neynər o dünya, neynər?
Yanan kül təkəsinə
Yanaşsa özü göynər.
Bu dünyanın alovu
Danılmaz həqiqətdir.
O dünyanın alovu
Dəhşətli rəvayətdir.
Mən daim həqiqəti
Cəzə çəkərəm sözümdə.
Alovlu bir fəryada
Çevrilirəm özüm də!
Yazıq anam bilsəydi
Şair olacağam mən,
Ədalət tapdananda
Haray salacağam mən,
O, atama deyərdi
Gəl körpəmizi duyaq.
İndidən oğlumuzun
Adını fəryad qoyaq.
Yol uzun, mənzil uzaq...
Mənzilə kim çatar bəs?
Qorxunun içində də
Qorxudan qorxmayan kəs!
Mən cürətəm! Zülmətli
Uçurumlar yolumdur.
Mən qorxunun yox, gülüm,
Qorxu mənim qulumdur.

Bil ki, cəsur ürəkdə
Yarpaqlanar diləklər.
Suya möhtac olsa da,
Pardaxlanar diləklər.
Ancaq qorxu deyilən
Toxum düşən ürəkdə
Yazın leysanında da
Göyerməz bir dilək də.
Sən dinməzdin. Qolunu
Salıb mənim boynuma,
Dağa sığınan dağda
Sığınardın qoynuma:
“Sən deyərdin sevənlər
Barla yaşa doldumu,
Dodağı təbəssümlü
Bir övladı oldumu,
Sevgiləri bölünür
İki ad sevgisinə.
Bir ailədə bir yar,
Bir övlad sevgisinə.
Bizim bir övladımız
Olsaydı bu dünyada,
Hüsnüylə könlümüzü
Alsaydı bu dünyada,
Mən sevgimi bölməzdim,
Saxlardım əvvəlki tək.
Sənin nadir ətrini
Qoxlardım əvvəlki tək.
Sənin quru adın da
Zəngin sərvətdir mənə.
Səninlə cəhənnəmə
Getmək cənnətdir mənə.

Mənsə çənəndən tutub
Bir az yana əyərdim.
Sırğasız qulağına
Asta-asta deyərdim:
Sən özün xəzinəsən,
Xəzinələr yalandır.
Hörüklərin xəzinə
Üstə yatan ilandır.
Bir kimsə qorxusundan
Sənə yanaşa bilmir.
Cəsarətə gəlsə də,
Yenə yanaşa bilmir.
Sevgi nədir? O daim
Ünsiyyətdə yağıdır.
Qüdsiyyətdə məbəddir,
Dəyanətdə qayğıdır.
Hayıf, sevgi nə zaman
Dəhşətli xətər olur,
Hünərlər arasında
Sevmək də hünər olur.”
Sən qönçəydin, mən külək
Ola bilmədim ancaq.
Qoynuna dolub səni
Mən açam yarpaq-yarpaq...
Yox! Yox! Sanki yanından
Keçib harasa getdim.
Sən göz açıb yumunca
Mən qaranlıqda itdim.
Sənin pardaxlığını
Görə bilmədim, gülüm!
Çətrindən bir ləçək də
Dərə bilmədim, gülüm!

Vüsal nədir? Bir mənzil!
Hüsnündən yox usanan...
Bizsə dilədiyimiz
O mənzilə uzanan
Məhrəm dəmir yolunun
Qoşa relsiyik indi!
Yolun kilometrə
Bilinmir neçə mindi.
Ha gedirik, birləşə
Bilməyirik bir yol da.
Yanaşı gedən relslər
Haçan birləşib yolda.
Mən hər məhrəm misramı
Səninlə öz aramda
Körpüyə döndərirəm
Hər səhər, hər axşam da...

Üçüncü fəsil

Qismət! Yazırsan: – Bir gün
Adamı itən adam,
Könlündə ümidlər yox,
Nisgillər bitən adam,
Mənasız günlərini
Bir təhər başdan sovar.
Yox! Şirin yuxusunu
Yorğun gözündən qovar.
Bəs indi mən neyləyim
Desə də asimana,
Bir gözü yola baxar,
Bir gözü qəbristana.

Dedilər soyuq qışda
Yatağına dolsa çən,
Öz yorğanına görə
Ayağını uzat sən!
Eh, namaz qılmasa da
Səhər, günorta, axşam,
Öz evinin qibləsi
Haradır? Bilər adam.
Sanki söz bir ağacdır,
İş də onun meyvəsi.
Sanki söz bir ətəkdir,
İş də onun zirvəsi.
Göz bir şey, dil başqa şey
Deyərsə, itər inam.
Ünsiyyətdə dilə yox,
Gözə inanar adam.
Sənin sözünlə işin
Əkiz bacıydı, gülüm!
Hərəsi bir ilqarın
Nadir tacıydı, gülüm!
Ürək şimşəyə bənzər
Şairin sinəsində.
Adi şimşək bir dəfə,
Ürəksə binəsində
Daim çaxır... Alovlu
Sözlər saçır cahana.
Qaranlıq uçrumlarda
Məşəl olsun insana.
Haçan tufan içində
Yollar qarışıq düşdü,
O şimşəkdən mənim də
Yoluma işıq düşdü.

Yox! Hər işıqlı misran
Özü döndü bir yola.
Təbəssüm ilə mənə
Dedi get, uğur ola!
Gözlərin yorulsa da
Sən həsrətdən yaz yenə!
İnan, öz gözlərimi
Göndərəm mən sənə!
Beyinmi vəfalıdır,
Yoxsa ürək insana?
Beyin gecə dincəlir,
Səhər düşür səhmana.
Ürək necə? Aramsız
İşlədikcə işləyir.
Hətta üstünə gələn
Bəlaları döşləyir.
Mən aramsız işləyən
Ürək olmaq istərəm.
Dözümümü, vəfamı
Diləyimcə göstərəm.
Sən əlini qoymasın
Ürəyimin üstünə,
Nə təhər inanarsan
Təpərinə, şəstinə?
Mən yaman gündə namərd
Qapısını döymədim.
Bəli! Ancaq namərdə
Dik başımı əymədim.
Nemət! Başsız namərdin
Ayağına enən baş,
Gərək çiyinlər üstə
Bir daş yaranaydı, daş.

Mən gündüz də, gecə də
Xəyalla yaşayıram.
Xəyalda reallaşan
Vüsalla yaşayıram.
Sanma yüksələn xəyal
İnsanın əməlidir.
Yox! Gülüm, xəyal hələ
Əməlin təməlidir...
Xəyal qartala dönüb
Uçuşda yaşa dolar.
Qanadları qırılsa,
Yonulmuş toyuq olar.
Yazırsan haçan dilim
Alışır torpaq üstə,
Xatirələr yükümlə
Gəlirəm bulaq üstə.
Tay-tuşum əl-üz yuyub
Su da içir bulaqda.
Mənə deyirlər niyə
Dayanıbsan uzaqda?
Əl-üz yumursan? Yuma!
Heç olmasa su iç sən.
Tay-tuşum hardan bilsin
Alışıb-yananda mən,
Bulaq suyu yox, ancaq
Göz yaşımı içirəm.
Donumu qayçılasmış
Qaşlarımla biçirəm.
Dünyada olmasa da
Nə çay, nə arx, nə quyu,
Nə təhər yanğı olsa,
Söndürər bulaq suyu!

Həsrətin yanğısını
Tək göz yaşı söndürər.
Bəli! Hər məhrəm gözün
Tək öz yaşı söndürər.
Mən cavab verməyirəm
Nə qıza, nə gəlinə.
Sakit-sakit baxıram
Bulağın ağ telinə...
Sonra nə çımxırıram,
Nə də ki, qabarıram.
Səhəngimi doldurub
Evmizə aparıram...
İnsanın həmişəlik
Yaraşığı azadlıq,
İxtiyarın, diləyin
Qarışığı azadlıq
Rahatlığa dönəndə
Dünyanın nəfəsində,
Tufanların döydüyü
Sinəmin qəfəsində
Çırpındıqca çırpındı
Pələngləşən ürəyim.
Dedim daha sonumdur,
Kəsiləcək kələyim.
İnsan sakit daş deyil,
Düşüb bir yerdə qala.
O istəmən bulud da
Üstünə kölgə sala.
Quşa dönüb uçar da,
Suya dönüb axar da,
Yorular da, susar da,
Büdrəyər də, qalxar da.

Aşağıdan yıxılan
Müvəqqəti şil olar.
Yuxarıdan yıxılan
Əbədi şikəst qalar.
Sən deyərdin özünə
Həmdəm seçən qızların,
Bəy evinə cəlalla
Gəlin köçən qızların
Cehizi nə toy şamı,
Nə tale güzgüsüdür.
Ürəyində alışıb
Parlayan sevgisidir.
Bizimsə toy şamımız
Alışmamışdan qabaq,
Ayağımız altında
Torpaq alışdı, torpaq.
Qapısı açıq evə
İt girər zirək kimi.
Nə isə gəzə-gəzə
Dolaşar külək kimi.
Yarımqıq tikdiyimiz
Evin qapısını biz
Açıq qoyduq... Hürən it
Nə nişan tapdı, nə iz.
Elə sevgililər var,
Neçə günahdan keçir.
Ayrılıq zamanında
Birgə şərab da içir.
Biz isə ayrılıqda
Şərab yox, and içdik, and.
Ancaq ibarədən yox,
Etibardan biçdik and.

Mən səndən ayrılıqda
Dalımca su atmadın.
Bəlkə evdən bir cam su
Götürməyə çatmadın?
Yox! Ala gözlərindən
Dalımca su çilədin.
Sonra da pıçıltıyla
Mənə uğur dilədin.
Yazırsan səndən sonra
Donmuşamsa sükut tək,
Arabir də dolmuşam,
Boşalmışam bulud tək.
Kim deyir neçə şimşək
Odu olmur buludda?
Ancaq ağırlaşsa da
Daim dolmur bulud da.
Yox! Yox! Bulud dolanda
Leysan yağdırır, leysan.
Bəlkə altında çimib
Çirkini töksün cahən.
Sən deyərdin nə olsun
Rənglər çoxdur dünyada.
Suyun aparmadığı
Bir rəng yoxdur dünyada.
Fəqət büllur bulaqda
Sən yuyanda üzünü,
Su daha da parladır
Sənin qara gözünü.
İri gözün iridən
Daha da iri olur.
Nə qədər şəvə varsa,
Sənin gözünə dolur.

Qızlar səhəng götürüb
“Tək bulağ”a gedəndə,
– Yar! – deyib həm sorağa,
Həm sınağa gedəndə,
Mən getmədim... Başımda
Fikir yığnağı oldu.
İki gözüm bir kəndin
Qoşa bulağı oldu.
Gözlərimi gizlədim
Dostdan da, tanışdan da,
Yaşlarısa duyuldu
Bir quru baxışdan da.
Axı gizlədə bilməz
İnsan açıq gözünü.
Necə gizlədə bilər
Yanan ulduz özünü?
Mənim ağlamağımı
Əlacsızlıq sanma sən.
Mənə hər nədə yansan,
Ağlamaqda yanma sən.
Unutma, damlalar var,
Ləngərlə düşən zaman,
Sakitcə axıb-gedən
Çayı qaynadar, inan!
Odlu göz yaşları da
Damlalar deyil? Əgər
Qayaya düşsə, qaya
Əriyib getməz məgər?
Gülüm! Səni andıqca
Ürəyimi yeyirəm.
Gecələr yataqda da
Öz-özümə deyirəm:

Səndən mənə ünsiyyət,
Məndən sənə nə qaldı?
Səndən mənə məhəbbət,
Məndən sənə nə qaldı?

Səndən mənə həqiqət,
Səndən mənə cəsarət,
Səndən mənə qətiyyət,
Məndən sənə nə qaldı?

Səndən mənə təravət,
Səndən mənə qüdsiyyət,
Səndən mənə məlahət,
Məndən sənə nə qaldı?

Səndən mənə nəzakət,
Səndən mənə ləyaqət,
Səndən mənə ülviyyət,
Məndən sənə nə qaldı?

Səndən mənə əzəmət,
Səndən mənə mürüvvət,
Səndən mənə dəyanət,
Məndən sənə nə qaldı?

Səndən mənə şeiriyət,
Səndən mənə hərərət,
Səndən mənə sədaqət,
Məndən sənə nə qaldı?
Unutma, nəhəng dağa
Yaxından baxan adam,
Əzəmətli hüsnünü
Görə bilməyir tamam.

Yalnız dağa bir qədər
Uzaqdan baxan zaman,
Heyrətdən dona-dona
Bilir nəymiş o azman.
Mən də yaxında sənin
Bilməmişəm qədrini.
İndi necə? Uzaqda
Axtarıram ətrini...
Sənsə mənim quruca
Səsimi arayırsan.
Kirpiyinlə yeri də,
Göyü də darayırsan...
Sanki sənin o uzun
Kirpiklərin mizrabdı.
Sanki sənin o zəngin
Ürəyin bir kitabdı.
Kirpiklərin üzündən
Ürəyimə yol saldı.
Köklənmiş tellərində
Nə istədisə çaldı.
Mən də sənin söz dolu
Ürəyini oxudum.
Ancaq sanma hər gözəl
Diləyini oxudum.
Yox! Yox! Yarımçıq qaldı
O zəngin kitab, gülüm!
İndi yanırım... Ancaq
Nə odum var, nə külüm!
Məndən sənə nə üzük,
Nə də ki, qaşığı qaldı.
Yox! Özünü yandıran
Odlu göz yaşı qaldı.

Sənsiz səngərə sinən,
Gah qabaran, gah enən,
Soyuq yuvaya dönən
Bağrımın başı qaldı.

Elə gəldi ki, fəraq,
Parçalandı bir növraq...
Arxa talandı, ancaq
Salamat qarşı qaldı.

Neçə dilək daşıyan,
Ümidlərə aşıyan,
Arxivlərdə yaşayan
İnqilab marşı qaldı.

Hələ məni duymayan,
Həyatına qıymayan,
İftiradan doymayan
Nə qədər naşığı qaldı.

Gülüm! Uludan ulu,
Haq yolu, nahaq yolu...
Vətənin nemət dolu
Torpağı-daşı qaldı.
Sən yazırsan sınında
Qəhqəhə çəkir büllur.
Bəli! Qırılında da
Şivən qoparmır qürur!
Mən də büllurdum...

Sındım,
İradəmi yoxladım.
Özüm qırıldım... Ancaq
Vüqarımı saxladım.

Gülüm! Kiçik əzab da
Elə zülüm deməkdir.
Vüqarın qırılması
Elə ölüm deməkdir.
Zirvəyə dönməsə də
Sevgimizin əsası,
O mehriban, o kövrək
Əllərinin təması
Əllərimdə qaldıqca
Kəpənək tozu kimi,
Ürəyimdə həsrətin
Mələdi quzu kimi.
Yazırsan sıxılısam da
Məngənələr içində,
Unutmuram ecazkar
Təranələr içində
Sevgimiz nə çahargah,
Nə şur, nə heyratıydı.
Yox! El-oba içində
Çağrılmış bayatıydı.
Sonsuz adam dünyada
Yaşayar uşaq kimi.
Zamanın ayağına
Dolaşan alaq kimi.
Qismət! Bəlkə bir zaman
Getdiyimiz cığır da,
Sonrasa sinəsində
İtdiyimiz cığır da
Bizdən küsüb yerindən
Yana çəkilib, yana.
Bizsiz doğma yaylaq da
İndi yad gəlir ona.

Baxdığımız dərəsə
Körpəsiz beşik olub.
Çayının köksü dərdlə,
Gözü nisgillə dolub.
Beşiyin ehtiyacı
Yoxdursa da keşiyə,
Çay gündüz də, gecə də
Laylay çalır beşiyə.
Yazırsan: Nemət! Səndən
Yaxın adamım yoxdur.
Səndən başqa kimsəyə
Daha inamım yoxdur.
Qapalı sir deməyə
Məqam gözləmirəm mən.
Nələr çəkdiyimi də
Səndən gizləmirəm mən.
Sanki dərdmiş dünyanın
Əvvəli də, sonu da.
Dərd məndə güc qoymayır,
Çəkə biləm onu da.
Dərdlər çiyinlərimdə
Qalanır taylar kimi,
Bəli! Üst-üstə düşür
Görünməz laylar kimi.
Zamanın tufanları
Döyürsə də tayları,
Dağda bilməyir, yox,
Sütunlaşmış layları.
Səni içindəki dərd
Doğrasa dilim-dilim,
Vüqarını sındırıb
Ağlama zülüm-zülüm!

Unutma, sən ağlasan
Dodaq susar, dərd ağlar.
Ürək yanar, ruh sönər,
Namərd gülər, mərd ağlar.
Gülüm! Təmkinlə dolu
Təmas müdam yaxşıdır.
Ancaq yazıq adamdan
Çılğın adam yaxşıdır.
Yoxsa başımız üstə
Ulduzlar doğa-doga,
Çılğının döşünə də
Ulduzlar yağa-yağa,
Yazıq adam iynənin
Ulduzundan keçilər.
Yolu səadətdən yox,
Fəlakətdən biçilər.
Atalar bir qora da
Laqeyd baxma deyibdir.
İşiq gələn bir yerə
Barmaq soxma deyibdir.
Ataların önündə
Mən başımı əyirəm.
Ancaq sədaqət dolu
Cəsarətlə deyirəm:
Üstəlik gərək qoru
Özünə yönəldəsən.
İşiq gələn yeri də
Barmaqla genəldəsən.
Yoxsa kim görər səni
Tale səndən alıbdır.
Həsret yüklənmiş ömrün
Qaranlıqda qalıbdır.

Dördüncü fəsil

Yazırsan: – Nemət! Kimin
Qar yağır qılığında,
Deyirsən yaxınlaşsam
Donaram soyuğunda...
Hörmət nədir? Həyatda
Hərərət dolu ülfət!
Vay o gündən hardasa
Güclə ölçülə hörmət.
Atalar şəxsiyyəti
Toxunulmaz sayıbdır.
İti də vurmayıb ki
Yiyəsindən ayıbdır.
Atalar sanki dahi
Gəldilər bu torpağa.
Süd verməzlər dedilər
Ağlamayan uşağa.
Yazıqlar bilmədilər
Dəyişəcəkdir zaman.
Ağlayan uşağa da
Süd verməyəcək insan.
Dəhşət nədir? Dərdini
Duymayalar dünyada.
Səni ağlamağa da
Qoymayalar dünyada.
Sən mənə deyərdin ki,
Alaqdan da çələng hör!
Yamanlıqda yaxşılıq,
Qaranlıqda işiq gör!

Yolunu itirsən də,
Məramını itirmə!
Səbrini itirsən də,
İnamını itirmə!
Şaqraq gülüşlərinlə
Qəmi dağıt duman tək.
Susub son faciəni
Gözləmə bir qurban tək.
Yox! Tək mənim gülüşüm
Mötəbər gülüş deyil.
Parlasa da nə qızıl,
Nə də ki, gümüş deyil.
Bəli! Mötəbər gülüş
Həqiqətlə səslənər.
Dünyanı heyran qoyan
Əzəmətlə səslənər.
O, xalqın dodağında
Qanadlanan gülüşdür.
Arzunun qüdrətiylə
Abadlanan gülüşdür.
Nə zamandan başladı
İnsanın faciəsi?
Tək insanın? Yox! Həm də
Cahanın faciəsi.
Haçan allahdan xofsuz
Silah yarandı, silah!
İnsansa savabdan çox
Günah qazandı, günah...
Toyuq da su içəndə
Baş qaldırıb havaya,
Su daman dimdiyiylə
Şükür edir xudaya...

Naşükür insan isə
Başını yerə əyib,
Xudanın yaratdığı
Ləziz nemətlər yeyib,
Gah aşkar, gah da gizli
Yaratdığı silahla,
Bir xalqı qırıb-çatır
Neçə-neçə günahla...
Allahı tanımayan
Qorxunu da tanımır.
Millətin acını da,
Toxunu da tanımır.
Yanğılı haraylarda
Yaşa dolur faciə.
Dünyanın özü boyda
Qurban olur faciə.
Dünya yaxşı dünyaydı,
Bilsin bütün dövrənlər!
Bəs onu nə korladı?
Yalnız nankor insanlar.
Nemət! Yaz gülsüz olmur,
Biz isə gülsüz yazıq.
Bəli! Tale nəğməsi
Tamamlanmamış sazıq.
Gör nə günə qalmışam
Baxtım da məndən qaçır.
Həm də həyana möhtac
Vaxtımda məndən qaçır.
Sən yaxşıca bilirdin
Mən tale növrəğnam.
Deyərdim qalsam sənin,
Ölsəm bu torpağnam.

İnsan da bir çıraqdır,
Alışır, yanır, sönmür.
Sonra ya unudulur,
Ya da tarixə dönür.
Yadımdadır biz gəzdik
Aranı da, dağı da.
Yel əsəndə sən qorxdun
Tellərimi dağıda.
Sonra da hüsnümdəki
Rayihəmi apara.
Dalıca sual dolu
Könlün haray qopara...
Tələümlü dünyada
Dinliksə cəfasızlıq,
Bəs unutmaq nədir? De,
Ən uzun vəfasızlıq!
Yalnız qalan insanı
Yaşadan nədir? Ürək!
Ürəyi yaşadansa
Diləkdir, sonsuz dilək!
Bəli! Diləksiz ürək
Odsuz ocaq kimidir.
Gülsüz baxça, simsiz tar,
Susuz balıq kimidir.
Ürək nəylə zəngindir?
Öz əlvən diləyiylə!
O xəzinə də olar
Diləyin köməyiylə...
Diləyi həqiqətə
Dönsə, dürlə dolar o.
Bəlkə də xəzinələr
Xəzinəsi olar o.

Xəyal həqiqət olsa,
Qışda bahara dönər.
Həqiqət xəyal olsa,
Baharda qara dönər.
Həqiqət ola-ola
Xəyala dönmüşəm mən.
Oduyla alıxsam da,
Yanmamış sönmüşəm mən.
Bax! Qürub çağı gəldi,
Sanki dərd dağı gəldi.
Qoşma demək istədim,
Dilimə ağı gəldi.

Əvvəlki ünüm varmı?
Taleyə kinim varmı?
Ağla ürəyim, ağla,
Bundan pis günüm varmı?

Nəyimə gərək qürur?
İntizar məni yorur.
Başım cəllad əlində,
Nə buraxır, nə vurur.

Fələyin əli yansın,
Sazında teli yansın.
Bizi qarğıyan yerdə
Ağzında dili yansın!

Yol səndən, çeşmə məndən,
Hayıfam, keçmə məndən.
Mən çay çağırsa səni,
Aralı düşmə məndən.

Mən bulaq, suyum ülkər,
Dodağın dəysə əgər,
Vüsal nəğməsi olar
O, son damlaya qədər...
Yadımdamı, istədim
Sınağa çəkəm səni.
Görüm laqeyd dünyada
Necə sevirsen məni?
Dedim biz ayrı düşsək,
Sən neynərsən o zaman?
Dedin şirin canımı
Əsirgəməyəm, inan!
Çox da sən məqamınla
Nə Leyli, nə Şirinsən.
Mənimçin varlığımla
Canımdan da şirinsən.
Su mülkü oyub gedər,
Hüsnünü soyub gedər.
Vəfalı arxa olar,
Vəfasız qoyub gedər.

Biz ayrılacaq zülümlə,
Çarpışarıq ölümlə...
Mən xəyal aləmində
Danışaram gülümlə...

Dağ desən, dağa gəlləm,
Bağ desən, bağa gəlləm.
Qış günü vədə versən,
Qar yağa-yağa gəlləm.

Bəs hamı? İndiyədək
Niyə gəlib çıxmırsan?
Yol çəkməkdən yorulan
Gözlərimə baxmırsan.
Sən haradan biləsən
O müdhiş gecədə mən,
Yalnız budağa dönüb
Əsirdim necə də mən.
Şəvə saçımı açdım,
Saraya zülmət saçıdım...
Fələk güclü, mən gücsüz,
Başımı alıb qaçıdım.

Gördüm yola çən düşüb,
Üfüqlərlə tən düşüb...
Ancaq qara zülmətdən
Saçıma ağ dən düşüb.

Getdi şən vaxtım mənim,
Məğrurluq taxtım mənim.
Özüm gənc ola-ola,
Qocaldı baxtım mənim.
Uşaqlığı yuxusa,
Gəncliyi nağıl gülüm.
Ömrün qalan çağında
Neynəyərsən ahıl, gülüm!
Haçan günəş saralır,
Yerə həsrətlə baxır.
Yox! Sanki yaralanır,
Qanı üfüqə axır...
Mənim boş ürəyimə
Nə dolur? Soyuq duman!
Doğmalar içində də
Bağrım çatlayır, inan!

Qismət! Məhrəm yazına
Daha baxa bilmirəm.
Sonuncu sətirləri
Başa çıxma bilmirəm.
Gözlərinin şor yaşı
Hopubdurmu varağa?
Qara duza dönübdür
Yazın başdan-ayağa.
Hər sözünü öpdükcə
Dodağımı yandırır.
Üzümə sürtdükdəsə
Yanağımı yandırır...

Beşinci fəsil

Qismət! Xatirələrlə
Dolu ürəyimsən sən!
Ancaq öz ürəyimi
Görə bilməyirəm mən.
Nə olsun? Kim? Nə zaman
Görüb öz ürəyini?
Dünyaya açıqlayıb
Neçə söz ürəyini.
Bir zaman gəncdim... Yazmaq
Arzusuyla yanardım.
Gözlərimdən tökülən
Yorğunluğu danardım.
İndi sürətlə keçən
Gəncliyimə yanırım.
Adi bir gününü də
Min həsrətlə anıram.

Nə zaman Savalanı
İtirdim görə-görə,
Sandım ki uca boyum
Qısaldı birdən-birə.
Sən demə Savalanda
Sarılmamış gül gülə,
Hayıf ətirlə dolu
Qönçəmiz düşdü yelə...
Qılgıcım sevgimizsə
Alovlanmamış söndü.
O doğanda Günəşə,
Batanda Aya döndü.
Demə dünənki kömbə
Bu gün fətir olubmu?
Təndirin tüstüsü də
Nadir ətir olubmu?
Bəli! Bir vaxt gözümü
Yaşardan tüstü üçün,
İndi gözümün özü
Ağlayır için-için...
Yox! Üstəlik burnumun
Ucu da göynəyir, yar!
Unutma ki, həsrətdə
Cəhənnəm yangısı var!
Bir zərrə dərd dağ boyda
Ürəyi də əridər.
Bir əsim yel min xallı
Nəğməni də kiridər.
Demə dəyişdiribdir
Çaylar da öz yolunu.
Haçandır başqa yerdən
Salıbdır düz yolunu.

İndi allaha qalıb
Bağların əlacları.
Kürəyliyə kəsiblər
Gördüyün ağacları.
Kəssinlər! Mən bağların
Şərəfiyəm dünyada.
Kəsilmiş ağacların
Xələfiyəm dünyada.
Bir fikir ağacıyam
Vətən torpaqlarında.
Təzə fikirlər bitir
Köhnə budaqlarımda.
Kim unudar ömrünə
Calaqlanan ülfəti?
Bir nağıla dönəcək
Bir gecəlik söhbəti...
Məndən gizlətsin deyə
Sirlə dolu not kimi,
Sənin düz kirpiklərin
Əyilərdi ot kimi.
Sən gərginlik içində
Nəzakətlə susardın.
Sən yerə baxa-baxa
Mənə qulaq asardın.
Sükut gərginliyindən
Ağır gərginlik hanı?
Sən sükuta bürünmüş
Dağları yaxşı tanı!

Bil ki şimşək yumulub
Açılanda yay təki,
Dalğa-dalğa axanda
Alovlanan çay təki,
Dağlar mənzərəsiylə
Daha da zəngin olur.
Ancaq şimşək altında
Gərgindən gərgin olur.
Mənsə şimşək deyiləm,
Yandıqca köz-köz yağam.
Yox! Yox! Sükut içində
Gərgindən gərgin dağam!
Yanımdan təlatümlü
Hadisələr keçsə də,
Zaman hər hadisədən
Bir mənzərə biçsə də,
Mən təlatüm içində
Nə batıb, nə axıram.
Ancaq sanma zamana
Laqeyd-laqeyd baxıram.
Yox! Yox! Zamanın özü
Mənim sinəmdən keçir.
Ürəyimin içində
Özünə mənzil seçir.
Mənim ömrüm gərginlik
Ömrü olsa, bezmərəm.
Səninlə gərgin keçən
Bir anına dözmərəm.
Qaşın düyün düşməsin
Düyünlü baxtın kimi.
Sən danış! Gül! Təzəcə
Sevdiyin vaxtın kimi.

Açsın qırışığını
Gözünə bacı qaşın,
Odlu sevgilə dolu
Gözünün tacı qaşın!
Mən ki sənin gözünü
Qara günəş sanardım.
Gözünə baxa-baxa
Alışardım, yanardım.
Yolların ayrıcında
Səni yaman itirdim.
Sevginin gülşənində
Gül yox, tikan bitirdim.
Sənin tək qalmağına,
Xəyala dalmağına,
Sarılıb solmağına
Mənəm günahkar, gülüm!
Çox da sənətkar oldum,
Daim fədakar oldum,
Nə mən bəxtiyar oldum,
Nə sən bəxtiyar, gülüm!
Həsərət yandıran közdü,
Yazıq ürəksə dözdü...
Məni ayrılıq üzdü,
Səni intizar, gülüm!
İndi həsrətin məni
Yandırdıqca yandırır.
Mənə sənli günləri
Andırdıqca andırır...

Bəzən sevdiyim günəş
Səni çox yandıranda,
Udduğun hava isə
Alovu andıranda,
Günəşdən də bezirsən
Vaxtdan narazı kimi.
Mənsə səni sevirəm
Sənə tamarzı kimi.
Bilirəm sən də baxtdan
Narazı qalan gündən,
Mənə yuxularda da
Tamarzı qalan gündən,
Göz yaşın çox ağladı
Solğun yanaqlarında.
Nolar, bir yol da gülsün
Titrək dodaqlarında.
Göz yaşının yanaqda
Ağlaması adətdir.
Dodaqda gülməsisə
Adət deyil, heyrətdir.
Çağlayan məhəbbətdir
Qəhqəhə də, şivən də.
Təzadlarla çarpışır
Sevilən də, sevən də.
İndi təsəllim nədir?
Səni həsrətlə anmaq!
Ən böyük xəyanətdir
İlkin sevgini danmaq!
Ancaq səni andıqca
Özümü itirirəm.
Yerini aradıqca
Gözümü itirirəm.

Babalar alovlanan
Oda da xətər dedi.
Əli yanan əlini
Ağzına təpər dedi.
Mənim də əlim yandı,
Kövrəlmiş budaq kimi.
Mənsə onu ağzıma
Təpmədim uşaq kimi.
Buzlaşmış zirvələr də
Bəlkə isinsin deyə,
Onu məşəl yerinə
Göyə qaldırdım, göyə...
Məni dostlar-tanışlar
Bir dəmir sanır, gülüm!
Ancaq oda atılan
Dəmir də yanır, gülüm!
Bədənim yandı... Yandı...
O yanmağım acımı?
Ağ tüstüsü ağartdı
Mənim qara saçımı...
Bəli! Qapqara saçım
Ağarıb oldu dümağ.
Qapqara gözlərim sə
Vəfalı qaldı ancaq.
Yansa da dəyişmədi
Gözlərim öz rəngini.
Həmişəlik saxladı
İki mərd göz rəngini.

Altıncı fəsil

Qismət! Şair taleyi
Qürbətdə də qaradır.
Yaxşı ki qürbətdə də
Qürbətnamə yaradır.
Nisgillə saya-saya
Günlərin ötənini,
Boşalmış ürəyində
Gəzdirir Vətənini.
İstər ya Xəyyam olsun,
Ya Qətran, ya da Cami,
Sənətkara həmişə
Hami gərəkdir, hami!
Vay ondan yağ hüsnüylə
Məmləkətə səs sala.
Qoyun dərisində yox,
İt dərisində ola.
Çamırlıqda itən dürr
Tapılmayırsa əgər,
Qiyətini özüylə
Birgə itirmir mægər?
Mən qürbətdə nə qədər
Qürbətnamə yaratdım.
Məndən çiçək gözləyən
Başımaya qar atdım.
Unudub qismətimdə
Neçə-neçə itəni,
Saçımın ağlarında
Dolandırdım Vətəni.

Dik sinəmə dalbadal
Oxlar sancdıqca hicran,
O barsız ağaclarla
Dolu bağ oldu, inan!
Oxlar kirpiklərinin
Sayından da çox oldu.
Ancaq göyərmədi, yox,
Elə quru ox oldu.
Mənim başım bir yol da
Sığal görməmiş, inan!
Bəli! Zaman başımda
Tufan qoparmış, tufan...
İndisə neçə-neçə
Dərdlə dolan ürəyim,
Ağır yüklər altında
Qanad çalan ürəyim
Tələtümə gələndə
Sol döşümdə dalbadal,
Onu toxdadım deyə,
Sığal çəkirəm, sığal.
Bu boyda dünya yenə
Ürəyimdən asılır.
Ürəyim məsum-məsum
Dik sinəmə qısıılır.
Hərə bir düz söz desə
Dünyanın qulağına,
O bilər naxələflər
Nə yazır ayağına.

Bıçaq kəsərli dilim
Danışığı zamanında,
Üstünü açmayanda
Xırdaca nöqsanın da,
Mən dilimi ağzımda
Qəzəblə dişləmişəm.
Bəli! Nə səhv etmişəm,
Nə günah işləmişəm.
Ürəyimin ağrısı
Damarlarımda axıb.
Təpədən-dırnağadək
Məni sıxdıqca-sıxıb.
Mən müşkülə düşəndə
Baxta diz çökməmişəm.
Yox! Yalvara-yalvara
Göz yaşı tökməmişəm.
Göz yaşı elə bağlar
İnsanın gözlərini,
Çıraqla da o görməz
Dövranın gözlərini.
Göz yaşı axa-axa
Nə tapır, nə itirir?
O fərəh ağacı yox,
Qəm ağacı bitirir.
Atalar dedilər ki
Əyrini düz kəsər, düz.
Ancaq bilmirəm niyə
Zəmanə üz görür, üz.

Axı mən də düz idim
Yaydan çıxan ox kimi.
Əyirilər məni kəsdi
Viddanları yox kimi.
Mən məğrur Savalanın
Zirvəsinə qalxanda,
Bir dağın bu üzündən
O üzünə baxanda,
Sinəm ağırlaşsaydı,
Bir an da tövşüməzdim.
Saçımda qar donsaydı,
Yenə də üşüməzdim.
İndi masa dalında
Yaman tövşüyürəm mən.
Eh, tövşümək nədir ki,
Hətta üşüyürəm mən.
Sanki bir yox, bir neçə
Zirvədən aşırım mən.
Yaxşı ki nə azıram,
Nə də ki çaşıram mən.
Sən qumlu səhra görsən,
Yaxşı süz zaman-zaman.
Ancaq nəhəngliyinə
Vurulma heyran-heyran.
Yoxsa bir külək qalxsa,
Sanma kimsə yatırır.
Yox! Səni diri-diri
Qum dənizi batırır.

Sən demə səadət də,
Sən demə ləyaqət də,
Sən demə səxavət də
Sənin diyarındaymış.

Sən demə ünsiyyət də,
Sən demə sədaqət də,
Sən demə qüdsiyyət də
Sənin diyarındaymış.

Sən demə məharət də,
Sən demə təravət də,
Sən demə şeiriyyət də
Sənin diyarındaymış.
O diyar gündən-günə
Müdrükləşən inamdır.
Gözlərinin birinci
Düşmənisə haramdır.
Bəli! O halallıqla
Yaşa dolmaq istəyir.
Öz gül nəfəsini də
Halal almaq istəyir.
Təması məhəbbətdir,
Duyğususa nəzakət.
Arzusu bərəkətdir,
Əməlisə həqiqət...
Halallıqsız məmləkət
Bərəkətə həsrətdir.
Gündüz-gecə şişsə də,
Əzəmətə həsrətdir.

Sanma hikmətlə dolu
Şeiriyət qəribədir.
Yox! Yox! Ecazla dolu
Təbiət qəribədir.
Doğma torpağa axşam
Qəribliyi yağanda,
Xınalaşmış saçını
Günəş göydən yığanda,
Neçə rəngə boyanır
Dağ, təpə, qaya, dərə.
Bir günəş milyon-milyon
Günəş paylayır yerə...
Bəlkə də günəş susub
Sarı dodaqlar kimi.
Məhəbbətini yerlə
Bölür ortaqlar kimi.
Məni ünsiyyətimdə
Qınayanlar qınasın.
Günahlarım vardırırsa,
Öz üzümə sanasın.
Mən də canlı günəşəm,
Ancaq qədrim bilinməz.
İlhamım bölünsə də,
Məhəbbətim bölünməz.
Bəli! Mən hər şeyimi
İnsana verim deyə,
Səxavətdə günəşlə
Yarışa girim deyə,
Böyük məmnuniyyətlə
Bir-bir sallam düzümə.
Bircə məhəbbətimi
Saxlayaram özümə.

Qismət! O sənin olmuş,
Sənin də olmalıdır!
Yarımçıq qalan dastan
Boylarla dolmalıdır.
Məni birinci dəfə
Doğma anam doğubdur.
Ancaq ikinci dəfə
Sənət dünyam doğubdur.
Deyirlər payız fəslə
Bar fəslidir dünyada.
Meyvələri bənzəyər
Günəşə də, Aya da.
Mənim ömrümsə hələ
Özünün yaz fəslində
Nadir meyvələr verib
Nəğməkarlar nəslində...
O nadir meyvələrə
Şeir deyirlər, şeir.
Sanki hikmət acları
Şeir yeyirlər, şeir.
O meyvələr Vətənə
Mənəvi şöhrət olub.
Əldən, ayaqdan qabaq
Ürəyə qüvvət olub.
Hər şeir bir şairin
Ürəyində yoğrulur.
Ancaq alovlu şeir
Ehtirasdan doğulur.
Rıqqət aşılamayan
Şeir ölüdür ancaq.
Dağın coşqun çayı yox,
Sakit gölüdür ancaq.

Doğulan şeir gərək
Şairə şöhrət olsun!
Dillərdə yarısı söz,
Yarısı hikmət olsun!
Deyirlər alovuyla
Ürək ocağa bənzər.
Həm də bəhərləriylə
Ürək torpağa bənzər.
Torpağın bəhərini
Çöllər dəyərləndirir.
Ürəyin bəhərini
Dillər dəyərləndirir.
Duyğusu olmayanın
İlhamı da olmayır.
Biliyi olmayanın
İnamı da olmayır.
Qarnı dolu heyvanlar
Düzdə də tövşüyürlər.
Gündüz yediklərini
Gecə də kövşəyirlər.
Başı boş şairlərsə
Zəngin torpaqlar üstə,
Bir fikri dönə-dönə
Yazır varaqlar üstə.
Ömrün çərçivəsinə
Sığışıb qalan şair,
Nə yaradar dünyanın
Genişliyinə dair?
Şairlər var, özünü
Şeirinin allahı sanır.
İstər yaxşı, istər pis
Yazanlarısa danır.

Qismət! Mənsə özümə
Şeiri allah sanmışam.
Hüsnünə xor baxanda
Məqamını anmışam.
Hörmətini həmişə
Göz üstə saxlamışam.
Gözümüsə mənalı
Söz üstə saxlamışam.
Biz gəlirik, gedirik
Köçəri sabah kimi,
Söz isə həmişəlik
Yaşayır allah kimi.
Ancaq öyünmüşəm ki
Şeir yaradanam mən!
Kimsə soruşmasın ki
Kiməm? Haradanam mən?
İstedaddan yoğrulmuş,
Ömrünü zaman-zaman
Sənətinin yolunda
Hərraca qoyan insan
Həyatda özü haqda
Düşünməz bir anlıq da.
Əbədiyyət axtarar
Sənətə qurbanlıqda.
Fanatik sayılmasın
Belə xilqət dünyada.
Qurbansız yaranmayır
Böyük sənət dünyada.
Təbəssümlü gözlərim
Buludlaşsa da mənim,
Zahirim gündən-günə
Kobudlaşsa da mənim,

Yaxşı ki içimdəki
Kövrəkliyim itməyir.
Sənət yolçularına
Köməkliyim itməyir.
Yoxsa masa dalında
Vəcdə gələrdimmi mən?
Kövrək-kövrək misralar
Yaza bilərdimmi mən?
Mən qəhrəmanlarımı
Döyüslərdə seçmişəm.
Haqlarında yazanda
Qələmə and içmişəm.
İstəmişəm dik başım
Qələm önündə enə.
Qələm özü qarşımda
Başını əymiş yenə...

Yeddinci fəsil

Qismət! Bağ salanlardan
Bar görməyən də olur.
Gül əkənlər içində
Gül dərməyən də olur.
Bizim də qismətimiz
Alın yazımızdandır.
Nə öz düşüncəmizdən,
Nə öz arzumuzdandır.
Cəsarətli bəhrələr
Umsa da arzusundan,
Peyğəmbərlər də qorxub
Alının yazısından.

Bizim bir gül açmayan
Yazımız payız oldu.
Neçə-neçə ağızda
Sözümüz saqqız oldu.
Kim deyər çeynəndikcə
O əriyib yoxaldı?
Yox! Yox! Gülüm! Daha da
Şaxələlib çoxaldı.
Basma kağıza dönüb
Yaratdığım hər əsər,
Nə fikrim var, özünə
Hopdurdu, nakam dilbər!
Mən yadigar vermişdim
Sənə kiçik şəklimi.
Uğursuz taleyindən
Daim incik şəklimi.
Məndən sonra o şəklin
Mehriban baxışında,
Gələcək günlərindən
Nigaran baxışında
Həm məhrəm, həm də əziz
Təşnə həsrət görübsən.
Hüsnünü daş divarda
Sünbüllərlə hörübsən.
Sən demə intizarın
Donmuşsa da gözündə,
Rəssamlığın bir sərgi
Açmış dünya üzündə.

Mən indi evinizə
Doğan günəş olmuşam.
Bəli! Başının üstdə
Yanan atəş olmuşam.
Səhərlər qızıl günəş
Gərək olanda sənə,
Dan yerinə yox, yalnız
Mənə baxırsan, mənə...
Pardaxlanmış qızılgül
Necə ecazkar olur!
Ancaq qönçələrilə
Daha füsünkar olur.
Boylar ünsiyyətilə
Qətiyyətli görünür.
Dastansa boylarıyla
Əzəmətli görünür.
Bizim dastanımızsa
Yazılsa da sənətdə,
Neçə-neçə boyları
Çatışmadı ülfətdə.
Bahar nədir? Bir qış da,
Divar nədir? Bir daş da,
Üzük nədir? Bir qaş da
Kaş yarımçıq olmasın!

Ocaq nədir? Bir köz də,
Cığır nədir? Bir iz də,
Dastan nədir? Bir söz də
Kaş yarımçıq olmasın!

Nəğmə nədir? Bir səs də,
Şaqraq nədir? Bir pəs də,
Həlim nədir? Bir tərs də
Kaş yarımçıq olmasın!

İndi yalanla böhtan
Arxadır bir-birinə.
Biri hücumə keçir
O birinin yerinə.
Yalan-böhtan qaynayıb
Daşan ümmana dönür.
İçlərindən sağ çıxmaq
Daha gümana dönür.
Bir zaman ağır günlər
Dolaşanda yel kimi,
Yenə də səmimiyyət
Çağlayardı sel kimi.
Ürəkdə dalğa-dalğa
Coşub-qabarardı o.
Həsədi bir təkənla
Yuyub aparardı o.
İndi səmimiyyət də
Qıta çıxıbdır, qıta.
Sanki dağ həsrət qalıb
Bir çəngə yaşıl ota.
Mən həyatdan bezikib
Əl çəkdiyim zamanda,
Günəşli gözlərimə
Qəm də çökdü, duman da.

Məni təsəlliylə yox,
İnamla saxladın sən.
Tellərinlə təzədən
Həyata bağladın sən.
Dövrən sakinləşsə də
Mənim ünsiyyətimdə,
Yaxşı ki, dəyişməmiş
Mənim təbiətim də.
Sinəmdə daşısam da
Sənin boyda hicran mən,
Həsəd aparmamışam
Heç nəyə, heç zaman mən.
Yazma mənim ümidim,
Başın yaman ağarmış.
Sənə güvəndiyim dağ,
Sənə də qar yağarmış.
Mənim çəkdiklərimi
Duysaydı bir yar kimi,
Qara daşın özü də
Ağarardı qar kimi.
Adi karvan nədir ki?
Kim kəssə qabağını,
O dərhal saxlayacaq
Yorulmuş ayağını.
Ömrün karvanı necə?
Saxlasan da önünü,
O keçəcək... Harasa
Döndərəcək yönünü...
Vay o vaxtdan yolunu
O da qürbətə sala.
Daha keçib getməyə,
Qürbətdə donub qala.

Ancaq həssas gözlərim
İtidən də itidir.
Ürəyimin qərarı
Qətidən də qətidir.
Sən həsrətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.
Sən ülfətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Sən ismətə dönsən də,
Sən qeyrətə dönsən də,
Sən zəhmətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Sən zillətə dönsən də,
Sən möhnətə dönsən də,
Sən töhmətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Sən cürətə dönsən də,
Sən qüdrətə dönsən də,
Sən himmətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Sən qismətə dönsən də,
Sən vəhdətə dönsən də,
Sən heyretə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Sən dəmətə dönsən də,
Sən zinətə dönsən də,
Sən sərvətə dönsən də,
Səni tanıyıram mən.

Təbiətin qar səpən
Qışı da qəşəng olur.
Dünyaya işıq saçan
Ağ kürkü nəhəng olur.
İnsan həyatınınsa
Qışı qəşəng olmayır.
Saç gümüşə dönsə də
Ömrə işıq salmayır.
Dünya dəyirman... İnsan
Dəndir... Ancaq bir belə
Dəyirman dən üyüdür,
Bəsdir deməyir hələ.
Bədbaxt o insandır ki
Daşlara dəyə başı,
Yenə də ayılmaya,
Yuxuda keçə yaşı...
Yanan günəş batanda
Dağlar-daşlar saralır.
Boz buludun gözündə
Soyuq yaşlar saralır.
Sanki qorxuya düşüb
Haray qoparır ney də.
Sarılıq azarına
Tutulur yer də, göy də.
Sanır günəş bir daha
Doğmayacaq dünyada.
Bilmir o yuyunsa da
Neçə-neçə dəryada,
Sönməyəcək! Yanacaq
Neçə-neçə dövrandə.
Günəşdən vəfalı şey
Tapılmaz bu zamanda.

Ən müdhiş korluq nədir?
Gözlərinə girə çən.
Səni sevələr, ancaq
Bunu görməyəsən sən.
Dedilər yetim quzu
Qoç ola bilməz daha.
Mən də yetim quzuydum,
Meydan oxudum şaha.
Vay ondan baş hökm yox,
Dilsiz papaq apara.
İstəmədiyi yerə
Onu ayaq apara.
Mən gəmiyəm! Tufanlı
Ümmanlar bəzəyimdər.
Yelkənim xəyalımdır,
Kompasım ürəyimdər...
Ürəyim bir yuvadır,
Quş nəğmələr yuvası!
Təmizdən də təmizdir
Günəş dolu havası!
Mənim quş nəğmələrim
Yerə-göyə baş vurur.
Neçə-neçə ürəkdə
Təzə yuvalar qurur.
Sənin ürəyinə də
Qona bilirlərmə? De!
Səni daha da munis
Sana bilirlərmə? De!
Sonra da məndən nəsə
Sənə danışırlarmı?
Hicrandan danışanlar
Yenə danışırlarmı?

Nə qədər ki, qaranlıq
Tabe deyil günəşə,
Gündüzdən sonra gecə
Gələcəkdir həmişə.
Yaxşı ki, ilk gəncliyim
Öz yurdunda keçibdir.
Ancaq sanki o suymuş,
Bir udumda keçibdir.
Yoxsa bütün ömrümü
Məndən alsaydı hicran,
Tərcümeyi-halıma
Hakim olsaydı hicran,
Mən hardan bilərdim ki,
Öz doğma məskənim var.
Vətənlər arasında
Öz gözəl Vətənim var.
Mənim sevimli kəndim
İdealımdır mənim.
Bir illik azadlığı
İstiqlalımdır mənim.
Təndirinin alovu
Ömrümün günəşiydi.
Körpə misralarımın
Oduydu-atəşiydi.
Canıma hopmasaydı
Məlhəm-məlhəm istisi,
Üzümə dəyməsəydi
Qara-qara tüstüsü,
İri bəbəklərimin
Böyüməzdi şəvəsi.
Qaşlarım da olmazdı
Gözlərimin zirvəsi.

Ömür yaşamaq deyil,
Həyatın vəkildir.
Göz ürəyin aynası,
Dil fikrin şəkildir!
Sən xınalı daşlara
Zaman-zaman baxdınsa,
Ətirli çiçəklərə
Heyran-heyran baxdınsa,
Saçına xına deyil,
Duman yaxdın yaylaqda.
Döşünə çiçək deyil,
Qürur taxdın yaylaqda.
Lalələrin xalına
Baxmaqdan doymadın sən.
Ancaq öz yanağına
Süni xal qoymadın sən.
Zirvə qarına həsəd
Doğmadı ürəyində.
Özün qardan da ağdın
Zirvənin ətəyində.
Gecələr şirin-şirin
Mürgüləyən yaylaqda
Dörd divar arasına
Sığışmazdıq otaqda.
Ay doğanda ağaran
Qayalarda gəzərdik.
Günəşli gözlərinin
İşığında süzərdik
Məhrəm-məhrəm öpüşən
Çiçəklərin səfini.
Görüşə həsrət qalan
Ulduzların kefini

Qoşa-qoşa parlayan
Şehlərdən soruşardıq.
Toyların ünvanını
Mehlərdən soruşardıq.
Savalan gözəli! Sən
Təmizdən də təmizsən,
Məhrəmdən də məhrəmsən,
Əzizdən də əzizsən!
Həyat yaman tünlükdür,
Hey qaynayır, hey daşır.
Məhəbbət də, nifrət də
Daha həddini aşır.
Haradasa ağ qara,
Qara ağ yazdırılır.
Həqiqət pərdələnir,
Ədalət azdırılır.
Müxtəlif adamlarla
Sən də təmasa girsən,
Birindən salam alıb,
Birinə salam versən,
Demirəm ucdan tutma
Hamıya hörmət bəslə,
Məhəbbətə məhəbbət,
Nifrətə nifrət bəslə!
Zənn etmə ədalətin
Qolları bağlansa da,
Yaşıl işıq yandıran
Yolları bağlansa da,
O şəstlə əvvəl-axır
Diyar-diyar gəzəcək.
Yox! Qüvvətli zəifi
Əzib, əzir, əzəcək.

Babam dəyənəkdən də
Yağ çıxarar zərb deyib.
Tək oğlu yox, qızı da
Döyüşdə zireh geyib.
Bəli! Mərd durmaq üçün
Qorxunc selin önündə,
Sən gərək dağ olasan
Qızğın döyüş günündə.
Yollarda xəyalıma
Yüklər çata-çata mən,
Yolları bir-birinə
Sözlə qata-qata mən,
Allahdan yalnız möhlət
Diləyə-diləyə mən,
Gah susa-susa, gah da
Mələyə-mələyə mən,
Müqəddəs hüzuruna
Tələmişəm arzu tək.
Dizin üstə baş qoyub
Yatam yorğun quzu tək.
İndisə iki damla
Yaşam gözlərində mən.
Yox! Büllur damlaların
Biri sənsən, biri mən.
Bir hicran nəğməsinin
Notu sənsən, şeiri mən!
Bəli! Biz gözlərində
Görüşürük haçandır.
Sən demə görüş var ki
Hicrandan da yamandır.

Tale görüş yerində
Sakin yox, mehman olur.
Donanda sığınacağı
Günəş yox, tufan olur.
Bəlkə ürəyimizdə
Sönüb məhəbbətimiz?
Yox! Yarımçıq yuxuya
Dönüb məhəbbətimiz.
Yuxular çox... Kim bilir
Biz də güləcəyikmi?
O yuxunun ardını
Görə biləcəyikmi?
Kişiyə möhkəm inam
Sevgi sədaqətidir.
Kişiyə ağır cəza
Sevgi xəyanətidir.
Kim deyir dalğa-dalğa
Axa bilməz zəlzələ.
Ancaq bütün dünyanı
Yıxa bilməz zəlzələ.
Biz basılmaz dünyanın
Döyüş əsgərləriyik.
Hələ tamamlanmamış
Sənət əsərləriyik.

Səkkizinci fəsil

Qismət! Sənin yanğımla
İşıqlanan məktubun
Sinəsinə dağ çəkir
Tələsən bir qürubun.

Yazırsan kim yenilik
İstəyir hər sənətdən,
Əvəzinə vaz keçir
Hünər dolu səhhətdən.
Nemət! Ölüm də haqdır,
Ölümdən qaçmaq olmaz.
Ondan nə mətləb qanmaq,
Nə də baş açmaq olmaz.
Ölüm var, yarananı
Aparır ölüm kimi.
Ölüm var, yarananı
İncidir zülüm kimi.
Sən ömrün zirvəsinə
Qalxmağa tələsmə çox.
Sən bil ki o zirvədə
Qəbir var, başqa şey yox.
O zirvə yüksəlsə də
Bir ömrün boyu kimi,
Üstündəki o qəbir
Dərindir quyu kimi.
Yananda elə yan ki
Külə dönmə, amandır.
Bil ki külə dönənlər
Unudulub haçandır.
Günəşə bax! Həmişə
Tərəvət içindədir.
Qüdsiyyət içindədir,
Şeiriyyət içindədir.
Kim bilir nə zamandan
O hikmət dolu ocaq,
Elə yandıqca yanır,
Külə dönməyir ancaq.

Günəşin məharəti
Elə sönməməyidir.
Həm yanıb, həm yandırır
Külə dönməməyidir.
İnsanı bu dünyaya
Qadın gətirir, fəqət,
İnsanı o dünyaya
Ölüm aparır, dəhşət!
Kim deyir ölümlərin
Nisbəti də olmayır?
Yiyəsi olmayanın
Hörməti də olmayır.
Nə zaman məzarda da
İnsan şöhrətli olur,
Yer altı yer üstündən
Daha qiymətli olur.
Eh... Ölümün də xoşu
Yaxşı adamdan gəlir.
Ancaq həm kam alandan,
Həm də nakamdan gəlir.
Yaxşı adam uğrunda
Qiyamət qoparır o.
Axır yaxşı adamı
Özüylə aparır o.
Yazma ölüm dolaşır
Qaşla göz arasında.
Göz daim görür onu
Qaşla öz arasında.
Döyüşçü kirpiklərim
Sadiq qalıb zatına,
Ölümü vurub salır
Ayağımın altına...

Məğrur qartal ömrünün
Sonunda baxıb göyə,
Dərədən qalxa-qalxa
Haykırır – Zirvə! – deyə.
Gedib zirvədən baxır
Bu dünyaya son kərə.
Sonra da o zirvədən
Atır özünü yerə.
Qu ömrünün sonunda
Nəyisə ana-ana,
Həm ilk, həm də son dəfə
Oxuyur yana-yana...
Bir nəğmə min insanı
Heyrətə salır ancaq.
Qu gedir, od nəfəsi
Yer üstə qalır ancaq.
Qismət! Fil ölümünü
Duya bilsə də qabaq,
İnsan fil ölüsünü
Tapa bilməyib ancaq.
Sən demə dərin çaya
Tullayıb özünü fil,
Dalğaların altında
Yumurmuş gözünü fil.
Bəli! Büllur dalğalar
Gah qalxıb, gah enirmiş.
Həssasdan həssas filin
Baş daşına dönürmüş.
Dilsiz fil sözsüz çayda
Şeiriyət axtarırmış.
Ömrünün sonunda da
Qüdsiyyət axtarırmış.

Mən özüm söykənsəm də
Bir ömürlük həsrətə,
Heç olmasa məzarım
Sığınmasın qürbətə.
Kama dönməyən arzu
Nə qədər şişsə boşdur.
Arzu ölüm də olsa,
Ona qovuşmaq xoşdur.
Yazırsan qəm bir əyyam,
Fərəhsə bir əyyamdır.
Sevgililər nə zaman
Görüşsələr, bayramdır.
Haçan görüşərdik, sən
Dərdlərini udardın.
Mənim şehlə yuyulmuş
Tellərimdən tutardın.
Yaz qarşımda dayanıb
Mənə – Salam! – deyəndə,
Gül ətirli yelləri
Tellərimə deyəndə,
Sən qısqanardın... Birdən
Buraxıb əllərimi,
Tez-tez sığallayardın
Pərişan tellərimi.
Əllərin quşa dönüb
Yaman qanad çalardı.
Sanki saçımın üstdən
Vüsala yol salardı...
İndi nə əllərimiz,
Nə də ayaqlarımız,
İndi nə səslərimiz,
Nə də soraqlarımız

Müskülləşmiş vüsəlin
Yolunu açma bilmir.
Diləyimiz bu taydan
O taya uça bilmir”.
Sanma mən – Vüsal! – deyən
Aləmə inanmışam.
Yox! Yalnız inam dolu
Qələmə inanmışam!
Sanma ki hədiyyənin
Dəyəri qiymətdədir.
Yox! Həssas düşüncəli
Qayğıda, diqqətdədir.
Hər şeir gecəsində
Mən kürsüyə qalxanda,
Səsim geniş salona
Dalğa-dalğa axanda,
Üstümə yağırdığı
Al-əlvan güllərilə,
Ülfətdə özündən də
Mehriban güllərilə
Məni bir gülüstana
Döndərdi ana torpaq.
Mənsə sənə bir gül də
Verə bilmədim ancaq.
Neçə olsa boyları
Nizamlayacaq qələm.
Bu yarımçıq dastanı
Tamamlayacaq qələm.
O dastan neçə ölkə
Dolaşsa da mehman tək,
Vətənə qayıdacaq
Bir sevgidən nişan tək...

Tamamlanmış dastanı
Yollar gözləyir, yollar.
Aşılmaz yoxuşları
Yollar düzləyir, yollar...
Nə gizlədək, həyatda
Bulağa dönməsə də,
Büllur dodaqlarında
Nəğməsi dinməsə də,
Haçan təmiz duyğular
Qabardıqca qabarar,
Bir busə min qubarı
Tamam yuyub aparar.
Bəli! Dözümlə sevən
Şəfqət saçıb gözündən,
Yeni ümidlə öpər
Sevdiyinin üzündən.
Hakim vəzifəsini
O yerinə yetirər.
Daha acı hicran yox,
Şirin vüsal bitirər.
Nolaydı sən busənlə
İsidəndə üzümü,
Mən ömrümün yazında
Hiss edəydim özümü.
Deyəydim ki sən məndən
Gileylənmə, amandır!
Kiçik suçlu mənəmsə,
Böyük suçlu, zamandır!

1992.

TƏBRİZ GÖZƏLİNİN MƏKTUBU

1

Məktub bəzən qatara,
Bəzən maşına minər.
Sevənlər arasında
Müjdə quşuna dönər.
O qanad çala-çala
Uçar yar ünvanına.
Harda saxlasalar da,
Qaçar yar ünvanına.
Mən də məktub yazıram
Sənə bu gecə yarı.
Deyirəm sağ-salamat
Gedib çıxaydı barı.
Məktub nədir? Xırdaca
Sözü də sənə mənsub.
Yola saldınmı? Daha
Sənin deyil o məktub.
Bəli! Sənin yerinə
O kimləsə danışar.
Gözlərində səhnələr
Bir-birinə qarışar.
Sanki o danışdıqca
Dalğa-dalğa çağlayar.
Sözlərini dinləyən
Ya gülər, ya ağlayar.
O yenə məktublaşar,
Taleyini yoxlayar.
Təzə sahibi onu
Ya atar, ya saxlayar.

O atılsa, quyuya
Düşən bir daşa dönər.
O saxlansa, ömürdə
Uzun bir yaşa dönər.
Yox! Sevgi məktubları
Əzizdir, müqəddəsdir.
Səninlə dil tapırsa,
Deməli dadırəstdir.
Sevgi məktublarında
Tənə də olar, ərək də,
Yanğı da olar, su da,
İnam da olar, şək də.
Tənə dolu danlaqdan
Hiddətlənsə də insan,
Sevgi məktublarını
Yandıra bilməz, inan!
Qız var, taleyi qoymaz
O gülə, o sevinə.
İstər-istəməz köçər
Başqasının evinə.
Öz nakam sevgisinə
Ürəyində ağlayar.
Sevgi məktublarını
Başqa yerdə saxlayar.
Məktublar dönsələr də
Yumurtlamayan quşa,
Qızın övladlarıyla
Yaşa dolarlar, yaşa.
Qız var, ikinci dəfə
Ürəklə sevə bilməz.
Başı buluda dəyən
Kəsi də zirvə bilməz.

Lal yollara bənzəyən
Xətlərdə təskin duyar.
Sevgi məktublarını
Göz yaşlarıyla yuyar.
Nə hüsnündən, nə dəki
Arzusundan yarıyar.
Sevgi məktubları da
O qızla bir qarıyar.
Yumurta əvvəl yerdə
Həm sakin, həm lal olar.
Sonra sərhədsiz göydə
Qıy vuran qartal olar.
Kim bilmir alovlanan
Şimşək buluddan doğar.
Diyar-diyar yayılan
Fəryad sükutdan doğar.
Mən səndən izn istədim,
Səni aramaq üçün.
Mən yolda da çalışdım,
Sənə yaramaq üçün.
Dərdi böyük olanın
Özü də böyük olur.
Dünyanı silkələyən
Sözü də böyük olur.
Sanki bir məmləkətdir
Vətəndaş könlüm özü.
Elə viran olub ki,
Seçilmir dağı-düzü.
İndi viran könlümü
Boşaldıram məktuba,
Yenə sadıq qalırım
Sənə tanış üsluba.

Bilirsən, mən də Təbriz
Gözəliydim bir zaman.
İndi nəyəm? Çal saçlı
Heykələ dönən hicran!
Nolar, sən də özünü
Əziyyətə toxusan,
O Təbriz gözəlinin
Məktubunu oxusan?
Gör sən gedəndən sonra
Nələr çəkib Qüdsiyyə.
Üzündə göz yaşıyla
Arzu əkib Qüdsiyyə...
Sanma dərdi dinləmək
Kədərli mənzərədir.
Yox! Qaranlıq otağa
Açılan pəncərədir.

2

– Qəribədir, dünyada
Sir saxlamır ümman da.
Yox! Yox! Sirri sahile
Tolazlayır tufanda.
Ancaq bir ovuc ürək
Yansa da göz içində,
Ümman boyda sirri də
Saxlayır öz içində.
Mən də səni həyatda
Addım-addım izlədim.
Sevginisə bir ovuc
Ürəyimdə gizlədim.

Özüm məsum qız ikən
Sırtıq çıxmasın adım.
Kim bilmir oğlan qızı
İzləyər addım-addım.
Sonra elə oldu ki
Bizi aradı qismət.
Qayğıyla aramızda
Ülfət yaratdı, ülfət.
Sonra utancaqlığın
Səddini də yıxdıq biz.
Təbriz gecələrində
Görüşə də çıxdıq biz.
Ağır gündə döyüşçü
Silaha inanan tək,
Namaz üstündə mömin
Allaha inanan tək,
Mən bu boyda dünyada
Tək sənə inanardım.
Sən səhvlər buraxsan da,
Mən yenə inanardım.
Mən səni nə saraylı,
Nə də hasarlı gördüm.
Ancaq daim inamlı,
Daim vüqarlı gördüm,
Sənə güvəndiyim dağ!

Nə bir damcı suyundan
İçdim ki sərinləşəm,
Nə bir dəfə dərəndən
Keçdim ki dərinləşəm,
Sənə güvəndiyim dağ!

Yaxama nə gülünü,
Nə laləni taxdım mən.
Ətəyindən zirvənə
Həs-rət-həs-rət baxdım mən,
Sənə güvəndiyim dağ!

Bulud gəldi, sən niyə
Buluda girdin axı?
Sən adi dağ deyildin,
Müqəddəs pirdin axı,
Sənə güvəndiyim dağ!

Günəşə də, Aya da
Yüksəlsə öz gözündə,
Yurdundan ayrılan dağ
Dağ deyil yer üzündə,
Sənə güvəndiyim dağ!

Yurdundan ayrılсан da,
Məni barı unutma!
Səni heç unutmayan
Nakam yarı unutma,
Sənə güvəndiyim dağ!

3

Bağlarda, baxçalarda,
Dağlarda, yamaclarda
Yerə gömülməsəydi,
Təkləşən ağaclar da
Bir-birini sevərdi,
Qucaqlardı, öpərdi.
Taleyinin başına
Zümrüd yarpaq səpərdi.

Gülüm! Kimi sərvətdən,
Kimi şöhrətdən deyər.
Ancaq bir sevgi dolu
Ürək dünyaya dəyər.
Kim bilməyir sərvət də,
Şöhrət də xəzinədir.
Bir sevgi dolu ürək
Tükənməz dəfinədir.
Gülüm! Bu gün keçsə də
Dünyanın harasında,
Bir körpüdür dənənlə
Sabahın arasında.
Biz biri-birimizə
Can dedik dönə-dönə.
Biz ulduz tərimizə
Man dedik dönə-dönə.

Biz çıxdıq taxtımıza,
İsnişdik vaxtımıza,
Gün doğan baxtımıza
Dan dedik dönə-dönə.

Yaraşdıq bahara da,
Fövqə də, vüqara da,
Möhtəşəm çinara da
Xan dedik dönə-dönə.

Mən nəydim? Canlı qəzəl,
Məhəbbətində əzəl!
Hər görüşə ən gözəl
An dedik dönə-dönə.

Görüş yolunun çəni
Yorub bezdir səni,
Bir kimsəni yox, məni
An dedik dönə-dönə.

Soyuyanda ünsiyyət,
Təklənəndə məhəbbət,
Sədaqəti dəyanət
San dedik dönə-dönə.

Kim minib rəzalətə,
Qalxdısa ülvyyəyə,
Zora yox, ədalətə
Şan dedik dönə-dönə.
Yağı girib min dona,
Əl atanda hər yana,
Qan axıdanda, qana
Qan dedik dönə-dönə.

4

Sevgi hissdır! Qonmasa
Ürəkdən ürəyə o,
Vətəninə dönəcək
Vətənsiz küləyə o.
Sevgi həssasdır! Yaşar
Qorunan guşə kimi.
Xətrinə toxundumu,
Qırıqlar şüşə kimi.
Sevgi hörmətdir! Anlar
Sevənin öz yerini.
Bilər vədədə dürrə
Dəyişməz söz yerini.

Sevgi çiçəkdir! Əgər
Az iyələsən, şux qalar.
Yoxsa ləçəklərinə
Nəfəs də ləkə salar.
Sevgi gülabdır! Gərək
Sən sevinə-sevinə,
Damla-damla səpəsən
Onu könül evinə.
Sevgi məlhəmdir! Candan
Nəçə dərdi qoparar.
Göynəkləri toxtadar,
Ağrıları aparar.
Sevgi arxadır! Daldan
İsidər ürəyini.
Qoymaz quş başı boyda
Qar döysün kürəyini.
Sevgi sazdır! Bilinmir
Haçandan, kimdən qalır.
Yadigar not mizrabdan,
Yoxsa ki simdən qalır.
Sevgi zirvədir! Qalxan
Töyşüyər kəhər kimi.
Enən dərəyə düşər
Kəhərsiz yəhər kimi.
Sevgi yaylıqdır! Onu
Kimsəyə vermə, dayan!
Yoxsa o aralıqda
Sərhəddə dönər, inan!
Sevgi həsrətdir! Gərək
Oduna yanasan sən.
Vüsətli alovunla
Günəşi danasan sən.

Duyğuların coşması
Ülfətin baharıdır.
Sevgi də meyvədirsə,
İlk sevgi nobarıdır.
İlk sevgi qığılıcı
Andırar bu dünyada.
Hansı evdəsə ocaq
Yandırar bu dünyada.
Yox! Bəzən alışmamış
Sönüb-gedər qığılıcı.
Ancaq dəhşətli olar
Alov qədər qığılıcı.
Hələ ildırımlaşıb
Ürəklərdə çaxar da.
Sevənləri öluncə
Yandırar da, yaxar da.
O dönər gileyə də,
Dərdə də, nisgilə də,
Sevənlərlə bir gedər
Sonuncu mənzilə də.
Ürək yumulu qalsa
Düynlü qönçə olar.
İçi işıq düşməyən
Qaranlıq gecə olar.
Ancaq ürək yarpaqsız
Olsa da binəsində,
Pardaxlanmaq istəyər
İnsanın sinəsində.
Bəs nəylə pardaxlanar?
Nəzakətli qayğıyla,
Qətiyyətli qayğıyla,
Dəyanətli qayğıyla!

Yel gülü soldurunca
Elə yıxsax yaxşıdır.
Qızın adı çıxınca
Canı çıxsax yaxşıdır.
Mənim adım səninlə
Çıxdı təzə nəğmə tək.
O ağızdan ağıza
Axdı büllur çeşmə tək.
Dünyada təmənnasız
Sevmək bir səadətdir.
Ehtiyac ucbatından
Sevmək bir fəlakətdir.
Mən ehtiyaca görə
Sevməmişdim səni, yox!
Sanki sən bir zəmiydin,
Xəsli vardı, dəni yox!
Bəli! Səni o dəni
Gözləmədən sevdim mən.
Nə xırman, nə bərəkət
İzləmədən sevdim mən.
Neçə görüşdə neçə
Sözü çeynəyib udduq.
Ancaq tez evlənməyi
Birlikdə təsmim tutduq.
Təsmim balığa bənzər,
Təzə, parlaq, mətindir!
Tutmağı asan, ancaq
Saxlamağı çətindir.
Axı balıq də əldən
Sürüşüb çıxax bilər.
Üstəlik o yönüylə
Səni də yıxa bilər.

Unutma ki meyarda
Zamanın tayı yoxdur.
Çoxun dəyəri azdır,
Azın dəyəri çoxdur.
Bizim sevgimizin də
Ömrü az oldu... Ancaq
Sanbalı dastanlaşıb
Yazıldı varaq-varaq...
Yadımdadır, görüşə
Çıxasıydıq bir gecə.
Göydə pərvazlanan qar
Necə yağırdı, necə!
Sanki havadan qar yox,
Noğul səpələnirdi.
Göydə çarpazlaşan qar
Yerdə tərələnirdi.
Qara donlu gecənin
Üşüyürdü ayağı.
Tufanda boş ətəyi
Sallanmışdı aşağı.
Sanki donmasın deyə
Tir-tir əsən ayağı,
Gecə boş ətəyiylə
Süpürürdü torpağı.
Bizsə görüşə çıxdıq,
Gecəni də isidək.
Bizə gülən fələyin
Səsini də eşidək.
Yaxşı ki, çıxdıq gülüm,
Bu da bir imtahandı.
Tufan meydan oxuyan
Məğrur bir pəhləvandı.

Bizsə o pəhləvanı
Nə qınadıq, nə sıxdıq.
Gücümüz olmasa da
İradəmizlə yıxdıq.
Sanki hər yer ağdan ağ
Xələt geymişdi, xələt!
Bir parçacıq al şəfəq
Qəhət olmuşdu, qəhət.
Qar üstündə göynəyən
Üzümüzü toxtada.
Yox! Sanki üzümüze
Sancılırdı şaxta da.
İsti insan öpüşü
Çəkilməmişdi qırağa.
Qışın soyuq öpüşü
Yapışırdı yanağa...
Biz gecəyə nə verdik?
Sevgi dolu hərarət!
Gecə bizə nə verdi?
Hünər dolu cəsarət!
Gülüm! O şaxtalara
Biz dözməsəydik əgər,
Sonrakı bürkülərə
Tab gətirərdik məgər?
Səhər təslim olan qış
Puç görüb növrağını,
Ayağımız altına
Atdı ağ bayrağını.
Daralmış göy açılıb
Genəldi mavi göz tək.
Günəş də dan yerində
Qızardı nəhəng köz tək.

O bir közlə qurutdu
Paltarını təbiət.
O bir közlə düzəltdi
Vüqarını təbiət.
Bəli! Gecə çəkilib
Getdi qara duman tək.
Axar sular təzədən
Kökləndi ağ kaman tək.

5

Gözəllik sorağıyla
Gəzməyə çıxardıq biz.
Əzəmətli Səhəndə
Heyrətlə baxardıq biz.
Görərdik ki yeri də,
Göyü də dağlayır yay.
Özü öz bürküsündə
Təngiyib-dığlayır yay.
O da nəhəng Səhəndin
Sinəsinə qısılib.
Yox! Buzdan papaq qoyan
Zirvəsindən asılıb.
Yağış selə dönəndə
Səhəndin ətəyində,
Gizlənmək istəyirdim
Mən sənin ürəyində.
Məni qəmli görəndə
Ürəyini yeyərdin.
Sazsız da bir qoşmanla
Qəmli-qəmli deyərdin:

Sən kədərli olanda
Ürəyimə od düşür.
Yadıma lal salonda
Bir yanıqlı ud düşür.

O dinir məndən qabaq,
Dinləyir yaxın-uzaq...
Notlar içində ancaq
Sevinc dolu not düşür.

Payızın sazaqları,
Üşüdü yarpaqları...
Yadıma ocaqları
Söndürülmüş yurd düşür.

Bahar körpə yaşında,
Donur tale qışında.
Savalanın başında
Peşmək qara qurd düşür.

Xəyalım nədir? Qartal!
Gözləri qoşa medal...
O uçur, uçur... Bihal
Haradasa xurd düşür.

Yadıma dağ sökməyə,
Daş üstəndən daş tökməyə,
Dərdlərini çəkməyə
Kiloqram yox, pud düşür.
Yaşıl işıq yanmasa
Cəsarətin önündə,
O qəzaya uğrayar
Günlərin bir günündə.

Mərd döyüşdə zirvəyə
Təzə yol salar, gülüm!
Bayraq hara taxılsa,
Oralı olar, gülüm!
Sən Səhəndin başına
Taxmışdın bayrağını.
O hələ də saxlayır
Əvvəlki növrağını.
Özü əzəmətilə
Görünməsə də gözə,
Şöhrəti nəğmələrdə
Sözə çevrilir, sözə.
Mənim ürəyim nədir?
Bayatı dolu bulaq!
Suları damla-damla
Gözümdən axır ancaq.
Bayatılar səhər də,
Axşam da səndən deyir.
Tək mən? Yox! Neçə-neçə
Adam da səndən deyir.
Sən məğrur dağımızla
Yaman qürurlanardın.
Gözlərinə dolsa da
Duman, qürurlanardın.
Haçan yaşıl pilləli
Yamaclara qalxardıq,
Boynu həmişə bükük
Bənövşəyə baxardıq.
Sanardım o bənövşə
Mənəm bu yamacda, mən.
Yalqızlığa tapmıram
Çarə də, əlac da mən.

Yox! Sanardım mən şamam,
Sən mənim pərvanəmsən.
Könlümdə oxuduğum
Dəyanət təranəmsən.
Gərək mən nə pərişan,
Nə də intizar olam.
Düşüb ayaqlarına
Sənə minnətdar olam.
Mən qoymazdım şəh dolu
Çəmənə girəsən sən.
Çətri şöləyə dönən
Bir lalə dərəsən sən.
Qorxardım məğrur lalə
Vüqarını sındıra.
Ecazkar şöləsiylə
Əllərini yandıra.
Sən deyərdin əyilmək
Pisdirsə də yaşayır.
O bir söz ola-ola
Neçə mənə daşıyır.
Kiminsə qarşısında
“Nəzakət”lə əyilsən,
Demək təmənnalısan,
İradəli deyilsən.
Bir yıxılan insanı
Qaldırmağa əyilsən,
Demək təbiətində
Mərhəmətsiz deyilsən.
Qələminə sarılıb
Masa üstə əyilsən,
Demək istedadına
Etinasız deyilsən.

Dizlərini qatlayıb
Möhür üstə əyilsən,
Demək ibadətində
Etiqadsız deyilsən.
Sevdiyin bir gözələ
Gül dərməyə əyilsən,
Demək məhəbbətində
Sədaqətsiz deyilsən.
Qara saçım zirvədə
Buluda qarışardı.
Ağlıqda sinəm quzey
Qarıyla yarışardı.
Xınalı barmaqlarım
Qızılgülə dönərdi.
Sənin nəğməli könlün
Bir bülbülə dönərdi.
Dilədiyim nəğməni
Oxuyardı mənimçin.
Neçə nəğmə çələngi
Toxuyardı mənimçin.
Sanki külək ətir yox,
Sevgi yayardı, sevgi!
Dünyada hər günahı
Sevgi yuyardı, sevgi!
Bəli! Biz inanardıq
Sevginin hünərinə.
Kədərlə yox, sevinclə
Doğacaq səhərinə.
Nə zaman dağlar-daşlar
Sevgiylə tumarlanar,
Dünya sevgi sığılı
Altında xumarlanar.

Yox! Yox! Kirpik çalmayan
Göz də olar dünyada.
İntizarla harasa
Baxıb qalar dünyada.
Biz nə zümrüd çətirli
Bağda xumarlanardıq,
Nə də əlvən döşəkli
Dağda xumarlanardıq.
Biz yaratmaq naminə
İltimasla yaşardıq.
Biz sükut içində də
Ehtirasla yaşardıq.
Ehtirassız bir ömür
Nə qaynayar, nə daşar.
Nə sevər, nə sevilər,
Nə yaradar, nə yaşar.
Qoşa bulağa dönüb
Qaynayırdıq çəməndə.
Dalbadal “Qaçdı-tutdu”
Oynayırdıq çəməndə.
Sevişən güllər bizə
Heyran-heyran baxardı.
Gözlərindən şəbnəm yox,
Sevinc yaşı axardı.
Sən demə tər içində
Mən səni tutan zaman,
Vüsal qaçıb özünə
Meydan gəzirmiş, meydan!
Biz yenə oynayırdıq,
Sən qaçar, mən qaçardım.
Sanki qaçan vüsalın
Arxasınca uçardım.

Ceyranın iradəsi
Zərif ayağındadır.
Sevənin ehtirası
Odlu dodağındadır.
Haçan həsrətlə odu
Oda calar dodaqlar,
Ürəklər arasında
Körpü olar dodaqlar.
Busələr şölə-şölə
Dəyməsə dodaqlara,
Dodaqlar nəyə bənzər?
İşıqsız çiraqlara.
Biz nəinki işığa,
Çırağa da həsrətdik.
Axı başdan-ayağa
İkimiz də ismətdik.
İsmət olmayan yerdə
Nə sevgi, nə tərəvət?
Nə qürur, nə ləyaqət?
Nə inam, nə sədaqət?
Qızılgül ədayla yox,
Həyayla yaşa dolur.
Güllərin arasında
Yaman utancaq olur.
O qızara-qızara
Söykənib tikanlara,
Ətrini təmənnasız
Paylayır insanlara.
Ancaq məmnuniyyətlə
Gülümsəsə də gözü,
Yaxşılıq etdiyini
Özü bilməyir düzü.

Haçandır bir söz mənim
Dincliyimi alıbdır.
O dilimin ucunda
İlişibdir, qalıbdır.
İndi minnətdarlıqla
İstərəm deyəm sənə:
Yazlı gəncliyimizdə
Sən qızılgüldün mənə.

6

Yuxusuz gözlərimiz
Gündüz-gecə bilməzdi.
Aramızdan su nədir?
Meh də keçə bilməzdi.
Sevənlərin davası
Sanma tufan kimidir.
Yox! Gur yağıb, tez kəsən
Büllur leysan kimidir.
Elə leysan ki, yazda
Otlara dür böldürür.
Gülü əvvəl ağladır,
Sonra isə güldürür.
Bir göz qırpımında biz
Küsərdik, barışardıq.
Biz sanki ilk görüşdə
İlk dəfə danışardıq.
Süst adam mütiliklə
Olsa da yaxın həmdəm,
Çılgın adam həyatla
Ötkəm davranar, ötkəm.

Gülüm! Anan səni də
Çılğın doğmuşdu, çılğın!
Anandan sonra gözün
Dalğın qalmışdı, dalğın.
Deyərdim axı niyə
Sən dalğınsan həmişə?
Bir bax, tutqun üzünə
Gülümsəyən günəşə...
Deyərdin sən görübsən
Kamança çalanları?
Neçə-neçə ürəyə
Alovlar salanları?
Gözlərindən həmişə
Bulud karvanı keçir.
Karvanda şimşəkləşən
Sənət həycanı keçir.
O ətrafı unudub
Alışdıqca alışır.
Avazını alovdan
Yoğurmağa çalışır.
Yoxsa ürəklərdəki
İsti də ayaz olar.
Nə kamança kamança,
Nə avaz avaz olar.
Mən də öz sənətimdə
Bir kamança çalanam!
Mən yanıb-yandırmasam,
Həqiqət yox, yalanam.
Sonra susardın... Daha
Bir söz deməzdin mənə.
Düşüncəli gözlərin
Dalğınlaşardı yenə.

Sənin iri gözlərin
Necə qaraydı, necə?
Sanki bəbəklərinə
Gecə düşmüşdü, gecə.
Gözlərindən üzümə
Şəvə baxardı, şəvə.
Şəvədən gözlərimə
Şəvə axardı, şəvə!
Parıltılı bir baxış
Nədir? Bir zağlı xəncər!
Ürək poladdan olsa
O yenə deşib keçər.
Sənin baxışın altda
Özüm dözərdim... Amma
Ürəyim əriyərək
Muma dönərdi, muma.
Bir odlü köz nə qədər
Kölgəli gözə dəyər!
Nə iş görsə, özünü
Nə dartar, nə də öyər.
Hər yerdə lovğalıqdan
Sən daşına-daşına,
On adamın işini
Görürdün tək başına.
Qəhrəmanlıq cürətdir!
Sınanır neçə kərə.
O ulduza dönsə də,
Göydən düşməyir yerə.
Qəhrəmanlığa gedən
Daş yollar da odlanır.
Hansı nə adlanırsa,
Biri də risq adlanır.

Deyərdin hünər deyil
Çay aşağı üzəsən.
Yox! Gərək itiyini
Çay yuxarı gəzəsən.
O nədir? Sularda da
Öz yolunla getməkdir!
Ya çay üstə ucalmaq,
Ya çay altda itməkdir.
O nədir? Dövrənindən
Üzünü döndərməkdir.
Narahat ürəyini
İnamla dindirməkdir.
Deyərdin sevgimizdə
Mübariz meyilik biz.
Arzumuza çatmamış
Öləsi deyilik biz.
Sən təzadlarla dolu
Dövranı ana-ana,
Mənə siyasətdən də
Deyərdin yana-yana...
Sən deyərdin siyasət
Köklənməmiş saz deyil.
Yaşı dünyanınkindən
O qədər də az deyil.
Nə zaman ki ziyanla
Qarşılaşdı mənfəət,
Sadiq dəllala döndü
Aralıqda siyasət.

Siyasət öz yolunu
Dəyişən bir küləkdir.
Şüarı “xeyirxahlıq”,
Tədbirisə kələkdir.
Zənn etmə insafını
Vidənindən biçər o.
Sazişdə atasından,
Anasından keçər o.
Zənn etmə sevdasının
Axırına çatar o.
Sazişdə qardaşını,
Bacısını satar o.
Zənn etmə sinə gərər
Zorun qüvvətinə o.
Göz yumar arvadının
Hərrac ismətinə o.
Siyasət silahsız da
Ən dəhşətli talandır.
Siyasətə aldanan
Müdriksə də nadandır.
Sevgimiz də siyasət
Qurbanı oldu ancaq.
Kökü qaldı... Təzə-tər
Budağı soldu ancaq.
Hicran yaman unutdu
Andı da, vidanı da.
Borcu da, vəfanı da,
Vaxtı da, imkanını da.

Saatın əqrəbləri
Ayrı-ayrı işləyər.
Dünya yatar. Əqrəblər
Gecə yarı işləyər.
Ancaq bir rəqəm üstdə
Arabir də birləşər.
Sanki fürsət düşmüşkən
Bir anlığa sirləşər.
Biz əqrəblər qədər də
Olmadıq bu həyatda.
Vüsalın qayğısına
Qalmadıq bu həyatda.
Bəlkə də sevgimizin
Qədrini bilək deyər,
Hicran fəryadımızı
Göyə qaldırdı, göyər.
Özümüzü saxlayıb
Arzumuzu öldürdü.
Sevgi dolu dünyanı
Üstümüzə güldürdü.
Yox! Yox! Dünya ağladı,
Çağladı qışqırığı.
Sürəkli qəhqəhəni
Andırdı hıçqırığı.
Hardasa yana-yana
Təlatümə gəldi ney.
Elə bil yaralanmış
Deşik-deşik dildi ney.

Bizi hərərət ilə
Hey yandırır-yaxdı ney.
Məhrəm ünsiyyətilə
Qanımızda axdı ney.

Barıb qismətilə,
Kül oldu niyyətilə...
Yox! Sanki hikmətilə
Zirvələrə qalxdı ney.

O dözüb – Döz!-lərilə,
Yaşadı közlərilə...
Xırdaca gözlərilə
Gələcəyə baxdı ney.
Həyat nəydi? Dünyada
Təzad dolu mənzərə!
Bəs sən nəydin? Həyata
Açılan bir pəncərə!
Bəli! Mən qapılında
Qaynar gənclik hissənə,
Səndən baxdım günlərin
Yaxşısına, pisinə.
Həyatı anlamaqda
Sənə minnətdaram mən.
Daha müdrikləşsəm də,
Yenə minnətdaram mən.
Sən məğrurdun, kimsəyə
Başını əyməyirdin.
Müşkülə düşəndə də
Qapılar döyməyirdin.
İkicə dostun vardı
Təbriz boyda şəhərdə.
Sən deyərdin dostluqda
Bəs edər bir nəfər də...
Bəli! Əsil dostların
Tək biri üçə dəyər.
Süni dostların isə
Üçü də heçə dəyər.

Sanki mən güllü yazdım,
 Sən də mənim rayihəm.
 Sanki mən tikintiydim,
 Sən də mənim layihəm.
 Sən uçdun... Külək altda
 Rayihəsiz qaldım mən.
 Sən itdin... Təməl üstdə
 Layihəsiz qaldım mən.
 Səndən sonra çalışdım
 Uca tutam başımı.
 Nə dost, nə də ki düşmən
 Görməsin göz yaşımı.
 Yaşlar isə gözümdən
 Sıra-sıra çıxdılar.
 Gözümün vüqarını
 Yara-yara çıxdılar.
 Sən demə gözün yaşı
 Çağlamasa da çay tək,
 Zülmət dolu bəbəkədə
 Bədirlənərmiş Ay tək.
 Əfsus, vüsal yox, hicran
 Bitirdi göz yaşım da.
 Ümidimi selində
 İtirdi göz yaşım da.
 Sevgi xəzinəsində
 Mən üzükdüm! Sən qaşım!
 İndi yenə üzüyəm,
 Qaşım nədir? Göz yaşım!

Mən yeridikcə tale
 İpini sərđi öndə.
 Yalnız o ipə görə
 Yükümü tutam mən də.
 Yox! Yox! Mən göz yaşımı
 İçimə uddum müdam.
 Dedim xılıtım vardırsa
 Tamam əridim, tamam!
 Bəli! Necə görmüşdün,
 Elə təmiz qalım mən.
 Sən gəlincə sevginə
 Yenə pəhriz qalım mən.
 Ürəyim titrəsə də
 Nanə yarpağı kimi,
 Başım möhkəm dayandı
 Döyüş bayrağı kimi.
 Yanğılı həsrətimiz
 Suya düşdü harayla.
 Üstünə buz dalğalar
 Yeridilər alayla...
 – Sevgi! Deyə çırpındı
 O Araz adlı çayda.
 Bir qanadı bu tayda,
 Bir qanadı o tayda...
 Günəşdən təmiz vicdan
 Apardım özünlə sən.
 Neçə mahir şairi
 Mat qoydun sözünlə sən.
 Dedin mən ən dəyərli
 Nemətləri itirdim.
 Əlçatmaz nemətləri
 Yalnız sizə gətirdim.

Şeirimdən öyrənin
Mənim həyatımı siz.
Ancaq ucuz tutmayın
Mənim sovqatımı siz.
Bəli! Bir şeir yazdın
İyirmi iki yaşında,
Nisgilli misraların
Oxuyanın qaşında
Elə düyünləndi ki,
Neçə yaddaşa döndü.
Mənzildə müsahibə,
Yolda yoldaşa döndü.
Bəs sonra necə oldu?
Ucuzlaşdı sovqatın.
Nadanlarla döyüşdə
Keçib-getdi həyatın...
Bəzən “qardaş”larınla
Sən elə cəngə gəldin,
Sonra öz sərtliyindən
Özün də təngə gəldin.
Bir az yumşaldın... Dedin
Sərt olmaq nəyə gərək?
Zərifliyinə görə
Təriflənmirmi ipək?
Bərk olsam, öz dostum da
Mənə bərk deyə bilər.
Bərk ağacı içindən
Yumşaq qurd yeyə bilər.
Qorxma, səni dövrəndə
Yesələr – Rəqib! – deyə,
Vay o gündən, ürəyin
Özü özünü yeyə.

Qürubda gözlərimi
O taya dikirəm mən.
Sevimli, əziz, məhrəm
Adını çəkirəm mən.
Onda tək ürəyim yox,
Yanır dodaqlarım da.
Qeybə çıxmış busəni
Anır dodaqlarım da.
Yavaş-yavaş maraqla
Bir təpəyə qalxıram.
Dörd yanımı unudub
Ağ zirvəyə baxıram.
Görürəm günəş batıb
Göyün mavi gözündə.
Bir tala şəfəq qalıb
Ağ zirvənin üzündə.
Sanki vida zamanı
Günəş ümid səpibdir.
Ağ zirvənin üzündən
Hərərətlə öpübdür.
İndisə o öpüşün
Yeri qızarı, yeri.
Günəşsə sabah yenə
Qayıdacaqdır geri.
Günəş bircə gecəlik
Vidada gör nə edir?
Sevdiyinin üzündən
Könlüycə öpüb gedir.
Öpüşün də yerində
Məhrəm bir yanğı qalır.
Bəli! Təmasa hörmət,
Sevgiyə qayğı qalır.

Bizsə o vidada da
Sırtıq yox, məsum olduq.
Bir adi busədən də
Nədənsə məhrum olduq.
Gülüm! Qədim dünyaya
Təzə nəsillər gələr.
Mərd özüyçün doğular,
Başqası üçün ölər.
Sənsə bir yol ölmədin,
Min yol öldün, dirildin.
Ancaq öz məqamında
Kiçilmədin, irildin.
Sən kamandın, hədəfə
Ox atdıqca gərildin.
Tək öldün, amma sonra
Xalqınla bir dirildin...

8

Üstümə dağ uçsaydı,
Məni əyə bilməzdi.
Dost döyən qapımızı
Elçi döyə bilməzdi.
Bəs sənle sevişəndə?
Nə coşdum, nə qabardım.
Yox! Səni gözəllərin
Əllərindən qopardım.
Səni dolandırsam da
Ürəyimin başında,
Qədrini bilməmişəm
Ömrümün gənc yaşında.

Yox! Mən göydən enərdim
Səninçin, tək səninçin!
Daş heykələ dönərdim
Səninçin, tək səninçin!

İsmətli gül olardım,
Ətirli yel olardım,
Nəğməli dil olardım
Səninçin, tək səninçin!

Yanardım çırağ kimi,
Çağlardım bulaq kimi,
Əsərdim yarpaq kimi
Səninçin, tək səninçin!

Gözlərimdən bir qədər
Uzaq getsəydin əgər,
Səfər olardım, səfər,
Səninçin, tək səninçin!

Neçə yol qət edərdim,
Dişimlə dağ didərdim...
Ölümə də gedərdim
Səninçin, tək səninçin!

Məzəli mey olardım,
Yanıqlı ney olardım,
Hər şey, hər şey olardım
Səninçin, tək səninçin!
Mən indi bilirəm ki,
Sevib-sevilmək nədir?
Ürək bir qızılgüldür,
Sevgisi isə ətir!

Narazı sevgiləri
Təməlsiz ev sanırlar.
Ağacda yox, qayada
Göyərən şiv sanırlar.
Bəs bizim sevgimizin
Təməli nədir? İnam!
De, inamsız sevgiylə
Necə yaşayar adam?
Sən mənim, mən də sən
Ürəyimizə girdik.
Tənha xəyalımızda
Sanki iki yox, birdik.
Gərək daim özünü
Təmiz sayan adamın,
Kiçik duyğusunu da
Dəniz sayan adamın
Bu üzündən baxanda
O üzünü görəsən.
Yalnız sonra sən ona
Büllur adı verəsən.
Deyirlər hər aşıqın
Bir dövranı olurmuş.
Elə hər gözəlin də
Bir zamanı olurmuş.
Vətən zəmiydi, mən dən,
Yelə gərirdim sinə.
Təmizlikdə, saflıqda
Bir dən çatmazdı mənə.
Dövranın dəyirmanı
Məni əzib un etdi.
Ürəyimin arzusu
Birdi, osa on etdi...

Sevgi nədir? Bir bulaq!
O haradan keçməmiş?
Vay ondan o bulaqdan
Bir damla su içməmiş,
Gözündən dəniz-dəniz
Yaş axıda sevənlər.
Çağlayan dənizlərlə
Qəm dağıda sevənlər.
İnsan var, özü gözəl,
Taleyisə çirkindir.
O yalnız taleyinin
Ucbatından miskindir.
İnsan var, özü çirkin,
Taleyisə gözəldir.
Bəlkə tale insanın
Özündən də əzəldir?
İnsanı düşündürən
Neçə suala heyhat,
Hələ cavab verməyib
Təzadla dolu həyat.
Nə etməli, mənim də
Taleyim belə oldu.
Sevgim ürəyimdə od,
Gözümdə gilə oldu.
İçim ulduzla dolu
Kosmosun içi kimi.
Yox! Qırılıb-tökülmüş
Termosun içi kimi.
Kimlərsə deyib ki, göz
Bədənin padşahıdır.
Bilməyib aldanmağı
Gözün öz günahıdır.

Dedilər nə qədər ki
Yolu tamam sis deyil,
Zərərin yarısından
Qayıtmaq da pis deyil.
Nə çoxdur bu şəhərdə
Yaraşılıq cavanlar.
Birinə hə de, sussun
Dodaqlarda yalanlar.
Dedim yox, mənim sevgim
Allahımdır gözümdə.
Təpədən-dırnağadək
Həqiqətəm özüm də.
Cəbhədən qaçanlara
Fərari söyləyirlər.
Xeyirdə də, şərdə də
Məzəmmət eyləyirlər.
Bəs düşmən hücumuyla
Sarsılında inamlar,
Vətəndən qaçanlara
Nə ad versin adamlar?
Yox! Sən özün qaçmadım,
Vətən qaçırdı səni.
Yoxsa sən qaçmağımla
Xəcil edərdin məni.
Vətən səni Vətənə
Dönmək üçün qaçırdı.
Lovğa düşməni bir də
Yenmək üçün qaçırdı.
Bəs mən? Öz taleyimi
Öz əlimdən uçurtdum.
Sanki əziz bir sözü
Lal dilimdən uçurtdum.

Hansı quş ucadan da
Ucada qanad çalar,
Yuvasına qonmağı
Daha da çətin olar.
Arxanca atdığım su
Yaşa döndü gözümdə.
Ulduz-ulduz axaraq
Şöhlələndi üzümdə.
İndi qəriblər kimi
Sən hardasan, mən harda?
Səyyah ədiblər kimi
Sən hardasan, mən harda?

Keçmişləri ansaq da,
Gah donub, gah yansaq da,
Ayrılığı dansaq da
Sən hardasan, mən harda?

Bir itmiş surət təki,
Əlçatmaz nemət təki,
Yol azmış qismət təki
Sən hardasan, mən harda?

Yuxuda görüşsək də,
Ağlaşıb öpüşsək də,
Ovunub gülüşsək də
Sən hardasan, mən harda?

Ünsiyyət bollaşsa da,
Sədaqət çallaşsa da,
Məhəbbət ballaşsa da
Sən hardasan, mən harda?

Lillikdə yorulsaq da,
Saflıqda durulsaq da,
Təzədən vurulsaq da
Sən hardasan, mən harda?

Ulduzlar göz açsa da,
Vüsaldan söz açsa da,
Əyri yox, düz açsa da
Sən hardasan, mən harda?

Min dilək diləsək də,
Yola gül ələsək də,
– Gəl! Deyə mələsək də
Sən hardasan, mən harda?
Bilmirəm nə zamandan
Ay bürkü dolu yayda,
Gecələr göydən enib
Xəlvət yuyunur çayda.
Bilirəm gözəllər də
Gecələr qalıb oyaq,
Çayda xəlvət çimməyi
Aydan öyrənmiş ancaq.
Sonra həsəd içində
Baxmış parlayan çaya.
Yox! Parlaxa-parlaxa
Özləri dönmüş Aya...
Ona görə ustadlar
Nur qatıb qəzəllərə,
Ay üzlülər demişlər
Qənirsiz gözəllərə.

Səndən niyə gizlədim,
Alov nəfəsli yayda,
Xəlvət çimmək istədim
Gecələr mən də çayda.
Parlamaqçın yox, sönən
Diləkdi gözəlliyim.
Səndən sonra nəyimə
Gərəkdi gözəlliyim?
Dedim Ay olmasam da,
Bir təmiz halə olum.
Dünən necə olmuşdum,
Bu gün də elə olum.
Gördüm başdan-ayağa
Təmizəm məbəd kimi.
Ömrüm möhürlənibdir
Mötəbər sənəd kimi.
Çaya getmədim, çimib
Sərin hava udum mən.
Sənin sevginlə bir də
Öz içimi yudum mən.
Elə yudum ki, içim
Aydan da parlaq oldu.
Bəli! Ayda ləkə var,
İçim Ağ bulaq oldu.
Sonra o gildir-gildir
Gözlərimdə çağladı.
Özüm yox, yana-yana
Məhəbbətim ağladı.
Nə zaman ki, yangılı
Həsretim sarban olub,
Göz yaşlarım üzümdə
Mənzilsiz karvan olub.

Nəğməni gözəl söz yox,
Dodaq dəyərləndirir.
Üzüyü almas qaş yox,
Barmaq dəyərləndirir.
Mənim barmağım isə
Həsərət qaldı üzüyə.
Üzüksüz barmaq dönər
Budaqsız bir kötüyə.
Yox! Həsərin bıçağı
Dayananda sümüyə,
Mənim barmağım özü
Döndü nadir üzüyə.
Bəli! O üzük oldu
Neçə üzükdən baş tək.
Üstündəki göz yaşım
Parladı almas qaş tək...
Mən yanıqlı-yanıqlı
Danışdıqca fəraqdan,
Yarpaqları külək yox,
Ahım tökdü budaqdan...

9

Dünyada ən fərəhli
Gündü ilk görüşümüz.
Bəs niyə xatirəyə
Döndü ilk görüşümüz?
Sən asta sığallayıb
Büllurlaşan tülünü,
Yerindən qoparardın
Dağın pulsuz gülünü.

Sonra da gözlərinin
İçinə tuşlayardın.
Dükandakı güllərdən
Daha çox xoşlayardın.
Sevərdin bir nəfəs də
Toxunmayan o gülü.
Taleyi baxışından
Oxunmayan o gülü.
O gül təravət dolu
Yazdan bir rız olardı.
Ancaq təsəvvüründə
Bakirə qız olardı.
Mənsə qayaya baxıb
Dönərdim bir marağa.
Deyərdim xəzinədir
Qaya başdan-ayağa.
Damla-damla sızanlar
Sular yox, almaslardır.
Ayağımın altdakı
Otlar yox, atlaslardır.
Bir dəfə güllə dolu
Dağda gəzirdik yenə.
Mən bir şəhli gül dərib
Sevinclə atdım sənə.
Söz yox, sən gülü tutdun,
O dəymədi şəstimə.
Yoxsa ki ləçək-ləçək
Tökülərdi üstümə.
Ancaq dedin bu nədir?
Diqqətlə süz hər yanı.
Bu boyda gülüstanda
Səndən gözəl gül hanı?

Yaxşı olmazdı mægər
Yaraşdırıb şəstimə,
Sən özün qaça-qaça
Atılasan üstümə.
Səninlə çatmasam da
Mən vüsəl diləyimə,
Sənin uğurlarını
Doldurdum ürəyimə.
Bu halımla dünyada
Zəngindən zəngindim mən.
Nikbindən nikbindim mən,
Səngindən səngindim mən.
Ayrıldıq... Sənin əlin
Yelləndikcə yaylıq tək,
Mənim nakam ürəyim
Çapaladı balıq tək...
Sənin fikrin hər şeyi
Əlimdən aldı ancaq.
Dünyada səndən mənə
Ayrılıq qaldı ancaq.
Haçan ki sən Vətəni
Könülsüz tərək elədin,
Qəribliyi hər yerdə
Dərindən dərk elədin.
Mən isə sandım daha
Öz yurdunda qərribəm.
Hicran düşərgəsində
Həm xəstə, həm təbibəm.
Bəli! Məndən qayğı da,
Sığıl da uzaq oldu.
Yaxşı ki öz vüqarım
Özümə dayaq oldu.

Xatirələr zamanın
Səhəri-axşamıdır.
Dünyadan gedənlərin
Ömrünün davamıdır.
Biz diri ola-ola
Xatirəyə dönmüşük.
Yox! Yox! Xatirədən çox
Biz özümüz dinmişik.
Köprülər birləşdirir
Ayrı-ayrı dövləti.
Araz üstəki körpü
Ayrır bir milləti.
Çay var, hicran aparır,
Arazsa vüsəl udur.
Özgəni yandıran od,
Məni yandıran sudur.
Sənin həzin pıçıltın
Səssiz külək kimiydi.
Sənin şaqraq qəhqəhən
Odlu şimşək kimiydi.
Gecələr ulduzlara
Baxıram həsrət-həsrət.
Ulduzlar bir-birinə
Nə deyir xəlvət-xəlvət?
Bilmirəm! Öz yerimdə
Xəyala gedirəm mən.
Nədənsə ulduzlara
Paxıllıq edirəm mən.
Halbuki hamı bilir
Mən bu hissədən uzağam.
Ulduzların altında
Ulduz dolu növrəğam!

Göydəki pıçıltılar
Yetişsələr də mənə,
Mənim odlu harayım
Nədənsə çatmır sənə.
Yox! Çatır! Sən üzünü
Bu sahilə tutursan.
Kimsə görməsin deyə,
Göz yaşını udursan.
Göz yaşınsa qurumur,
Çağladıqca çağlayır.
Sanki hər damlasında
Bir tərənə ağlayır.
Bəlkə öz taleyindir
Gözlərindən çıxan yaş.
Meydan yanaqlarında
Rəqib yaşı yıxan yaş.
Sanki gül yanaqları
Yandıran gilə azmış,
Sanki həsrətli gözlər
Dünyada hələ azmış,
Sənin göz yaşların da
Yandıqca közlər kimi,
Yanaqlarından baxır
Həsrətli gözlər kimi.
Sən mənim təkliyimdən
Nigaran qalma, gülüm!
Pəncərə arxasında
Xəyala dalma, gülüm!
Həmişə yaşadığıca
Sənin xiffətinlə mən,
Baş-başa deyiləmmi
Sənin həsrətinlə mən?

Ağlamaq bir vərdişə
Çevrilsə də insanda,
Gülməyi də bacarmaq
Gərəkdir hər dövrandə.
Ancaq bu boyda həsrət
Yuxuya dönməyəcək.
Alovu səngisə də,
Közləri sönməyəcək.
Bəli! Sarbansız illər
Keçsə də karvan-karvan,
Bu həsrət qalacaqdır
Tarixdə zaman-zaman.
Uzun həsrətə dözmək
Düzü qəhrəmanlıqdır.
Yox! Dünyada şairlik
Özü qəhrəmanlıqdır.
O aciz insanlara
Qəhrəmanlıq öyrədir.
O məğrur insanlara
Mehribanlıq öyrədir.
Ehtiraslı şairi
Yenə çoxdur Təbrizin.
Səni düşünmədiyi
Günü yoxdur Təbrizin.
O ürəyində sənin
Xətrini də saxlayır,
Nəfəsinə calanan
Ətrini də saxlayır.
Nə qədər yaşlaşsan da
Təbriz səni gənc sanır.
Nə qədər döyüşsən də
Təbriz səni dinc sanır.

Hanı elə gül, hanı,
Axşamlar tamam sola,
Səhərlər pardaxlanıb
Yenə təzə-tər ola?
Günəş də qızılgüldür,
O parlaq ola-ola,
Axşamlar mənzilinə
Çəkilir sola-sola...
Səhərlər pardaxlanıb
Təzə-tər yarpaq açır.
Yer üzünə həm işıq,
Həm də rəyihə saçır.
Bəs şair nədir? Günəş!
Haçan həyatda solar,
Sonrakı kitabında
Yenə təzə-tər qalar.
Bəli! Həşəm olsa da
Şeirdən yoğrular o.
Hər yeni kitabında
Yenidən doğular o.
Dahiləri tanıdan
Ağ saç deyil, dühadır.
Dünyada hər nemətdən
Yalnız düha bahadır.
Dahi maddi ehtiyac
İçində əriyibdir.
Ayağı dayansa da
Xəyalı yeriyibdir.
Dahi məmləkətləri
Dolaşib yorğun-yorğun,
Ruhi ehtiyacları
Ödəyib məmnun-məmnun...

Dahi ac qalanda da
Ağzından dür tökülüb.
İşığında dan yeri
İlmə-ilmə sökülüb.
Dahi tapıntısıyla
Bütün dünyanı bəzər.
Xətasısa günəşin
Tutulmasına bənzər.
Qəribədir, xətalər
Biri-birindən doğur.
Özgə yandan yox, ömrün
Doğma yerindən doğur.
Əvvəlki iqtidarın
Bəhəridir dünyada.
Sonrakısa günahın
Şəkəridir dünyada.
Sən dahi olmasan da
Həm müdriksən, həm həssas.
Qızıl üstə daha da
Parlaq görünər almas.
Demə mən ki yoxsulam,
Fikrinə nədir əsas?
Sən söz xəzinəsində
Həm qızılсан, həm almas!
İnsan var, qocalıqdan
Gileylənir cahanda.
Sanır öz görkəmilə
Muzeylənir cahanda.
Yox! Qocalıq ən böyük
Xoşbəxtliqdır cahanda.
Axı o qismət olmur
Hər kəsə hər zamanda.

Bəli! Çox yaşamaq da
Bu çağda qənimətdir.
Cavan yaşında ölmək
Əcəl yox, fəlakətdir.
Gülüm soldu. Baxçamda
Xarı çox görmə mənə!
Ümid dolu baxçamda
Varı çox görmə mənə!

Mən nəyəm? Məsum uşaq!
Xatirələr oyuncaq...
Sən məğrur, sakit, toxdaq
Arı çox görmə mənə!

Mən görmüşdüm donmağı,
Sən öyrətdin yanmağı...
Keçənləri anmağı
Barı çox görmə mənə!

Məni yandırır hicran...
Haçan gəlırsən, haçan?
Saçında işıq saçan
Qarı çox görmə mənə!

Qürbətdə yaşa dolmuş,
Hər günü bir il olmuş,
Ömrü saralıb-solmuş
Yarı çox görmə mənə!

Dumanın soyuq qolu,
Qucaqlayanda yolu,
Bir bayatıyla dolu
Tarı çox görmə mənə!

Xəstəyəm, rəngim sarı,
Unudarmı yar yarı?
Sən payızın turş barı
Narı çox görmə mənə!

Mən yoluna göz diksəm,
Gecikmiş vüsal əksəm,
Yerə, göyə car çəksəm,
Carı çox görmə mənə!
Sən allah heyrətlənmə
Giley dolu dilimdən.
Axı ümiddən başqa
Hər şey çıxıb əlimdən.
Mənim çiyinlərimdən
Həsret basdıqca qalxdım.
Səhəndin çiyini üstdən
Sənin yoluna baxdım.
Səhənd bir məmləkətin
Məğrur əzəmətidir.
Səhənd yaşıllığıyla
Zümrüd səltənətidir.
Mən heyranam dünyada
Zirvə dəyanətinə,
Zirvə qüdsiyyətinə,
Zirvə tərəvətinə.
Gəlin ağ don geyinər,
Nə olar? Bir ağ zanbaq!
Toydan sonra ağ donu
Gəlin soyunar ancaq.

Zirvə də ağ don geyər,
Başında şimşək çaxar.
Çiyində sazaq əsər,
Döşündə duman axar.
Amma zirvə yenə də
Görünər gəlin kimi,
Səhər-axşam ağ dona
Bürünər gəlin kimi.
Səndən sonra həmişə
Mən də ağ don geyirəm.
Gərək elə toysuz da
Gəlin olam deyirəm.
Lakin adi gəlin yox,
Gəlin zirvə olam mən.
Səni ağ don içində
Sevə-sevə olam mən...
Sənin intizarında
Keçdikcə vaxtım mənim,
Sənin kirpiklərindən
Asılır baxtım mənim.
Amandır! Qoyma baxtım
Bu ülfətdə bir kərə,
Yorğun kirpiklərindən
Qoparaq düşsün yerə.
Həsrətin ürəyimdə
Ən müqəddəs duyğumdur.
Ümidim təzə-təzə
Cücərən bir toxumdur.
Alqış əsil toxuma,
Qətiyyətlə cücərir!
Özgə yox, o qayğıyla
Öz özünü becərir.

O ulduz-ulduz yanıb
Bir yox, bir neçə olur.
Sevgi xanimanında
Çıraqban gecə olur.
Bir kəhkəşan yaradır
Munis qılığında o.
Bizi də görüşdürür
Məhrəm işığında o.
Biz yağışda, küləkdə,
Qarda da görüşürük.
Harda istəyiriksə,
Orda da görüşürük.
Axı biz nə Polşada,
Nə Çində yaşayırıq.
Elə bir-birimizin
İçində yaşayırıq.
Sən mənim nəzərimdə
Şəfqət dolu aləmsən.
Mənə məndən yaxınsan,
Mənə məndən məhrəmsən.
Sənin kirpiklərinin
Sayını da bilirdim.
Axı hərdən yaşaran
Gözünü mən silirdim.
Özü də yaylıqla yox,
Əllərimlə silirdim.
Əllərim islananda
Tellərimlə silirdim.
Sonra sənə deyirdim,
Sən bağsan, mən quşunam.
Sən neysən, mən səsinəm,
Sən gözsən, mən yaşınam.

Kim deyir kişilərin
Ağlamağı nöqsandır?
Məgər dözən kişilər
Daş ürəkli insandır?
Dərd güc gəlsə, haraya
Yetəni də ağladar.
İradə abidəsi
Vətəni də ağladar.
Deyirlər buz bulaqlar
Daha quruyur, artmır.
Yanğılı insanlara
İçməyə su da çatmır.
İnsanların göz yaşı
Şirin olsaydı əgər,
Hələ işlətməyə də
Bəs eləməzdi məgər?
Bizim ki torpağımız
Çox bulaqlı diyardı.
Sənsə onu Arazda
Batırıb qurban kimi,
Arazın o tayına
Keçdin bir mehman kimi.
Mən sıx kirpiklərimi
Qələm edib nizamla,
Sənin şəklini çəkdim
Gözlərimdə ilhamla.
Qaldıqca məhrəmləşdi
Gözlərimdə o şəkil.
Tale məhkəməsində
Mən müttəhim, o vəkil...

Bəli! Tale suallar
Yağdıranda dolu tək,
O şəkil cavab verdi
Həqiqətlər oğlu tək...

10

Tənha quşam, sanma ki,
Bir yuva tikəcəyəm.
Sevgimin bəlasını
Çəkirəm, çəkəcəyəm...
Nə zamandır hardasa
Tənha bülbül oxuyur.
Sanki gileylə dolu
İncik könül oxuyur.
Səsi gəldimi? Dərhal
Pəncərəmi açıram.
Bir anlıq xəyalların
Caynağından qaçıram.
Nəmli kirpiklərimlə
Havanı darayıram.
İntizar gözlərimlə
O səsi arayıram.
Şairlər neçə-neçə
Ürəyi odlandırıb,
Bülbülü deyil, gülü
Vəfasız adlandırıb.
Bəs güldən gülə qonan
Bülbül vəfasız deyil?
Neçə sevgiyə dolan
Könül vəfasız deyil?

Bülbül qışqırır, gülə
Vəfasız deyə-deyə.
Gülsə həyadan susur,
Başını əyə-əyə.
Bülbüldən söz düşəndə
Yada düşür qəfəs də.
Sanki üzü yalayır
Bir yanıqlı nəfəs də.
Bülbülün daş qəfəsə
Düşməyinin illəti
Nədir? Bülbül olması!
Kim bilmir bu hikməti?
O da qarğa olsaydı
Kimə gərəkdi, kimə?
Yox! O dönə bilməzdi
Od dolu sarı simə.
Həm zildə, həm də bəmdə
Alışmazdı, yanmazdı.
Özünü uçanların
Ən bədbəxti sanmazdı.
Qanadlılar dünyanın
Ən böyük sərvətidir.
Ən bədbəxtsə bülbülün
Özü yox, xislətidir.
Oxuya bilməsəydi,
Lal olsaydı bülbül də,
Qarşısına çıxmazdı
Bir xırdaca müşkül də.
Gözəlin hər dəyəri
Aşiq gözündə olur.
Qənimi özgədə yox,
Elə özündə olur.

Nə qədər o nəğməkar
Dinəcək ecaz kimi,
Bəlalar da başında
Gəzəcək qapaz kimi.
Mənim bəxtim bülbülün
Bəxtini andırmırmı?
Sənin də nisgil dolu
İçini yandırmırmı?
Mən yolları neyləyirəm?
Çoxluğunu bilə-bilə.
Boş yolunu iyləyirəm,
Yoxluğunu bilə-bilə.

Düşdüm neçə tufana mən,
İnanmadım gümana mən,
Sinə gərdim hicrana mən,
Oxluğunu bilə-bilə.

Mən nə qədər təkən yedim,
Zənn etmə ki asan yedim,
Mən balıq yox, tikan yedim,
Tıxlığını bilə-bilə.

Haçan artdı qadağa da,
Ruhum döndü dustağa da,
Dal çevirdim ocağa da,
Şıxlığını bilə-bilə.

Gen süfrəmdə neçə xörək,
Yeməyə də yoldaş gərək...
Boğazımdan keçmir çörək,
Toxluğunu bilə-bilə.

Gah çətrini iyləyirəm,
Gah sətrini iyləyirəm,
Gah ətrini iyləyirəm,
Qoxluğunu bilə-bilə.

Əksin üstə əyilirəm,
Xəstə-xəstə əyilirəm,
Axı şəstə əyilirəm,
Şuxluğunu bilə-bilə.

Xəyallarım dağ qışında
Əriyərmə göz yaşında?
Zirvələrin dik başında
Sıxlığını bilə-bilə.

Nə çaşıb, nə kiriyirəm,
Sözü sözə dirəyirəm,
Mən mıx üstə yeriyirəm,
Mıxlığını bilə-bilə.

Yolu yola dolayıram,
Odu oda qalayıram,
Ömrü ömrə calayıram,
Çıxlığını bilə-bilə.
Yuxuda nə görürəm?
Bir adi sel qabarıq.
Məni dalğalarında
Hara gəldi aparır.
Sən demə o adi sel
Gözlərimin yaşımış.
Ona adi sel deyən
Dilim hələ naşımış.

Bəli! Ağlamadığım
Bir gecəm olmayıbdır.
Piyalə gözlərimdə
Damla da qalmayıbdır.
Səni əvvəldən məğrur
Tanımasaydım əgər,
Deyərdim gözlərini
Məktubla mənə göndər.
Bəlkə sən o iri
Gözlərinlə ağlayam.
Bəlkə elə kükrəyəm,
Bəlkə elə çağlayam,
Yaşlar islatsalar da
Mənim can köynəyimi,
Bir az toxdada biləm
Qəm dolu ürəyimi...
Harda od yanar, orda
Tüstü də olar, gülüm!
Tüstü dağılıb gedər,
Od isə qalar, gülüm!
İstərəm bu halımdan
Sən də agah olasan.
Ürəyimdən qəm gedə,
Tək sən, tək sən qalasan.
Həsərinlə baş-başa
Qaldığım gecələrdə,
Mən pardax axtarıram
Hələ də qönçələrdə.
Axı qönçələr daim
Qönçə qala bilməz, yox!
Günəş doğandan sonra
Gecə qala bilməz, yox!

Kimə gərəkdir gülüm,
Yumaqlanan qönçələr?
Əhdin təntənəsidir
Pardaxlanan qönçələr.
Sevgimi ananda sən
Dözsən, mən də dözərəm.
Məni yad sananda sən
Dözsən, mən də dözərəm.

Gənc olsam mən rüyada,
Gülsək şən-şən rüyada,
Dəyişib sən rüyada
Dözsən, mən də dözərəm.

Çağ hanı o çağ kimi?
Bağ hanı o bağ kimi?
Hər şeyə sən dağ kimi
Dözsən, mən də dözərəm.

Yazdığın neçə əsər
Gah od saçar, gah kədən...
Yazmayanda sən əgər
Dözsən, mən də dözərəm.

Dəhşət varmı hicran tək,
Yazıq hanı insan tək?
Hər dərdə sən azman tək
Dözsən, mən də dözərəm.

Sığım qüribətə sən,
Alışsan minnətə sən,
Yarımçıq qismətə sən
Dözsən, mən də dözərəm.

Eh, deyib sənəyə sən,
Öyrənsən “yənə”yə sən,
Tikanlı tənəyə sən
Dözsən, mən də dözərəm.

Dağ yaşasa da çənsiz,
Saçı ki olmaz dənsiz.
Bu dünyada sən mənsiz
Dözsən, mən də dözərəm.
Yox! Yox! Nə sən dözərsən,
Nə də ki, mən dünyada.
İkimiz də həsrətdən
Gəlmirikmi fəryada?
Sən yazırsan siqlətli
Sənət olsa da varım,
Zirvələr arasında
Mən zirvəyəm, sən qarım.
Əriyib damla-damla
Gözlərimdən axırsan.
Sonra yazıma hopub
Sözlərimdən axırsan.
Necə doğru deyirsən,
Başında o qar mənəm.
Bəli! Ömrün tez gələn
Qışında o qar mənəm.
Vaxt vardı qara saçım
Yuyulsa da yağışda,
Qaralıqda gecədən
Tünd olardı yarışda.

Daha məndən soruşma
Saçım ində necədir?
Qara gecə içində
Dolaşan ağ gecədir.
Sanma daha yaylığa
Əlvida deyib başım.
Yox! Yaylıq əvəzinə
Ağ işıq geyib başım.
Bəli! Saçım ağarmış,
Yarı nurdur, yarı çən.
Saçımın işığında
Sabaha gedirəm mən.
Yorulmuş bədəninə
Uzun yolların təri,
Sən də – Vətənim deyə,
Qürbətdən qayıt geri.
Göz yaşları içindən
Vətənə baxmaq özü,
Müqəddəs suda çimən
Bir səadətdir düzü.
Bu boyda dünyamızdan
Zaman-zaman ötən var.
Ancaq nə yaxşı qürbət,
Nə də ki, pis Vətən var.
Sən nəsen? Bir döyüşçü!
Çiyindəki çin Vətən...
O qürur dolu çini
Duya bilməz hər yetən.
O qürbətdən qayıdan
Övladını alqışlar.
Yaşarmış gözlərinə
Təbəssüm də bağışlar.

Bir güllə bahar olmaz
Desələr də babalar,
Bir şairlə öyünər
Doğma ellər-obalar.
Dünya yaranan gündən
Təzadsız yaranmamış.
Qəhqəhəli şimşək də
Fəryadsız yaranmamış.
Himmət var, tordan yaman,
Qayğı var, zülümdən pis.
Dərman var, dərddən betər,
Nicat var, ölümdən pis.
Baş var, bəla çəkməkçin
Gəlir dünya üzünə.
Baş var, girələnməyi
Peşə bilir özünə.
Alovların içində
Döyüşsə də həqiqət,
Yalnız bir inqilabla
Yaranmayır ədalət.
Həyat nədir? Bir dəniz!
Dalğaları inqilab!
Zaman nədir? Bir zəncir!
Halqaları inqilab!
Kim deyir süfrələrdə
Məzəlikdir inqilab?
Yox! Yox! Başdan-ayağa
Təzəlikdir inqilab!
Kimin düymə niyyəti
Açılmır yarpaq kimi,
O yalnız inqilabı
Gözləyir qonaq kimi.

Biz də gözləyək... Yola
Nigaran baxa-baxa.
Yaşlı kirpiyimizlə
Həsreti sıxa-sıxa.
Təki düz qaşımızı
Əyməsin kədər, gülüm!
Mən sənin olacağam
Ölənə qədər, gülüm!
Yox! Öləndən sonra da
Sənin olacağam mən!
Həsretli ürəyində
Yaşa dolacağam mən!
Yadından çıxmamışki
Mənim Hüsniyyə bacım?
O qoymazdı yanında
Möhnətdən bir söz açım.
Bacım məndən də artıq
Sənə hörmət edərdi.
– Ölümə get! Desəydin,
O minnətsiz gedərdi.
İndi yaşlı anadır,
Oğlu da, qızı da var.
Amma könlündə hələ
Nə qədər arzu da var.
Bəli! Gələcəyə də
İnamı var bacımın.
Sənə hörmətlə dolu
Salamı var bacımın.
Eh, min aləm qursa da
Mənim memar xəyalım,
Nə qoyub, nə axtarır
Mənim səyyar xəyalım.

Bəlkə sən evlənibsən
Məcburiyyət içində.
Bir eyhamla demirsən
Səmimiyyət içində.
Gülüm! Eləysə, inan,
Səni qınamaram mən.
Axı adi insan yox,
Şairsən həyatda sən.
Sənə gələn qıza da
Qibtə eləmirəm mən.
Yol çəkən gözlərimdən
Yaşlar ələmirəm mən.
Kim deyir diyarından
Uzaqlaşmış bir şair,
Təpədən-dırnağadək
Ocaqlaşmış bir şair
Yanmağa, yandırmağa
Yalnız bir yanğı istər.
Həm dəki uşaqlardan
Daha çox qayğı istər.
İpək elə ipəkdir,
Sətin elə sətindir.
Şairə xidmət etmək
Çətindən də çətindir.
Bəli! Gərək o qız da
Alışıb bir ölkər tək,
Keşiyində dayana
Sədaqətli əsgər tək.
Həyatı istər şirin,
İstərsə acı olsun,
Sənə təmasda qadın,
Qayğıda bacı olsun!

İnan, elə olardım
Mən də canım-başımla.
Ər qaşdır, qadın üzük,
Öyünərdim qaşımlla.
Sevən ürəklər ki var,
Əsər yarpaqlar kimi.
Sanarsan əkizdirlər
Məsum uşaqlar kimi.
Heç olmasa yuxumda
Mən görsəydim o qızı,
Bilirsən nə deyərdi
Dilimə gələn arzu?
Deyərdi o qərirdir,
Zəhmətindən incimə!
Arabir hiddətlənsə,
Hiddətindən incimə!
Heç zaman unutma ki
O xalqının oğludur.
Sənətinin əyri yox,
Düz haqqının oğludur.
Bacarsan hiddətinin
İllətini ara sən!
Qabarmış hisslərini
Təsəllilə dara sən!
Məhəbbətdən nifrətə
Gedən yol gödək olur.
Yolçuya nə düşünmək,
Nə durmaq gərək olur.
Nifrətdən məhəbbətə
Gedən yol uzun olur.
Yolçunun ayaqları
Ət deyil, qurşun olur.

Sonra biri əfsusa,
Biri gümana dönür.
Eh... Biri ummayana,
Biri umana dönür.
Yox! Məhəbbətin yolu
Heç nifrətə düşməsin.
Məhəbbətin elçisi
Göz heyrətə düşməsin.
Unutma, məhəbbətsiz
İsmət də ismət deyil.
Hörmət də hörmət deyil,
Qeyrət də qeyrət deyil.
Ancaq o yalnız iki
Sevən kəsə məxsus yox,
Bir-birini görməyən
Kəslərə də gərəkdir.
Həsəd yox, maraq dolu
Səslərə də gərəkdir.
Yoxsa əkiz doğulan
Gözlər də günüləşər.
Riyalar yağışında
Ürək də süniləşər.
Mən də riyasız açdım
Sənə öz ürəyimi.
Təmənnasız yetirdim
Sənə öz diləyimi.
Gülüm! Əlvən töhfələr
Gah tez, gah da gec solur.
Ancaq ömrü az güllər
Daha çox töhfə olur.

Bəlkə güllərin ömrü
Azdır deyə hər insan,
Həssas xətiirlərini
Əziz tutur hər zaman?
Bilir bənzəməsə də
Özü həyatda gülə,
Ömrünün şirinliyi
Azlığındadır elə.
Ömrü həddindən artıq
Uzun olsaydı əgər,
O zaman bu meyarla
Dəyərlənərdi məgər?
Tarixin arxivində
Qarıssa da il ilə,
Sevgimiz də ömrü az
Gülə bənzədi, gülə...

1993.

TƏBRİZ GÖZƏLİNƏ MƏKTUB

1

Qüdsiyyə! Məktubunu
Almışam, oxumuşam.
Özümü bir də gənclik
Dövrümə toxumuşam.
Mən oddum! Yana-yana
Külə çevrildim ancaq.
Sən külümü təzədən
Nahaq yandırdın, nahaq.
Axı insan neçə yol
Yana bilər dünyada?
Tüstüsündən bulud da
Zara gələr dünyada.
Gülüm! Mən çatmasam da
Zirvədəki günəşə,
Öz tox məğrurluğumla
Öyünmüşəm həmişə.
Qəribədir, nədənsə
Məğrurlar yalqız olur.
Ancaq zülmət içində
Yanan bir ulduz olur.
Bəs yalqız allah necə?
O məğrur yox, sadədir.
Bəli! Öz təmasıyla
İnsandan çox sadədir.
Güvəndiyi nə silah,
Nə qala, nə zirehdir.
Ancaq hər yaratdığı
İnsana cavabdehdir.

O təmiz ürəklərə
Gizli yox, aşkar girər.
Ürəklər nə diləsə,
O təmənnasız verər.
İnsan gərək allahdan
Öyrənsin hər qədəmdə,
Təmənnasız yaxşılıq
Necə olur aləmdə?
İndi bir məhrəm məktub
Yazıram mən də sənə.
Xeyirxah allah özü
Kömək eləsin mənə.
Dünyada olsalar da
Neçə bağın növrağı,
Bir-birinə bənzəmir
Ağacların yarpağı.
Yollanan məktublar da
Bir-birinə bənzəmir.
Necə ki bağ yeri də
Dağ yerinə bənzəmir.
Sevgi məktublarısa
Tələrdən biçilir.
Neçə məktub içində
Hissləriylə seçilir.
Sevgi məktublarında
Həm söz, həm rübab dinir.
Bəli! Vüsaldə nəşə,
Hicranda əzab dinir.

O məktublar ülfətin
Uçrumudur, yalıdır.
Başqa şey yox, sevginin
Tərcümeyi-halıdır.
O məktublar kam alan
Sevənə iftixardır.
Nakamdan nakamasa
Nisgilli yadigarıdır.
Dünyanın yaraşığı
Nədir? Ancaq gözəllər!
İşıq saçan almasdan
Daha parlaq gözəllər!
Kim dünyada çıraqla
Dövlət axtarsa əgər,
Bir hüsnü zəngin gözəl
Min xəzinəyə dəyər.
Gərək unudulmasın
Hər şeirdə, qəzəldə,
İztirabdan doğulur
Gözəllik də, gözəl də.

2

Mən sözlə yaradıram
İnsanın surətini.
Surətində görsünlər
Dövrünün surətini.
Ancaq yenə demirəm
Sənətdə bəxtiyaram.
Yox! Ecazkar fırçalı
Rəssama minnətdaram.

Rəssam nədir? Adicə
Fotoqraf da sağ olsun!
Bir gül toxumu əksə,
Güllə dolu bağ olsun!
Unutma! Tarix təkcə
Yaşı deyil zamanın.
Yox! Həm də müdrikləşən
Atasıdır insanın.
Öz uca atasını
Tanımayan bir insan,
Özgəsinin şərinin
Altında qalar, inan.
İllərin mənzərəsi
Kitablarda yaşayır.
Güllərin rayihəsi
Güləblərdə yaşayır.
Bəs insanın gəncliyi?
Nisgillərdə yaşayır.
Yox! Sarı yarpaq olan
Şəkillərdə yaşayır.
Ömür neçə fəsilə,
Bahar yaşı gənclikdir.
Ömür bir üzükdürsə,
Nadir qaşı gənclikdir.
Evsizlik yaman dərdədir,
Kimsəsiz yetim naçar.
Bir sığınacaq naminə
Neçə qapını açar.

Döyüşdə çörək yoxsa,
Səngərdə ot da yeyər.
Ağzı aşı dəyəndə,
Başı da daşı dəyəər.
Mən də yetimdim... Atam,
Anam yoxdu dünyada.
Arzularım günlərdən
Daha çoxdu dünyada.
Ona görə də özüm
Özümə ata idim.
Taleyin ağacını
Doğrayan balta idim.
Bəli! Mən taleyimlə
Döyüşmüşəm aramsız.
Dünyada dilsiz daş da
Heç olmasın adamsız.
Mənim məktəbim həyat,
Müəllimim nənəmdi.
Hikmət dolu dəftərim
Yanğı dolu sinəmdi.
İnsan gənclik şəklinə
Baxanda həycanlanır.
Sanki yaşa dolsa da
Təzədən cavanlanır.
Başqasını bilmirəm,
Mən beləyəm həyatda.
Bəli! İstim yoxsa da,
Bir şöləyəm həyatda.

Dodaqlarım sussa da
Palıd yarpağı kimi,
Sinəm daim qaynadı
Şeir bulağı kimi.
Yanğılı insanlara
Su yox, şeir içirdi.
Dadını ağızların
Sınağından keçirdi.
Şeir məni sellərlə
Elə yarışdırdı ki,
Başımı səhər-axşam
Elə qarışdırdı ki,
Bilmədim ki haradan
Haraya getdi dünya.
Dincəlməyə, yoxsa ki
Haraya getdi dünya?
Mən sanki uzun müddət
Yatmışdım, oyanmışam.
Demə şeirdən əvvəl
Mən sənə heyranmışam.
Ayrılıq uzandıqca
Dadlaşar doğmalar da.
Yox! Məhrəm ola-ola
Yadlaşar doğmalar da.
Vaxtın buz nəfəsiylə
Soyuduqca aralar,
Hərərətli ülfətin
Geniş yolu daralar.

Sən bilməzsən nəsilde
Köhnə kimdir, təzə kim?
Nəğmə dolu bir tarda
O ağ simdir? Sarı sim?
Sən təzəyə baxsan da
Tanımazsan üzündən.
Sonra kim olduğunu
Soruşarsan özündən.
Yadımdadır, sənin də
Tərəvətli gəncliyin.
Hərərətli, ismətli,
Ləyaqətli gəncliyin.
Mən o gözəl günləri
Düşündükcə düşündüm.
İsindikcə isindim,
Üşündükcə üşündüm.
Gözəllik yaranandan
Şahiddir həm yer, həm göy,
Vurulmaq başqa şeydir,
Sevmək isə başqa şey.
Nə sevgi oyuncaqdır,
Nə də sevən uşaqdır.
Yox! Ömür qaranlıq yol,
Sevgi isə çıraqdır.
Bu dünya gözəllərsiz
Yaraşılı olmazdı.
Nə toylu, nə nəğməli,
Nə işıqlı olmazdı.

Yox! Bu dünya dəyərsiz
Xarabaya dönərdi,
Kimsənin minmədiyi
Arabaya dönərdi.
Bu dünya nə asılı,
Nə məhkum, nə suçludur.
Gözəlliyinə görə
Gözəllərə borcludur.
Şərqin iftixarıdır
Azərbaycan gözəli!
Söhbətləri duzludur,
Məsəlləri məzəli...
Həyatda gözəllərdən
İlham almasa şair,
Nə yazar sehir dolu
Gözəlliklərə dair?
Gözəlliyi özündən
Üstün tutmasa əgər,
Necə ucalar, necə,
Qələm altdakı əsər?
Hələ də sevgisi ac,
Gözü tox gözəllər var.
Dəyanəti hüsnündən
Daha şux gözəllər var.
Gülüm! Neçə gözəldə
Neçə ana yaşayır.
Gözlərində alışan
Od da mənə daşıyır.

Sənə min göz baxdı ki
Qarşılaşsın üzünlə.
Sənsə heyranlarına
Baxmadın bir gözünlə.
İndi mən yana-yana
Andıqca o zamanı,
Gözlərimdə dağılır
Xatirələr dumanı...
İçərimdə bir dəniz
Dalğa-dalğa çağlayır.
Hayıf, bilmirəm ki kim
Hönkür-hönkür ağlayır.
Yox! Yox! Necə bilmirəm,
Çağlayan ürəyimdir.
Həsərimin səsiylə
Ağlayan ürəyimdir.
İçimdəki dənizdə
Tək-tənha qalmışdır o.
Bir kimsəni yox, səni
Yadına salmışdır o.
Köksündə çağlasa da
Bir ilahi şeiriyyət,
Həyat nə əfsanədir,
Nə nağıl, nə rəvayət.
Yox! Həyat həqiqətin
Anasıdır dünyada.
Həqiqət də zamanın
Aynasıdır dünyada.

Məhəbbətin özü də
Həqiqətdən doğulur.
Andı da, ilqarı da
Sınaqlarda doğrulur.
Yağışdan da bezən var,
Küləkdən də bezən var,
Günəşdən də bezən var,
Çiçəkdən də bezən var,
Dənizdən də bezən var,
Çeşmədən də bezən var,
Mağardan da bezən var,
Nəğmədən də bezən var,
Səfərdən də bezən var,
Təmasdan da bezən var,
Qızıldan da bezən var,
Almasdan da bezən var,
Şərbətdən də bezən var,
Meyvədən də bezən var,
Rütbədən də bezən var,
Zirvədən də bezən var.
Çörəkdənsə hələ də
Bezməmiş qədim bəşər.
Sən mənim çörəyimdin
Başdan-ayağa qədər.
Mən yemək istəyirdim
Səni iştahla, inan!
Qoysan da, qoymasın da
Bir dəfə yox, hər zaman!

Ancaq dodaqlarına
Dəymədi dodaqlarım.
Sandım siqlətlə dolu
Düymədi dodaqlarım.
Yox! Sandım ehtirasın
Qapısında qıfıldır.
Tamam danışılmamış
Bir yarımçıq nağıldır.
Bir busə həsrətilə
Alışan dodaqlarım,
Şöhləri ağzımda
Qarışan dodaqlarım
Həmişə quru qaldı
İsti qovurğa kimi.
Yalnız öz sifətimi
Qarsdı qasırğa kimi.
Bəli! Şimşək sürəti
Olsa da diləklərdə,
Öz vaxtında açılar
Güllər də, çiçəklər də.
Yoxsa təbiətin də
Pozular öz nizamı.
Dəyişər rəssamın rəng,
Şairin söz nizamı.
Elə nadir şərab var,
Mömin də keçə bilmir.
Qədəhini doldurur,
Bir qurtum içə bilmir.

Deyirlər sevgililər
 Tez-tez görüşsün gərək.
 Yoxsa aralarından
 Həsədlə keçən külək
 Alovlu sevgini də
 Nəfəsiylə soyudar.
 Daha həməən hərarət
 Nə dönər, nə qayıdar.
 Yox! Yox! Tez-tez görüşmək
 Sırtıqlıq olar ancaq.
 Sevginin dəyərini
 Aşağı salar ancaq.
 Kim bilmir bədrələnmiş
 Ay da az-az görünür.
 Ancaq göydə həm bütöv,
 Həm dəki saz görünür.
 Biz də az-az çıxardıq
 Həsərət dolu görüşə.
 Könlümüzə həycanlar
 Başlayardı yürüşə.
 Mən görüşək? Deyəndə
 Sən – Hə! – deyib gələrdin.
 Bəzən təzə tikilmiş
 Don da geyib gələrdin.
 Sən elə utancaqdın,
 Dondan da utanardın.
 Bəli! Təzədir deyə,
 Ondan da utanardın.

Güzgü dolandırmazdın
 Öz yanında sən axşam.
 Mənim iri gözlərim
 Sənin güzgündü müdam.
 Sən mənim gözlərimə
 Baxıb fikrə dalardın.
 Özünü mən diləyən
 Səliqəyə salardın.
 İstəməzdik duyğumuz
 Kütləşə könlümüzə.
 Duzu gedən sevgimiz
 Şitləşə könlümüzə.
 Sevgi şəhvət deyildir
 Alışa da, sönə də.
 Zirvəsinə qalxa da,
 Zirvəsindən enə də.
 O səməndər quşudur,
 Yalnız oddan yoğrulur.
 Alovlanıb sönsə də,
 O təzədən doğulur.
 Sevgi yalnız bir ömrün
 Baharı da deyildir.
 Yalnız iki ürəyin
 İlqarı da deyildir.
 Zəhmətin özündə də,
 Sənətin özündə də,
 Ülfətin özündə də,
 Hörmətin özündə də

Səmimiyyətlə dolu
Qadir sevgi gərəkdir!
O yaraşsız şəxsə
Yaraşlı bəzəkdir!
Maraqla baxdığımız
Yer-göy sevgi istəyir.
Bəli! Kainatdakı
Hər şey sevgi istəyir.
Yadımdadır, Təbrizdə
Bir isti yay axşamı,
Gül ətirli hava da
Təngidirdi adamı.
Sayrısan ulduzlara
Baxırdıq heyran kimi.
Göy qaynayır... Ulduz
Bişirən qazan kimi.
Səsinə bir yol da
Eşitmirdik yerdə biz.
Min hikmət arayırdıq
Bir füsunkar sirdə biz.
“Gülüstan”^{*} da şəh dolu
Güllərin arasında,
Səhənddən axıb-gələn
Yellərin arasında

^{*} Təbrizdə bağ adı.

Mən sevgidən deyəndə
Sən al tülə dönürdün.
Yox! Qızara-qızara
Qızılgülə dönürdün.
Yanağından düşən tər
Yerə işıq salırdı.
Bəli! Sənin həyandan
Güllər ibrət alırdı.
Neçə-neçə pərvanə
Sevgisinə inamsız,
Çırağın ətrafında
Dolanırdı aramsız...
Sanki alov içində
Polad düşüb qaynara,
Sonra da damla-damla
Sıçrayırdı kənara...
Səhəndin sinəsində
Durna gözlü bulaqlar,
Bəstəkar musiqili,
Şair sözlü bulaqlar
Sanki yenə ilhamla
Döyünürdü ürək tək.
Nə qədər axırdısa,
Tükənmirdi dilək tək.
Kimsə “Çoban-bayatı”
Çalır öz tarında.
Yanğıyla dolu nota
Dönürdü söz tarında.

O yangı dalğa-dalğa
Dolaşanda canımda,
Sən təkidlə yox, ərklə
Pıçıldadın yanımda:
Buza dönsə də yaylaq,
Yanır aran, bayatı!
Sən çağla bulaq-bulaq,
Susma bir an, bayatı!

Qaynar döşün qabarsın,
Yollardan daş qoparsın...
Dağa qonaq aparsın
Bizi “çoban-bayatı”.

Yetiş köməyimizə,
Qarış diləyimizə...
Yanan ürəyimizə
Yağsın leysan, bayatı!
Şeir musiqi ilə
Doğma bacıdır, inan!
Əfsus ki, onları da
Ayıra bilir hicran.
Şeir musiqi ilə
Oxunduğu zamanda,
Daha da təntənəli
Səslənmirmi cahanda?
O kədərli olsa da,
Dinə-dinə şadlanır.
Bacısıyla görüşdən
Dönə-dönə şadlanır.

Birdən məğrur Səhəndin
Yaşıl ətəklərində,
Təbəssümlü gözləri
Doldu çiçəklərin də.
Yaralanmış bir qaçqın
Həzin-həzin oxudu.
Daşlara dəyə-dəyə,
Dizin-dizin oxudu:
Zalımmış ulu dağlar,
Yaylaqla dolu dağlar,
Dərddən dağlara qaçdım,
Kəsdilər yolu dağlar.
Sən bir ah çəkib dedin:
Yazıq yaman dərldir.
Deyəsən bir ölkə yox,
Bütün cahan dərldir.
Xoşbəxtlik bütöv olmur
On dörd gecəlik Ay tək.
Yox! O taledən gəlir
Təbərrikləşən pay tək.
Xoşbəxtlik bir ağacdır,
Budaqlarıysa əlvən.
Özünü bir budaqla
Xoşbəxt sanır hər insan.
Sözə bax! Yay axşamı
Kef çəkməkçin yox, insan
Dərddən qurtarmaq üçün
Dağlara qaçır, aman!

Yanğılı bayatılar
Göz yaşından yaranır.
Ürək xəzinəsinin
Daş-qaşından yaranır.
Hansının şəfəqləri
Aləmə yayılmayır,
O quru nəzmə dönür,
Bayatı sayılmayır.
Bəli! Daş duyğuları
Tərpətməyən bayatı,
Olur başdan-ayağa
Misraların boyatı!
Yanğılı bayatını
Ovcunda sıxsan insan,
Göz yaşı damcılayar
Misralarından, inan!
Dərdini göz yaşında
Əridəndə bir nəfər,
Göz yaşı o dərd üçün
Məlhəmə dönmür məgər?
İnsan, ağlayan insan
Yüngülləşib çağ olur.
Bir damla qabaran yaş
Arxasında dağ olur.
Göz yaşında həsrətin
Taxtı-tacı devrilir.
Qəriblik axa-axa
Doğma yurda çevrilir.

Yaş nəhəngdən nəhəngə
Dönür insan gözündə.
İstəsə bu cahanı
O əridər özündə.
İki damla yaş doldu
Sənin də gözlərinə.
Sanki nöqtələr qoydu
Yanıqlı sözlərinə.
Mən sənin gözlərinə
Baxdım heyrət içində.
Bilmədim gözlərimi
Dərin hikmət içində
Ecazla qamaşdıran
Gözlərinin yaşdır,
Yoxsa iki üzüyün
İki almas qaşdır.
Onda xəyalımıza
Hardan gələrdi, hardan,
Dövrən elə dönər ki,
Yar ayrı düşər yardan.
Biz də vüsala doğru
Üz tutduğumuz zaman,
Yolumuzu inadla
Hicran bağlayar, hicran.

4

Hər toy məclisinə də
Biz bir yerdə gedərdik.
Bəli! Heç yorulmazdıq,
Bir də, bir də gedərdik.

Dostlara, tanışlara
Məhrəm salam verərdik.
Həm bəyə, həm gəlinə
Biz də ənam verərdik.
Sanma məclisə gedən
Ənam verməyə gedir.
Yox! Kimi görünməyə,
Kimi görməyə gedir.
İnsan nədir? Dünyada
Dibi görünməz ümman!
Ona qiymət verməyə
Tələsmək olmaz, inan!
Axı ümman içində
İnci də var, daş da var.
Sularında yuyunan
Ayaq da var, baş da var.
Göz heyran-heyran baxsa
Neçə-neçə mələyə,
Yalnız birinin şəkli
Sığa bilər ürəyə.
Məclis süfrələrində
Nə istəsən olardı.
Naxışlı piyalələr
Şərbətlərlə dolardı.
Piyalələr üzlərə
Əlvan şəfəq çilərdi.
Hər şərbətdən bir gülün
Rayihəsi gələrdi.

Xəyallar süstləşəndə
Məst başların içində,
Şux gözəllər itəndə
Daş-qaşların içində,
Sanardım sən məclisdə
Bir ilahi çələngsən.
Elə bəzək-düzəksiz,
Qəşəngdən də qəşəngsən.
Meşşanlar arasında
Az yeyib, az içərdik.
Yalnız öz aramızda
Zarafata keçərdik.
Sən demə Təbriz üstü
Buludsuz ola-ola,
Kəhkəşanın yaxası
Ulduzla dola-dola,
Zarafat yağışında
Uşaqlaşırımsıq biz.
Yox! Yox! Yaxınlaşdıqca
Uzaqlaşırımsıq biz.
“Bağmeşə”^{*} yə gedəndə
Yalnız mən danışardım.
Getdikcə daha məhrəm,
Daha şən danışardım.
Sən məni dinləyərdin,
Susardı gül dodaqlar.
Başının üstə nəşə
Pıçıldardı yarpaqlar.

---

* Təbrizdə bağ adı.

Sanki sənin yerinə
Yarpaqlar danışardı.
Şəvələnmiş saçında
Şeh şəhə qarışardı.
Sanki bir dür sərgisi
Açılardı saçında.
Göyün gözü qalardı
Qeyri-adi tacında.
Saçında ətir dolu
Dür səfi parlayardı.
Mehriban əllərinə
Sanki göy qarlayardı.
Aydın parçalarına
Dönərdi ağ əllərin.
Nə sozarardı, nə də
Sönərdi ağ əllərin.
Səni yaxşı görməkçin
Ay üfüqdən qalxardı.
Sənə bulud içindən
Heyran-heyran baxardı.
Görərdi sən də dərin
Bir sükut içindəsen.
Ancaq nə duman, nə çən,
Nə bulud içindəsen.
Yox! Özün alışdıqca
Yerin günəşi kimi,
Ürəyin alovlanır
Məbəd atəşi kimi.
Günəşə çox baxanın
Gözləri kor olar, kor.
Bəli! Mat gilələri
Ya su alar, ya da tor.

Sən də günəşdin... Gecə
Yanırdın mavi donda.
Mənsə sənə baxmaqdan
Çəkinmirdim bir an da.
Gülüm! İnsan çatsa da,
Çatmasa da murada,
Hüsnü ürəkdən əvvəl,
Gözlər sevirdünyada.
Sən deyərdin nə zaman
Gözlərimi yumuram,
Xəyalın dalğalanan
Dənizinə cumuram.
Səyahət qayığımı
Cəsarətlə sürürəm.
Su altında qaya da,
Mirvari də görürəm.
Gülüm! Gözlər ya mavi,
Ya qonur, ya qaradır.
Kimə baxsa, könlündə
Odlu tufan yaradır.
Ancaq rəngində deyil
Nə hüsnü, nə şöhrəti.
Yox! Yaxşı görməkdədir
Gözlərin də qiyməti.
Baxışı təbəssümlü
Ala gözlər bacıdır.
Neçə mehriban səslə
Təranənin tacıdır.
Ancaq gözlər içində
Kiçik gözlər də olur.
Kor baxtının payından
İncik gözlər də olur.

Şikayət duyulsa da
İncik gözlərdə ancaq,
Böyük sevgi yaşayır
Kiçik gözlərdə ancaq.
Can alan dilrubalar
Az deyil yer üzündə.
Hayıf, cazibə yoxdur
Neçəsinin gözündə.
Gərək gözlər yaşıyla
Cazibə də bitirsin.
Əyilməyən başı da
Səcdəsinə gətirsin.
Yuxuma da girməzdi
Səndən sonra o tayda,
Dənizin sahilində
Sərinləşən bir yayda,
Bir tələbə qız mənə
Məktubla dil tökəcək.
Başım gözlərimin də
Bəlasını çəkəcək.
Nə var? Nə var? Bir ürək
Gözlərimə vurulmuş.
Mən yoldan laqeyd keçib
Ünvanıma burulmuş.
Haçan xəyal içində
Mən sükuta dönürdüm,
Yenə də sən günəşə,
Mən buluda dönürdüm.
Gülüm! Günəş buludla
Yazda yoldaş da olur.
Qərribə səslənsə də
Yaxın sirdaş da olur.

İkisi gül bitirir
Dünyada yaylaq-yaylaq.
Özlərinin əlləri
Bir gülə çatmır ancaq.
Sən demə biz dalsaq da
Uzun-uzun xəyala,
Uzanan əllərimiz
Çatmayacaq vüsala.
Sevgi bir qanadla yox,
İki qanadla uçur.
Ona görə həmişə
Qoşa muradla uçur.
Hansı sevgi desə ki
Yalnız bir qanadı var,
Demək yanğıyla dolu
Məhrəm bir fəryadı var.
Gülüm! Bəzən zirvəyə
Çaparaq gedən adam,
Uğurunu zəhmətdə
Taparaq gedən adam,
Ayağının altına
Baxmayıb bir kərə də.
Hansı bir məqamdasə
Düşüb qalır dərədə.
Biz döyüşə-döyüşə
Kamala dolanlarıq.
Biz yonca yeyə-yeyə
Məşrutə alanlarıq.
Yenə qatarımızı
Yaman sürətlə sürdük.
Yüz ilin işlərini
Yalnız bir ildə gördük.

Dedik kimsə sanmasın
Vətən yalnız torpaqdır.
Yox! Həm də özü boyda
Yaraşılıq növraqdır.
Mənim də söz meydanım
Nə boş, nə dardı, gülüm!
Nüfuzlar arasında
Nüfuzum vardı, gülüm!
Şöhrət siqlətli nüfuz
Birdən-birə yığılmır.
Nə günəşdən, nə aydan,
Nə ulduzdan sağılmır.
O millətin içində
Qram-qram yığılır.
Tonlara dönür... Ancaq
Bəzən birdən dağılır.
Kələklə gələn nüfuz
Küləklə gedir, inan.
Yoxluğuna bir an da
Acımayır bir insan.
Millətdən gələn nüfuz
Pillə-pillə ucalır.
Zamanın axarında
Nə qartır, nə qocalır.
Bəli! Sanma meydanı
Dardır nüfuzların da.
Təbiisi, sünisi
Vardır nüfuzların da.
Bil ki, təbii nüfuz
Millətin qiymətidir.
Süni nüfuz bir şəxsin
Böyüklük niyyətidir.

Hələ dağ olmamışdı
Mənim təpə nüfuzum.
Yox! Yox! Zirvələşirdi
Göyü öpə nüfuzum...

5

Sənin sənə bənzəyən
Bir bacın vardı, gülüm!
Sanki gözləri kömür,
Əlləri qardı, gülüm!
Sanki iki bölmüşdü
Bir almanı təbiət.
Hüsnü təkə sığmasa,
Qoşa doğar həqiqət.
Atan, anan o qızın
Hüsnünü duymuşdular.
Sevə-sevə adını
Hüsniyyə qoymuşdular.
Sanki ətdən, qandan yox,
Ruhdan yağrulmuşdu o.
Dünyanın şən çağında
Gümrah doğulmuşdu o.
Mən məsud Hüsniyyənin
Vüqarına heyrandım.
Uzun kirpiklərinin
Qatarına heyrandım.
Kirpiklər bir-birini
Səssiz də haylayırdı.
İki gözdən bir üzə
Təbəssüm paylayırdı.

Qızın içinin odu
Üzünə qarışırdı.
Sanki dodaqlarında
Sözlər də alışırdı.
Sanki al yanaqları
Qızılgül baxçasıydı.
Sanki dolu ürəyi
Arzular boxçasıydı.
O qəhqəhə çəkəndə
Şən səsi gurlayardı.
Ağzında iki düzüm
Mirvari parlayardı.
Ağzı mirvari dolu
Mücrüyə bənzəyərdi.
Danışanda dilini
İşıqla bəzəyərdi.
Sənə məhəbbət, ona
Hörmət bəsləyərdim mən.
Ancaq ikinizi də
Ərklə səsləyərdim mən.
Mənim bacım yox idi,
Onun isə qardaşı.
Mənə qardaş deyərdi
O xəyallar sirdaşı.
Mən duyardım Hüsniyyə
Mənimlə fəxr eləyir.
O sənə də, mənə də
Xoşbəxt ömür diləyir.
Bəlkə səndən də artıq
O qeydimə qalardı.
Sanki başımın üstə
Mələk qanad çalardı.

Səninçin qoruyurdu
Hər əsən yeldən məni.
Tufansız da ev yıxan
Fitnədən-feldən məni.
O nəzakət rəmziydi
İnsanlar arasında.
Hayıf qəzəblənirdi
Nadanlar arasında.
Qarşılıqlı olanda
Nəzakət yaxşı şeydir.
Bəs birtərəfli necə?
Sanki qırılmış neydir.
Kim deyir nəzakəti
Yalnız ədəb yaşadır?
Yox! Həm də üzü qarsan
Odlu qəzəb yaşadır.
Yoxsa qınasalar da
Bəzi həssaslar onu,
Elə ədəblə udar
Laqəyd təmaslar onu.
Dedilər sevdinin qız
Bacısıyla əkizdir.
Sənə yalnız biri yox,
İkisi də əzizdir.
Onları bir-birindən
Ayırmaq çox müşküldür.
Sanki bir gülüstandan
Dərilməmiş iki güldür.
Danış, sən Qüdsiyyəylə
Görüşəndə hər gecə,
Onu öz bacısından
Necə seçirsən, necə?

Dedim gülləri gecə
Çətrindən tanıyaram.
Qüdsiyyəni də dərhal
Ətrindən tanıyaram.

6

Nə fələyə baş əydik,
Nə də iqbala, gülüm!
Bilmirəm gözə gəldik,
Yoxsa zavala, gülüm!
Haradansa özüylə
Qorxu gətirsə külək,
Beş barmaq tez birləşib
Yumruğa dönsün gərək!
Maralın buynuzları
Yük olanda özünə,
Arasından işıq yox,
Kölgə düşər gözünə.
Harda bir ovçu görsə,
Yaş gözünü döyər o.
Öləndə yavaş deyil,
Birdən yerə dəyər o.
Gözələ də gözəllik
Yağı kəsilir, yağı.
Qıçlarına dolaşır
Arzularının bağı.
Qaçıb qurtara bilmir
Qəzanın əlindən o.
Nisgilli saz yaradır
Pərişan telindən o.

Döyüşdə nə yenilməz,
Nə də ki, əsməz qılinc.
Dağı parçalasa da
Qınını kəsməz qılinc.
Sevgimiz də qılıncdı,
Nə yenildi, nə əsdi.
Ancaq qaya yarmamış
Ülfətimizi kəsdi.
Aciz elə acizdir,
Zindan elə zindandır.
Dil nədir? Dustaqlara
Marş oxuyan tufandır.
Vay ondan ki, sir dolu
Ayrılıq zamanında,
Dil özü dustaq ola
Ağzın zindanında.
Sevginin qapısını
Bir də döyə bilməyə.
Sevdiyi dildarına
Bir söz deyə bilməyə.
Bəli! Dəhşətlə dolu
O payız axşamında,
Biz görüşə bilmədik
Ayrılıq məqamında.
Dirijor çubuğunu
Hər kəs götürə bilər.
Orkestrə başçılıq
Əlindən necə gələr?
Yox! Hər şeyi özünün
Səhmanına döndərər.
Orkestri bir misgər
Dükənina döndərər.

Dövlət başçıları da
Dirijoru andırır.
İş müşkülə düşəndə
Nə qanır, nə qandırır.
Zərin varsa, aşkarda
Zorun da olmalıdır.
Zorun varsa, gizləndə
Torun da olmalıdır.
Yoxsa özün de, necə
Qoruyarsan zərini?
Diri-diri soyarlar
Qəsbkarlar dərini.
Stalinin başına
Bir papaq qoydu Qəvam.
O tülkü, əjdahanı
Başdan çıxartdı tamam.
Özü aldadılan kəs
Bizi yaman aldatdı.
Həm də dünyadan kömək
Uman zaman aldatdı.
Yox! Aldatmadı. Bizi
Su qiymətinə satdı.
Bir dövlətin məhvinə
Dəhşətli imza atdı.
Yandırdığım ocağı
Qəvam söndürdü... Ancaq
Yerində soyumamış
Külü qaldı bir qalaq.
O külü qarışdırıb
Alovlu göz yaşına,
Aldadılmış bir millət
Sovurdu öz başına...

Atalar nə tapıbsa
Elə onu yeyibdir.
Qonşuya ümid olan
Şamsız qalar deyibdir.
Hətta dostluq özü də
Tünlükdə itə bilər.
Yerində həssaslıq yox,
Laqeydlik bitə bilər.
Bəli! İstərsə dəniz,
İstərsə dağ olsun dost,
Xeyirdə də, şərdə də
Özüyçün sağ olsun dost.
Dəhşətdir özgəsinin
Mehrinə arxalanmaq.
Sonra da haradasa
Qəfildən yaxalanmaq.
Bəli! İnsan özünə
Arxalanmasa əgər,
Başı buluda deyil,
Əlhəd daşına dəyər.
Palıd da alışıanda
Yaş parlayır közündə.
Şimşəksə qəhqəhəylə
Alışır göy üzündə.
O yanıb-yandırsa da
Nə tonqal, nə ocaqdır.
Şimşəkdən od umansa,
Möhtac deyil, axmaqdır.
Mən intizar içində
Sağa-sola boylanıb,
Bəli! Şübhəylə dolu
Necə yola boylanıb,

Haradansa bir kömək
Gözlədiyim anımda,
Gördüm yenə öz xalqım
Dayanmışdır yanımda.
Eh, doğma dura-dura
Özgədən kömək olmaz.
Olsa da sinəsində
Bir yanan ürək olmaz.
Doğma elə doğmadır,
Özgə elə özgədir.
Özgənin köməyi də
Qətiyyət yox, bəlkədir.
Demə özgə özü də
Bir kömək dilər, gülüm!
Yox! Özgə özü doğub,
Özü də bələr, gülüm!
Ataların sözləri
Nə itib, nə batıbdır.
“Qonşuya ümid olan
Gecə şamsız yatıbdır.”
Ağıldan zəngin sərvət
Yoxdur dünya üzündə.
Vay ondan o bəlaya
Dönə insan gözündə.
ABŞ təyyarələri
Göydə sədikcə səkdi.
Günəşin üzünə də
Dəmir pərdələr çəkdi.
Bəli! Güllələr yeri
Döyəcədi dolu tək.
Biz də sevincimizi
İtirdik yol pulu tək.

Gündüz insanlar neçə
Müşkülə saldı açar.
Gecə doğma Təbrizi
Naçar tərək etdi, naçar.
Şəhərə baxa-baxa
Kimsə bayatı dedi.
Sanki təlaş içində
Öz ürəyini yedi.
Təbriz Ay, yollar halə,
Bəs nə deyir bu nalə?
Bir yanı köçüb gedir,
Bir yanı bilmir hələ.
Bu boyda dünya susdu
O həycanlı xətdə.
Odlu harayımıza
Çatmadı bir nəfər də.
Topların qəhqəhəsi
Tənə qəşsinə döndü.
Günəşə azadlığın
Qanlı nəşinə döndü.
Ayrıldıq... Biz Təbrizdə
Dolandıqsa da qoşa,
Sən Təbrizdə, mən isə
Bakıda dolduq yaşa.

7

Yazırsan “səndə oldu
Ayrılığın günahı.
Axı niyə döyüşdə
Yerə qoydun silahı?

Həddən artıq coşanda
Arzu deyilən ümman,
Doğma sahillərini
Söküb-dağıdır, inan.
Bizim arzumuz isə
Nə çeşmə oldu, nə göl.
Elə buxarlandı ki,
Nə ev yaradı, nə çöl.
Sən kimə, nəyə görə
Məni həsrətə saldın?
Özünü bir ömürlük
Yaxın qürbətə saldın?
Neçə-neçə paltarım
Dağılsa da əynimdə,
Həmişə həsrət yükü
Daşımışam çiyimdə”.
Sanma mən siyasətdə
Dəyməmiş kaldanmışam.
Yox! Ömrümdə ilk dəfə,
Son dəfə aldanmışam.
Bilməmişəm hər şeyi
Silah həll edir, silah!
Silahda yaşar bu gün,
Silahdan doğar sabah...
Məktubuna kinayə
Səpilsə də gözündən,
İnan, bircə dəfə də
İncimərəm sözündən.

Özümdən inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.
Gözümdən inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Diləkdən inciyərəm,
Mələkdən inciyərəm,
Fələkdən inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Qiyətdən inciyərəm,
Şöhrətdən inciyərəm,
Millətdən inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Xəyaldan inciyərəm,
İqbaldan inciyərəm,
Vüsaldan inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Qürurdan inciyərəm,
Büllurdan inciyərəm,
Uğurdan inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Qələmdən inciyərəm,
Məhrəmdən inciyərəm,
Aləmdən inciyərəm,
Mən səndən incimərəm.

Gül arzular içində
Arzum qönçə kimi ydi.
Zaman sirlə dolsa da
Bəyaz gecə kimi ydi.
Bilinmirdi ölkədə
Gecədir, yoxsa səhər.
Tamamlanmış, ya hələ
Yarımcıq qalmış əsər?
Kiminin toyundakı
Plovun zəfəranı,
Kiminin gül üzünə
Çökür hicran zamanı.
Bəli! Çox təzadlıdır
Bu həyatın mənası.
Kiminin əllərində
Saralan toy xınası,
Kiminin gözlərinin
Ağlarında saralır.
Həsərin yanğı dolu
Çağlarında saralır.
Toy şamı bəzisinin
Səbri üstə alışı.
Bəzisinin ot basmış
Qəbri üstə alışı.
Sevgidə vəfa şamı
Alışdıran bir aşiq,
Tarixdə dönüb olur
Əbədi yanan işiq!

O dəhşətli gecədə
Neçə-neçə qəhrəman,
Mübarizdən mübariz,
Mehribandan mehriban,
Toy şamı tamam yanıb
Qurtarmamışkən hələ,
Yarımı evdə qoyub
Özünü atdı çölə.
Gələcəyin xətrinə
Yurdundan uzaqlaşdı.
Sərhəddə yetişməmiş,
Həsərlə qucaqlaşdı.
Mindiyimiz qayığı
Elə aşırtdı tufan,
Sahilə yan almağa
Nə vaxt qaldı, nə imkan.
Uzaqdan bu səhnəyə
Laqeyd baxdı “dostlar” da.
Yox! Yox! Niyə gizlədim,
Dönük çıxdı “dostlar” da.
Kim deyir yer üzündə
Hər şey varis deyildir?
Ancaq hayıf ki hər şey
Tamam xalis deyildir.
Yer üzündə hər şeydə
Bir şeydən nişan vardır.
Bəli! Yamanda yaxşı,
Yaxşıda yaman vardır.
Elə dost var, düşməndən
Hiyləgər, tamahkardır.
Elə düşmən var, dostdan
Xeyirxah, fədakardır.

Yaxşı ki boğulmadıq
Ümmanın içində biz.
Yox! Yox! Çayıb qalmadıq
Tufanın içində biz.
Gülüm! Olan olubdur,
Keçən keçibdir daha.
Zaman taleyimizi
Ölçüb-biçibdir daha.
Neçə sevgi dastanı
Yaşayır bu dünyada.
Əsrləri özüylə
Daşır bu dünyada.
Nakamlar olmasaydı
Doğulduğu ölkədə,
Dastanları əbədi
Yaşamazdı bəlkə də.
Füzulinin Leylisi
Tabe olub əyyama,
Ya xoşla, ya da zorla
Getdi İbni Salama.
Ancaq o başqasına
Getməyə də bilərdi.
Nə çox intihar edən!
O da elə ölərdi.
Tərcümeyi-halına
Ağlatsa da əyyamı,
Daha şərək etməzdi
Üçüncü bir adamı.
Qəribədir, Leyliyçin
Göz yaşı tökdü sənət.
Sədaqəti önündə
Hətta diz çökdü sənət.

Bəli! Yaman bütləşdi
Gözlərdə ərəb qızı.
Vəfa rəmzinə döndü
Sözlərdə ərəb qızı.
İbn Salam öləndə
Matəm saxladı Məcnun.
Qeyrətindən gizlində
Zar-zar ağladı Məcnun.
Ürəyinə mərhəmət
İşığı gəldi guya.
Aşıqın rəqibinə
Yazığı gəldi guya.
Kim deyir onda Məcnun
Şüurunun itirdi?
Ancaq mənim gözümdə
Qürurunu itirdi.
Xosrov Şirini sevdi,
Şirin isə Xosrovu.
İki ürəyi sardı
Bir sevginin alovu.
Ancaq arada vüsal
Uzandıqca uzandı.
Dözüm özü vüsaldan
Usandıqca usandı.
Xosrov əvvəl Məryəmi,
Sonra Şəkəri aldı.
Bəli! Bir kef xətrinə
İki dilbəri aldı.
Daha sonra Şirini
Tora saldı balıq tək.
Yox! Yox! Şirinin özü
Təslim oldu qayıq tək.

Şirinin dözümlünü
Vəfa saymadım, inan.
Uzun sevgi yolunda
Cəfa saymadım, inan.
Bəs onda Şirin nədir?
İradəsiz bir mələk!
Suyuyumşağı dağdan
Dərəyə atar külək.
Xosrovu yaralayan
Xəncəri alsa da o,
Xosrov vurulan yerdən
Döşünə çalsa da o,
Üzü qoylu düşsə də
Xosrovun nəşi üstdə,
Qətiyyət xəcalətdən
Qızardı döşü üstdə.
Nizamiyə bir heykəl
Ucaltsam da sözümdən,
Vüqarını itirmiş
Şirin düşdü gözümdən.
Yaxşı ki, nə mən Xosrov,
Nə sən Şirinsən, gülüm!
Sən mənə şirinlərdən
Daha şirinsən, gülüm!
Sən yamaq götürmədin
Nadir naxışlı cam tək.
Ömrünün sonunadək
Alışb-yandın şam tək.
Qoymadın bir anlıq da
Sevgi alovun sönmə.
Yox! Bütün işığını
Mənə həsr etdin, mənə.

Ancaq səni bir kimsə
Yada salmadı, gülüm!
Naməlum ünvanını
Gəzən olmadı, gülüm!
Unuduldu gözəllik
Yaraşığı türk qızı.
Ömründə yalnız bircə
Yar aşiqi türk qızı.
Əfsanə dolu şərqin
Gecəsi yox, gündüzü!
Həmişə kölgəsindən
İşığı çox gündüzü!
Hayıf asimansa da
Füzulinin sənəti,
Orda günəşləşməyib
Türk qızının surəti.
Füzuli gedib... Könlü
Gileylə dolu gedib.
Ancaq yaxşı ki hələ
O, üzüsulu gedib.
Gözlərilə görməyib
Sevgidə məğmunları.
Bir tayda Leyliləri,
Bir tayda Məcnunları...
Yoxsa hər Leyli haqda,
Yoxsa hər Məcnun haqda
Hicran dolu bir dastan
Yazmalıydı bu çağda.
Nə yaxşı mən varmışam,
Yaşla dolsa da gözüm,
Sənin mərd surətini
Özüm yaratdım, özüm.

Füzuli harda yazdı?
Öz sakit ünvanında.
Mən harda yazdım? Odlu
Döyüşlər meydanında.
Füzulinin başına
Daş yağdırdısa fələk,
Mənim başıma yalnız
Şimşək ələdi, şimşək...
Unutma, insan ömrü
Daim bahar deyildir.
Təzad dolu həyatın
Yolu hamar deyildir.
İnsanın qarşısına
Dağ da çıxır, dərə də.
Sən eyni qayğıyla get
Xeyirə də, şərə də.
Sən harada olsan da
Həssas duyğulu gülsən.
Hamıdan əvvəl ağla,
Hamıdan sonra gül sən!

Gülüm! Güləndə sən gül
Əzizi gələnin kimi,
Ağlayanda sən ağla
Əzizi ölənin kimi.

Sən mənim olmayıbsan,
Mənsə sənənin olmuşam.
Körpə məhəbbətimlə
Kamil yaşa dolmuşam.

İnsan dönsə də yelə,
Düşsə də çöldən-çölə,
Qaytara bilməyibdir
Keçmişə dala hələ.

Gülüm! Nə çoxdur sabah,
Biri süst, biri gümrah...
Bizi sonsuz həsrətdən
Allah saxlasın, allah!

Biz “dumanlı Təbriz”i
Günəşli Təbriz etdik.
Qaşqabaqlı şəhəri
Nəğməli dəniz etdik.

Göydə ay parlarsa da
Bir zərli əlcək kimi,
Üstdə bulud süzülür
Bir nimdaş pencək kimi.

Bahar gələndə bağ da
Qalmır nəğməyə möhtac.
Bir yaşıl orkestrdir
Hər yarpaq dolu ağac.

Yarpaqlar səhər-axşam
Zümrüd nəğmə oxuyur.
Gah bir nəfəsə, gah da
Kəlmə-kəlmə oxuyur.
Səndən başqa nə arxam,
Nə də pənahım yoxdur.
Özün yaxşı bilirsən,
Mənim günahım yoxdur.

Sanma mən dəhşət dolu
Döyüsdən əkilmişəm.
Yox! Odda yanmamaqçm
Kənara çəkilmişəm.
Əgər günahım varsa,
Zilə çəkmə kaman tək.
Yox! Yox! İsti şəfqəti
Soyumayan insan tək
Sən nə qına, nə danla,
Nə də qarğışla məni.
Səninlə keçirtdiyim
Vaxta bağışla məni.
Həyat şam-şam alışdı,
Çəsmə-çəsmə qaynadı...
Kimsə odu söndürüb,
Külü ilə oynadı...
Biz necə? Yürüslərə
Vurğun atlarımızı,
Oylağından ayrılmış
Yorğun atlarımızı
Anbaan uzaqlaşan
Keçmişə çapırıq biz.
İndi xatirələrdən
Təsəlli tapırıq biz.
İnsan başdan-ayağa
Dönsə də göz yaşına,
Neçə-neçə çayı da
Toplasa öz başına,
Xəyalından həsrəti
Yuyub apara bilməz.
Ürəyindən ağrını
Çəkib qopara bilməz.

Hər misran danışdıqca
Yanıqlı kaman kimi,
Yaramı sızıldadır
Yağa su daman kimi.
Durduğum yer haradır?
Yenə doğma el yolu.
İndi hər gözüm seldir,
Hər yanağım sel yolu,
Mən ki zəngin dünyada
Hər şeyə göz yummuşam.
Kimsədən nə mərhəmət,
Nə səxavət ummuşam.
Bir yol da deməmişəm
Baxça mənim, bar mənim.
Demişəm yalnız sənə
Ehtiyacım var mənim.
Qıtlıqda yaşasaq da
Biz ac qalmayacaqdıq.
Nə dost, nə düşməne
Möhtac olmayacaqdıq.
Dünya nədir? Bir parça
Zəhmət ətirli çörək!
Hara getsəydik, onu
Biz tapacaqdıq, mələk!
Ancaq Vətən çörəyi
Daha da dadlı olur.
Özü soyusa, yenə
Hünəri odlu olur.
Hayıf əlimdən çıxdı
O da məhəbbətim tək.
Ürəkdə dəyanətim,
Sözdə bərəkətim tək.

Yazırsan eşitsə də
Nadanlar sözlərimi,
Neçəsi oğurlamaq
İstədi gözlərimi.
Sənin şeirlərini
Əzbər deyən dodaqlar,
Daha qönçə yox, sarı
Yarpaq geyən dodaqlar,
Özgə dodaqlarına
Zorla necə yapışar?
Busəylə islansa da,
Həsərət ilə alışar.
O həsrət səninkidir,
Donub dodaqlarımda.
Sənin mikrobüstünü
Yonub dodaqlarımda.
İnsan ilk sevgisini
İtirə ünvan kimi,
Haçansa yenə ora
Gələcək mehman kimi.
O ikinci sevgini
Əzizləsə də dür tək,
Birinci sevgini də
Gizli saxlayır sir tək.
Yox! Yox! İkinci dəfə
Sevmək nədir? Xəyanət!
Mənə bu faciəni
Rəva görməz təbiət”.

Gör necə xam xəyala
Düşüb oğrubaşılar.
Axı niyə bilməyib
Naşılardan naşılar,
Önlərinə mən daş yox,
Qaya dığırlandıam.
Sənin əkiz gözünü
Çoxdan oğurlandıam.
Bu mənim həm ilk, həm son
Oğurluğumdur, gülüm!
Ancaq bəlkə ən böyük
Uğurluğumdur, gülüm!
Mən sənin gözlərini
Gözlərimdə gizlətdim.
Nə kimsəyə göstərdim,
Nə kimsəyə izlətdim.
Yox! Mənim gözlərimə
Baxanların özləri,
Gözlərimdə gördülər
Mənə əziz gözləri.
Bəli! Sənin gözlərin
Yandıqca ülkər-ülkər,
Mənim oğurluğumu
Faş etdi şəhər-şəhər...
Gülüm! Sən bir yuxunu
Neçə yerə yozursan,
Adi mürəkkəblə yox,
Göz yaşıyla yazırsan:

Adına bağ salmışam,
Sənsiz gəzə bilmirəm.
Yox! Tamarzı qalmışam,
Bağı süzə bilmirəm.

Bir zaman mən də məndim,
Gör hardan hara endim.
Qırıldı gərdənbəndim,
Bir də düzə bilmirəm.

Biganəyəm hər şeyə,
Niyə ayrıldıq, niyə?
Güldən ayrılar deyə,
Bir gül üzə bilmirəm.

Qürbətdə neynəyirsən?
Dodaqımı çeynəyirsən?
Bəlkə də göynəyirsən,
Mənsə sezə bilmirəm.

Düşsəm də möhnətə mən,
Dözürəm zillətə mən,
Amansız həsrətə mən
Daha dözə bilmirəm.

Bir əjdahadır həsrət,
Nə dil bilir, nə mürvət.
Başı titrəyir, fəqət
Mənsə əzə bilmirəm.

Sənin ağlamağından
Qorxmuram gülüm, inan!
Dəryanın sinəsini
Döyəcəyəndə tufan,
Hönkür-hönkür ucadan
Ağlamırmı dərya da?
Qorxuram ağlamağa
Öyrəşsən dünyada.
Onda səni göz yaşın
Əridər... Yaşdan sağın!
Yox! Yox! Səni əritysə
Yanğın əritysən, yanğın!
Göz yaşını elə-belə
Axıb-getsə nə kədər?
O soldura-soldura
Gül üzünü xəzəl edər...
Demirəm sən əriyib
Damla-damla muma dön!
Deyirəm yolumuzu
İşıqladan şama dön!
İnsan su sorayla
Bulaq başına gəlsə,
Sonra su kənarında
Susuzluğundan ölsə,
Dəhşətdir! Faciəsi
Yerə-göyə sığışmaz.
Bəli! Dərdi ürəyə,
Səsi neyə sığışmaz!

Sanma xalqın tarixi
Göy qurşağı kimidir.
Yox! Mirvariylə dolu
Boyunbağı kimidir.
Əgər boyunbağıdan
Qoparsa bir mirvari,
Qırılıb dağılmazmı
Mirvarilər qatarı?
Mənim də səadətim
Bir il oldu tarixdə.
O döyüşə-döyüşə
Yaşa doldu tarixdə.
Tarixdən bir il qopsa
Dəyərli mirvari tək,
Bütün illər dağılar
Karvanın qatarı tək.
Sonra boş qalan yeri
Kim doldura bilər, kim?
Üstündən illik körpü
Kim saldıra bilər, kim?
Məktubda dönə-dönə
Məni sınama, gülüm!
Soyuqqanlı olmaqda
Məni qınama, gülüm!
Dünyada neçə-neçə
Ürəklə yaşayan var.
Bəli! Hər ürəyində
Bir sifət daşıyan var.
Təbiətdə hakim yox,
Hələ şahid olandan,
Ünsiyyətdə usta yox,
Hələ şagird olandan

Səmimi ürəyimi
Dilimdən asmışam mən.
Ürəyimdə nə varsa,
Dilimdədir, inan, sən.
Vay ondan səni bütöv
Böyütsə də təbiət,
Könlündə yalan ola,
Dilindəsə həqiqət.
Yaxşı ki, mənim könlüm
Həqiqətdən yoğrulub.
Yaxşı ki, mənim dilim
Qətiyyətdən yoğrulub.
Bəli! Könlüm nə desə,
Dilim də onu deyir.
Dəyişməz həqiqətin
Mötəbər donu deyir.
Sən yazırsan hüsnünü
Necə qopardı zaman.
Bir kimsə bilmədi ki
Hara apardı zaman.
Gülüm! Mən də hüsnümü
Qurban verdim şeirimə.
Görkəmə bürünüb
Tamam girdim şeirimə.
Doğrudur, mən həyatda
Çox şeydən narazıyam.
Ancaq uşaq çağımdan
Öz zövqümdən razıyam.
Mən deyə bilməsəm də
Şairliyim necədir,
Zövqüm həssasdan həssas,
İncədən də incədir.

O tək məsləhətçi yox,
Həm də dost olub mənə.
Özüm yaşa dolsam da,
O gənc qalıbdır yenə.
Hər şeirim öz zövqümlə
Ucalmış bir saraydır.
Tufanlarla döyüşdə
Qocalmış bir saraydır.
Bir naşının əliylə
Qoparılsa bir sözü,
O nizamlı sarayın
Özü uçular, özü.
Gülüm! Mənim nə atam,
Nə anam şair olub.
İki Savalan gülü
Tez açılıb, tez solub.
Mən ata ocağında
Küldən parlayan odam!
Gah taram, gah kamanam,
Gah tütəyəm, gah udam!
Gərək nəğmə yazdığım
Dəftərimin varağı
Zaman-zaman gəzsə də
Neçə-neçə torpağı,
Saralması, solması
Dəftər varağı kimi,
Həmişə təzə qalsın
Dəfnə yarpağı kimi.
Sanma ki, mayasına
Su deyil, dür qatdığım,
Gah döyüşdə, gah dakı
Dinlikdə yaratdığım

Sənətim özü boyda
Bir aşkar xəzinədir.
Hələ kəşf olunmamış
Bir gizli dəfinədir.
Mən elə şairəm ki
Qanım atəşlə dolu!
Soyuqqanlı olarmı
Odlar yurdunun oğlu?
Ay mənim bir qayğıya
Möhtac ilk məhəbbətim!
Səni heç qorxutmasın
Laqeyd təbiətim.
Mən özümə laqeyd
Olmuşam bu dünyada.
Sənsiz sanki sikkəsiz
Pulmuşam bu dünyada.
Sən gündüz də mənimlə,
Gecə də mənimləsən.
Bəli! Evdə mənimlə,
Küçədə mənimləsən.
Görüşsək həsrət dolu
Yanğımı da görərsən.
Mehriban ünsiyyətli
Qayğımı da görərsən.
Bir ölkənin bağında
Sən güldün, mən yarpağın.
Qarşısını kəsmişdim
Səni döyən sazağın.
Mən gündüz də, gecə də
Vətəni düşünəndə,
Gözlərimin içində
Bitəni düşünəndə,

Arzular karvan oldu,
Ehtiras isə sarban.
O məni kor-koranə
Dağ-daşa cırpan zaman,
Səbrimi yüyən etdim
Tələsən həyatıma.
Səbatlı dağlar özü
Mat qaldı səbatıma.
Ürəyim arzuların
Bələyi oldu, gülüm!
Arzular nə saraldı,
Nə də ki soldu, gülüm!
Ancaq yaşa dolsa da
Körpə qaldı bələkdə.
Laylalarını mən yox,
Zaman çaldı bələkdə...
Mən füsunkar yurdumun
Hüsnünü səhnə-səhnə,
Öz iri gözlərimə
Köçürtdüm dönə-dönə...
Bəs sonra? O səhnələr
Döndülər göz yaşına.
Səpildilər qürbətini
Torpağına, daşına...
Yalnız öz Vətəninə
İnsan qərib olmayır.
Ancaq sanma insana
Qürbət nəsbil olmayır.
İnsan bilir hicran da
Qəddardır zülüm kimi.
Qaşla göz arasında
Yaşayır ölüm kimi...

Ocaq alov olsa da,
Alov ocaq deyildir.
Torpaq Vətən olsa da,
Vətən torpaq deyildir.
Dünyada gözəl-gözəl
Torpaqlar var! Cənnətdir.
Lakin sakinə Vətən,
Qəribəsə qürbətdir.
Bəli! Biz hicranla da
Döyüşə girdik... Ancaq
Qazancımız nə oldu?
Göy qədər təmiz əxlaq!
Ayrılığın nəfəsi
Toxunsa da əxlaqa,
O yenə paklığıyla
Timsal olar bulağa!
Əxlaq çapalasa da
Neçə əzab içində,
Gərək ləkələnməsin
Bircə çirkab içində.
Dağları öz yerindən
Qoparsa da qüdrəti,
Əxlaqla ölçülür
İnsanların şöhrəti.
İlk sevgi! Keçib-gedən
Şimşəyə də dönər o.
Bir dama dayaq olan
Dirəyə də dönər o.
Allah qadirdir! Elə
Məhsuldar varlıq hanı?
Kim bilir nə qədərdir
Məhsullarının sanı?

Ömrü əvvəl o verir
Bəşərə nəsil-nəsil.
Sonrasa dağlar ömrü
Uzadır fəsil-fəsil...
İstəsəm ki şeirimlə
Bir az havalanam mən,
Sanıram ki sənətdə
Kiçik Savalanam mən.
Saçım zirvə qarının
Bəyaz saçqlarıdır.
Gözlərim yaşıl düşün
Büllur bulaqlarıdır.
Dağlar ömrü uzun
Dursa da ayaq üstə,
Bir-birinə söykənir
Bölünmüş torpaq üstə.
Mən o dağa heyranam
Buludu dalğalanır.
Başqa dağa yox, ancaq
Özünə arxalanır.

8

Gülüm! Gah qayğısıyla
Ülfət məhəbbət olar,
Gah da cazibəsiylə
Məhəbbət ülfət olar.
Ülfət-qayğı duymayan
Dövrən nə qəribədir.
Sevqi-vəfa bilməyən
İnsan nə qəribədir.

O mehriban bir səsə
Tamarzı qala-qala,
Gözlərində bir qızın
Şux əksi ola-ola,
Qulaqlarında gəzən
Şən səsi də unudur.
Gözlərindən asılan
Şux əksi də unudur.
Mən mənzillər görmüşəm
Nə dövlət var, nə növraq.
Mənzili bir gözəlin
Şekli bəzəyir ancaq.
Mən sənənin şəklini də
Götürə bilmədim, yox!
Özümlə bir mənzilə
Yetirə bilmədim, yox!
Bəlkə məhrəm şəklini
Başımın üstə vuram.
Hər gün sənənin yerini
Sənənin özündən soram.
Sənsiz evimə sənənin
Şəklini yaraşıq ola!
Qara saçın gözümdə
Qara sarmaşığı ola!
Xəyalımda saçını
Boynuma dolayım mən.
Heç öpə bilmədiyim
Saçını yalayım mən.
Bəli! Mənim təmasım
Nə işvədir, nə nazdır.
Təbriz ətirli saçını
Nə qədər öpsəm azdır.

Nə istərəm? Sarmaşıq
Saçınla boğulum mən.
Sonra da xatirəndə
Təzədən doğulum mən.
Yadımdadır, bir dəfə
Günbatan çağında biz,
Yanaşı dolaşırdıq
“Gülüstan” bağında biz.
Sanki bağa gələnlər
İki göz də taxırdı.
Sonra bizə dörd gözlə
Heyran-heyran baxırdı.
Mən dik başımı bir az
Dik çiyininə əyirdim.
Sırğasız qulağına
Pıçıltıyla deyirdim:
Birdən o heyranlardan
Səni tanıyan olar.
Mənimlə gəzdiyini
Dilə-ağıza salar.
O zaman sən özünü
Mənə yapışdırırdın.
Sanki sən kimlərisə
Odsuz alışıdırırdın.
Qeybəti neçə düzüm
Kırpiyinlə döyürdün.
Hamı eşitsin deyə
Ötkəm-ötkəm deyirdin:

Mən sevirəmsə səni,
Öz işimdir, kimə nə?
Sən sevirəmsə məni,
Öz işimdir, kimə nə?

Mən səni tanıramsa,
Bir arxa sanıramsa,
Hər yanda anıramsa,
Öz işimdir, kimə nə?

Sənsiz qalmıramsam mən,
Rahat olmuramsam mən,
Yuxu almıramsam mən,
Öz işimdir, kimə nə?

Görüşə gəlirəmsə,
Danışıb-gülürəmsə,
Yolunda ölürəmsə,
Öz işimdir, kimə nə?

Gülüm! Məni hər zaman
Səninlə görse cahən,
Nə daldalan, nə utan,
Öz işimdir, kimə nə?

Hələ bağ yox, ləksəm də,
Daş üstə gül əksəm də,
Sevgimi car çəksəm də,
Öz işimdir, kimə nə?

Mən deyə bilməyirəm
Səni necə sevirəm.
Qorxuram hisslərimi
Alovlara çevirəm.
İkimiz də alovlar
İçində külə dönək.
Sonra da ağızlarda
Nağıllı dilə dönək.
Başını köksümə qoy,
Ürəyimi dinlə sən.
Nələrisə dilimlə
Deyə bilməyirəm mən.
Heç nədən çəkinmədən
Ürəyim deyir sənə.
Üstəlik sədaqətlə
Başını əyir sənə.
Yadımdadır kimdənsə
İnciyəndə ülfətdə,
Gözlərimdən düşərdi
Ən müqəddəs nemət də.
Sonra yenə səninlə
Görüşə çıxardım mən.
Xəyalımda kimləsə
Döyüşə çıxardım mən.
Gül nəfəsli bağda da
Hiddətdən alışardım.
Bağa baxıb içimdə
Sakitcə danışardım.
Əllərimlə güllərə
Asta sığal çəkərdim.
Muncuq-muncuq şəhləri
Otlar üstə tökərdim.

Özümü sabahın da
Döyüşçüsü sanardım.
Öndə məni gözləyən
Sınaqları anardım.
Daş sükut Səhənddən də
Ağır gələrdi sənə.
Dözməzdin! Məhrəm-məhrəm
Pıçıldayardın mənə:
Gözlərini mənə dik,
Gözlərinə möhtacam.
Sözlərini mənə de,
Sözlərinə möhtacam.
Əllərini mənə ver,
Əllərinə möhtacam.
İllərini mənə qıy,
İllərinə möhtacam.
Sən deyirsən ürəyim
Odludur, alovludur.
Bəs nə üçün mənimlə
Təmasın qrovludur?
Neynəyirəm ürəyin
Odlu-alovla dolsun?
Təki ürəyin soyuq,
Təmasın isti olsun!
İsti təmas arada
Soyuğu da devirər,
Qrov düşmüş ürəyi
Günəşə də çevirər...
Gülüm! Yalnız bu zaman
Mən özümə gələrdim.
Səninlə şirin-şirin
Danışardım, gülərdim.

Bizim dik sinəmizdə
Alovlananda ürək,
Haradasa arabir
Şimşək çaxardı, şimşək.
Sanki göy əllərində
Kibrit alışdırardı.
Bəzən çılğın, bəzən də
Sakit alışdırardı.
İstəyirdi görsün ki
Nə var, nə yoxdur yerdə.
Kibrit sönüb ketdimi,
Bir də yanırdı, bir də...
Xatirəylə yüklənən
İllər də bir qatardır.
Ancaq uzanan yolu
Nə geniş, nə hamardır.
O ürəyin önündə
Keçir... Ürəksə dinmir.
Bəli! Yerində durur,
Keçən qatara minmir.
Ömrünün ili üstə
İl gəlsə də saymayır.
Yorulmuş qocalığı
Yaxınına qoymayır.
Sənsizliyin yandırır
Yaxdıqca ürəyimi,
Hər şeirim dösünə
Taxdıqca ürəyimi,

İstədim ki ağlayım
Təkbaşına, əzizim!
Gözüm də həsrət qaldı
Göz yaşına, əzizim!
Yox! Ağlaya bilmədim
Mən tamam dola-dola.
Nə təhər ağlayaydım
De, sən sağ ola-ola?
Bəli! Qaldıq mən sənə,
Gözüm də yaşa həsrət.
Ancaq daim qürurla
Yaşadı qoşa həsrət.
Mən əzazil zamanın
Ağrılarını uddum.
Tufan içində sanki
Özüm bir yanar oddum.
Sən demə əsil məlhəm
Dərman yox, məhəbbətmiş.
Həsrət də özü boyda
Yanğılı şeiriyyətmiş!
Müqtədir məhəbbətə
Məlhəm demək də azdır.
Yox! Məhəbbət nəfəsi
Şəfayla dolu yazdır!
Sanma elə bu tay da
Vətəndir! Nə qərıblıq?
Nəbzi duymayanlara
Yaraşmayır təbiblik.

Bəzən öz evində də
Qəribə dönür insan.
Bir soyuq səs canında
Tufan qoparır, tufan...
Düzü kimsə qəribə
Gözəl qız da verməyir.
Yanğısı sönsün deyə
Qışda buz da verməyir.
Qəribə qürbətdə də
Mahalıyla yaşayır.
Sevdiyi dilbərinin
Xəyalıyla yaşayır.
Dağın dibindən dağa
Baxsan da səhər-axşam,
Dağın əzəmətini
Görə bilməzsən tamam.
Gərək dağa bir qədər
Uzaqdan baxasan sən.
Pillə-pillə ətəkdən
Zirvəyə qalxasan sən.
Vətənin ülviyyəti
Bürünərsə də çənə,
Həsretin o tayından
Aydın görünər yenə.
Səni qürbət udanda
Bir özgə mühit kimi,
Səni özünə çəkər
Vətənin maqnit kimi.

Bir qartal idim... Məni
Zirvədən endirdilər.
Məni nə anladılar,
Nə də ki dindirdilər.
Yox! Yox! Təlaşa dönüb
Ürəyimə doldular.
Daha uçmayım deyə
Qanadımı yoldular.
Dünyada başsız külək,
Cilovsuz xəyal uçar.
Ancaq kim deyə bilər
Qanadsız qartal uçar?
Mən gözlədim ki bəlkə
Təzə qanad bitirəm.
Özümü bəlkə bir də
O zirvəyə yetirəm.
Qanad mümkün olmadı,
İnam bitirdim, inam.
İnamla o zirvəyə
Ucaldım səhər-axşam.
Gördüm nəhəng olsa da
Öz himmətilə qürbət,
Yenə də cılızlaşır
Öz minnətilə qürbət.
Vətən isə başqadır,
Övladçın xəyal eylər.
Dünyada nəyi varsa,
Övlada halal eylər.
Övladın ayağına
Qürbətdə bir daş dəyər.
Dünyanın o başında
Vətən min yol can deyər.

Qurban olum Vətənin
Doğma əzəmətinə.
Nadir qüdsiyyətinə,
Sonsuz bərəkətinə.
Minnətdaram Vətənin
Məhəbbətinə də mən,
Sədaqətinə də mən,
Səxavətinə də mən.

9

Sanma mən səadətlə
Yenə də şənəm, gülüm!
Yox! Gərək həqiqətlə
Bir daha dinəm, gülüm!

Mən xan da gördüm, şah da,
Qıy da eşitdim, ah da,
Gah ətkdə gül, gah da
Zirvədə çənəm, gülüm!

Yadımdadır bacın da,
Şirin idi acın da...
Sənin qara saçında
Mən ağ-ağ dənəm, gülüm!

Həsərət nədir? Uçurum!
Onu necə uçurum?
Körpüləşsin uğurum,
Büstləşsin binəm, gülüm!

Həsərət tamam əzabdır,
Həzin dinən rübabdır...
Yaddaş dolu kitabdır
Qabaran sinəm, gülüm!

Dövrəmdə yüz mehriban,
Dil doğma, göz mehriban...
Mən ancaq öz mehriban
Yurdumda mənəm, gülüm!

Dünya görmüş atalar
Nə oldular? Əqidə!
Nə dedilər? Ehtiyat
Yaraşıqdır igidə.
Sonra kimsə, hardasa
Döndü bir fədakara,
Dedi təvazökarlıq
Zinətdir sənətkara.
Birinə nə istəsə
Verdilər ana-ana.
Birini haradasa
Qoydular yana-yana.
Mən də təvazökarlıq
Yolunda qələm çaldım.
Bəs ağır zəhmətimə
Nə verdilər? Nə aldım?
Heç nə! Tozlanıb getdi
Yeldə təvazökarlıq.
Yox! Sən demə qıfılmış
Dildə təvazökarlıq.
Təvazökar! Göylərə
Qaldırsa xalqını o,
Dili açılmır ala
Öz halal haqqını o.

Bəli! Onun haqqını
Sırtıqlar alır ancaq.
Vıcdanı bütövlər yox,
Qırıqlar alır ancaq.
O adamlar alır ki
Ucalmaqda ləngiyir.
Səndən çox-çox aşağı
Pillələrdə tənğiyir.
Mən təzadlı həyatda
Hər şeyə alışmışam.
Bilirsən necə adam
Olmağa çalışmışam?
Sevgidə sədaqətli,
Sənətdə ləyaqətli,
Ülfətdə dəyanətli,
Himmətdə səxavətli!
Görən müdrik atalar
Kimə deyibdir, kimə,
Qanan ilə daş daşı,
Qanmaz ilə bal yemə!
Mən ürəkdə yetişmiş
Sözlərə kal demədim.
Qananla daş daşdım,
Qanmazla bal yemədim.
Mən böyük bir millətin
Dərdini uddum ancaq.
Mən gözümdə yaşadım,
Sözümdə oddum ancaq.

Gülüm! Sanma insanı
Yalnız daş zindan sıxır.
Qorxulu təsəvvür də
İnsanı yaman sıxır.
Dedilər ki od olma,
Yanğımı andırarsan.
Bəli! Odunla yalnız
Özünü yandırarsan.
Mənsə razıydım, gülüm,
Od nədir? Alov olam,
Vətənin gecəsinə
Sinəmdən işıq salam.
Həmişə hörmət etdim
Uğurlu keçmişə mən.
Heyrət yox, nifrət etdim
Uğursuz gərdişə mən.

Mən qürbətdə Vətənəm,
Şeir gül, mən gülşənəm!
Dönüş əhdsə, düşmənam
Vətənsiz dönüşə mən.

Mən yaşadım tufan tək,
Çalxalandım ümman tək...
Bir ömürçün dövşan tək
Düşmədim təşvişə mən.

Dünya baxıb özümə,
Güldüsayə də üzümə,
Dar göründü gözümə,
Can atdım genişə mən.

Yadigardım talandan,
Nadirdim tək qalandan,
Saçım gümüş olandan
İnandım gümüşə mən.

Bulaq-bulaq axmışam,
Şimşək-şimşək çaxmışam,
Mən zirvəyə qalxmışam,
Enməyəm enişə mən.
Nədənsə vüqarımı
Qüsurlar sayır neçəsi.
Yaman forsluyam deyər
Yalan yayır neçəsi.
Bilməyir mən forslu yox,
Vüqarlıyam həyatda.
Vüqarsız davranışda
Kövrəkləşər səbat da.
Ancaq mənə yanaşan
Barınır ülfətimdən.
Bəli! Doymaq bilməyir
Maraqlı söhbətimdən.
Məni forslu sayanlar
Görülər səhv ediblər.
Dənizin yox, ilğımın
Ünvanına gediblər.
Gülüm! Dəyər meydanı
Nə köhnədir, nə də dar.
Qüsurlar tünlüyündə
Qüsurlar tapmağa nə var?

Mənim davranışım
Nəciblikdir, nəciblik.
Qüsurlar isə yalnız
Qəriblikdir, qəriblik...
Sevgi yaşa baxmayır,
Ya gənc, ya qoca olsun.
Təki ürək ecazkar
Bir hərarətlə dolsun!
Demə çox danışanda
Sırtıqlaşır da sevgi.
Boynunu bura-bura
Yazıqlaşır da sevgi.
Yox! Sevgi çevikləşər,
Sırtıqlaşmaz dünyada.
Yox! Sevgi məsumlaşar,
Yazıqlaşmaz dünyada.
Sən mənim sorağında
Yorma ayaqlarını.
Nə daşa, nə kəsəyə
Vurma ayaqlarını.
Sanma tək ağıllı baş
Gərəyidir gözəlin.
Yaraşlıq ayaqlar
Bəzəyidir gözəlin.
Axı ağıllı baş da
Ayaqlar üstə durur.
Ayaqlar yorulanda
Ətalət qəsdə durur.

Unutma ki həmişə
Sən məğrurdan məğrursan,
Sən igiddən igidsən,
Sən cəsurdan cəsursan.
Düşmən qazanmaq asan,
Dost qazanmaq çətindir.
Dost qazansan sən sümük,
Osa sənin ətindir.
Gülüm! Elə qonaq var,
Tək bir nəfər gözləyir.
Ancaq elə qonaq var,
Bütün bəşər gözləyir.
O ölümdür! Kimsənin
Qapısını döyməsin!
Nəfəsi də kimsənin
Nəfəsinə dəyməsin!
Babalar nahaq yerə
Güzəşt deyib keçənə.
Gərək əhsən deyəydi
Günü gündən seçənə.
Yoxsa yaman yaxşıya,
Qara ağa qarışar.
Yoxsa bulud günəşə,
Duman dağa qarışar.
İndi min çəmənlikdə
Bitməsə bir lalə də,
Gülüm! Mənim yadımdan
Çıxmamışdır hələ də

Havada çətir-çətir
Açılan fəvvarələr,
Şəfəqləri ətrafa
Saçılan fəvvarələr,
Novruzda şölə çəkən
Şamları andırardı.
Özlərini gözəllik
Uğrunda yandırardı.
İndi yer kürəsində
Yalnız zümrüd meşə yox,
Suların nəfəsilə
Sərgiləşən guşə yox,
İnsan görkəmindəki
Gözəllik də quruyur.
Bütün xalqlar qayğıyla
Gözəlliyi qoruyur.
Minarələr əllərə
Dönüb ucalır göyə,
Bəlkə allah insana
İmdad eləsin deyə.
Sən də gözəldin! Ancaq
Sadə paltar geyərdin.
Yox! Həm sevgi, həm namus,
Həm də ilqar geyərdin.
Gözələ gərək deyil
Nə mirvari, nə almaz.
Özü gözəl olanın
Dəyərinə tay olmaz.

Dünyada zinətsiz də
Afət olur gözəllər.
Özləri özlərinə
Zinət olur gözəllər.
Gözəllərin gözləri
Dərin quyudur, inan,
İçinə düşən aşıq
Çıxa bilmir heç zaman.
Mən ümman təlatümlü
Nəğmələr yazdım sənə.
Ürəyim soyumadı,
Alışib-yandı yenə.
Ömürdən keçən günlər
Elə yaman gedir ki,
Əllərin, ayaqların
Qabarıları nədir ki?
Vay ondan-vüsal deyən
Ürək gələ fəryada.
Yanğılı dodaqları
Qabarlaya dünyada.
İradəsiz həqiqət
Bir qanadsız qartaldır.
Nə düşünsə, nə desə,
Yalnız quru xəyaldır.
Nə qəti uçuşuyla
Zirvəyə qalxa bilər,
Nə tutqun baxışıyla
Sabaha baxa bilər.

Həqiqət bir karvansa,
İradə saribandır.
Həqiqət bir gəmisə,
İradə kapitandır.
Çörəyi burnuna yox,
Ağzına yeyib insan.
Su bir yerdə qalanda
İylənər deyib insan.
Mənsə qaldığım yerdə
Dindikcə rübab kimi,
Gül ətrimi özümdə
Saxladım gülab kimi.
Gülüm! Çirkab içində
Təmizliyi qorumaq,
Bulanıq su içməyib
Budaq-budaq qurumaq,
İndi rəşadət dolu
Qəhrəmanlıq sayılır.
Nəğmələşən şöhrəti
Diyar-diyar yayılır...
Öz xeyrini güdənlər
Dür qopardı “bəlke”dən.
Ancaq öz vicdanını
Qorumadı ləkədən.
Mənsə təmiz dolaşdım
Tufanın özündə də.
Ancaq təmizlik gəzdim
Vicdanın özündə də.

İstədim təmizlikdə
Birinci ünvan olam.
Çəşmə yox, çay yox, göl yox,
Dəniz yox, ümman olam.
Bilmədim göz yaşından
Təmiz olsa da ümman,
Təmizliyin içində
Boğulur zaman-zaman...
Mərd insanın dövləti
Pul yox, can sağlığıdır.
Mərd insanın sərvəti
Mal yox, üz ağılığıdır.
Mərd insanın şöhrəti
Söz yox, iş siqlətidir.
Mərd insanın hörməti
Gül yox, hiss dəmətidir.
Dedilər yuxuda da
Gerçək gəzdin, gerçək, sən.
İşin düzəlsin deyə
Əyiləsən gərək sən.
Dedim yox, əyilsəydim
Şaha əyilərdim mən.
Amma onda ucuz yox,
Baha əyilərdim mən.
Sonra da xidmət hörmət,
Sənət dövlət olardı.
Nəsibim nə ayrılıq,
Nə də qürbət olardı.

Mən yalnız ilhamımın
Önündə əyilmişəm.
Həm də uğurla dolu
Günündə əyilmişəm.
Dikbaş da olmamışam,
Min haraya çatmışam.
Həmişə dik başlara
Hiddətlə ox atmışam.
Atdığım ox hərifi
Nə yıxmış, nə ayıltmış.
Yox! Sanki daşa dəyib
Öz üstümə qayıtmış.

10

Sanma qardaşlarımın
Sırasına düşmüşəm.
Yox! Elə adamların
Arasına düşmüşəm,
Üzdə biri-birinə
Bəzəkli tərif deyib,
Daldasa bir-birini
Çeynəyib, didib, yeyib...
Özün düşün! Düşünən
Məni dərindən duyur.
Belələri qərribə
Nə təhər qiymət qoyar?
Atalar yola çıxan
Yolda qalmaz deyibdir.
Yola çıxmayan, yolda
Ləpir salmaz deyibdir.

Yüklü dəvə sayacağı
Harda diz çöksə insan,
Arzularının üstə
Göz yaşı töksə insan,
Ona təbliğatsız da
Hər şey nəhəng görünər.
Bəli! Qığılıcı şimşək,
Pişik pələng görünər.
Elə ki cəsarətlə
Ayağa qalxdı insan,
Önündə ucdantutma
Hər şey kiçilər, inan!
Kimsə demiş, hakimlər
Dəyişəndə dövranı,
Sən fikrini dəyişmə,
Çalış, dəyiş zamanı!
Mən elə qızıxdım ki
Yerlə-göylə çarpışdım.
Daha bir şey qalmadı,
Mən hər şeylə çarpışdım.
Dedim allah, qaçan da,
Qovan da səslər səni.
Dünyada kimsədən yox,
Özümdən qoru məni.
Mən indi də günəşə
Zaman-zaman baxanda,
Pünhan-pünhan baxanda,
Heyran-heyran baxanda

Düşüncələr içində
Mənə elə gəlir ki,
Səni min şəklə salan
Gözüm elə bilir ki,
Sən göyə çəkilibsən
Canlı günəş olmağa.
Mehriban şəfəqini
Üzərimə salmağa.
Mən yanıqlı bir səsəm,
Həzin rübabım sənsən!
Mehrə möhtac bir kəsəm,
Sənə xitabım sənsən!

Mən yollar yorğunuyam,
Axarın durğunuyam...
Gözəllik vurğunuyam,
Sevgi əzabım sənsən!

Hər toyda səni andım,
Nə içdim, yenə yandım...
Qürur hissilə sandım,
Nadir şərəbim sənsən!

Qaynar illərim hanı?
Şəvə tellərim hanı?
Sütül əllərim hanı?
Canlı hesabım sənsən!

İnsan məsum insandır,
Xəzan yaman xəzandır,
Gülüm solmuş haçandır,
Təzə gülabım sənsən!

Zirvədəki qar qədər
Mən təmizəm, a dilbər!
Günahım varsa əgər,
Neynək, səvabım sənsən!

Mən sənətəm əzizim,
Təb ağam, söz kənizim...
Ərdəbilim, Təbrizim,
Xoyum, Sərabım sənsən!

Ürəyimdə bir hünər,
Min kitab yazsam əgər,
Hər kəlməsi bir gövhər
Ömür kitabım sənsən!

Sanma insanın halı
Sözlərindən bilinir.
Yox! Haldan-hala düşən
Gözlərindən bilinir.
Piyalə gözlərini
Kədər örtmə tül kimi,
Sən yaşa dodaqları
Təbəssümlü gül kimi...
Kim bilmir təzadlarla
Yaşa dolubdur dünya.
İndi başdan-ayağa
Heyrət olubdur dünya.
Bəli! Qəribəlikdən
Çoxdan çıxıbdır, çoxdan.
Boş əllə zaman-zaman
Var yaradıbdır yoxdan.

Hayıf gileylə dolu
Sözü də uzanıbdır.
O rəğbətlə yanaşı
Hiddət də qazanıbdır.
Hüsnü yaxşılaşdıqca,
Ləzzəti pisləşibdir.
Hardasa şəfəqləşən,
Hardasa sisləşibdir.
Dünyadan heç nə umma,
Hökm insan dilindədir.
Dünyanın taleyi də
İnsanın əlindədir.
İndi yolda sozaran
Yorğun çıraq kimiyəm.
Yox! Sanki yaşa dolmuş
Şiltaq uşaq kimiyəm.
Pəncərəmi yel döyür,
Qapımı isə heç kəs.
Sanki qəhətə çıxıb
Mənimçin bir doğma səs.
Qar da yağmır pəncərəm
Dola ağ-ağ naxışla.
Mən də dalından süzəm
Sevinc dolu baxışla,
Sanam yazdır. Təbrizdə
Əsir dağ küləkləri.
Pəncərəmə qonubdur
Ağ badam çiçəkləri...

Keşməkeşli həyatın
Soyuq ruzgarlarında,
Hörümçək toru geymiş
Zindan divarlarında
– Azadlıq! Deyə-deyə
Daşlar da gəlsə dilə,
Bu dünyada azadlıq
Xoşbəxtlik deyil hələ.
Yox! Azadlıq səbəbdır,
Xoşbəxtliqsə nəticə.
Gərək sən ağlayasan
Xoşbəxtliğin gülüncə.
Ancaq gözünün yaşı
İçinə axmalıdır.
Arzuların o yaşla
Göyərrib qalxmalıdır.
Bəli! Allah dediyin
Həm ilk, həm son dəyanət,
Demiş səndən hərəkət,
Məndən isə bərəkət...
Sən də bir hərəkətlə
Silkələn öz yerində.
Yolundan qürurla keç
Xeyirin də, şərin də.
Bədbəxtliyi boynundan
Yerə tulla heykəl tək.
Xoşbəxtliyi əlində
Göyə qaldır məşəl tək.

Kim bilir, indi bəlkə
Sən müdriklik yaşında,
Ağ çöhrəni bürüyən
Qara çadra başında,
Təbriz danişgahında*
Dərs deyirsən sənətdən.
Mənim şeirlərimdə
Alovlanan həsrətdən.
Ürəyində əcələ
– Möhlət! Möhlət! – deyirsən.
Kimsə bilməsin deyə,
Xəlvət-xəlvət deyirsən.
Sənə tələbələrin
Professor deyirlər.
Məhrəmləşən hörmətlə
Qarşında baş əyirlər.
Yadıdamı Təbrizdə
Şad xəbər yayılanda,
Gələcək danişgahın
Təmali qoyulanda
– Mübarək! – deyə-deyə
Biz də vəcdə gəlirdik.
Təmələ baxa-baxa
Sevinirdik, gülürdük.
Deyirdik o Təbrizə
Şöhrətdir, iftixardır.
Gələcək nəsillərə
Bizdən bir yadigardır...

---

* universitet

Sən Zeynəb* qeyrət ilə
 Udub ağrı-acını,
 Qara yaylıq altında
 Gizlədib ağ saçını,
 Təbriz küçələrində
 Ümidlə dolaşırsan.
 Dumanlı gecələrin
 Şehinə bulaşırsan.
 Kimsə bilmir itirib
 Sən sevginin tacını,
 Öz qara taleyinə
 Bükübsən ağ saçını.
 Haçan lal gecələrdə
 Baş qoyursan balınca,
 Pərişan tellərini
 Sən yayırsan balınca.
 Baş ucunda çırağın
 Sozarır narınc kimi,
 Gözlərində damlalar
 Qabarır balınc kimi.
 Sən nə pıçıldayırsan?
 Sevgi, intizar, görüş!
 Göz yaşının içində
 Sevinclə çimən gülüş!

---

* Zeynəbpaşa

Gülüm! Qara günlərin
 İçində keçən ömür,
 Həyatın manqalında
 Nə olur? Qara kömür!
 Elə ki yanır, həyat
 Çimir şəfəqlərində.
 O qızıl günəş olur
 Vətən üfüqlərində...
 Nədənə tale mənə
 İlham verdi, qiymət yox,
 Dilək verdi, qanad yox,
 Meydan verdi, vüsət yox,
 Dodaq verdi, gülüş yox,
 Ağac verdi, meyvə yox,
 Ocaq verdi, alov yox,
 Yoxuş verdi, zirvə yox,
 Sevgi verdi, vüsal yox,
 Güman verdi, inam yox,
 Ünvan verdi, mənzil yox,
 Yarım verdi, tamam yox!
 Mən əmək süfrəsində
 Yavan çörək yemirəm.
 Ancaq bir kimsəyə də
 Lovğa-lovğa demirəm
 Sərvətlərin içində
 Mənim öz sərvətim var!
 Yox! Sənət dünyasında
 Yalnız söz sərvətim var.

Dəyanətdən yoğrulmuş
Abidədir şəxsiyyət.
Zaman-zaman bərkimiş
İradədir şəxsiyyət.
Mən çalışdım qələmim
Düşməyə mərd əlimdən.
Həmişə haray çəkə
Yanıqlı dərd əlimdən.
Nəfəsim dalğa-dalğa
Yayla dünyamıza.
Hər şeirim bir şəxsiyyət
Sayla dünyamızda.
Dönə-dönə xəyanət
Etsəm də səhhətimə,
Bir yol dönük çıxmadım
Mübariz sənətimə.
Mən tapdanan haqqıma
Gözümü yummamışam.
Ancaq yuxarılardan
Şöhrət də ummamışam.
İnsan nədir? Qızıldır!
Şöhrət isə sikkədir.
İnadlıq var, iradə,
İnadlıq var, hikkədir.
Mən uğur axtaranda
Getməmişəm uzağa,
Söz dolu ürəyimi
Boşaltmışam varağa.

Bəli! Şöhrət bürünüb
Hikmət dolu sənətə.
Sonra məğrur başını
Əyib ulu sənətə.
Adi gözə gördüyü
Kifayət edir, gülüm!
O görməsə, korluqdan
Şikayət edir, gülüm!
Ürəyin gözü isə
Bir teldə bir saz görür.
Bir damlada bir dəniz,
Bir güldə bir yaz görür.
Belə gözlü ürəksə
Həssas şairdə olur.
Qavramaqda mahirdən
Daha mahirdə olur.
Məni neçə salonda
Qızgın alqışladılar.
Mənə sevgiylə dolu
Gül də bağışladılar.
Mənsə baş əydim...Dedim
Mən sizə minnətdaram.
Demədim axı mən də
Bir qabil sənətkaram.
O alqış da, bu gül də
Mənim halal haqqımdır.
Bəli! Neçə mükafat,
Orden, medal, haqqımdır.

Yalnız qadir ilhamla
Yaranır böyük sənət.
Qiymətilə millətə
Sərvətdir müdrik sənət!
Gərək sənət ilğım yox,
İncili ümman ola!
Sənətkarın dililə
Danışan vicdan ola!
Yoxsaki nə alqışa,
Nə gülə dəyər sənət.
Zaman-zaman arxivdə
Tozları yeyər sənət.
Sanma arxada qalmış
İndi o alqış, o gül.
Öz işini görmüşdür
Hər həftə, hər ay, hər il...
Sıra dağlardan aşan
Qürub günəşiyəm mən.
Yox! Zirvələri döyən
Şimşək atəşiyəm mən.
Qədim dünyada yüz il
Ömür sürsəm də gülüm,
İstəmirəm axırda
Sənsiz, qürbətdə ölüm!
Mənim Təbriz haqqında
Yazdığım kəlmələrim,
Yox! Yox! Kəlmələr nədir?
Qanadlı nəğmələrim

Bakı-Təbriz yolundan
Uzun olar dünyada.
İstəsə fələkə də
Körpü salar dünyada.
Özüm isə hələ də
Təbrizə tamarziyam.
Daha nəğmələrdən də,
Yoldan da narazıyam.
Nə olaydı, qayıdıb
Vətənimə gələydim.
Uğrunda can qoyduğum
Məskənimə gələydim.
Deyəydim mən getmişdim,
Qayıdıb yenə gəldim.
Vətənimə gəlməklə
İmana-dinə gəldim.
Gülüm! Vüsal günündə
Görüşəndə özümüz,
Göz işləməz yollardan
Yığılanda gözümüz,
Mən demirəm kaş ömrüm
Yaz ömrü qədər ola,
Yox! Bənövşə ömrüycə
Əcəldən ömür ala.
Zəvvərə dönərdim mən,
Əgər səni görsəydim.
Səcdənə enərdim mən,
Əgər səni görsəydim.

Gülüm, yaş qaçıb bizdən,
Tamam itərdi gözdən...
Xonça tutardım sözdən,
Əgər səni görsəydim.

Ömür tükənən bəhər,
Daha keçməzdi hədə.
Uzanardı bir qədər,
Əgər səni görsəydim.

Qırx il çalxanan dəniz
Bir gün də durulardı.
Sevənlər bir-birinə
Təzədən vurulardı...
Mən sevinclə keçmişə
Dikib yorğun gözümlü,
Qocalıq keçidində
Unudardım özümü...

1994.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Əli Tudə	5
Bir ömürdə iki tale	9
<i>Şəhid arzular</i>	
Nəzər	18
Şəhid arzular	19
Mənim arzularım təzə qalacaq	21
Özümə	23
İki tufan	26
Keçmişini unutmayaq	27
Hisslər	29
Uluların irsləri	30
Yad üz	32
Nüfuz	33
Mənim zövqüm	35
Çaxan damlalar	36
Yan, mənim ilhamım!	38
Olmasa	39
Bir az...	40
Təfavüt	40
Dəyişilən yerlər	41
Əldə gül ol!	42
Şüy	44
Kamala dolduqca...	45
Qaya üstə bitən çiçək	46

Ey dünya

Ey dünya	48
Həyat təranələri	50
Keşikçilər	51
Nəyə gərək?	52
Gözüm su içməyir	56
Mərdlik – müdrüklük	58
Mənsə düşünürəm	61
Cavanlıq cavanlıqdır	62
Zamanın bayatıları	63
Bağışlananlar – bağışlanmayanlar	64
Ülviyyət	65
Məğrurlar – yaltaqlar	67
Mənim adətim	69
Zirvə ləyaqəti	70
Çətinlik	71
Səni döysə də	72

Düşüncələr qanadında

İnsanlığ himni	76
Tənəli divanəlik	77
Köhnəlik – təzəlik	78
Sıxılma könlüm	81
Deməyin	82
Dost nəfəsi	83
Nə ola	84
Yenə ocaq	85
Bir bənd qoşma	86

Yenə od	87
Kül	88
Pəncərələr	89
Qapılar	90
Göz məharəti	91
Yayıla-yayıla	92

Təbiət lövhələri

Torpaq təmizliyi	96
Yenə yada düşdü	96
Meyar	97
Dağlara qar yağır...	98
Dağ dəyanəti	100
Qozbel təpə	100
Şimşək abidəsi	101
Bahar görünür	103
Bahar notları	105
Novruz bayramı	106
Bahar lövhələri	109
Otlar	111
Səhər-səhər	112
Tamarzı	113
Ağ işıq	114
Yayın dəhşəti	115
Səhər toyu	116
Yay axşamında	117
Təsəvvür	120
Payız misraları	120

Payız duyğuları	122
Sarı bülbül	124
Mavilik	126
Oxşarlıq	127
Hikmət dirəyi	128
Maral şikayəti	130
Təbiətin abidəsi	131
Gözəllik notları	135

Dəniz taleyi

Gecə mənzərəsi	138
Hilal	138
Dənizin torpaq həsrəti	139
Torpaq – dəniz	141
Vüsət	141
Dəniz hünəri	142
Dənizin gücü	143
Dənizin tufanı	144
Dənizin saçı	144
Dəniz köçü	145
Yarımqıq xoşbəxtlik	145
Yanılan dalgalar	146
Tor - ballıq	148
Dəniz payızda	149
Mavi əllər	150
Balıq ovu	151
Qırıqlar	154
Dəniz qorxusu	154
Dəniz taleyi	155

Məhəbbətin sehri

Məhəbbət	158
Gözəllərin dəyəri	159
Gözəllər	160
Gözəl qadınlar	160
Üzgörənlik	164
Sevgi, gözəllik, dəyər	165
Gözəllik xatirinə	166
Qara çeşmək	167
Qız qalaları	168
Leyli – Məcnun sevgisi	170
İki ürək bir olsa	175
İki günəş	177
Qadın taleyi	179
Qadın	180
Dodaqda yansa da...	181
Qadın səsi	184
Sən danışdın	185
Əhdimiz-peymanımız	185
Həmişəyaşar	186

POEMALAR

Yarımqıq dastan	188
Təbriz gözəlinin məktubu	275
Təbriz gözəlinə məktub	341

ƏLİ TUDƏ
YARIMÇIQ DASTAN

XIV cild

Kitab Natiq Əli Tudə oğlu Cavadzadənin
şəxsi vəsaiti ilə çap olunub.

Redaktor   *Natiq Cavadzadə*
Rəssam   *Nazim Rzaquliyev*
Korrektor   *Fidan Ramazanova*
Kompüter yığıcı *Yaqut Rəhimova*
Kompüter işləri *Sevda Allahverdiyeva*

Çapa imzalanmışdır 16.10.2018. Kağız formatı 60x90¹/₁₆.
Fiziki çap vərəqi 27,5. Şerti çap vərəqi 27,5. Qarnituru Times.
Sifariş 2906. Tiraj 500.

“Azərbaycan” nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az 1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99412) 5380010. Faks: (99412) 5389085.
E-mail: azerb_nesch@mail.ru